

ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายของปราปต์

โดย
นางสาวสายฝน เชียงลี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

ภาควิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายของปราปต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ETHNIC CHARACTERS AND PRESENTATIONS OF THAI CONTEMPORARY SOCIAL
PROBLEMS IN PRAPT'S NOVELS

By
MISS Saifon SIANGLEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Arts THAI

Department of THAI

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยาย ของปราปต์
โดย	นางสาวสายฝน เชื้องลี
สาขาวิชา	ภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตาม
หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ

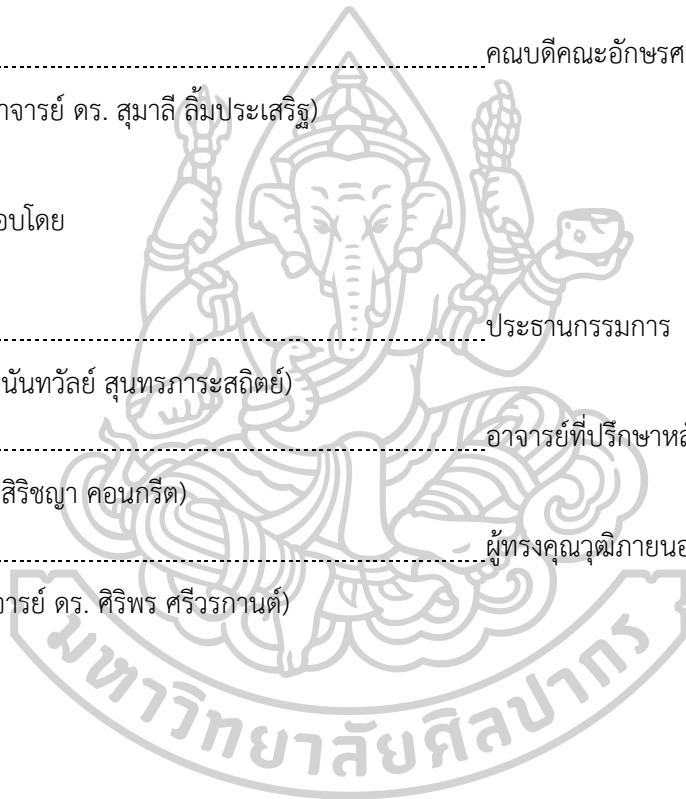
(อาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ศรีวรกานต์)

61202207 : ภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : ตัวละครชาติพันธุ์, ปัญหาสังคมไทย, นวนิยายของปราปต์, ปราปต์

นางสาว สายฝน เชียงลี: ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายของปราปต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายของปราปต์ หรือชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ *นิราศมหารมณพ* (2558) *สิงพาดกลอน* (2561) *รอยอาศิรพิช* (2561) และ *สุสานสยาม* (2563)

ผลการศึกษาพบว่า ปราปต์สร้างตัวละครชาติพันธุ์โดยใช้ลักษณะแฟนตาซีในนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ในเรื่อง *นิราศมหารมณพ* ปราปต์ใช้ลักษณะแฟนตาซีสร้างตัวละครชาติพันธุ์เมิน ปราปต์เผยให้เห็นเบื้องหลังปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีต้นตอมาจากอุตสาหกรรมน้ำมันของนายทุนผ่านมุมมองนิเวศสำนึกและแนวคิดสังคมเสี่ยงภัย ในเรื่อง *สิงพาดกลอน* ปราปต์นำเสนอตัวละครชาติพันธุ์ที่สำคัญคืออากษะ ปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ในตัวบทเชื่อมโยงถึงข้าราชการและผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลัง ในเรื่อง *รอยอาศิรพิช* ปราปต์นำเสนอประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองผ่านตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีนาค และในเรื่อง *สุสานสยาม* เป็นนวนิยายแนวดีสโทเปียเรื่อง *สุสานสยาม* ปราปต์นำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย 2 ปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปราปต์นำเสนอภาพเมืองขยะที่เต็มไปด้วยมลพิษภายใต้การปกครองของชนชั้นปกครอง โดยใช้กลวิธีแฟนตาซีมาสร้างตัวละครขอมบี้และเหตุการณ์มหัศจรรย์เหนือจริงเพื่อสะท้อนปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น ตัวละครชาติพันธุ์ที่ปรากฏในนวนิยายดังกล่าวมีจุดร่วมเหมือนกัน คือ การทำหน้าที่บอกเล่าปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่สำคัญ

61202207 : Major THAI

Keyword : ETHNIC CHARACTERS, THAI SOCIAL PROBLEMS, PRAPT'S NOVELS, PRAPT'S

MISS Saifon SIANGLEE : ETHNIC CHARACTERS AND PRESENTATIONS OF THAI CONTEMPORARY SOCIAL PROBLEMS IN PRAPT'S NOVELS Thesis advisor : Sirichaya Corngreat

The objective of this thesis is to study the ethnic characters and the presentation of contemporary Thai social issues in four novels by Prapt (Chairat Pipitpattanaprap), including Nirat Mahannop (2015), Ling Pad Gwlor (2018), Roi Asira Phit (2018), and Susarn Siam (2020).

The study found that Prapt created ethnic characters using fantasy elements in all four novels. In the first novel, Nirat Mahannop, Prapt used fantasy elements to create Mern. Prapt revealed the underlying environmental problems caused by the oil industry through ecological perspectives and risk society concepts. In Ling Pad Gwlor, Prapt presented an ethnic character named Raksa. The human trafficking problem in the plot was linked to the corrupted government officials and influential people behind the scenes. For the third story, Roi Asira Phit, Prapt presented a political conflict through a group of Naga as ethnic characters. The fourth story, a dystopian novel entitled " Susarn Siam", illustrated two major social issues. Environmental degradation was the first. Prapt used a city full of pollution and toxic waste under the control of the ruling class. Prapt deployed elements of fantasy to create zombies and supernatural incidents to reflect the pollution issues. The characters from all the novels share one concurrent key message, which is to narrate significant contemporary social issues in Thailand.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง อาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้งการเรียนและการใช้ชีวิต ในด้านวิชาการ อาจารย์คอยติดตามความคืบหน้า แนะนำการปรับแก้และตรวจสอบการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถดำเนินการลุล่วงไปด้วยดี ในด้านการใช้ชีวิต อาจารย์เป็นผู้ส่งเสริมปล้ำบวกละมอบแง่คิดที่ตักเตือนให้กับศิษย์คนนี้อยู่เสมอ

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ศรีวรรณศักดิ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้ตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูง ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถก่อร่างขึ้นเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ อย่างชัดเจนมากขึ้น และกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่มอบคำแนะนำการปรับแก้วิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ความเมตตาและกรุณาของอาจารย์ทั้งสามท่านได้มอบทั้งความรู้และเมล็ดพันธุ์ของความ “อุตสาหกรรม” ให้ปลูกขึ้นในใจของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีพลังใจที่จะเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพื่อรอวันที่เมล็ดพันธุ์นี้จะงอกงามเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มอบความรู้ และความปรารถนาดีให้ผู้วิจัยตั้งแต่การศึกษาในระดับปริญญาตรี กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โขติติติก ผู้มอบโอกาสให้ผู้วิจัยได้สอนภาษาไทยในโครงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมไทยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฮันุกู ภาษาและกิจการต่างประเทศ ณ คณะอักษรศาสตร์

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิมล เชียงลี และคุณแม่ศรีวรรณ แก้วกังวาล ผู้สนับสนุนทุนการศึกษาและเปิดใจกว้างให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่ศรีวรรณที่เชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยเสมอ แม้ในวันที่ผู้วิจัยไม่เชื่อมั่นในตัวเองก็ตาม คุณแม่เป็นแรงผลักดันและกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันทุกอุปสรรค ขอขอบคุณ “น้องซูม่” สุขขุใจ เพื่อนรักและเปรียบเสมือนน้องสาว ผู้เป็นกำลังใจเคียงข้างตลอดระยะเวลาที่ 11 ปี และทำหน้าที่เป็นเพื่อนยามดึกที่ผู้วิจัยเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จวบจนวาระสุดท้าย

ขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และเจ้าหน้าที่หอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโท ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ตักเตือน ขอบขอบคุณที่ปริญญาเอก รุ่นพี่รุ่นน้องปริญญาโท และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านจากใจจริง แม้ว่าอาจเอ่ยชื่อได้ไม่ครบถ้วน และกราบขอบพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ ท้ายที่สุด ผู้วิจัยปรารถนาว่า ความสำเร็จจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสามารถเป็นพลังบวกที่ส่งต่อให้เกิดงานวิจัยใหม่ ๆ ได้ ทั้งนี้ คุณค่าหรือผลบุญที่เกิดจากประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่คุณแม่วิมล คุณแม่ศรีวรรณ คณาจารย์ที่เคารพ และขออุทิศผลบุญแก่น้องซูม่

นางสาว สายฝน เชียงลี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของปราปต์	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	11
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	11
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	11
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	12
1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	13
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย	13
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
บทที่ 2 ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน <i>นिरาत्महरणम्</i> และ <i>สุสานสยาม</i>	15
2.1 ตัวละครชาติพันธุ์เมื่อกับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน <i>นिरาत्महरणम्</i>	15
2.1.1 กลุ่มชาติพันธุ์เมื่อกับการกิจกอบกู้วิกฤตน้ำมันรั่วกลางทะเล	16
2.1.2 ศิลาสุมุท : ของวิเศษเหนือธรรมชาติกับความหวังของชาติพันธุ์เมื่อก	27
2.1.3 พลังเสียงสังหารกับการทวงคืนความยุติธรรมของอาชญากรครึ่งมนุษย์ครึ่งเมื่อก	34
2.2 ตัวละครชาติพันธุ์ซอมบี้กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน <i>สุสานสยาม</i>	46
2.2.1 สยามอลังการ : สุสานแห่งความสิ้นหวังกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษ	47

2.2.2 โรคประหลาดวันเนา กับภัยคุกคามชาวสยามอลังการ.....	58
บทที่ 3 ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา และขบวนการค้ำมนุษย์ใน ลึงพาดกลอน	69
3.1 รากษะ : ตัวแทนของนอกศาสนากับความศรัทธาที่นำไปสู่อคติทางชาติพันธุ์.....	69
3.2 กลุ่มชาติพันธุ์รากษะกับปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติในประเทศไทย.....	79
3.3 เบญจกา: อาชญากรหญิงรากษะ กับคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในบ้านหลาว	89
บทที่ 4 ตัวละครชาติพันธุ์กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองใน รอยอาศิรพิช และสุสานสยาม...	101
4.1 ตัวละครชาติพันธุ์ภาคกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในรอยอาศิรพิช	101
4.1.1 อคติทางชาติพันธุ์และความแตกต่างทางชนชั้นในมัยเสนีย์	102
4.1.2 ปัญหากลุ่มผู้ลี้ภัยเมินกับขนัตติธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ภาค	107
4.1.3 ยุคทองของโฆรวีสกับการพยายามหวนคืนสู่อำนาจ.....	112
4.2 ตัวละครชาติพันธุ์ขอมกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสุสานสยาม	123
4.2.1 ชาวโรงงานกับสถานะที่ไร้ค่าเหมือนกองขยะ.....	123
4.2.2 ตัวละครชาติพันธุ์ขอมกับต่อต้านการปกครองของกลุ่มชาวฝาลัง.....	141
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	155
5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา.....	155
5.2 ข้อเสนอแนะ	158
รายการอ้างอิง	159
ภาคผนวก.....	164
ประวัติผู้เขียน	175

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตัวละครชาติพันธุ์เป็นกลุ่มตัวละครที่น่าสนใจ เนื่องจากตัวละครชาติพันธุ์สัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของกลุ่มคนในสังคม วรรณคดีไทยเรื่องสำคัญที่ปรากฏตัวละครชาติพันธุ์ เช่น “ทศกัณฐ์” ตัวละครยักษ์ในเรื่องรามเกียรติ์ นางผีเสื้อสมุทรและนางเงือก ตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีในเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ ทั้งนี้ ตัวละครชาติพันธุ์ในวรรณกรรมที่ผ่านมามักได้รับบทบาททรงหรือเป็นเพียงตัวละครผู้ช่วยเหลือตัวละครเอก เช่น “หนุมาน” ตัวละครลิงจากเรื่องรามเกียรติ์ที่เป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือตัวละครเอกอย่างพระราม เป็นต้น อีกทั้ง ตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีในวรรณคดีไทยเหล่านี้มักถูกกีดกันให้เป็นอื่น (Others) ทั้งการสร้างภาพเหมารวมด้านลบและอคติทางชาติพันธุ์ที่ตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มน้อยเหล่านี้ได้รับ เช่น นางผีเสื้อสมุทรเป็นตัวละครฝ่ายร้าย เป็นต้น

ตัวละครชาติพันธุ์ในวรรณกรรมของ “ปราปต์” มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ในวรรณกรรมเรื่องอื่น วรรณกรรมของปราปต์ไม่ได้ปฏิเสธความเป็นอื่น (Others) ของตัวละครชาติพันธุ์ที่แปลกประหลาดเหล่านี้ ทว่าปราปต์ให้ความสำคัญกับการสร้างตัวละครชาติพันธุ์เหล่านี้ให้มีบทบาทโดดเด่นและเป็นกระบอกเสียงเพื่อสื่อสารปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมสู่ผู้อ่าน ขณะเดียวกันปราปต์ยังเผยให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กับชาติพันธุ์กลุ่มน้อย ดังนั้น บทบาทของตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีในวรรณกรรมของปราปต์จึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ไร้สิทธิ์ไร้เสียงในสังคม ทั้งนี้ ปราปต์สร้างสรรค์นวนิยายหลายประเภท (Genre) นวนิยายของปราปต์ที่น่าเสนอภาพตัวละครชาติพันธุ์ได้อย่างน่าสนใจคือนวนิยายประเภทแฟนตาซี หรือที่เรียกชื่อภาษาไทยว่า นวนิยายจินนิมิต สำหรับนิยามของคำว่าแฟนตาซี (Fantasy) หรือภาษาไทยใช้คำว่า “จินตนิมิต” มีผู้ให้คำนิยามหลายความหมาย อาทิเช่น

คาร์ล ทอมลินสันและแคโรล ลินซ์ บราวน์ มองว่า แฟนตาซี หมายถึง เนื้อเรื่องของวรรณกรรมซึ่งมีเหตุการณ์ ฉาก หรือตัวละครที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของความเป็นไปได้ แฟนตาซีจึงเป็นเรื่องราวที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในโลกความเป็นจริง¹

¹ Ibid, 121 อ้างถึงใน วรรณกรรมเยาวชนชุดเซ็นจูรี ของปีแอร์โดเมนีโก บัคคาลาริโอ: วรรณกรรมแนวแฟนตาซีกับนิเวศน์สำนัก, (สกุลภา วิเศษ, 2554: 12-13)

เดวิด แอล รัสเซล ให้คำจำกัดความคำว่า แฟนตาซี ว่าหมายถึง เรื่องราวของความเป็นไปไม่ได้ ซึ่งอาจรวมถึงเวทมนตร์สัตว์พูดได้ การผจญภัยในโลกต่างมิติ หรือองค์ประกอบใด ๆ ก็ตามที่ขัดแย้งกับกฎธรรมชาติอย่างที่เราเข้าใจ²

คิมเบอร์เลย์ เรย์โนลด์ส มองว่าวรรณกรรมแฟนตาซี เป็นการเสนอโลกที่ต่างจากความเป็นจริง เป็นที่ที่เวทมนตร์และความเหนือธรรมชาติถูกกระทำ เป็นเรื่องราว เหตุการณ์แฟนตาซีเกิดขึ้นเมื่อตัวละครต้องการหลีกเลี่ยงโลกความเป็นจริงที่กดดัน หรืออาจเป็นการผจญภัยเพื่อสร้างความพร้อมให้ตัวละครสามารถรับมือกับสถานการณ์ในโลกความเป็นจริงให้ได้³

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561) ให้ความหมายคำว่า จินตนิมิต (fantasy) ว่าหมายถึง การสร้างโลกที่ไม่มีอยู่จริงเป็นฉาก เช่น แดนสวรรค์ หรือการใช้ตัวละครที่เหลือเชื่อและไม่มีจริงในเรื่อง หรือการใช้หลักทางวิทยาศาสตร์ที่ยังไม่มีผู้ใดค้นพบหรือที่ตรงข้ามกับประสบการณ์ปัจจุบัน เช่นในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ หรือบันเทิงคดีแนวยูโทเปีย⁴

สรุปได้ว่า แฟนตาซีเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่ไม่เป็นไปตามเหตุผลของโลกความเป็นจริง เช่น การใช้ฉากดินแดนหรือโลกสมมติ การสร้างชุมชนสมมติ การสร้างตัวละครที่มีพลังเหนือธรรมชาติ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การนำเสนอวรรณกรรมแฟนตาซีจึงเป็นการนำเสนอวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์สามารถปลดปล่อยจินตนาการของตนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัดวรรณกรรมของปราปต์ที่นำองค์ประกอบของแฟนตาซีมาสร้างสรรค์เหตุการณ์ ฉาก ตัวละคร และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เหนือธรรมชาติได้อย่างสมจริง

ตัวละครชาติพันธุ์ในตัวของปราปต์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องไปกับความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ความหลากหลายดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่แบ่งแยกกลุ่มคนออกเป็นชาติพันธุ์ต่างๆ ในทางมานุษยวิทยา Fredrik Barth (อ้างใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2560: 6) ได้กล่าวถึง “ความเป็นชาติพันธุ์” สรุปได้ว่า สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์

² David L. Russel ใน Literature for children: A short introduction. พิมพ์ครั้งที่ 5 (2005), 194 อ้างถึงใน วรรณกรรมเยาวชนชุดเซ็นจูรี ของปีแอร์โดเมนีโก บัคคาลารีโอ : วรรณกรรมแนวแฟนตาซีกับวัฒนธรรม (สุกฤษา วิเศษ, 2554: 13)

³ Kimberley Reynolds ใน Modern children's literature, 145 อ้างถึงใน องค์ประกอบของแฟนตาซีในการนำเสนอปัญหาครอบครัวและปัญหาสิ่งแวดล้อมในนวนิยายชุด เดอะ สไปเดอร์วิก โครนิกเคิลส์ ของ โทนี ดิเตอร์ลิชชี และฮอลลี แบล็ก, (กอบพร ธิรเจริญกุล, 2557: 25)

⁴สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม) (กรุงเทพฯ:สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561), 199.

สามารถเลือกใช้คุณสมบัติทางวัฒนธรรม (Cultural attribute) ที่เป็นพหุวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ เพื่อนิยามความเป็นตัวตนของตนเอง ความเป็นชาติพันธุ์จึงสามารถเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนการนิยามความหมายของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic group)” มีผู้นิยามว่าหมายถึง “กลุ่มคนในทางกายภาพหรือในทางวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่นๆ” (ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ, 2554: 102) และในอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง “กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่มองเห็นว่ากลุ่มของตนเองมีความแตกต่างในทางวัฒนธรรมและจำแนกตัวเองจากกลุ่มอื่น หรือเป็นกลุ่มที่ถูกจำแนกโดยกลุ่มอื่นว่ามีลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม” (ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ, 2554: 115) อีกทั้ง ตัวละครชาติพันธุ์ของปราปต์ยังทำหน้าที่นำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย โดยนำเสนอเสียงของตัวละครชาติพันธุ์ที่ไร้อำนาจและถูกกดทับจากสังคมกระแสหลัก เพื่อสร้างพื้นที่ในการเรียกร้องให้กับตัวละครที่เป็นอื่น จึงนับเป็นเอกลักษณ์สำคัญของการสร้างสรรค์วรรณกรรมของปราปต์

ปราปต์ เป็นหนึ่งในนักเขียนร่วมสมัยของวงการวรรณกรรมไทย ผู้ได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านเป็นอย่างมากและถูกขนานนามว่าเป็น แดน บราวน์ (Dan Brown)⁵ แห่งสยามประเทศ เนื่องจากปราปต์มีผลงานแจ้งเกิดเรื่องแรกเป็นนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน เรื่อง *กาหลมหารทึก* ในทำเนียบนามนักเขียนวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ระบุว่า “ปราปต์” เป็นนามปากกาของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ เกิดเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2529 ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จบการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สาขาบริหาร อดุสหาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปราปต์ชื่นชอบการดูภาพยนตร์และอ่านหนังสือ ปราปต์เริ่มต้นเผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางออนไลน์ ตั้งแต่ช่วงเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลงานที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากคือ *กาหลมหารทึก* และ *นิราศมหารณพ* ปราปต์มักจะนำนวนิยายประเภทต่างๆ มาผสมผสานกันในผลงานแต่ละเรื่อง (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2561: 60) ผลงานสองเรื่องแรกของปราปต์เป็นนวนิยายประเภทโรแมนติคคอมเมดี้ที่เผยแพร่ลงเว็บไซต์ Dek-d ได้แก่ เรื่อง *รักต้องปล้ำ* และ *สาวป่วนก๊วน รด*. แม้ว่าระยะเริ่มแรกผลงานงานของปราปต์จะได้รับการตอบรับจากผู้อ่านกลุ่มเล็ก ๆ ทว่าปราปต์ยังคงพัฒนาแนวทางสร้างสรรค์ผลงานของตน รวมถึงกลวิธีการแต่งและการสร้างสรรค์องค์ประกอบอื่น ๆ ในผลงานอย่างต่อเนื่อง

นวนิยายของปราปต์ที่ได้รับรางวัลทางวรรณกรรมมากที่สุดและเป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง คือเรื่อง *กาหลมหารทึก* เป็นนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนที่ใช้กลโคลงเป็นปริศนาและสอดแทรกฉากประวัติศาสตร์ของไทย นวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด ประเภทสืบสวนสอบสวน ประจำปี พ.ศ. 2557, รางวัลชมเชยการประกวดหนังสือดีเด่นของ

⁵ แดน บราวน์ (Dan Brown) เป็นนักเขียนชาวอเมริกัน ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังจากนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนอิงประวัติศาสตร์ เช่น Digital Fortress (2541) Deception Point (2544) เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2558, รองชนะเลิศอันดับ 2 รางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ. 2558 รวมถึงเข้ารอบคัดเลือกการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2558

นวนิยายเรื่องอื่นของปราปต์ได้รับรางวัลจากเวทีประกวดวรรณกรรมเช่นเดียวกัน ได้แก่ *นิราศ-มหรรมพ* เข้ารอบคัดเลือกการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2558, เรื่อง *ลึงพาดกลอน* เข้ารอบคัดเลือกการประกวดรางวัล เซเว่น บุ๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ. 2562 เรื่อง *ห่มแดน* เข้ารอบ 10 เรื่องสุดท้ายของการประกวด โครงการ ‘เที่ยว เขียน ไทย’ ของนิตยสารสกุลไทยร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประจำปี พ.ศ. 2559, เรื่อง *ดวงแบบนี้ไม่มีจู๋ My Precious Bad Luck* ชนะรางวัล Good plot season 2 พล็อตเด่นเป็นละคร ของช่อง 3 ร่วมกับสถาพรบุ๊คส์ ประจำปี พ.ศ. 2559, เรื่อง *สุสานสยาม* ได้รับรางวัลดีเด่นการประกวดหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2564 เข้ารอบคัดเลือกการประกวดวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2564 และเข้ารอบคัดเลือกการประกวดรางวัลเซเว่น บุ๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ. 2565 และเรื่อง *อโคกสวาง* ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 2 สาขานวนิยายไทย Naiin Readers’ Awards ประจำปี พ.ศ. 2564 รวมถึงได้รับรางวัลชมเชยการประกวดหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2565

อีกทั้ง นวนิยายของปราปต์ยังได้รับการดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์หลายเรื่อง ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2557 นวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *กาหลมหรทึก* ได้รับการดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ และออกอากาศทางช่อง one 31 ในปี พ.ศ. 2563 นวนิยายเรื่อง *ดวงแบบนี้ไม่มีจู๋ My Precious Bad Luck* ได้รับการดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์และออกอากาศทางช่อง 3 และในปีเดียวกันทาง ช่อง 3 ได้ถ่ายทำละครเรื่อง *คุณหมิปาฏิหาริย์* ที่ดัดแปลงมาจากผลงานชื่อเดียวกันของปราปต์ ต่อมา ในปี พ.ศ. 2565 นวนิยายวายเรื่อง *คาซ* ได้รับการดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์และออกอากาศทาง ช่อง GMM25 และในปี พ.ศ. 2566 นวนิยายเรื่อง *รักในรอยลวง* ได้รับการดัดแปลงเป็นบทละคร โทรทัศน์และออกอากาศทางช่อง 7HD

ผลงานของปราปต์มักจะสอดแทรกเหตุการณ์ที่ปรากฏในสังคมไทยอยู่เสมอ โดยปราปต์ให้ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเด็นการตั้งคำถามในผลงาน ปราปต์ตั้งคำถามกับบริบทการเมืองและ สังคมไทยร่วมสมัยและนำคำถามเหล่านั้นมาสอดแทรกในผลงาน เพื่อให้ผู้อ่านได้ตั้งคำถามไป เช่นเดียวกัน ในบทสัมภาษณ์ **เปิดมุมคิดในวันที่ความดีไม่ผูกขาดในรูปแบบเดียว กับนักเขียนสุด ฮอต “ปราปต์” ใน มติชนออนไลน์** ซึ่งปราปต์มองว่า การอ่านวรรณกรรมช่วยเปิดโลกทัศน์ของ มนุษย์ให้กว้างขึ้น ในขั้นตอนการเขียนผลงานแต่ละเรื่อง ปราปต์เริ่มต้นจากการตั้งคำถามเกี่ยวกับ

สังคมไทย เพราะปราปต์มองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ฉะนั้น ตัวบทของปราปต์จึงร้อยเรียงเรื่องราวไปพร้อมกับการกล่าวถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม การที่ผู้เขียนนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมจริงมาถ่ายทอดผ่านจินตนาการของตนลงในวรรณกรรม นับเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ในฐานะที่วรรณกรรม คือส่วนที่เป็นวิญญาณของประเทศและสังคม (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2560 : 42) ดังนั้น การสร้างสรรค์วรรณกรรมที่มีคุณค่าจึงสะท้อนให้เห็นถึงบริบทสังคมไทยในแต่ละยุคสมัย ดังเช่นการสร้างสรรค์ของปราปต์ที่มีกวีพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมือง รวมถึงสอดแทรกปัญหาสำคัญของสังคมไทยร่วมสมัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อสื่อสารปัญหาสังคมให้ผู้อ่านรับรู้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ปราปต์เลือกนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยผ่านตัวละครชาติพันธุ์ที่ปรากฏในตัวบทแต่ละเรื่องแตกต่างกัน เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทจริงของสังคมไทย เช่น ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นับเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทยที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์วรรณกรรมของปราปต์

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของปราปต์

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นวนิยายของปราปต์ ผู้วิจัยพบว่า มีบทความวิชาการจำนวน 15 บทความ สารนิพนธ์ระดับปริญญาตรี 1 เรื่อง และวิทยานิพนธ์อีก 1 เรื่อง โดยงานวิจัยที่ผ่านมาจะศึกษานวนิยายของปราปต์จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ *กาหลมทรทีก นิราคมธรรมพ* *สิงพาดกลอน* *ร้านโชว์เฮี้ยน* *สุสานสยาม* *เปรต* *คุณหมี่ปาฏิหาริย์* และ *คาธ* โดยที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษานวนิยายของปราปต์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวละครชาติพันธุ์และปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย

บทความวิจัยที่ศึกษานวนิยายของปราปต์ ในระยะแรก ปี พ.ศ. 2559 ธงชัย แซ่เจี๋ย ศึกษาเรื่อง “ความจริงที่สูญสลาย: คตินิยมสมัยใหม่ในบันเทิงคดีสืบสวนสอบสวนไทย เรื่อง *ภารกิจปริศนา* และ *กาหลมทรทีก*” วิเคราะห์ทฤษฎีการนำเสนอ “ความจริง” ในนวนิยายสืบสวนสอบสวนของไทย เรื่อง *ภารกิจปริศนา* และ *กาหลมทรทีก* เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับ “ความจริง” ที่ปรากฏในตัวบท ผลการศึกษาพบว่า ตัวบททั้งสองเรื่องนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาการเข้าถึงความจริงผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวน และการคลี่คลายความจริงที่เผยให้เห็นว่าที่ที่สุดแล้วก็ไม่สามารถเข้าถึงความจริงในโลกของตัวบทได้ ตัวบททั้งสองเรื่องมีลักษณะเป็นวรรณกรรมแนวคตินิยมสมัยใหม่ที่ปฏิเสธความน่าเชื่อถือของความจริง ในเรื่อง *กาหลมทรทีก* ได้นำเสนอความจริงสองระดับ ระดับที่หนึ่งคือความจริงที่ตัวละครรับรู้ เกี่ยวกับคดีฆาตกรรมทั้ง 5 คดีที่เกิดขึ้นในพระนครและธนบุรี และการรับรู้

กระบวนการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ ส่วนระดับที่สองคือความจริงที่ผู้อ่านรับรู้ อีกทั้ง ในตอนจบ เรื่องตัวบทเฉลยว่าผู้อยู่เบื้องหลังคดีฆาตกรรมคือพระอนิจ

ในปี พ.ศ. 2560 ธงชัย แซ่เจี๋ย เผยแพร่บทความวิจัย เรื่อง “การเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ ใน *นิราศมหรณพ* ของปราปต์” ศึกษาวิธีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ และพิจารณาสารที่ ปราปต์นำเสนอผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ ผลการศึกษาพบว่า *นิราศมหรณพ* ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ 2 กลวิธี ได้แก่ 1. การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยมและปฏิเสธรูปแบบที่สมบูรณ์ไปพร้อมกัน ตัวบทใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม คือ บันเทิงคดีแนวสืบสวนสอบสวน และนำเสนอแนวคิดความขัดแย้งของมนุษย์ที่มีสาเหตุมาจากการไม่ยอมรับความแตกต่าง และพยายามที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น ปราปต์วิพากษ์มนุษย์ที่ไม่ยอมรับความแตกต่าง และแสดงความเหนือกว่าและกดขี่ผู้ที่แตกต่าง คือ “เมิน” รวมถึงวิพากษ์มนุษย์ที่วางตัวมีอำนาจเหนือกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นในระบบนิเวศ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดหลังมนุษย์นิยม ปราปต์ใช้กลวิธีการโต้ชนสืบสวนสอบสวน (Anti-detective) เนื่องจากตำรวจไม่สามารถไขปริศนาและปิดคดีได้ 2. การใช้สัมพันธ์บท ชื่อเรื่องที่ตั้งขึ้นพ้องกับชื่อ *นิราศมหรณพ* ของคุณเล็ก บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เพลงยาวเรื่องหม่อมเป็ดสวรรค์ของคุณสุวรรณ รวมถึงนิราศเมืองแกลงและพระอภัยมณีของสุนทรภู่

ในปีเดียวกัน ธงชัย แซ่เจี๋ย ได้นำเสนอบทความวิจัย เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบบันเทิงคดีสืบสวนเรื่อง *เทวากับชาตาน* ของแดน บราวน์ กับบันเทิงคดีสืบสวนสอบสวนของไทยเรื่อง *กาหลมหรทึก* ของปราปต์” (2560) ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *กาหลมหรทึก* ได้รับอิทธิพลจากเรื่อง *เทวากับชาตาน* ในด้านโครงเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่อง ส่วนตัวละคร ฉากเรื่อง และแก่นเรื่องเป็นลักษณะเฉพาะที่พบในเรื่อง *กาหลมหรทึก* นอกจากนี้ ปราปต์ได้ปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางประการให้เป็นเรื่องราวแบบไทยได้อย่างลงตัว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ธงชัย แซ่เจี๋ย ศึกษาบทความวิจัยเรื่อง “จาก *กาหลมหรทึก* สู่อภินิหาร: จักรวาลคู่ขนานกับการฉวยใช้วัฒนธรรมวายของนักเขียน” วิเคราะห์นวนิยายของปราปต์เรื่อง *กาหลมหรทึก* และ *ลึงพาดกลอน* โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับจักรวาลคู่ขนาน วัฒนธรรมวาย และการฉวยใช้ตัวบท เป็นกรอบแนวคิด ผลการศึกษาพบว่า ปราปต์ปูทางวัฒนธรรมวายไว้ใน *กาหลมหรทึก* แล้วนำมาสร้างขึ้นเป็นนวนิยายเรื่อง *ลึงพาดกลอน* โดยใช้กลวิธีการเขียนแบบจักรวาลคู่ขนาน (Alternative universe/ Parallel universe) ที่เป็นลักษณะการประพันธ์แฟนฟิกูรแบบหนึ่ง การใช้จักรวาลคู่ขนานเป็นการ “เล่น” กับผลงานของนักเขียนเอง และมีนัยยะถึงความเป็นการเมืองของการประพันธ์นวนิยายในตัวนักเขียน โดยที่ตัวละครเอกชายคือไตรตรึงษ์และมโหตรจากตัวบททั้งสองเรื่องจะมีบุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกัน ทว่าบริบทแวดล้อมของตัวละครแตกต่างกัน

ในปีเดียวกัน พบบทความวิจัยที่นำนวนิยายสืบสวนสอบสวนของปราปต์ จำนวน 3 เรื่องมาวิเคราะห์ ซึ่งบทความวิจัย “ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญนิยายของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์)” (2562) ของธนภัค ไชยแพทย์ และวรุณญา อัจฉริยะดี ขอบเขตของการวิจัยเป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนของปราปต์ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ *กาหลมหารทีก นิราศมทรณพ* และ *สิงพาดกลอน* โดยวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในตัวบทดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ตัวบททั้งสามเรื่องมีลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่า 3 ประการ ได้แก่ 1. การใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่า แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึงคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมอื่น การนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลง และปราปต์ประพันธ์ร้อยกรองขึ้นเพื่อใช้ในการเล่าเรื่อง 2. การอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการสร้างเรื่องเล่า 3. การใช้สถานที่ในการสร้างเรื่องเล่า แบ่งเป็นสถานที่ที่มีอยู่จริง และสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้น

นอกจากนี้ ในบทความเรื่อง “The spatial turn: วิถีวิทยาการศึกษาพื้นที่ในวรรณกรรม” (2562) สุรเดช โชติอุดมพันธ์ ได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผ่านกรอบการมองแบบภูมิวิจารณ์ โดยศึกษาตัวบทเรื่อง คือ *กาหลมหารทีก* ของปราปต์ และ *Bangkok eight* ของจอห์น เบอร์เดตต์ (John Burdett) ฉากท้องเรื่องของตัวบททั้งสองเป็นฉากในกรุงเทพฯ เหมือนกัน แต่ภาพแทนของกรุงเทพฯ จากมุมมองของนักเขียนต่างกัน ตัวบททั้งสองนำเสนอด้านมิติของกรุงเทพฯ ที่ต่างกัน เป็นด้านที่ผู้แต่งมอบความเป็นอื่นและด้านที่เสริมด้วยเหตุการณ์ฆาตกรรม กามวิปริตหรือความรุนแรง ทั้งนี้ ภาพความเป็นอื่นของกรุงเทพฯ ในมุมมองของเบอร์เดตต์จะนำเสนอภาพสถานที่ท่องเที่ยวมารตราตรีในปัจจุบัน ผ่านมุมมองของคนนอกที่เปรียบเทียบกับความเป็นไทยกระแสหลักที่รัฐนำเสนอให้นักท่องเที่ยว ขณะทีปราปต์นำเสนอภาพอดีตในอดีตผ่านมุมมองของคนในท้องที่และเปรียบเทียบกับความทันสมัยของกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน จุดร่วมของตัวบททั้งสองเรื่อง คือ นำเสนอการละเมิดภาพของกรุงเทพฯ กระแสหลักตามที่หน่วยงานของรัฐต้องการสนับสนุน

งานวิจัยที่ศึกษากลวิธีในนวนิยายเรื่อง *กาหลมหารทีก* ที่ยังปรากฏในปี พ.ศ. 2563 อรอนงค์ ศิริโสสม และมิ่งมนัสชน จังหาร ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยาย *กาหลมหารทีก* ของปราปต์” (2563) ผลการศึกษาพบว่า ตัวบทเรื่อง *กาหลมหารทีก* ประกอบด้วยโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยตามลักษณะโครงเรื่องสืบสวนสอบสวน จำนวน 4 โครงเรื่อง กลวิธีการสร้างโครงเรื่องใช้วิธีการเปิดเรื่องด้วยการกระทำของตัวละคร กลวิธีการดำเนินเรื่องที่แตกต่างไปจากชนบ โดยลำดับเรื่องตามปีปฏิทิน ปราปต์เล่าเรื่องแบบย้อนสลับไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ด้านกลวิธีการสร้างความขัดแย้ง ในตัวบทปรากฏทั้งความขัดแย้งในใจและความขัดแย้งกับผู้อื่น ด้านกลวิธีปิดเรื่อง ตัวบทปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายตอนจบแบบหักมุมและการยุติเรื่องด้วยการแสดงถึงความหวังใหม่

งานวิจัยเรื่องต่อมาคือ บทความวิจัยเรื่อง “นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบมีดของปราปต์: กลวิธีการสร้างโครงเรื่องกับการนำเสนอตัวละครชายขอบ” ของณัฐรุจา ใจหารและคณะ (2564) โดยศึกษากลวิธีการสร้างโครงเรื่องและกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายขอบในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบมีดของปราปต์ ขอบเขตของการวิจัยได้แก่ นวนิยายเรื่อง *กาหลมทรทีก* *นิราคมธรรมพเปรต* และ *สิงพาดกลอน* ผลการศึกษาพบว่านวนิยายของปราปต์ทั้ง 4 เรื่องมีลักษณะโต้ชนบสืบสวนสอบสวน โดยจบเรื่องแบบปลายเปิด ปราปต์นำเสนอตัวละครชายขอบผ่าน 2 กลวิธี ได้แก่ 1. การนำเสนอตัวละครคู่ตรงข้าม และ 2. การนำเสนอบทบาทใหม่แทนการนำเสนอภาพเหมารวมด้านลบ

บทความวิจัยเรื่องต่อมา ศึกษาเรื่อง “การสร้างนวนิยายและภาพแทนวัฒนธรรมไทยในนวนิยายสืบสวนของปราปต์” (2564) ของกฤต โสดาลี บทความวิจัยนี้ศึกษาการสร้างนวนิยายแนวสืบสวนและศึกษาภาพแทนวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในนวนิยายสืบสวนของปราปต์ กรอบแนวคิดได้แก่ แนวคิดการประกอบสร้างความจริงทางสังคม แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดภาพแทน และแนวคิดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ขอบเขตของการวิจัยได้แก่ นวนิยายเรื่อง *กาหลมทรทีก* *นิราคมธรรมพ* และ *สิงพาดกลอน* ผลการศึกษาพบว่านวนิยายของปราปต์ทั้ง 3 เรื่องนำข้อมูลพุทธสถาน ประวัติศาสตร์และสังคมของไทยในบริบทจริงมาสร้างฉาก ตัวละคร และบทสนทนา รวมถึงนำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรมไทย 5 ด้าน ได้แก่ การเลี้ยงดู สถาปัตยกรรม ระบบนิเวศ ความเชื่อ และงานประพันธ์

นอกจากการศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ในนวนิยายของปราปต์แล้ว ในบทความวิจัยของสายวรุณ สุนทรโทท ชื่อเรื่อง “นิติวิทยาศาสตร์ในนวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *กาหลมทรทีก* และ *รหัสลับดาวินซี*” (2564) ศึกษาการนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในนวนิยาย และศึกษาลักษณะเด่นของนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *กาหลมทรทีก* ของปราปต์ และ *รหัสลับดาวินซี* ของแดน บราวน์ ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายทั้งสองเรื่องมีลักษณะเป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนแบบคลาสสิกแต่มีรายละเอียดแตกต่างกัน ใน *กาหลมทรทีก* กล่าวถึงคดีฆาตกรรมต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกับรอยสักปริศนาบนร่างของเหยื่อคดีฆาตกรรม ส่วน *รหัสลับดาวินซี* เกิดฆาตกรรมเพราะความปรารถนาที่จะได้รหัสลับชีวิต ตัวบททั้งสองเรื่องนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการประพันธ์ ได้แก่ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การหาสาเหตุการเสียชีวิตจากศพ การไตสวนการเสียชีวิต และการหาแรงจูงใจให้ก่อคดีฆาตกรรม

นอกจากนี้ ยังปรากฏงานวิจัยที่ศึกษานวนิยายของปราปต์ที่ดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ เรื่อง “การสร้างตัวละครเอกหญิงให้เป็นตัวร้ายในละครสืบสวนสอบสวน: กรณีศึกษา ละครโทรทัศน์เรื่อง *กาหลมทรทีก*” (2561) ของ ชลลดา พิงธรณี วิเคราะห์การสร้างตัวละครเอกหญิง (พระนอนิจ) ให้เป็นตัวร้ายในละครสืบสวนสอบสวน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์หลาย

องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาของละคร, เรื่องย่อละคร, แก่นของเรื่อง และตัวละครหลัก รวมทั้งวิเคราะห์การสร้างตัวละครเอกหญิงให้เป็นตัวร้าย และนำเสนอผลวิเคราะห์ 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ภาพลักษณ์ของตัวละครเอก ลักษณะจิตใจอารมณ์ความรู้สึก พัฒนาการชีวิตของตัวละครเอกหญิง และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงกับตัวละครอื่น

ในปี พ.ศ. 2565 พบงานวิจัยที่ศึกษานวนิยายเรื่อง *สุสานสยาม* มีบทความวิจัยเพียงเรื่องเดียว ชื่อเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดีสโทเปียเรื่อง *สุสานสยาม* ของปราปต์” (2565) ของชนาลัย คงสมทบและ นนทชา คัยนันท์ โดยศึกษาวิธีการใช้ภาษาที่ปรากฏในตัวบท 3 กลวิธีหลัก ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ประโยค และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ด้านกลวิธีการใช้คำพบ 9 ประเภท ได้แก่ คำภาษาต่างประเทศ คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำแสดงภาพ คำตำหนิ คำหยาบ คำซ้อนเพื่อเสียง คำตั้งใหม่ คำที่มีความหมายโดยนัย คำพ้องสัมผัส และคำย่อ ด้านกลวิธีการใช้ประโยค ได้แก่ ประโยคสั้น ประโยคยาว ประโยคยาวแบบโวหาร และประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ ในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปสรรค อติพจน์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ แนวเทียบ และการอ้างถึง

นอกเหนือจากนวนิยายข้างต้นแล้ว ยังพบการศึกษานวนิยายวายของปราปต์ จำนวนสองบทความ ในปี พ.ศ. 2565 นนทชัย ชูวรรณรักษ์ และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ปัญหาความรักชายรักชาย ในวรรณกรรมเรื่อง *คุณหมิปาฏิหาริย์*” (2565) โดยศึกษาการนำเสนอปัญหาความรักชายรักชายและแนวทางการแก้ปัญหาของคู่ชายรักชายในตัวบทเรื่อง *คุณหมิปาฏิหาริย์* ผลการศึกษาพบว่าปราปต์นำเสนอปัญหาดังกล่าวผ่านองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ การดำเนินเรื่อง การนำเสนอผ่านตัวละคร การนำเสนอผ่านฉากและเหตุการณ์ และแนวคิดสำคัญ โดยแนวคิดหลักของตัวบทคือการนำเสนอปัญหาความรักชายรักชาย ส่วนแนวคิดรอง ได้แก่ การยั่วล้อนิยายวายแบบยูโทเปีย การยั่วล้อตัวละครในวรรณคดี การยั่วล้อประวัติศาสตร์แบบจารีต และการยั่วล้อสังคม นอกจากนี้ยังพบแนวทางการแก้ปัญหาความรักได้แก่ การยอมรับความจริง การเรียนรู้และเติบโต การปล่อยวางและให้อภัย การช่วยเยียวยาผู้มีภาวะผิดหวังจากความรัก และการยอมรับความหลากหลายทางเพศ

นวนิยายวายของปราปต์อีกเรื่องที่เป็นขอบเขตของการศึกษา คือ นวนิยายเรื่อง *ดาว* โดยในบทความวิจัยเรื่อง “การนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจในนวนิยายวาย เรื่อง *ดาว* ของ ปราปต์” (2565) ของณัฐวุฒิ สำลีและคณะ ศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจในนวนิยายวายเรื่อง *ดาว* ผลการศึกษาพบว่า ตัวบทนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจในหลายมิติ ทั้งมาจากตัวบุคคล กฎระเบียบ และสิ่งเหนือธรรมชาติ รวมทั้งนำเสนอความสัมพันธ์เชิงอำนาจและกระบวนการใช้อำนาจ ปราปต์ใช้กลวิธีในการนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจ 6 ประการ ได้แก่ การนำเสนอผ่านโครงเรื่อง การนำเสนอ

ผ่านบทสนทนา การนำเสนอผ่านตัวละครชั่วตรงข้าม การนำเสนอผ่านมิติเพศ การนำเสนอผ่านฉาก หรือพื้นที่สำคัญ และการนำเสนอผ่านมุมมองการเล่าเรื่อง

บทความวิจัยอีกหนึ่งเรื่อง que เลือกใช้นวนิยายเรื่อง คาร เป็นขอบเขตของการศึกษาคือ บทความวิจัยเรื่อง “อโศกสวาง: การศึกษาด้วยมุมมองสทสี่อ” (2566) ของธงชัย แซ่เจี๋ย ศึกษา นวนิยายเรื่อง *อโศกสวาง* โดยใช้ทฤษฎีสทสี่อเป็นกรอบแนวคิดสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ตัวบทเรื่อง *อโศกสวาง* นำเสนอภาพการทำงานของสื่อมวลชน และบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการคลี่คลายคดี ฆาตกรรม ความแตกต่างของแหล่งข่าวส่งผลต่อการผลิตข่าวและความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว ตัวบท นำเสนอภาพทั้งแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือและมีอำนาจผ่านตัวละครพระนอนิจกับแหล่งข่าวที่เน้นการปั่น กระแสผ่านตัวละครยอยศ ตัวบทนำเสนอภาพการเลือกใช้กรอบการรายงานข่าวผ่านตัวละคร สื่อมวลชน โดยโครงสร้างฝ่ายข่าวมีอิทธิพลต่อการกำหนดกรอบการรายงานข่าว อีกทั้ง ตัวบทยัง นำเสนอภาพของกระบวนการผลิตข่าวที่สัมพันธ์กับบรรทัดฐานทางวิชาชีพของสื่อมวลชน

ในปี 2565 ยังปรากฏบทความวิจัยของ สิริรินทร์ สนิทชน ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “วิถี (อ) ชีวิตกับโลกทุนนิยมในนวนิยายชุด Ghost Marketing” (2565) ขอบเขตของการศึกษาคือนวนิยายชุด Ghost Marketing จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ *ริสอร์ทผีเพี้ยน* *ร้านโชว์เฮี้ยน* และ *กาแฟกลิ่นวิญญาณ* โดยนวนิยายเรื่อง *ร้านโชว์เฮี้ยน* เป็นผลงานของปรាប់ บทความวิจัยนี้ศึกษาการนำเสนอแนวคิด ทุนนิยมผ่านตัวละครผี ผลการศึกษาพบว่า ระบบทุนนิยมถูกนำเสนอผ่านตัวละครผีอย่างซับซ้อน หลายมิติ ใน *ร้านโชว์เฮี้ยน* จะนำเสนออิทธิพลของทุนนิยมที่ปรับเปลี่ยนตัวละครผีให้สามารถอยู่รอดได้ ในสังคมบริโภค ตัวบททั้งสามเรื่องวิพากษ์ด้านลบของระบบทุนนิยมและการบริโภคที่ส่งผลต่อ จริยธรรมของมนุษย์ อีกทั้งยังทำให้มนุษย์รู้สึกแปลกแยก

นอกจากนี้ ในวิทยานิพนธ์ของสุภภัทร ใจคง ได้วิเคราะห์นวนิยายเรื่องเปรตของปรាប់ ชื่อ วิทยานิพนธ์ “บทบาทผีไทยในสังคมเมืองร่วมสมัยในนวนิยายชุด ผีมหานคร” (2564) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผีไทยตามตำนานพื้นบ้านและคติทางพระพุทธศาสนาในบริบท สังคมเมืองร่วมสมัย รวมถึงศึกษาสภาพของสังคมเมืองร่วมสมัย ประสบการณ์ สภาวะอารมณ์ และ ความรู้สึกของคนที่อยู่อาศัยในสังคมเมืองร่วมสมัยผ่านผีไทย ขอบเขตของการศึกษาคือนวนิยายชุด ผีมหานคร จำนวน 4 เล่ม ของสำนักพิมพ์โซฟา ได้แก่ กระสือ ของ RabbitRose กระทั่ง ของ ทวีวัฒน์ ปอบ ของ ฐวัฒน์ธรรม์ และเปรต ของปรាប់ ผลการศึกษาพบว่าความเชื่อเรื่องผียังคงมีอิทธิพลใน สังคมเมืองสมัยใหม่ ซึ่งผีไทยทั้ง 4 ชนิดข้างต้นได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะของสังคมเมืองร่วมสมัย โดยยังคงรักษารากฐานของคติความเชื่อพื้นบ้านและคติทางพุทธศาสนาไว้ อีกทั้งผีไทยข้างต้นที่

ปรากฏในพื้นที่ของสังคมเมือง ยังเผยให้เห็นลักษณะสังคมเมืองร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยความผิดปกติ ความรุนแรง และความเสื่อมถอย

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลงานของปรাপต์ข้างต้นจะเห็นว่า ตัวบทของปรাপต์ที่นำไปใช้ศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาด้านกลวิธีทางวรรณศิลป์ในตัวบท เช่น การวิเคราะห์ฉาก ตัวละคร กลวิธีการแต่ง เป็นต้น จะเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาตัวละครชาติพันธุ์ที่ปรากฏในตัวบทของปรাপต์ ทั้งที่ตัวละครชาติพันธุ์ของปรাপต์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และมีลักษณะที่โดดเด่น อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดศึกษาประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่เกิดขึ้นในตัวบทของปรাপต์ ซึ่งปรাপต์เป็นนักเขียนร่วมสมัยของไทยและมักสะท้อนเรื่องราวปัญหาทางสังคมไทยผ่านการตีความเรื่องราวในรูปแบบใหม่ได้อย่างน่าสนใจ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของตัวละครชาติพันธุ์ในนวนิยายของปรাপต์
2. เพื่อศึกษาบริบทสังคมไทยร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของปรাপต์

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ปรাপต์เลือกใช้บริบททางสังคมไทยร่วมสมัย ช่วงปี พ.ศ.2556-2563 ในนวนิยายของตน เพื่อนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม ขบวนการค้ามนุษย์ และความขัดแย้งทางการเมือง โดยใช้ตัวละครชาติพันธุ์ในการบอกเล่าปัญหาดังกล่าว การนำเสนอเช่นนี้เพื่อเสียดสีสังคมไทยที่มองข้ามปัญหาเหล่านี้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. รวบรวมผลงานนวนิยายทั้งหมดของปรাপต์จำนวน 21 เรื่อง ทั้งที่ตีพิมพ์จำหน่ายเป็นรูปเล่ม หนังสือทำมือและ E-book ตั้งแต่เล่มแรก จนถึงเล่มที่ตีพิมพ์ในเดือนกันยายน พ.ศ.2563
2. คัดเลือกนวนิยายของปรাপต์ที่ใช้ตัวละครชาติพันธุ์นำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย ผู้วิจัยคัดเลือกนวนิยายของปรাপต์ที่ปรากฏตัวละครชาติพันธุ์ โดยที่ตัวละครชาติพันธุ์มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ *นิราศมหรณพ* *สิงพาดกลอน* *รอยอาคริพิซ* และ *สุสานสยาม* ส่วนนวนิยายเรื่องอื่นของปรাপต์ที่ปรากฏตัวละครชาติพันธุ์ต่าง ๆ แต่ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ อาทิเช่น “ชาวจีน” ในเรื่อง *กาหลมทรทีก*, “ชาวบ้านยาง” ตัวละครชาวกะเหรี่ยงในเรื่อง *พยนต์*, “โมลาสโม” ตัวละครชนพื้นเมืองในเรื่อง *บัลลังก์ลูกไม้*

เนื่องจากตัวบทดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยเป็นประเด็นหลัก แม้ว่าตัวละครชาติพันธุ์เหล่านี้จะเผยให้เห็นปัญหาสังคมก็ตาม อีกทั้งตัวละครชาติพันธุ์เหล่านี้ไม่ได้มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย นอกจากนี้ ตัวละครชาติพันธุ์บางส่วนยังไม่ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หรือภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ได้เลือกตัวละครชาติพันธุ์ข้างต้นมาใช้ในขอบเขตของการวิจัย

รายชื่อนวนิยายที่ใช้ในขอบเขตของการวิจัย มีจำนวน 4 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ฉบับที่ใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์	ปีที่พิมพ์ (ครั้งแรก)	สำนักพิมพ์
1	นิราศมหรณพ	ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 3 เมษายน พ.ศ.2561	มีนาคม พ.ศ.2558	สำนักพิมพ์แพรว
2	สิงพาดกลอน	ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2561	สิงหาคม พ.ศ.2561	สำนักพิมพ์แพรว
3	รอยอาศิรพิช	ฉบับตีพิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม พ.ศ.2561	สิงหาคม พ.ศ.2561	สำนักพิมพ์แก้ว กระโดด
4	สุสานสยาม	ฉบับตีพิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน พ.ศ.2563	มิถุนายน พ.ศ.2563	สำนักพิมพ์แพรว

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยระบุเดือนและฉบับปีที่พิมพ์ครั้งแรก เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาบริบทสังคมไทยร่วมสมัยในช่วงเวลาใกล้เคียงกับช่วงที่ปรাপต์ผลิดงานวรรณกรรม การระบุปีที่พิมพ์ครั้งแรกเพื่อให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมและปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

การยกตัวอย่างบทสนทนาและเนื้อความจากนวนิยายของปรাপต์ทั้ง 4 เรื่อง ผู้วิจัยจะอ้างอิงโดยเลือกใช้ชื่อนวนิยายแทนชื่อผู้แต่ง ตามรูปแบบดังนี้ คือ (ชื่อเรื่อง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น

“การรักษาต้องทำเป็นคอร์ส ค่ารักษาคิดเป็นครั้ง แต่แต่ละครั้งเป็นเงินสี่หลัก ทุกหลักคือเลือดเนื้อและหยาดเหงื่อของนุชา เธอลงนอนพริ้มตาด้วยความหวัง ยาซาทาทีงไว้ครึ่งชั่วโมง แต่พอหมอยิงเลเซอร์ลงก็ยังเจ็บแปลบสลับร้อนเหมือนเนื้อเดือดใต้ผิวหนัง แต่นุชาอดทน เลเซอร์ไม่ได้ลบแค่ปานโอดะ แต่มันจะลบเส้นต่างที่ขีดคั่นระหว่างเธอกับโลก ความหวังของเธอทอดไป เธอกำลังจะหาย ได้พบใครที่รอคอยด้วยความภาคภูมิใจสูงสุด” (นิราศมหรณพ, 2561: 235)

1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในทางมานุษยวิทยา ได้ให้ความหมายคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายถึง “กลุ่มคนในทางกายภาพหรือในทางวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่น ๆ” (ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ, 2554: 102) อีกความหมายหนึ่ง “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายถึง “กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่มีมองเห็นว่ากลุ่มของตนมีความแตกต่างในทางวัฒนธรรมและจำแนกตัวเองจากกลุ่มอื่น หรือเป็นกลุ่มที่ถูกจำแนกโดยกลุ่มอื่นว่ามีลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม” (ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ, 2554: 115)

เนื่องจากงานวิจัยนี้ ตัวบทส่วนหนึ่งที่ใช้ในขอบเขตของการวิจัย เป็นประเพณีนิยายแฟนตาซี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของ “ตัวละครชาติพันธุ์” ในงานวิจัยนี้ ว่าหมายถึง “กลุ่มของตัวละครที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยมีลักษณะเฉพาะทางกายภาพ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมร่วมกันภายในกลุ่มของตน” ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะนำขอบเขตความหมายของคำว่า “ตัวละครชาติพันธุ์” ดังกล่าวมาใช้โดยผนวกกับลักษณะแฟนตาซี ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของนวนิยายในขอบเขตของการวิจัยที่นำเสนอตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซี ได้แก่ *นิราศมหารมพร รอยอาศรัยพิช* และ *สุสานสยาม* ส่วนตัวละครชาติพันธุ์ในเรื่อง *สิงพาดกลอน* ไม่ได้มีลักษณะแฟนตาซี ทว่าผู้แต่งได้ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างชุมชนสมมติของตัวละครชาติพันธุ์ดังกล่าว

ตัวอย่างเช่น “เมิน” เป็นตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีใน *นิราศมหารมพร* โดยปราปต์ได้รับแรงบันดาลใจมาจากตัวละครครึ่งมนุษย์ครึ่งปลา หรือเงือก ในเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ เมินเป็นตัวละครชาติพันธุ์ที่ผสมผสานลักษณะแฟนตาซี เนื่องจากเผ่าพันธุ์เมินมีกลุ่มชาติพันธุ์ของตน มีการสืบทอดทั้งลักษณะเฉพาะทางกายภาพและวัฒนธรรมในกลุ่มของตน อีกทั้งยังมีเอกลักษณ์แตกต่างจากชาติพันธุ์กลุ่มอื่น

1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2563
2. คัดเลือกนวนิยายของปราปต์ที่จะใช้วิเคราะห์
3. ศึกษากรอบคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครชาติพันธุ์และนวนิยายของปราปต์
4. กำหนดโครงร่างวิทยานิพนธ์

5. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ประเด็น พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และเรียบเรียงตามประเด็นที่ศึกษา

6. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งนำเสนอผลงานในรูปแบบของวิทยานิพนธ์

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจบทบาทของตัวละครชาติพันธุ์ในนวนิยายของปราปต์
2. ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2563 ผ่านการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายของปราปต์

บทที่ 2

ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน

นิราศมทรณพ และสุสานสยาม

ประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่ปรากฏในนวนิยายของปราปต์ ประเด็นแรก คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยปรากฏในนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *นิราศมทรณพ* และ *สุสานสยาม* ตัวบททั้งสองเรื่องเป็นวรรณกรรมที่มีนัยเชิงนิเวศ กล่าวคือ ทั้งสองตัวบทนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ภาพวิกฤตของสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตนานาชนิด ปราปต์พยายามนำเสนอภาพของตัวละครชาติพันธุ์ใต้ท้องทะเลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยฝีมือของมนุษย์ภายใต้ระบบทุนนิยมใน *นิราศมทรณพ* จนต้องหาทางแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ส่วนในเรื่อง *สุสานสยาม* ปราปต์นำเสนอภาพของมนุษย์ที่ได้รับผลกระทบจากการทำลายธรรมชาติให้เสื่อมโทรม และตัวละครเหล่านั้นต้องเผชิญกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมในเมืองขยะ

2.1. ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน *นิราศมทรณพ*

นวนิยายเรื่อง *นิราศมทรณพ* เป็นเรื่องราวการเดินทางตามหาศิลาสมุทรของเมินที่อาศัยในท้องทะเล จากการทำนายของท่านโหราจารย์ ผู้เป็นประมุขของเมินว่าจะเกิดหายนะครั้งยิ่งใหญ่ คือปัญหาน้ำมันรั่วในอ่าวไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่ของเมิน “ร.ต.อ.เชลียง เดชาพิสัย” หลานชายของประมุขเมินจึงเข้ามาใช้ชีวิตปะปนกับมนุษย์ และตามหาศิลาสมุทร เพื่อนำหินวิเศษก้อนนี้ไปกอบกู้ภัยพิบัติ ต่อมาเกิดคดีฆาตกรรมปริศนาโดยใช้คลื่นเสียงอินฟราซาวด์ (Infrasound) หลายคดี ซึ่งคดีฆาตกรรมต่อเนื่องได้เชื่อมโยงไปถึงบริษัทน้ำมันไทยโซติ ทำให้เชลียงต้องตามสืบผู้อยู่เบื้องหลังคดีฆาตกรรมไปพร้อมกับหาทางหยุดยั้งปัญหาที่อ่าวน้ำมันรั่วกลางทะเล ทั้งนี้ องค์ประกอบแฟนตาซีที่ปราปต์นำมาใช้ใน *นิราศมทรณพ* คือ การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติที่บอกเล่าปัญหาสิ่งแวดล้อมคือ ตัวละครชาติพันธุ์ “เมิน” และการสร้างเหตุการณ์เหนือธรรมชาติ การวิเคราะห์ประเด็นตัวละครชาติพันธุ์เมินกับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรกคือ กลุ่มชาติพันธุ์เมิน กับภารกิจกอบกู้วิกฤตน้ำมันรั่วกลางทะเล ประเด็นที่สองคือ ศิลาสมุทร : ของวิเศษเหนือธรรมชาติกับความหวังของชาติพันธุ์เมิน และประเด็นสุดท้ายคือ พลังเสียงสังหารกับการทวงคืนความยุติธรรมของอาชญากรรมมนุษย์ครึ่งเมิน ดังนี้

2.1.1 กลุ่มชาติพันธุ์เมิน กับภารกิจออบกู่วิกฤตน้ำมันรั่วกลางทะเล

ตัวละครชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญในตัวบท คือ ชาติพันธุ์เมิน ปรากฏตั้งชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ แปลกประหลาดนี้ว่า “เมิน” ปรากฏกล่าวถึงตัวละครในจินตนาการนี้ ความว่า

“อ้างอิงชื่อเรียกเผ่าพันธุ์ของเราในหมู่มนุษย์ก็ได้ ชาวเมินในภาษาอังกฤษคือเมอร์เมด จีนกับเวียดนามออกเสียงคล้าย ๆ กันทำนองว่า เหม่ย เหรินอวี ภาษาเช็กกับสโลวัก มอร์สกาปึนนา ภาษาดัตช์ ซีเมอร์มิน ภาษาฟินแลนด์ เมเรนเนยโต ภาษาฮิดดิช เหมยุงเฟรา กระทั่งภาษาไทยเองก็มีคำแทนที่มักใช้เรียกสิ่งมีชีวิตในบทกวีว่า มีนา...” (นิราศมทรณพ, 2561: 256)

ปรากฏเลือกใช้แฟนตาซีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างตัวละครเมิน เพื่อสื่อถึงชนเผ่าพื้นเมืองที่มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างทอประกาย เมินเป็นตัวละครแฟนตาซีที่เกิดจากการที่ปรากฏนำตัวละครเงือกในวรรณคดีไทยมาตีความใหม่ โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาจินตนาการลักษณะพิเศษของเมิน ซึ่งเป็นการอธิบายลักษณะเหนือธรรมชาติผ่านองค์ประกอบแฟนตาซี โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น คนที่ขาสามารถจับตัวเป็นเกล็ด, มีพังผืดที่เท้า, ได้ยินคลื่นเสียงดีกว่าหูของมนุษย์ปกติ เป็นต้น ดังเช่นความว่า

“ไม่เหมือนในหนังหรือละครหรอก ขาของเรายังเป็นขา เพียงแต่ขงหน้าแข้งจะจับตัวแข็งเป็นแผ่น เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการว่ายน้ำ” (นิราศมทรณพ, 2561: 254)

ปรากฏยังสร้างคุณสมบัติพิเศษของเมินที่สามารถรับคลื่นเสียงความถี่ต่ำกว่าระดับที่มนุษย์ปกติได้ยิน ความว่า

“ยี่รอนิ่ง แต่ใบหูเคลือบเกรงกรดิก จะว่าเขาหูดีกว่ามนุษย์ปกติก็ได้ และในขณะนั้น เขาได้ยินอะไรไม่ชอบมาพากล” (นิราศมทรณพ, 2561: 34)

และตอนที่หมอเมธิศได้ยินเสียงของเซเลีย เป็นการใช้แฟนตาซีมาสร้างลักษณะพิเศษให้ตัวละครเมินสามารถสื่อสารกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยคลื่นอินฟราซาวนด์ เช่นเดียวกับสัตว์บางชนิดที่สื่อสารกันด้วยคลื่นเสียงนี้ ความว่า

“...หลังจากผลมะมาหีบมีด จู๋ ๆ หมอหนุ่มสะดุ้งเหมือนถูกคว่ำตัวไว้ ด้วยมือแข็งแรงที่มองไม่เห็น ใบหูกรดิกเหมือนได้ดับเสียงตะโกนห้ามที่ไม่มีใครได้ยิน” (นิราศมทรณพ, 2561: 59)

ในบทบรรยายข้างต้น เมื่อพิจารณาวิถีทางวรรณศิลป์ จะพบว่าปรากฏนำลักษณะแฟนตาซีมาสร้างลักษณะพิเศษของตัวละครเมินได้อย่างสมจริง ปรากฏยังคงสร้างรูปลักษณะภายนอกของเมินที่มีลักษณะคล้ายคลึงมนุษย์ เพื่อให้เมินสามารถปรับตัวเข้ากับเผ่าพันธุ์มนุษย์ได้ ความว่า

“ชาวเมิน นั่นคือชื่อที่เราเรียกขานเหมือนที่พวกคุณเรียกตัวเองว่า ชาวมนุษย์ อันที่จริงเมินไม่คิดว่าเราเป็นสิ่งมีชีวิตอีกแบบ เราถือว่าตัวเองเป็นแค่เผ่าพันธุ์หนึ่งที่มีลักษณะพิเศษบางอย่างแตกต่างออกไป เหมือนกะเหรี่ยงที่คอยาว หรือชาวมาไซมาร่าที่กระโดดสูง เมินพยายามปรับตัว เพื่อให้อยู่ร่วมกับมนุษย์ได้ นั่นทำให้เราจำเป็นต้องปกปิดตัวเอง เพราะนิสัยโดดเดี่ยวอย่างหนึ่งของมนุษย์คือการไม่ยอมรับความแตกต่าง” (นิราศมหารณพ, 2561: 253-254)

จากบทบรรยายข้างต้น ปรากฏพยายามเปรียบเทียบให้เห็นถึงลักษณะความแตกต่างของชาติพันธุ์เมินเทียบกับชาติพันธุ์อื่นที่มีลักษณะเป็นเผ่าพันธุ์ ดังเช่น ชาวกะเหรี่ยง และชาวมาไซมาร่า เป็นต้น โดยที่ปรากฏไม่ได้มองว่าเมินเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ซึ่งเป็นชนเผ่าที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกับชนชาติอื่น เช่นเดียวกับในนวนิยายที่ปรากฏสร้างให้ตัวละครเมินมีการปกครองโดยประมุขและมี “...ประวัติศาสตร์ชาวเมินในดินแดนอุซาคเนย์” (นิราศมหารณพ, 2561: 256) โดยที่ปรากฏไม่ได้มองว่าเมินเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น แต่เป็นอีกเผ่าพันธุ์หนึ่งที่มีลักษณะพิเศษบางอย่างแตกต่างมนุษย์ปกติ

สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นถึงความตั้งใจของปรากฏที่พยายามสร้างการยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในสังคม เช่นเดียวกับสภาพสังคมไทยที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมและมีประชากรหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากลวิธีทางวรรณศิลป์จะพบว่าปรากฏแสดงให้เห็นลักษณะความกลมกลืนระหว่าง ตัวละครเมินกับตัวละครมนุษย์ โดยการนำลักษณะแฟนตาซีมาสร้างลักษณะพิเศษของตัวละครชาติพันธุ์เมินได้อย่างสมเหตุสมผล จึงทำให้ผู้อ่านยอมรับความเหนือธรรมชาติของตัวละครชาติพันธุ์เมินได้

ทั้งนี้ การที่ตัวละครชาติพันธุ์เมินปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมเมืองร่วมสมัย โดยการปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ภายนอกให้เหมือนมนุษย์ปกติ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมเมืองที่มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงตัวตนของเมิน ในทางเดียวกัน การที่มีรูปลักษณ์คล้ายคลึงกับมนุษย์ทำให้เมินสามารถเข้าไปรวมกลุ่มกับเผ่าพันธุ์มนุษย์ได้อย่างแนบเนียน เพื่อสืบหาความจริงเกี่ยวกับผู้อยู่เบื้องหลังการก่อคดีฆาตกรรมและการตามหาศิลาสมุทรตามโครงเรื่องสืบสวนสอบสวน โดยที่ปกปิดความเป็นชาติพันธุ์เมินไม่ให้มนุษย์ล่วงรู้ นอกจากนี้ ปรากฏยังนำเสนอให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมกระแสหลักที่มีผลต่อการแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย พวกเขาต้องปรับตัวให้เข้ากับความเป็นไทยภายใต้นโยบายชาตินิยมของรัฐ อาทิเช่น ชาวมอญ ชาวกะเหรี่ยง เป็นต้น หากพวกเขาไม่พูดภาษาถิ่นหรือแต่งกายด้วยชุดตามกลุ่มชาติพันธุ์ เราก็จะไม่สามารถรู้ได้ว่าพวกเขาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใด

การสร้างตัวละครเมินที่มีรูปลักษณ์คล้ายคลึงและมีความคิดเทียบเท่ามนุษย์มาบอกเล่าปัญหาอุตสาหกรรมน้ำมัน โดยที่เมินเป็นตัวละครสื่อสารปัญหาที่เกิดขึ้นให้มนุษย์รับรู้ เนื่องจากตามปกติแล้ว

สิ่งมีชีวิตอื่นไม่สามารถบอกเล่าปัญหานี้ได้ เพื่อให้มนุษย์ได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่หากเราใช้มุมมองว่าเมินคือตัวแทนของ “สัตว์ทะเล” ที่ได้รับผลกระทบจากฝีมือของมนุษย์ ซึ่งอาจตีความได้ถึงสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในระบบนิเวศ จะทำให้เห็นถึงการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งแวดล้อมร้ายที่ระบบทุนนิยมกระทำต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิดบนโลกใบนี้ โดยมีมนุษย์เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ระบบทุนนิยมขับเคลื่อนต่อไป และเป็นวัฏจักรที่ม่าวงเวียนทำลายระบบนิเวศอย่างไม่รู้จบ

ในอีกทางหนึ่งหากเราพิจารณาเมินในฐานะครึ่งคนครึ่งสัตว์ เนื่องจากเมินมีลักษณะร่างกายภายนอกที่คล้ายมนุษย์ แต่ก็มีบางส่วนที่คล้ายปลาเมื่อสัมผัสกับน้ำ เช่น ขนที่ขาจะจับตัวเป็นเกล็ดเพื่อช่วยป้องกันผิวของเมิน เป็นต้น ความว่า

“ทำนองเดียวกับเกล็ดปลาฉลาม ขนหน้าแข้งที่กลายเป็นแผ่นพวกนี้ จะเปลี่ยนรูปร่างและทิศทางตลอดเวลาเมื่อกระแสน้ำไหลผ่าน ทำให้แรงต้านน้ำลดลง และเราว่ายน้ำได้เร็วขึ้น” (นิราศมทรณพ, 2561: 254)

สิ่งนี้ทำให้เห็นความเป็นสื่อกลางหรือตัวเชื่อม (mediator) ของตัวละครเมิน การที่ปราปต์สร้างเมินให้มีลักษณะครึ่งมนุษย์ครึ่งปลา แล้วต้องมาทำภารกิจตามมหาสมุทร เมินจึงเปรียบเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยเมินมีบทบาทสำคัญที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เช่น การที่ปราปต์เลือกนำเสนอสายใยความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกมาเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีของมนุษย์กับเมิน คือ ตัวละครสุพรรณ (เมิน) และนุชา (ครึ่งมนุษย์ครึ่งเมิน) เมื่อสุพรรณรักกับมนุษย์ และให้กำเนิดนุชาออกมา โดยที่สุพรรณยอมรับลูกของตนนั้นหมายถึงการยอมรับความเป็นมนุษย์ในตัวของเธอ ส่วนนุชาก็ยอมรับว่าตนมีเชื้อสายทั้งสองเผ่าพันธุ์ ซึ่งปราปต์ทำให้เห็นการเปิดรับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น อีกทั้ง เมินยังเป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ตีระหว่างตัวละครสองชาติพันธุ์อีกด้วย

นิราศมทรณพเป็นเรื่องราวการเดินทางตามมหาสมุทร เพื่อทำภารกิจของชาติพันธุ์เมินให้สำเร็จทันเวลา โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์เมินเป็นตัวแทนของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม หน้าที่สำคัญของเมินคือการปกป้องสิ่งแวดล้อมและกอบกู้ภัยพิบัติทางทะเลที่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วกลางทะเล อันเป็นแหล่งที่อยู่ที่สำคัญของเมิน เมินจึงเปรียบเสมือนชนพื้นเมืองที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับธรรมชาติ โดยทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ธรรมชาติทางทะเล ความว่า

“พวกคุณเก็บตัวเงียบกันมานาน แต่กำลังจะมีเหตุการณ์ร้ายแรงบางอย่างเกิดขึ้น ที่แรกหนูนึกว่าการฆ่าคนบริสุทธิ์คือการสังเวชนิคมหนึ่งแต่ไม่ใช่ที่วัดพระยาธรรมไม่มีคนตาย และตำรวจเพิ่งสืบพยานที่สามารถยืนยันได้ว่า คนของคุณไม่ได้สนใจอะไรมากไปกว่าตามหาของบางอย่าง ของชิ้นนั้นกระจายอยู่ใน

วัดที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการถูกปลุกสร้างหรือบูรณะในช่วงแผ่นดินของรัชกาลที่

สาม

“เขามอ” (นิราศมทรณพ, 2561: 247)

แม้ว่านวนิยายเรื่องนิราศมทรณพจะเป็นนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนเพื่อหาอาชญากรคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง ทว่าตัวบทยังนำเสนอจุดเริ่มต้นของเมินที่เข้ามายังโลกมนุษย์เพื่อตามหาศิลาสมุทร โครงเรื่องรองของนิราศมทรณพจึงเป็นนวนิยายแนวผจญภัย เนื่องจากโครงเรื่องแนวผจญภัยมีจุดเริ่มต้นจากการผจญภัย ตัวละครต้องผจญอันตรายต่าง ๆ เพื่อค้นหาคนหรือสิ่งมีค่า และจบเรื่องด้วยการภารกิจสำเร็จ (สรณัฐ ไตลังคะ, 2569: 41) ตัวละครเมินเดินทางไปผจญภัยในโลกมนุษย์เพื่อตามหาของวิเศษที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยปราบตีได้นำประวัติศาสตร์จริงที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเขามอหรือถมอมาเป็นส่วนสำคัญที่เชื่อมโยงศิลาสมุทรกับประวัติของวัดแต่ละแห่งที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 3 เพื่อสร้างความสมจริงให้กับตัวบทเรื่องนี้ ทว่าการจบเรื่องนิราศมทรณพจะไม่ปิดเรื่องตามโครงเรื่องผจญภัย เนื่องจากในตอนสุดท้ายเมินไม่สามารถตามหาศิลาสมุทรได้ทันเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เกิดขึ้นและจะยังคงดำเนินต่อไป

ทั้งนี้ ท้องทะเลเป็นดินแดนที่เมินอยู่อาศัยมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ท้องทะเลในตัวบทนี้จึงเปรียบเสมือนพื้นที่หรือท้องถิ่นที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งผู้มีอำนาจต้องการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์ไปจากเจ้าของพื้นที่เดิมที่เป็นของชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมือง ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์ต่างประเทศหลายเรื่อง que เลือกใช้ตัวละครแฟนตาซีมานำเสนอแนวคิดเชิงนิเวศ อาทิเช่น “ชวานาวี” ชนพื้นเมืองรูปร่างแปลกประหลาดจากดาวแพนโดราที่ต้องปกป้องพื้นที่ของตนเองจากการรุกรานของมนุษย์โลก ในภาพยนตร์เรื่อง อวตาร (Avatar)⁶, ภาพยนตร์เรื่อง ปิดตำนานอารยชน (Apocalypse)⁷ นำเสนอภาพของ “ชนเผ่ามายัน” กลุ่มชนพื้นเมืองที่ถูกชนเผ่าที่มีอารยธรรมสูงกว่าอย่าง “ชนเผ่ามายา” เข้ามารุกรานถิ่นที่อยู่และจับพวกเขาไปประกอบพิธีกรรมบูชายัญเทพเจ้าอย่างไร้มนุษย์ธรรม เป็นต้น

ปราบตีนำเสนอภาพวีรบุรุษของเมินที่อุทิศตนเพื่อปกป้องกลุ่มชาติพันธุ์เมิน ภารกิจกอบกู้วิกฤตแห่งชาติพันธุ์นำโดยตัวละครเอกชายคือ “เซเลีย” เป็นทายาทของประมุขแห่งกลุ่มชาติพันธุ์เมิน เซเลียจึงเปรียบเสมือนวีรบุรุษ ผู้พยายามกอบกู้หายนะของเหล่าเมิน นอกจากนี้ ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่มีบทบาทสำคัญคือเหล่านักรบเมิน นักรบเมินแบ่งหน้าที่ออกเป็นหลายกลุ่ม เช่น ทีมค้นหาศิลาสมุทร

⁶ คำว่า “เขามอ” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 น. เขาจำลองที่ทำไว้ดูเล่นในบ้าน เป็นต้น.

⁷ คำว่า “ถมอ” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 หมายถึง น. หิน เช่น ดาดำถมอทะมั้น (ม. คำหลวง จุลพน). (ช. ถม).

⁸ ภาพยนตร์ เรื่อง อวตาร (Avatar) กำกับโดย เจมส์ คาเมรอน ฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2552

⁹ ภาพยนตร์ เรื่อง ปิดตำนานอารยชน (Apocalypse) กำกับโดย เมล กิบสัน ฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2549

ที่มอพยา เป็นต้น ตัวละครนักรบเมินที่ปรากฏในเรื่อง เช่น สุพรรณ ลายสี ราชพ หมอเมธิศ เป็นต้น ทั้งนี้ การสร้างตัวละครวีรบุรุษเพื่อมากอบกู้ภัยพิบัติแสดงให้เห็นความหวังของตัวละครเมินที่หวังว่าพวกเขาจะสามารถยุติเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นได้ การทำภารกิจของตัวละครเอกชายจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จเท่านั้น แต่ยังเป็นการสื่อถึงพลังแห่งความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ในอนาคต โดยเชลียงได้อธิบายถึงสาเหตุที่พวกเมินเข้ามาปะปนกับพวกมนุษย์ เพื่อค้นหาของวิเศษที่เรียกว่า “ศิลาสมุทร” ความว่า

“นั่นคือสิ่งที่ผมกำลังจะบอกคุณ เมฆายนที่ผ่านมา คุณปู่ใหญ่ของผม ท่านโหราจารย์ของพวกเราอ่านพบเหตุภัยพิบัติผ่านดวงดาวว่าหายนะกำลังจะเกิดการพยากรณ์ถูกระทำผ่านโหรอีกหลายท่านผ่านหลายวิธี แต่ทุกท่านทุกวิธีได้ผลลัพธ์เหมือนกันหมด ภายในกรกฎาคมนี้ ท้องน้ำอันเป็นที่อยู่ของเราจะแปรเป็นสีดำ ความตายจะกระจายท่วมหาสมุทรโคลน!...การวิเคราะห์คำทำนายเป็นไปในทางเดียว จะเกิดเหตุการณ์น้ำม่นรั่วครั้งใหญ่ในอ่าวไทย --” (นิราศมหารณพ, 2561: 249)

ปรapat ใช้คำทำนายมาเป็นจุดเริ่มต้นการเปิดเรื่อง การเตือนเหตุการณ์ภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้ตัวละครเมินหาทางแก้ไขวิกฤตน้ำม่นรั่วให้ได้ทันเวลา โดยตัวบทได้กล่าวถึงดวงดาวที่เมินเชื่อว่ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ที่จะกำหนดเหตุการณ์ในอนาคต สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นความเชื่อเรื่องการทำนายของเมินที่สัมพันธ์กับความวิตกกังวลของผู้คนในสังคม ในตอนท้ายเรื่องพบว่าเหตุการณ์น้ำม่นรั่วเกิดขึ้นจริงตามคำทำนาย เมินจึงต้องอพยพออกจากพื้นที่อ่าวไทย ความว่า

“ในขณะที่ภารกิจตามหาศิลาสมุทรส่อแววล้อมเหลว คนของราชพ เริ่มถูกถ่ายโอนมาช่วยทีมของเชลียง ทายาทคนเล็กแห่งวงศ์ผู้ปกครองเผ่าในเขตอ่าวไทยต้องเตรียมแผนระวางภัยขั้นสูงสุด สองเดือนนับจากนี้คือระยะวิกฤต ชายหนุ่มต้องลงไปควบคุมการอพยพสู่ถิ่นฐานใหม่เพื่อความปลอดภัยของผู้ได้ปกครอง เขาไม่อาจบอกเธอว่าที่ไหน เช่นกันกับไม่สามารถอนุญาตให้เธอเก็บกุมความลับของเผ่าเมินไว้ได้ คุณเป็นคนนอก...” (นิราศมหารณพ, 2561: 332)

แม้ว่าภารกิจของวีรบุรุษเมินอย่างเชลียงจะไม่สำเร็จ แต่เขาก็ได้ทำหน้าที่พาเหล่าเมินอพยพออกจากพื้นที่น้ำม่นรั่วไหลไปยังสถานที่ปลอดภัย เชลียงยังทำหน้าที่ปกป้องความลับของเมิน เช่น การลบความทรงจำของหญิงที่ตนรักอย่างจุลเกตุ เป็นต้น ดังนั้น การทำภารกิจของเชลียงได้สร้างให้เขากลายเป็นวีรบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เมินอย่างแท้จริง อีกทั้ง ยังเผยให้เห็นว่าความไม่ไว้วางใจกลุ่มชาติพันธุ์มนุษย์

ทั้งนี้ การที่ทำให้ท่านโหราจารย์ของเมินทำนายเหตุการณ์ภัยพิบัติที่จะเกิดในอนาคต เนื่องจากเมินมีลักษณะผสมผสานระหว่างมนุษย์และสัตว์ ซึ่งสัตว์จะมีสัญชาตญาณที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ เพื่อรักษาความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ ดังเช่น พฤติกรรมของสัตว์นักพยากรณ์อย่างมด มดชนไข่ม้วนที่สูง เพื่อเตือนภัยว่าจะมีฝนตก เนื่องจากมดสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือในกรณีมดดำชนไข่ม้วนจากรัง และเดินต่อแถวเป็นแนวยาว เป็นการเตือนภัยว่าจะเกิดฝนตกภายใน 8-10 วัน (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2565) นอกจากสัญชาตญาณการรับรู้ภัยธรรมชาติของสัตว์แล้ว ปราบต์ยังใช้ลักษณะแพนตาซิมาสร้างคุณสมบัติพิเศษของเมินที่สามารถได้ยินคลื่นใต้เสียงคือ อินฟราซาวนด์ ในตอนที่เขียงได้ยินคลื่นเสียงอินฟราซาวนด์และกล่าวกับจุลเกตุว่า “...ผมเพิ่งเอะใจตอนพาคูณไปพบแม่ที่บ้านพักไทยโชติ มีคนใช้อินฟราซาวนด์ในเขตบ้านของคุณดวง...” (นิราศมหารรณพ, 2561: 257) ซึ่งความสามารถรับคลื่นใต้เสียง (Infrasound) ที่มีความถี่ต่ำกว่า 20 เฮิร์ตเป็นลักษณะที่พบในสัตว์เท่านั้น เช่น วาฬ ช้าง และฮิปโปโปแตมัส ที่ใช้คลื่นใต้เสียงเพื่อติดต่อสื่อสารกัน (ปีปีซี นิวส์, 2560) ดังนั้น จึงทำให้เห็นความตั้งใจของปราบต์ที่สร้างตัวละครเมินให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หากพิจารณาจากแนวคิดสังคมเสียงภัยจะพบว่า แม้ตามปกติแล้วความเสียงจะไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า แต่ในตัวบทปราบต์ได้นำลักษณะการพยากรณ์เข้ามาเชื่อมโยงกับปัญหาตั้งแต่เปิดเรื่อง เพื่อให้ตัวละครเมินรู้คำทำนายล่วงหน้าและทำภารกิจหยุดยั้งปัญหานี้ แม้ว่าเมินจะสามารถคาดการณ์ได้ถึงการเกิดอุบัติเหตุน้ำมันรั่วกลางทะเลล่วงหน้าก็ตาม แต่พวกเขาก็ไม่สามารถที่จะยับยั้งภัยพิบัตินี้ได้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความเสียงนี้ จึงเป็นสิ่งที่ทั้งเมินและมนุษย์คาดการณ์ความเสียหายไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เมินต้องแบกรับความเสี่ยงที่มนุษย์สร้างขึ้น แม้ว่าเหตุการณ์น้ำมันรั่วจะเป็นความเสี่ยงที่ยังไม่เกิดขึ้นผลกระทบไปทั่วโลก แต่ได้สร้างความตื่นกลัวให้กับตัวละครชาติพันธุ์เมินอย่างมาก

ปมปัญหาของเรื่องมีสาเหตุมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ไปบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ ทำให้เห็นว่ามนุษย์แสดงอำนาจเหนือพื้นที่ธรรมชาติและเข้าไปจัดการควบคุมธรรมชาติ โดยบริษัทเครือไทยโชติที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันได้สร้างท่อส่งน้ำมันไม่ได้มาตรฐานในพื้นที่ทะเล จนนำไปสู่เหตุการณ์น้ำมันรั่วกลางทะเลอ่าวไทย ปราบต์นำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในด้านลบ มนุษย์ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ไม่เพียงแต่กระทบต่อพื้นที่ของชาติพันธุ์ที่ด้อยอำนาจกว่าอย่างเมิน แต่ยังกระทบระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลนานาชนิด ปราบต์วิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจตามระบบทุนนิยมจนละเลยธรรมชาติ

ปราปต์นำเสนอลักษณะคู่ตรงข้ามที่ปรากฏในตัวบท ภาพในตัวบทเป็นการต่อสู้ระหว่างมนุษย์ที่เป็นตัวแทนของระบบทุนนิยม กับเมินที่เป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อม โดยสามารถจำแนกคู่ตรงข้ามในตัวบท ได้ดังตารางต่อไปนี้

ลักษณะคู่ตรงข้ามที่ปรากฏในตัวบทเรื่อง <i>นิราศมทรณพ</i>	
ฝ่ายทุนนิยม	ฝ่ายธรรมชาติ
มนุษย์	เมิน
เพศชาย	เพศหญิง
แข็งแกร่ง	อ่อนแอ
ความชั่วร้าย	ความดีงาม
ทำลาย	อนุรักษ์
ผู้กระทำ	ผู้ถูกกระทำ
อุตสาหกรรม	สิ่งแวดล้อม
พื้นที่เมือง	พื้นที่ธรรมชาติ
สังคมเมือง	สังคมชนบท
น้ำมัน	น้ำ
คนเมือง	ชนพื้นเมือง
เสื่อมโทรม	บริสุทธิ์
พื้นที่อันตราย(อาชญากรรม)	สงบสุข ปลอดภัย

จากตารางข้างต้นจะพบว่า ปราปต์เลือกใช้คำคู่ตรงข้ามเพื่อสื่อถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างฝ่ายทุนนิยมที่เป็นตัวแทนด้านลบ กับฝ่ายธรรมชาติที่เป็นตัวแทนด้านบวก สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นทัศนคติของปราปต์ที่มองว่าธรรมชาติเป็นฝ่ายดีและทุนนิยมเป็นฝ่ายร้าย ทั้งนี้ การสร้างคู่ตรงข้ามยังเชื่อมโยงกับวรรณกรรมแนวนิเวศน์สำนึกที่จะนำเสนอภาพธรรมชาติเป็นฝ่ายดีและมนุษย์เป็นฝ่ายร้าย

ลักษณะดังกล่าว เป็นลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษาโครงสร้างทางอภิปรัชญาและจริยศาสตร์ของโลกทัศน์ ที่มนุษย์แสดงท่าทีต่อโลกธรรมชาติ ใน **จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม: โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและปรัชญาตะวันตก** แบ่งโลกทัศน์ได้ 4 ประการ โดยโลกทัศน์ที่สอดคล้องกับตัวบท *นิราศมทรณพ* คือ ท่าที “ทรราช” (despotic position) เป็นโลกทัศน์ที่มองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เสมือนความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าทรราช (มนุษย์) กับ บ่าว (โลกธรรมชาติ) มนุษย์มีอำนาจชอบธรรมในการดูดซับถือเอาประโยชน์จากโลกธรรมชาติ ท่าทีดังกล่าวเป็นท่าทีที่ไม่เอื้อต่อต่อ

ความสมบูรณ์และสภาพที่ดีของสภาวะแวดล้อม เพราะไม่ได้มองว่ามนุษย์มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังปรากฏท่าที “นิเวศสำนึก” (ecological conscience) เป็นโลกทัศน์ที่มองโลกและมนุษย์แบบองค์รวม มีพื้นฐานจากวิทยาศาสตร์สาขาชีววิทยา มนุษย์คือ ส่วนย่อยของโลกธรรมชาติที่อิงอาศัยกันเป็นระบบ ดังนั้นมนุษย์จะต้องมีสำนึกของความรับผิดชอบต่อ นิเวศน์โดยรวม (เนื่องน้อย บุญยเกษตร, 2537) ซึ่งทำที่นิเวศสำนึกจะปรากฏผ่านมุมมองของตัวละคร จุลเกตุ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นย่อย 2.1.2

หากพิจารณาในมุมมองนิเวศน์สำนึก จะพบว่า ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศเผยให้เห็น อำนาจของระบบทุนนิยมที่มนุษย์มุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดและตัดดวงผลประโยชน์จากพื้นที่ธรรมชาติ มนุษย์มองว่า ชาติพันธุ์ของตนมีสถานะเหนือกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นและสามารถเข้าไปจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติได้ ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษทางทะเลที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของเมิน อาจตีความ ได้ถึงชนพื้นเมืองที่ถูกคนเมืองอย่างมนุษย์ รุกล้ำอาณาเขตและแปรสภาพถิ่นที่อยู่ของชนพื้นเมืองให้ เสื่อมโทรม ภาพของมนุษย์ในตัวบทนี้จึงเป็นภาพของภัยคุกคามสิ่งแวดล้อมและชนพื้นเมือง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาพิจารณาเหตุการณ์น้ำมันรั่วในเรื่อง *นิราศมทรณพ* ที่ส่งผลกระทบต่อ ตัวละครชาติพันธุ์เมินและสิ่งมีชีวิตทางทะเล ความว่า

“...ภายในกรกฎาคมนี้ ท้องน้ำอันเป็นที่อยู่ของเราจะแปรเป็นสีดำ
ความตายจะกระจายทั่วมหาสมุทรโคลน!...การวิเคราะห์คำทำนายเป็นไปในทาง
เดียว จะเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วครั้งใหญ่ในอ่าวไทย - -”(นิราศมทรณพ, 2561:
249)

จากบทบรรยายข้างต้น การทำนายเหตุการณ์ “มหาสมุทรโคลน” หรือน้ำมันรั่วใน *นิราศมทรณพ* สอดคล้องกับเหตุการณ์น้ำมันรั่วในบริบทจริงของสังคมไทย นั่นคือ เหตุการณ์น้ำมันรั่ว บริเวณอ่าวพร้าว ซึ่งปราปต์ได้นำปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในช่วงเวลาดังกล่าวมาเป็นส่วนสำคัญใน การสร้างสรรค์ *นิราศมทรณพ* ซึ่งเป็นตัวบทที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 บทบรรยาย ข้างต้นระบุว่า โหราจารย์ของเมินทำนายว่าจะเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วช่วงเดือนกรกฎาคม ปราปต์ยัง ระบุวันเวลาที่เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วใน *นิราศมทรณพ* ว่า ในวันที่ 27 กรกฎาคม ได้เกิดเหตุการณ์ น้ำมันรั่วจากทุ่นรับน้ำมันดิบของเรือบรรทุกน้ำมันที่กำลังถ่ายน้ำมันให้กับบริษัท ไทยโชติ เคมีคอล จำกัด (มหาชน) สอดคล้องกับปัญหามลพิษทางทะเลในบริบทสังคมไทยในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วบริเวณอ่าวพร้าว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง นับเป็นอุบัติเหตุน้ำมันรั่ว ครั้งใหญ่ในประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจงใจของปราปต์ที่เลือกใช้ช่วงวันเวลาเดือน กรกฎาคมและฉากเบื้องหลังคือบริเวณ “อ่าวไทย” ให้ตรงกับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อวิพากษ์วิจารณ์นายทุน

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากท่อรับน้ำมันดิบจากทุ่นรับน้ำมันดิบของบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) หรือ PTTCG รั่วไหลลงทะเล ทำให้มีน้ำมันดิบรั่วไหลออกมากกว่า 50,000 ลิตร และคราบน้ำมันดิบบางส่วนได้ไหลเข้าสู่อ่าวพร้าว แม้ว่าทางบริษัทน้ำมันจะพยายามแก้ไขปัญหาลงในเบื้องต้น แต่ผลกระทบจากเหตุการณ์ในครั้งนี้สร้างความเสียหายต่อคนในท้องถิ่นและสิ่งมีชีวิตในทะเลเป็นอย่างมาก ทั้งปัญหาระบบนิเวศทางทะเลที่ปนเปื้อนคราบน้ำมัน สัตว์ทะเลที่จับได้มีสภาพร่างกายผิดปกติ กระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และกลุ่มประมงพื้นบ้านที่จับสัตว์ทะเลได้ลดลง จนต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น (นิธิ นิธิวีรกุล, 2560) เช่นเดียวกับเมินที่เป็นตัวแทนของทั้งสิ่งมีชีวิตทางทะเลและชนพื้นเมืองที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว เผยให้เห็นทัศนะของปรাপต์ที่มองว่ามนุษย์เป็นผู้ทำลายระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าปรাপต์ได้นำบริบทในสังคมร่วมสมัยมาเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างสรรค์ตัวบทนี้ อย่างไรก็ตาม นอกจากปัญหาการรั่วไหลของน้ำมันดิบที่เป็นปัญหาสำคัญในประเทศไทยแล้ว ยังปรากฏปัญหาดังกล่าวในพื้นที่อื่นทั่วโลก ทำให้เห็นว่าปัญหาการรั่วไหลของน้ำมันลงพื้นที่ธรรมชาติเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก

ไม่เพียงแต่ผลกระทบต่อระบบนิเวศเท่านั้น ในตัวบทยังนำเสนอภาพผลกระทบของอุตสาหกรรมน้ำมันต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ การบรรยายถึงตัวละคร “ต๋วง” วิศวกรดูแลท่อจัดส่งน้ำมันของบริษัทไทยโซติ ความว่า

“ต๋วง เพ็ญพิลาส กระสับกระส่ายใต้ผ้าห่ม เขาเป็นชายร่างผอมแต่ พุงพลุ้ย อายุกลางเลขสาม แต่ความรับผิดชอบมากมายในหน้าที่การงานหลอม ให้ดูเลยเลขลี กลางศัวรรษเริ่มบางเมื่อห้าปีก่อน ถึงตอนนี้เขามึนหมหรือมแหม้ม ผิวหยาบ มุมปากย่น ผลจากการนอนน้อยส่งผลให้หลอดเลือดใต้ตาขยายตัวมากกว่าปกติ บวกกับโรคเยื่อตาอักเสบเพราะภูมิแพ้ทำให้ระคายเคืองและ ผลอัยย็บ้อย ๆ ระยะเวลาหลังต๋วงชอบตาดำดูศพ” (นิราศมทรณพ, 2561: 25)

ปรাপต์บรรยายสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมของต๋วงจากการทำงานหนัก และบรรยายสภาพแวดล้อมที่ปนเปื้อนสารพิษในโรงงาน ทำให้เห็นภาพของชนชั้นล่างที่ต้องจำยอมอยู่ในสถานะที่เสี่ยงภัยกับสารพิษในที่ทำงาน ความว่า

“ปัจจัยแวดล้อมในที่ทำงานเปี่ยมสารก่อภูมิแพ้ มันกำเริบหนักด้วย ความเครียด หวาดวิตก ซึ่งยังผลให้การนอนเป็นเรื่องทรมาน โขอุบาทว์คล้องกัน ครบถ้วน เพราะนอนน้อยทำให้น้ำตาน้ำมูกไหลไม่หยุด และจากนั้นลืมนไปได้เลย ว่าการหลับคืออะไร” (นิราศมทรณพ, 2561: 26)

การบรรยายภาพความเจ็บป่วยของมนุษย์ที่ได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมน้ำมันทางอ้อม เพื่อสื่อให้เห็นความน่ากลัวของอุตสาหกรรมน้ำมันที่ไม่ได้กระทบต่อระบบนิเวศเพียงอย่างเดียว โดยมี นายตวงเป็นตัวแทนของแรงงานระดับล่างที่ต้องเสี่ยงกับความเจ็บป่วยจากมลพิษ ทำให้เห็นว่าแรงงาน ต้องเผชิญกับความไม่ปลอดภัยในที่ทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเลือกใช้คำว่า “ทรมาณ” และ “โช่ อุบาทว์” สื่อถึงอันตรายจากสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษในที่ทำงานและส่งผลเสียต่อสุขภาพซ้ำๆ จน นำไปสู่โรคแทรกซ้อนต่างๆ เช่น ต้วงที่เป็นโรคระยะเฉียบพลันจากพิษเพราะภูมิแพ้ เช่นเดียวกับในบริบทจริง ของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ.2558 จะพบข่าวกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้คุมเข้มความปลอดภัยในที่ ทำงานและอุปกรณ์การใช้งานในโรงงานทำน้ำแข็ง รวมถึงจัดทำข้อควรระวังการใช้สารแอมโมเนียเป็น สารทำความสะอาด เนื่องจากสถิติพบว่า จะเกิดเหตุการณ์รั่วไหลของสารแอมโมเนียในเดือนเมษายนและ พฤษภาคมของทุกปี สารดังกล่าวส่งผลต่อผิวหนังและระบบทางเดินหายใจของแรงงาน จนถึงขั้นทำให้ เสียชีวิตได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากอุปกรณ์ชำรุดและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย (Smart SME, 2558) สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าการไม่เข้มงวดเรื่องความปลอดภัยในที่ทำงาน จะนำมาสู่ความเสี่ยงต่อ สุขภาพร่างกายของแรงงาน

ในทางตรงกันข้าม ตัวละครนายทุนของเรื่องกลับไม่ได้รับผลกระทบและไม่สนใจปัญหา ดังกล่าว ทว่าพวกเขากลับสนใจแค่ผลประโยชน์เท่านั้น นับเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมทาง ชนชั้น แรงงานระดับล่างจำใจต้องทำงาน โดยไม่สามารถเรียกร้องเรื่องความปลอดภัยในที่ทำงาน ทำให้เห็นภาพแรงงานระดับล่างที่ต้องยอมจำนนภายใต้อำนาจ (เงิน) ของนายทุน ส่วนปฏิกิริยาของ ตัวละครนายทุนคือการเพิกเฉยต่อปัญหาดังกล่าว ปราบตีเผยให้เห็นความเห็นแก่ตัวของนายทุนเครือ ไทยโชติในตัวตนที่มุ่งแสวงหาผลกำไร โดยไม่คำนึงถึงความเป็นอยู่ของผู้อื่นและผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ความเป็นทุนนิยมที่ปรากฏในตัวบทถูกนำเสนอผ่านตัวละครก้องพัฒน์ (อดีต สามีของจุลเกตุที่เสียชีวิตไปแล้ว) ในตอนที่ราชนพล่ายย้อนถึงต้นตอของปัญหาน้ำมันรั่ว เกิดจากการ อนุมัติที่น้ำมันไม่ได้มาตรฐาน ความว่า

‘เขาเป็นคนอนุมัติที่ส่งน้ำมันที่ไม่ได้มาตรฐานหรือคะ!’ จุลเกตุตกใจ
ชายไร่ผมพนหน้าเครียด ‘ผมรวบรวมเอกสารทั้งหมด ตามไปที่
บ้าน ก้องเกตุเพื่อขอให้เขาแก้ไขเรื่องนี้ แต่คุณก้องตีมนักจนไม่ได้สติ เขา
สำรวจออกมาว่าไม่เห็นเป็นไร ของห่วย ๆ ช่วยเซฟเรื่องต้นทุนให้บริษัท มันคือ
หน้าที่ของเขา เกินกว่านั้นเป็นเรื่องของคนอื่นที่ต้องรับผิดชอบความผิดพลาด

ป่วงกันเอง! เขามีแผนจะอนุมัติอีกหลายอย่าง ทั้งหมดนั้นเป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมทั้งสิ้น!’ (นิราศมหาราชนพ, 2561: 327)

การมุ่งแต่ตัดทวงผลประโยชน์ของก้องปัทมน์ ทำให้เกิดปัญหาน้ำมันรั่วไหล ปรายปต์เสียดสี นายทุนที่อนุมัติทำอะไรไม่ได้มาตรฐาน เพื่อหวังลดต้นทุนในการผลิต โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม ตัวบทยังนำเสนอภาพโครงสร้างลูกโซ่ของนายทุนที่ประกอบกิจการ แต่ขาดการตรวจสอบ ความปลอดภัยของการทำงาน เช่น ตอนที่สายสื่อสารแผนฆ่าสุพรรณกับบุชาติโรงกลั่นน้ำมันของ บริษัทไทยโซติ ความว่า

“ห่างจากท่าเรือคลองเตยไม่ถึงสิบกิโลเมตร โรงกลั่นน้ำมันไทยโซติ ตั้งอยู่ในที่ดินกว่า 485 ไร่ของกรมธนารักษ์ เขตพระโขนง

ถูกล้อมด้วยแหล่งชุมชน ปล่องท่อสูงเสียดฟ้าเสมือนอนุสาวรีย์ ประกาศความผิดพลาดของการบริหารจัดการผังเมืองของประเทศไทยนานกว่า สี่สิบปี เป็นคลังแสงที่มีใช้แค่พร้อมระเบิด แต่เคยเกิดอุบัติเหตุมาแล้วหลายครั้ง จากระบบไฮดรอลิกเกอร์ตีไฟ จากท่อส่งรั่ว และจากอะไรต่อมิอะไรที่ ชาวบ้านไม่เข้าใจ แต่ต้องคอยยกสั้น นั้นยังไม่รวมค่าเตือนจากนักวิชาการด้าน นิเวศอุตสาหกรรมและองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับมลพิษ การเผ่าระวัง กลุ่มสารซัพเพอร์ไดออกไซด์อันก่อให้เกิดฝนกรด และการแพร่กระจายหลัง อุบัติภัยต่าง ๆ ของไอระเหยน้ำมันจำพวกเบนซีน สไตรีน ซึ่งล้วนเป็นสารก่อ มะเร็งทั้งสิ้น แนวคิดและเสียงเรียกร้องจี้รัฐบาลสั่งย้ายเกิดขึ้นหลายคราว แต่ทุก คราวเงียบหายไม่ต่างจากเปลวไฟและเขม่าควันหลังโรงกลั่นระเบิด เป็นเรื่องไม่ ลับของสายสนกลในที่ใคร ๆ โดยเฉพาะคนในลิบเอด์ชุมชนรอบโรงกลั่นปิดกัน ให้แฮด” (นิราศมหาราชนพ, 2561: 285-286)

ตัวบทยเสียดสีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของบริษัทไทยโซติที่ไร้ความรับผิดชอบและไม่ตรวจสอบ อุปกรณ์ ให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ทั้งในระดับเอกชนและระดับภาครัฐบาลที่ไม่สนใจความ เตือดร้อนของผู้คน จนทำให้เกิดวิกฤตต่าง ๆ เช่น โรงงานระเบิด น้ำมันรั่วไหล สารเคมีรั่วไหล เป็นต้น วิกฤตเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อแรงงานมนุษย์ในที่ทำงาน ผู้คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในละแวกรอบ โรงงาน และยังส่งผลกระทบต่อสรรพชีวิตในระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติพันธุ์เงินที่ต้องสูญเสีย แหล่งที่อยู่ สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นปัญหาการทุจริตของนายทุนหรือผู้มีอำนาจ ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบท สังคมไทย ดังจะเห็นได้จากข่าวดัชนีชี้วัดคะแนนปลอดภัยรับปันขององค์กร Transparency International ในปี พ.ศ.2564 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนต่ำสุดในรอบ 10 ปี (พ.ศ.2555-2564)

คะแนนดังกล่าวสวนทางกับแผนแม่บทประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ.2563-2580) ซึ่งอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญปี 2560 (วาสนี พบุประภาพ, 2565) สิ่งเหล่านี้จึงเผยให้เห็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย

2.1.2 ศิลาสุมุท : ของวิเศษเหนือธรรมชาติกับความหวังของชาติพันธุ์เมิน

เมื่อพิจารณาชื่อเรื่อง *นิราศมทรณพ* จะพบว่า ชื่อเรื่องสัมพันธ์กับโครงเรื่องรองของ *นิราศมทรณพ* เป็นการทำภารกิจตามหาของวิเศษของเมิน เพื่อความอยู่รอดของชาติพันธุ์เมินและสิ่งมีชีวิตในท้องทะเล ความหมายแรกของคำว่า “นิราศ” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง “ไปจาก, ระเหระหน, ปราศจาก” และ “มทรณพ” หมายถึง ห้วงน้ำใหญ่, ทะเลใหญ่ เมื่อนำมารวมกันจะสัมพันธ์กับโครงเรื่องรองที่เมินต้องเดินทางจากถิ่นที่อยู่ในท้องทะเลเพื่อทำภารกิจที่สำคัญต่อการปกป้องเหล่าตัวละครเมิน ในทางตรงกันข้าม หากนำความหมายที่สองของ “นิราศ” ที่หมายถึง “ปราศจากความหวัง, ไม่มีความต้องการ, หมดอยาก, เฉยอยู่” มาตีความจะสื่อถึงการทำภารกิจของเมินนั้นไร้ความหวัง

ของวิเศษที่สำคัญในตัวบทคือศิลาสุมุทเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติตามความเชื่อของเมินว่า หินวิเศษก้อนนี้มีคุณสมบัติมหัศจรรย์ที่สามารถรวมน้ำกับน้ำมันได้ ความว่า

“หินในตำนานของเรา เหมือนความเชื่อเรื่องศิลานักปราชญ์ เขี้ยว
หนุมานศักดิ์สิทธิ์ หรือเหล็กไหลของมนุษย์ พวกเราเชื่อว่าศิลาสุมุทมีฤทธิ์ทำให้
สิ่งสกปรกละลายเป็นน้ำสะอาดได้...” (นิราศมทรณพ, 2561: 250-251)

ปราบต์เลือกใช้ศิลาสุมุทเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาน้ำมันรั่ว เป็นการใช้ “ก้อนหิน” ซึ่งเป็นทรัพยากรจากธรรมชาติมาเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น และตีความได้ว่าก้อนหินเป็นสัญลักษณ์ของ “ความหวัง” เป็นความหวังของชาติพันธุ์เมินที่จะกอบกู้ปัญหามลพิษทางทะเล ภารกิจสำคัญของเมินคือตามหาศิลาสุมุท โดยมีเซเลียงเป็นหัวหน้าทีมค้นหาศิลาสุมุท เพื่อใช้อานูภาพพลังวิเศษจากศิลาสุมุทมารวมคราบน้ำมันไม่กระจายไปทั่วท้องทะเล เมินจึงเป็นตัวแทนของผู้อนุรักษ์และปกป้องธรรมชาติ รวมทั้งอาจสื่อถึงขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม

“ก้อนหินที่เรียกว่าศิลาสุมุทอาจมีจริง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า
อำนาจมหัศจรรย์ของมันจะมีจริง ตำนาน พงศาวดาร และเอกสารหลายชิ้นพูด
ถึงคุณสมบัติของมัน นิราศมทรณพก็พูดถึงตัวมันเหมือนจับต้องได้ แต่ ‘ไม่มี’
เอกสารชิ้นไหนระบุสองอย่างนี้รวมกันในเชิงการวิเคราะห์ศึกษา...”
(นิราศมทรณพ, 2561: 308)

“ศิลาสมุทรคือความหวังเดียวของเรา และอย่างที่บอก...มันคือหน้าที” (นิราศมทรณพ, 2561: 309)

“ป้องกันหรือคะ...ศิลาสมุทรมีทั้งหมดก็ขึ้น ถ้าสักวันมีคนที่นำน้ำมันรั่ว
พร้อมกันสามสี่ทีในคนละมุมของประเทศ ของจำเป็นที่พวกแม่ตามหาจะยังมี
ประโยชน์อะไร” (นิราศมทรณพ, , 2561: 303)

และ “เป้าหมายของผมอาจเป็นแค่ของเล็ก ๆ อย่างหินไม่กี่ก้อนก็ได้
นะ” (นิราศมทรณพ, 2561: 70)

“ศิลาสมุทร” หรือก่อนหินจากท้องทะเลของเมินเป็นสัญลักษณ์แทนความหวัง สื่อถึงการใช้
ธรรมชาติมาเยียวยาระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมและแก้ไขปัญหาน้ำมันรั่วกลางทะเล ศิลาสมุทรเป็น “ของ
จำเป็น” ที่เปรียบเสมือนหัวใจหลักของธรรมชาติ ความหมายแรกของคำว่า “ศิลา” ตามพจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง “น. หิน. (ส.; ป. ลีลา).” และ “มหาสมุทร” หมายถึง
“น. ทะเลใหญ่. (ส.; ป. มหาสมุทร).” ทั้งสองคำเป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ การเลือกใช้
ธรรมชาติมาสร้างเป็นของวิเศษที่มีอานุภาพพิเศษตามตำนานของเมินเพื่อรวมสองสิ่งที่เข้ากันไม่ได้
อย่าง “น้ำ” กับ “น้ำมัน” ให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ ดังนั้น เป้าหมายสำคัญของเซียงและเหล่านักรบ
เมินคือ การตามหาศิลาสมุทร ความว่า

“ผมสนใจหินแร่ที่แผ่รังสีทำให้...ของสองอย่างที่เข้ากันไม่ได้กลับเข้า
กันได้” (นิราศมทรณพ, 2561: 71)

และ “วันนี้ ชาวบ้านที่วัดนางนองเล่าว่า เคยเห็นคนของพวกเขาถือ
ขวดน้ำผสมน้ำมันแยกชั้นกันชัดเจนเดินหาอะไรอยู่ น้ำกับน้ำมัน ของแปลกแบบ
นั้นทำให้คุณนึกถึงอะไรถ้าไม่ใช่ความเข้ากันได้! มันทำให้หนูตาสว่างและนึกถึงอีก
อย่าง การใช้แม่เหล็กหาผงเหล็ก! ที่แท้ของในหินพวกนั้นคงเป็นแร่คล้ายธาตุ
กัมมันตรังสี เพียงแต่รังสีที่แผ่ออกมาไม่ใช่แอลฟา เบตาหรือแกมมา คุณสมบัติ
ของมันเหมือนอิมัลซิฟายเออร์ ปรับโครงสร้างน้ำกับน้ำมันให้เข้ากันได้!”
(นิราศมทรณพ, 2561: 248)

คีลาสมุทรมีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถรวมน้ำกับน้ำมันได้ ปรากฏใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของ อิมัลซิฟลายเออร์ (Emulsifier)¹⁰ มาอธิบายลักษณะของคีลาสมุทร เพื่อให้สิ่งของเหนือธรรมชาตินี้สมจริงมากขึ้น นอกจากนี้ คีลาสมุทรยังเชื่อมโยงกับวรรณกรรมเรื่อง “นิราศมทรณพ” ของคุณเล็ก ความว่า

“ในบรรดาเอกสารเก่าแก่มี่ชิ้นหนึ่งที่สามารถสืบย้อนแล้วตรงกันกับประวัติศาสตร์รวมถึงประวัติศาสตร์ช่วงรัชกาลที่หนึ่งถึงสี่ของพวกคุณ มันถูกบันทึกไว้ในรูปของวรรณคดี”

‘วรรณคดี?’ ระดับความสนใจของกำมะหยี่เพิ่มขึ้น

“นิราศมทรณพ”

ชื่อขลังสร้างความเจ็บเข้มนในบรรยากาศ เซลียงบอกจุลเกตุ “ช่วยพิมพ์ให้หลานคุณที” เมื่อแท็บเล็ตเปลี่ยนมาอยู่ในมือของหญิงสาว เขาเริ่มท่องทีละวรรค

ลิเนหามิได้คู่ประคองเขย

ถึงทุกขใครในโลกที่โศกเศร้า

ที่พลัดพรากเขายังว่าร้ายระทม

“นี่มัน...” กำมะหยี่อุทานหลังอ่านจบ มีแววเกือบประหลัดได้ในดวงตา

“ไซ้” เป็นครั้งแรกที่มุมปากของนายตำรวจโค้งขึ้น “นิราศเมืองแกลง!” (นิราศมทรณพ, 2561: 251-252)

จากบทบรรยายข้างต้นเป็นบทขึ้นต้นนิราศมทรณพของคุณเล็ก ปรากฏดัดแปลงนิราศมทรณพมาจากนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ คุณเล็กเป็นตัวละครสมมติที่ปรากฏสร้างขึ้นและเชื่อมโยงเรื่องราวกับสุนทรภู่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับว่าตัวละครนี้มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงตัวละครคุณเล็กกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ความว่า

“นี่ไง! บทขึ้นต้นของนิราศเมื่อกี้ เกือบจะเหมือนกันกับบทขึ้นต้นของสุนทรภู่ไม่มีผิด!”

ไอ้สังเวทวาลสนานิจจาเอ๋ย

¹⁰ คำว่า “Emulsifier” ตามความหมายของ Oxford learner’s dictionaries หมายถึง a substance that is added to something, especially food, to make the different substances in it combine to form a smooth mixture (สารที่ถูกละลายในบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพวกอาหาร เพื่อทำให้ส่วนผสมที่ไม่เข้ากันสามารถประสานรวมกันได้)

จะมีคู่มือได้อยู่ประคองเขย ต้องละเอียดดวงใจไว้ไกลตา
ถึงทุกขีใครในโลกที่โศกเศร้า ไม่เหมือนเราภุมรินถวิลหา
จะพลัดพรากจากกันไม่ทันลา ใช้แต่ตาต่างถ้อยสุนทรพจน...

“หมายความว่ายังไงคะ” จุลเกตุถาม

“คุณเล็ก กวีผู้ประพันธ์เป็นธิดาคนสุดท้ายของท่านประมุขในขณะ
ยุคนั้น ตอนอายุเจ็ดขวบคุณเล็กได้พบกวีหนุ่มชาวกรุงที่เดินทางไปพบพ่อที่บ้าน
กรำ อำเภอบึง แก่ง เด็กหญิงหลงใหลในกลกลอนของเขาจนติดตามไปอยู่ที่
บางกอก...จากเนื้อความยังพบว่าเธอมีส่วนช่วยเหลือเมื่อสุนทรภู่ตกอับ แต่เธอ
ไม่เคยสมหวังในความรัก นางจันยังเป็นภรรยาที่สุนทรภู่มากที่สุดเสมอ แม้จะ
เลิกรากันไปแล้ว และต่อให้เลิกรากับใครอีกกี่ครั้ง เขาก็ไม่เคยมองคุณเล็กเลย
หลังจากสุนทรภู่อายุเจ็ดขวบ คุณเล็กจึงกลับสู่ทะเลบ้านเกิด นิราศมหรณพคือบท
บันทึกการเดินทางแสนเศร้าครั้งนี้น่าจะรู้สึกได้เลยว่าในขณะที่พ่ออยู่พูดกับแม่
จันในนิราศเมืองแก่ง คุณเล็กก็พยายามเรียกร้องความสนใจจากชายคนเดียวที่
เธอรักผ่านนิราศมหรณพ...” (นิราศมหรณพ, 2561: 252)

นิราศมหรณพของคุณเล็กเป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์เขมเป็นมีความรู้ความ
เชี่ยวชาญทางด้านวรรณคดีเป็นอย่างสูงเทียบเท่าตัวละครมนุษย์ การสร้างตัวละครคุณเล็กที่เป็นธิดา
คนสุดท้ายของประมุขเขม ยังแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองชาติพันธุ์อย่างมนุษย์และเขมที่มี
ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันมานานตั้งแต่อดีต รวมถึงนิราศมหรณพยังมีบทบาทเปรียบเสมือนลาย
แทงที่ทำให้เขมเชื่อว่าศิลปะมหรณพมีความ “...นิราศมหรณพจึงเป็นหลักฐานที่ชี้ชัดและชวนเชื่อ
ที่สุดว่าศิลปะมหรณพเคยมีอยู่จริง และมันได้ถูกถวายเป็นเพื่อใช้สร้างเขมในสวนขวา” (นิราศมหรณพ,
2561: 256) อีกทั้ง การดัดแปลงเนื้อความในนิราศมหรณพให้คล้ายคลึงกับนิราศเมืองแก่งของ
สุนทรภู่ ยังทำให้เห็นถึงกลวิธีการดัดแปลงคำประพันธ์ที่โดดเด่นของปราปต์

ทั้งนี้ ปราปต์สร้างตำนานของเขมขึ้นมา และตำนานนั้นได้ส่งอิทธิพลต่อการกระทำของเขม
ในอนาคต เนื่องจาก “ตำนานก็คือการสร้างอำนาจ โดยการสวมใส่ความหมายให้แก่อดีต เพื่อที่
อำนาจของอดีตจะย้อนกลับมาส่งอิทธิพลถึงตัวตนในปัจจุบันของกลุ่มชนผู้สร้างและผลิตซ้ำตำนาน
เหล่านั้น” (พิเชฐ แสงทอง, 2559: 68) ตำนานที่ปรากฏในตัวบทมี 2 ตำนาน ตำนานแรก เขมมี
ความเชื่อว่า “เมื่อมนุษย์คลอดเด็กออกมา มีชาติกัน มันเป็นกลางร้ายในความเชื่อของชาวเขม เป็น
สัญญาณว่า ความลับของเขมจะถูกเปิดเผยต่อพวกมนุษย์ ตามประเพณีที่ทำต่อกันมา เขมที่อยู่ใกล้
ตัวเด็กที่สุดจะต้องหาทางฆ่าเด็กนั้นเสีย” (นิราศมหรณพ, 2561: 260) สื่อให้เห็นถึงความขัดแย้ง

ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และการมองมนุษย์ในฐานะเป็นศัตรูของธรรมชาติ การตอบโต้ด้วยความรุนแรงจึงเป็นการปกป้องชาติพันธุ์ตนเองให้ปลอดภัยจากมนุษย์ ทว่าเขลียงได้สั่งห้ามนักรบเมินทุกคนทำร้ายเด็กทารกชาติตนกัน ส่วนตำนานที่สอง เมินเชื่อว่าศิลาสมุทรมีฤทธิ์รวมน้ำกับน้ำมันได้ เมินจึงใช้ความเชื่อตามตำนานนี้มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ความพิเศษของศิลาสมุทรได้สื่อถึงการเยียวยาธรรมชาติ ศิลาสมุทรจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป อีกทั้งการที่ศิลาสมุทรมีฤทธิ์เดช ความว่า “ศิลาสมุทรมีฤทธิ์ทำให้สิ่งสกปรกละลายเป็นน้ำสะอาดได้” (นิราศมทรณพ, 2561: 250) เป็นการสะท้อนถึงพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ

ตัวบทนิราศมทรณพสร้างสำนึกเชิงนิเวศของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยนำเสนอปัญหาการทำลายธรรมชาติ เพื่อให้มนุษย์ตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ ส่วนในอีกทางปรាប់เสียดสีสังคมมนุษย์ที่แสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติไม่มีที่สิ้นสุด เช่น ในตอนที่ “นุชา” ลูกครึ่งเมินครึ่งมนุษย์ กับ “สุพรรณ” นักรบเมินและเป็นแม่ของนุชาได้พบกัน นุชาพยายามจะบอกแม่ว่าที่เธอก่อคิดฆาตกรรมเพื่อปกป้องเมินจากภัยคุกคามของมนุษย์ แต่สุพรรณไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่ผิดศีลธรรมของลูกสาว สุพรรณยังคงต้องการตามหาศิลาสมุทรด้วยวิธีอหิงสา นั่นคือการปลอมตัวเข้าไปทำงานในบริษัทกลั่นน้ำมัน เพื่อสืบหาศิลาสมุทรและหาวิธีหยุดยั้งการผลิตน้ำมัน

ตัวละครชาติพันธุ์เมินจะพยายามหาทางปกป้องธรรมชาติ แต่ก็ไม่มีอำนาจมากพอที่จะต่อสู้กับอำนาจทุนนิยมของมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนะของปรាប់ที่มองว่า มนุษย์เป็นผู้เบียดเบียนธรรมชาติ โดยมีระบบทุนนิยมที่ทำให้มนุษย์แสวงหาผลกำไรจากทรัพยากรธรรมชาติไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งที่มนุษย์เป็นเพียงแค่ส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ไม่ใช่เจ้าของธรรมชาติทั้งหมด แต่มนุษย์กลับมองว่าตนเป็นสิ่งมีชีวิตและชาติพันธุ์ที่มีอำนาจเหนือกว่าสิ่งมีชีวิตอื่น แม้ตัวละครเมินจะใช้วิธีอหิงสาเพื่อตามหาศิลาสมุทร แต่ก็มีเมินบางกลุ่มที่ใช้วิธีสกปรก ทีมของราชมพตั้งใจเปลี่ยนแผนจากการตามหาศิลาสมุทรไปเป็นการสังหารผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์น้ำมันรั่ว เช่น สร้างสถานการณ์ให้เลือดผิดหมู่กับนายต้วง ทว่าเขลียงไปหยุดแผนการได้ทันเวลา ความว่า

ราชมพถอนหายใจ “ในฐานะที่เป็นคนตัดสินใจใช้ทางลัด ผมขออน้อมรับความผิดทั้งหมด แต่ขอยืนยันว่าที่ตกลงไปเพราะต้องการหยุดยั้งภัยครั้งนี้ เวลาจวดลงทุกที แต่อย่างที่คุณเขลียงทราบ ในขณะที่ทีมอพยพของคุณ ทีมวิศวกร และทีมอื่น ๆ ทำงานคืบหน้าไปมาก ทีมสำรวจได้บังคับบัญชาของผมกลับไม่มีที่ท่าว่าจะพบเบาะแสใด ๆ -” (นิราศมทรณพ, , 2561: 131)

สุดท้ายทีมของราชมพก็ยังไม่ได้ขำมนุษย์ตามแผนการที่วางไว้ เพราะเขลียงทราบเรื่องนี้และหยุดยั้งแผนการทั้งหมด มีเพียงเหยื่อรายเดียวคือ จ้ากค์ที่พยายามจะทำร้ายเมินสาว ส่วนเหยื่ออื่น ๆ ในคดีฆาตกรรมล้วนเป็นฝีมือของอาชญากรของเรื่องอย่าง “นุชา” ลูกครึ่งมนุษย์และเมิน ทำให้เห็นว่า

ความผิดบาปได้ถูกโยนให้กับตัวละครชายขอบของสองชาติพันธุ์อย่างนุชา ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นย่อยที่ 3 ยกเว้นตัวละครลายสือที่พยายามฆ่าสุพรรณและนุชา เขาส่งอีเมลชู้บริษัทไทยโซติให้หยุดการผลิตน้ำมัน รวมถึงใส่ร้ายป้ายสีเรื่องคดีฆาตกรรมปริศนาด้วยคลื่นเสียงว่าเป็นฝีมือของจุลเกตุ (ตัวละครมนุษย์หญิง) ความว่า

“...ไทยโซติจะต้องง่วนวายไปอีกนาน ถ้าไม่นานพอ การสุ่มไฟ
ต่อจะทำให้พวกมันต้องระงับกิจการจนถึงช่วงเดือนมหันตภัย ภาพตามการ
พยากรณ์โหดร้ายจะไม่บังเกิด เผ่าพันธุ์เมินจะพ้นผ่านไปได้ด้วยปฏิภาณของ
ลายสือ” (นิราศมหรณพ, , 2561: 272)

แม้ว่าลายสือจะมีเจตนาที่ดีเพื่อปกป้องชาติพันธุ์เมิน แต่วิธีการของเขาไม่ถูกต้อง สุดท้ายแล้วลายสือได้รับผลกระทบเพราะนุชาใช้คลื่นเสียงสังหารเขาจนเสียชีวิต รวมทั้งไม่สามารถหยุดยั้งเหตุการณ์น้ำมันรั่วได้

แม้ว่าในต้วบนี้จะนำเสนอภาพของมนุษย์ที่เป็นภัยคุกคามธรรมชาติเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันปรารถได้นำเสนอตัวละครมนุษย์ที่มีท่าทีเป็นมิตรและนอบน้อมต่อธรรมชาติ นั่นคือ “จุลเกตุ” ตัวละครเอกหญิงนักวิทยาศาสตร์ ผู้หลงใหลในการศึกษาเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตในท้องทะเล เธอเป็นตัวละครที่เป็นมิตรที่ดีต่อตัวละครเมิน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ีระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ สายใยความรักระหว่าง ตัวละครมนุษย์อย่าง “จุลเกตุ” และตัวละครเมินอย่าง “เซเลีย” แสดงให้เห็นว่าปรารถไม่ได้นำเสนอมุมมองของมนุษย์ในฐานะศัตรูของธรรมชาติเพียงด้านเดียว แต่ยังนำเสนอมิตรภาพและความรักระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งเป็นท่าทีในเวศสำนึกที่มนุษย์นอบน้อมต่อธรรมชาติ จุลเกตุเป็นผู้ช่วยวิจัยและศึกษาต่อทางด้านชีววิทยา อีกทั้งจุลเกตุยังเป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้สำนึกในคุณค่าของธรรมชาติ ความว่า

กล้าณรงค์ละล้าละลัก ‘ผมขอขอบคุณแทนผู้บริสุทธิ์ที่อาจได้รับ
ผลกระทบ ทุกคน...’

ผู้บริสุทธิ์ที่อาจได้รับผลกระทบนี้ ทวนคำในใจอย่างกังขา แล้วกุ่ม หอย
ปู ปลา ปะการัง สาหร่าย แพลงก์ตอน เต่า หมึก ฉลาม วาฬ สิ่งมีชีวิตอีกเป็นร้อย
เป็นพันในทะเลนั้นละ พวกมันไม่ใช่ผู้บริสุทธิ์กว่าหรือ ไม่ต้องแบกรับเคราะห์กรรม
ที่หนักหนากว่าหรือในเมื่อเดิมนั้นคือชีวิต! (นิราศมหรณพ, , 2561: 301)

และ “...เรากำลังเบียดเบียนทุกอย่าง รีดเค้นทุกทางเพื่อความสุขอัน
ไม่ยั่งยืนของตัวเอง เราแบ่งแยกด้วยความแตกต่างจนลืมนึกไปว่า แท้จริงเราเอง
ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เราไม่ได้มีสิทธิพิเศษมากไปกว่ากุ่ม หอย ปู ปลา

หรือสัตว์ป่าทั้งแผ่นดิน ในอีกทาง จีดีพีก็เสมือนตัวเลขบ่งชี้ความสามารถในการ
ทำลายล้างของพวกเรา และเรากำลังโง่มงกมันเข็ดหน้า เฮ้ย ภูเขาแก่งกว่ามึง! ”

(นิราศมหารณพ, , 2561: 328)

ตัวบทยังเสนอมุมมองของจุดเกตุที่มองสรรพชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน เธอมองว่าสิ่งมีชีวิตใน
ท้องทะเลเป็นผู้บริสุทธิ์ ส่วนมนุษย์เป็นผู้ทำลายธรรมชาติ มนุษย์เป็นส่วนเล็กๆของธรรมชาติซึ่ง
สัมพันธ์กับแนวคิดนิเวศน์สำนึกที่มองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ บทบาทของจุดเกตุสื่อให้
เห็นว่ามนุษย์ไม่ใช่ผู้ควบคุมและไม่ใช่ศูนย์กลางของธรรมชาติ เพื่อให้มนุษย์ตระหนักถึงความสำคัญ
ของทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งมองความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันและต้องพึ่งพาอาศัยกันระหว่าง
มนุษย์กับธรรมชาติ

หลังจากลายสื่อส่งอีเมลขอให้บริษัทไทยโซติหยุดการผลิตน้ำมัน โดยใส่ร้ายว่าเป็นฝีมือของ
จุดเกตุ เธอจึงใช้ประโยชน์จากการโดนใส่ร้ายป้ายสีไปเจรจากับเหล่าผู้บริหารของไทยโซติ ตัวบท
นำเสนอความพยายามของจุดเกตุที่หาทางหยุดยั้งวิกฤตน้ำมันรั่ว ทำให้เห็นพลังของมนุษย์ผู้หญิงตัว
เล็ก ๆ ที่เป็นปากเป็นเสียงให้สิ่งมีชีวิตอื่น ความว่า

“ฉันมีเรื่องอยากจะขอบ้าง! พวกคุณจะต้องจัดการตรวจสอบและ
ปรับปรุงกระบวนการภายในใหม่ทั้งหมด มาตรฐานการทำงาน ทักษะคติของคน
สภาพเครื่องจักร รวมถึงมาตรการรับมือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ทุกอย่างนี้จะต้อง
ดำเนินการอย่างเร่งด่วนให้แล้วเสร็จภายใน-” (นิราศมหารณพ, , 2561: 301)

แต่การเจรจาของจุดเกตุไม่เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากพ่อของเธอมาขัดขวางการต่อรองครั้งนี้
นอกจากนี้ ปรากฏตัวยังเสียดสีระบบทุนนิยมในฐานะศัตรูของธรรมชาติ ว่า

“จีดีพีก็เสมือนตัวเลขบ่งชี้ความสามารถในการทำลายล้างของพวกเรา
และเรากำลังโง่มงกมันเข็ดหน้า เฮ้ย ภูเขาแก่งกว่ามึง! ” (นิราศมหารณพ, , 2561:
328)

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ระบุว่า ใน พ.ศ. 2558 ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทของ
เรื่องราวใน นวนิยายจะพบว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยฟื้นตัวร้อยละ 2.8 (ธนาคารแห่งประเทศไทย,
2559: 1) จะพบว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจล้วนมาจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติผ่านการลงทุน
การขยายตัวของการผลิตและการบริโภคของมนุษย์ ซึ่งจากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ระบุ
ว่า จีดีพีของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2558 โดยจีดีพีในไตรมาสที่ 3 เท่ากับ 2.8 และเพิ่มขึ้นในไตร
มาสสุดท้าย ไตรมาสที่ 4 มีจีดีพี เท่ากับ 2.9 นอกจากนี้ แนวโน้มเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2559 จะเพิ่ม
สูงขึ้นตามการคาดการณ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผลพวงของการขยายตัวของภาคการ
ลงทุน การผลิตและการบริโภค อาจกล่าวได้ว่า ในมุมมองของมนุษย์นั้น จีดีพีเปรียบเสมือนตัวชี้วัด
ความสำเร็จของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในทางตรงกันข้าม เมื่อมองในมุมมองนิเวศน์สำนึกจะ

พบว่า ตัวเลขดังกล่าวไม่มีความสำคัญใด ๆ ต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่เป็นเพียงตัวเลขที่สะท้อนถึง การทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มขึ้นของมนุษย์เท่านั้น

2.1.3 พลังเสียงสั่งการกับการทวงคืนความยุติธรรมของอาชญากรครึ่งมนุษย์ครึ่งเมิน

องค์ประกอบแฟนตาซีที่สำคัญของนวนิยายเรื่อง *นิราศมทรณพ* คือ พลังเสียงสั่งการ พลังเสียงเหนือธรรมชาตินี้เป็นเครื่องสำคัญสำหรับก่อคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง อาชญากรหญิงที่มีบทบาท สำคัญของตัวบทนี้ คือ “นุชา” ปรាប់บรรยายลักษณะบุคลิกภาพของนุชา ความว่า

“วัยต้นสามสิบ ร่างบางกับเครื่องหน้าจืด ๆ พรางให้พี่เลี้ยงสาวดูเยาว์ กว่าอายุ จุดเด่นเดียวควรเรียกว่าจุดด้อย เซลล์สร้างเม็ดสีที่ผิดปกติชั้นใต้ผิวหนัง ก่อป็นสีน้ำเงินเข้มคล้ายปานมองโกเลียน ซึ่งมักพบบริเวณก้นหรือแผ่นหลังเมื่อ แรกเกิด แต่ปานโตะบนหน้านุชาเกินพื้นที่เกือบทั้งซีกขวา ขมับ หน้าผาก โหนก แก้ม ลามเข้าไปถึงเยื่อบุ๋นัยน์ตาขาว กลายเป็นตำหนิที่ยิ่งปมนิสัยซื่อาย ไม่มั่นใจ และค่อนข้างเก็บตัว มีปากแต่เหมือนไม่มีเสียง” (*นิราศมทรณพ*, , 2561: 87-88)

ลักษณะรูปร่างหน้าตาของนุชาเป็นจุดด้อยที่ปรากฏภายนอก ส่วนจุดด้อยภายในใจของนุชา คือการที่ต้องปกปิดความลับว่าแม่เป็นเมินและต้องอยู่ห่างจากแม่ ภูมิหลังของนุชาเป็นลูกครึ่งระหว่าง มนุษย์และเมิน “สุพรรณ” แม่ของเธอเป็นนักรบเมินที่ไปหลงรักรักกมนุษย์ เมื่อให้กำเนิดนุชาแล้ว แม่ กลับพบว่าลูกสาวของตนมีรูปลักษณ์เหมือนมนุษย์และไม่สามารถพิเศษของเมิน เช่น การ หายใจใต้น้ำได้ เป็นต้น นุชาจึงไม่สามารถใช้ชีวิตได้ท่องเที่ยวเล่นได้ เธอจึงปล่อยให้นุชาอาศัยอยู่กับยาย รับเลี้ยงที่โลกมนุษย์ เพราะกฎของเมินไม่ต้อนรับคนนอกชาติพันธุ์ สุพรรณจำเป็นต้องปกปิดเรื่องนุชา เป็นความลับ จนกระทั่งนุชาก่อคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง สุพรรณจึงรู้ความจริงว่าลูกสาวมีพลังเสียงที่ทรง พลังมากกว่าเมินทั่วไป

ปรាប់สร้างตัวละครนุชาให้มีลักษณะเป็นตัวกลาง (mediator) ระหว่างสองกลุ่มชาติพันธุ์ นั้นคือ มนุษย์กับเมิน หากเราพิจารณาว่าเมินเป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมชาติ และมนุษย์เป็นตัวแทน ของวัตถุนิยม โดยปรាប់ปูเรื่องให้เห็นว่า มนุษย์เป็นฝ่ายคุกคามและกระทำสิ่งเลวร้ายต่อธรรมชาติ ในทางตรงข้ามกับธรรมชาติที่เป็นฝ่ายถูกระทำจากฝีมือมนุษย์ เพราะตัวบทเรื่อง *นิราศมทรณพ* เป็น วรรณกรรมสิ่งแวดล้อมที่พยายามนำเสนอแนวคิดนิเวศน์สำนึก ปรាប់จึงสร้างตัวละครนุชาให้เป็น ฆาตกรต่อเนื่อง เพื่อสื่อถึงการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

เมินเป็นตัวแทนของธรรมชาติ ในทางตรงข้ามกับมนุษย์ที่เป็นตัวแทนของวัตถุนิยมและ ทุนนิยม ความเป็นตัวละครครึ่งมนุษย์ครึ่งเมินที่อยู่ตรงกลางระหว่างสองฝ่าย จึงทำให้นุชาถูกเบียดขับ

ให้เป็นอาชญากรเรื่องอีกทั้งจากการทำนายว่าจะเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติน้ำท่วมครั้งใหญ่ จะพบว่าฝ่ายมนุษย์เป็นฝ่ายกระทำเมินด้วยความรุนแรง ส่วนฝ่ายเมินพยายามตอบโต้ด้วยวิธีฮิงสา เพราะ “ประมุขของเราจะไม่ยอมรับวิธีสกปรกอย่างนั้น !” (นิราศมทรณพ, , 2561: 305) แต่ในเมื่อเมินพยายามต่อสู้ด้วยวิถีทางที่สงบจนถึงที่สุด แต่ไม่สามารถยับยั้งภัยพิบัติที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ได้ ปรารถนาจึงได้สร้างตัวละครครึ่งมนุษย์ครึ่งเมินอย่างนุชาขึ้นมา เพื่อโต้กลับมนุษย์ด้วยความรุนแรงในรูปแบบการก่อคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง หากพิจารณาว่า การตอบโต้มนุษย์ด้วยความรุนแรงเป็นสัญลักษณ์ของการโต้กลับจากธรรมชาติ ตัวละครนุชาจึงเปรียบได้กับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการที่มนุษย์ได้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปรารถนาใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีสถานะเป็นกึ่งกลางระหว่างสองชาติพันธุ์ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าที่จริงแล้วลูกครึ่งก็เป็นเหมือนคนปกติทั่วไป แต่เพราะผู้คนและสังคมรอบข้างต่างหากที่แบ่งแยกเขาและเรา โดยใช้ลักษณะการมองเป็นคู่ตรงข้ามระหว่างมนุษย์กับเมิน วิทยาศาสตร์กับธรรมชาติ การใช้คู่ตรงข้ามนี้เป็นกลวิธีที่ทำให้เห็นการกีดกันนุชาให้เป็นคนนอก และสร้างภาพให้ตัวละครที่ถูกมองว่าเป็นคนนอกกลายเป็นอาชญากร ความเป็นตัวกลางระหว่างสองวัฒนธรรมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวของลูกครึ่ง รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และตัวละครลูกครึ่งถูกผลักให้เป็นคนชายขอบ

เมื่อพิจารณาเรื่องราวความรักของสุพรรณและสามี ผู้วิจัยพบว่าปรารถนาเลือกใช้สบทจากเรื่องรามเกียรติ์ โดยอ้างอิงความสัมพันธ์ลึกลับซึ่งระหว่างหนุมานและนางสุพรรณมัจฉาในเรื่องรามเกียรติ์ มากกล่าวถึงภูมิหลังของพ่อและแม่ของนุชาที่สืบเชื้อสายคนละเผ่าพันธุ์ ในตอนที่สุพรรณนึกถึงอดีตคนรัก ความว่า

เมื่อนั้น	นวลนางสุพรรณมัจฉา
ได้ร่วมรสรักภิรมยา	กับวายุบุตรภูผาไกร
อิงแอบแนบชิดพิศวง	วงยงด้วยความพิสมัย
แสนรักแสนสวาทขาดใจ	อรทัยลืมหลับพระบิดา
ลืมนเล่นในท้องชลธาร	ลืมนฝูงบริวารมัจฉา
ลืมนอายลืมนองค์กัลยา	เสนาหาเพิ่มพั้นพั้นทวี

บางทีนี้อาจคือแผนของเขา เขากับเธออยู่คนละข้าง จากจุดเริ่มต้นจดช้วนินรันดรไม่มีวันอยู่เคียงกันได้ เพียงเธอที่เพ้อไป เฉกคมคำที่เขาเคยมาบาดใจในวันที่จาก ผมแค่ต้องการใครสักคน ศัตรูหรือซู้รักก็ได้ ที่จะทำให้ตัวเองระวังและมีความหวังของวันรุ่งขึ้น

(นิราศมทรณพ, , 2561: 263)

เมื่อนั้น	นางสุพรรณมัจฉา
อุ้มลูกรักแนบอินทรี	เทวีพิศพักตร์แล้วถอนใจ

โธว่าเจ้าเกิดมาในครรภ์
จำเป็นแล้วจำจะจากไป

แม่จะเลี้ยงสักวันก็ไม่ได้
ด้วยกลัวราชภัยอัยกา

(นิราศมหารณพ, , 2561: 264)

ปราปต์ใช้สหบทเพื่อนำเสนอภาพความรักต่างเผ่าพันธุ์ในนิราศมหารณพ มาสร้างตัวละครใหม่คือ “สุพรรณ” และสามี ทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงตัวละครทั้งสองตัวกับภูมิหลังของหนุมานและนางสุพรรณจากวรรณคดีเรื่องสำคัญไทย รวมทั้งกล่าวถึงความสัมพันธ์ต้องห้ามของสองกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งนิราศมหารณพเป็นตัวบทสำคัญของที่ปราปต์นำตัวละครในวรรณคดีไทยมาสร้างเป็นตัวละครใหม่ นอกจากนี้ยังปรากฏการณ์ใช้ลักษณะสำคัญของตัวละคร “นางเบญกาย” ในเรื่องรามเกียรติ์มาสร้างเป็นตัวละครใหม่ในตัวบทเรื่องสิงพาดกลอน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในการวิเคราะห์ประเด็นถัดไป

การกระทำของสุพรรณที่ไปรักกับมนุษย์และให้กำเนิดนุชาเป็นความผิดร้ายแรง มีเพียง “ลายสือ” นักรบเมินที่เคยหลงรักสุพรรณและทราบเรื่องนุชา ความว่า “หลังจากหายหน้าไปเป็นปี แม่ของเธอโกหกพวกเราว่าหล่อนหลงผิดปักใจรักมนุษย์คนหนึ่ง พวกนั้นไม่เอาใจด้วยซ้ำว่าทำไมหล่อนไปนานผิดปกติ มีแต่ฉันที่ตามสืบจนรู้ว่าเพราะมีเธอ! แม่ของเธอแอบทิ้งพยานอภัยไว้ให้ยายแก่คนหนึ่งเลี้ยง!...” (นิราศมหารณพ, , 2561: 281) การเลือกใช้คำว่า “พยานอภัย” เปรียบเทียบนุชาว่าเป็นสิ่งที่นำพาความเสื่อมเสียมาให้กับชาติพันธุ์เมิน สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าเมินไม่ยอมรับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นและมีค่านิยมเรื่องอคติทางชาติพันธุ์ การเป็นลูกครึ่งของนุชาจึงไม่ใช่พยานรัก แต่กลับกลายเป็น “พยานอภัย” และเป็นตราบาปของสุพรรณ อีกทั้งเป็นปมสำคัญที่ทำให้นุชากลายเป็นอาชญากร

เมื่อโตขึ้นนุชาค้นพบว่าตนมีความสามารถพิเศษคือ “พลังเสียงสังหาร” ที่มีพลังมากกว่าเมินทั่วไป ในระหว่างนั้น นุชาต้องดิ้นรนทำงานหนักและถูกกีดกันจากสังคมมนุษย์ เพราะเธอมีใบหน้าอัปลักษณ์ มีปาน โอตะขนาดใหญ่บริเวณใบหน้า หรือที่ตัวละครอื่นมักเรียกเธอว่า “หน้าผี” ใบหน้าอัปลักษณ์ที่ไม่ตรงตามมาตรฐานความงามของสังคม สื่อถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในสังคมปิตาธิปไตย ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าที่จะกำหนดความงามของเพศหญิง ทำให้ผู้ชายรู้สึกว่าคุณค่าตนผิดปกติ ซึ่งเป็นผลมาจากสังคมกระแสหลักปลูกฝังค่านิยมที่เรามีต่อตนเองว่าปกติหรือไม่ปกติ

ปราปต์สร้างตัวละครนุชาให้มีใบหน้าอัปลักษณ์และไม่ตรงตามมาตรฐานความงาม (beauty standard) ของสังคม ซึ่งปราปต์เสียดสีสังคมไทยที่ให้คุณค่ากับความงามบนใบหน้า ใบหน้าที่ไม่ตรงตามมาตรฐานของสังคมจะถูกมองว่าอัปลักษณ์ นอกจากนี้ ปราปต์ยังต่อย้ำความผิดปกติที่ให้นุชามีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง โดยที่เธอไม่สามารถเปิดเผยความลับนี้ให้คนอื่นรับรู้ได้และไม่กล้าสารภาพความในใจให้แมงกุกู (เพื่อนรัก) รับรู้ แม้วามงกุกูจะเคยมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ลึกซึ้งกับเธอแล้วก็ตาม ทว่าแมงกุกูมีคนรักตัวจริงคือจันทร์งาม (แม่ของจุลเกตุ) ความว่า

“...ถึงไม่ใช่ทอมแต่มีมงกุฎเกรียวกราวในหมู่สาวรุ่น พวกนั้นผิตคาด
ครั้นรู้ว่าเธอตัดสินใจมอบความบริสุทธิ์ให้หญิงอัปลักษณ์เพื่อนข้างบ้าน มัน
อาจเป็นความอ่อนโยนเดียวที่พอหลงเหลือ มงกุฎรู้ว่าความอบอุ่นของเธอ
พอจะช่วยซับน้ำตาให้เจ้าหล่อนได้ เพื่อนผู้ร่วมชะตากรรมคล้ายๆ พ่อหาย
แม่ทิ้ง หน้าซำยังมีตำหนิที่ทำให้ไม่กล้าสู้โลก” (นิราศมทรณพ, , 2561: 51)

จากบทบรรยายข้างต้น มงกุฎมอบความบริสุทธิ์ทางกายเป็นเครื่องเยียวยาความรู้สึกให้กับ
นุชา และในตอนที่ยังถูกคบหาเชิงคู่รักกับจันทรงาม เธอหวนนึกถึงนุชา (เพื่อนวัยเด็กและเป็นคู่นอน
คนแรก) ความว่า

“คุณจันทรต่างจากคนอื่น เธอสูงวัยกว่า ทว่าแทบไม่ประสาโลก
คล้ายนกเพิงหลุดจากกรงทอง อิมหนักก็บอัสระ ขณะเดียวกันก็แสนหวั่นหวาด
เธอรับความสัมพันธ์ผิดแปลกนี้ไม่ได้ แต่ก็ยากจะตัดใจถอยห่าง นั่นทำให้มงกุฎ
หวนนึกถึงคู่นอนคนแรกในชีวิต รายนี้ย้ายตำหนิที่หน้ามาอยู่ที่ใจ”
(นิราศมทรณพ, , 2561: 52)

การที่ปรารถนาสร้างตัวละครนุชาให้มีเพศวิถิหญิงรักหญิงและต้องปิดบังเพศวิถิของตน ทำให้
เห็นว่าสังคมไทยยังไม่ยอมรับเพศวิถิหญิงรักหญิงเท่าไรนัก และเป็นการตอกย้ำมายาคติของสังคมที่
มองว่า ผู้ที่มีเพศวิถิหญิงรักหญิงมักไม่สมหวังในความรัก ในขณะที่เดียวกันความลับเรื่องเพศวิถิของ
นุชายังถูกกำมะหยี่นำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อตอรองให้นุชาทำตามคำสั่งของกำมะหยี่ อาจกล่าวได้ว่า
การสร้างปมในจิตใจให้นุชา ทั้งชาติพันธุ์ รูปลักษณ์ สถานภาพทางสังคม และเพศวิถิ ทำให้นุชาถูก
กีดกันจากสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงการพยายามสร้างความเป็นอื่นให้นุชาไม่สามารถเข้า
เป็นส่วนหนึ่งของพวกได้ ไม่ได้ยอมรับให้เข้าพวก ตัวละครนุชาต้องปกปิดสายเลือดที่แท้จริง การ
สร้างความเป็นอื่นทุกด้านให้ตัวละคร จนทำให้ตัวละครที่เป็นอื่นนี้กลายเป็นอาชญากรต่อเนื่อง

อีกทั้ง ความคับแค้นใจที่ถูกนายจ้างที่เป็นมนุษย์กดขี่ข่มเหง และความอึดอัดใจที่ไม่สามารถ
เปิดเผยตัวตนว่าเธอมีสายเลือดของชาติพันธุ์เมินได้ เป็นแรงจูงใจหลักที่ทำให้นุชาก่อคดีฆาตกรรม
ความเป็นลูกครึ่งของนุชาสัมพันธ์กับการแบ่งแยกชนชั้น เนื่องจากนุชาถูกเลือกปฏิบัติจากคนในสังคม
ทั้งจากชาติพันธุ์มนุษย์และชาติพันธุ์เมิน สถานะของนุชาจึงมีสถานะเป็นอื่นของทั้งสองชาติพันธุ์ ทั้งนี้
การถูกกดขี่จากนายจ้างสัมพันธ์กับระบบนายทุนที่กดขี่แรงงาน ความว่า

“นุชาอดทนจนถึงเก็บกด หมดหนทางจนต้องสู้อย่างเดียว ยอมเป็น
ลูกไล่ แม้ยังยอมจะยิ่งถูกคุณหนูเวลเหยียบย่ำกำมะหยี่ไม่รู้จักมงกุฎ แต่จากการ
‘แอบฟัง’ ยามนุชาคุยโทรศัพท์ เด็กอัจฉริยะร้ายกาจคนนั้นสามารถปะติดปะต่อ
จนล่วงรู้ และแล้วความรักที่เธอมีต่อมงกุฎก็ถูกขุดมาขู่

ต่อให้หน้าผีกับจัดการฉันได้ แต่เชื่อเถอะว่าถ้าพ่อกับแม่รู้เรื่องนี้ พวก
ท่านจะไม่มีทางเก็บแก้ว-

ทำไมนะทำไม ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ไม่เคยมีใครเห็นเธอเป็นพวก นุชาต่าง
ความต่างสมัยอยู่บ้านเทียบไม่ได้กับที่นี่ ก็คราวที่เธอโทรเล่าให้มิ่งกุฎฟังด้วย
น้ำตา เพื่อนรักช่วยอะไรไม่ได้ เธอเก็บกลิ่นความขมขึ้นไว้ หมายถึงว่าทันทีที่
ยายตายจะสลัดปีกหนี ” (นิราศมทรณพ, , 2561: 234)

และ “ทำอย่างที่ทำให้แก่ผ่านทุกอย่างมาได้...เป็นพวกของฉัน...ทุก
อย่างที่คุณต้องการ แก่ต้องทำ! ฉะนั้น ทาส ย่อมไม่มีข้ออ้างเรื่องเวลา!...”
(นิราศมทรณพ, , 2561: 182)

ปรាប់เลือกใช้คำที่สื่อถึงการต้องยอมจำนนต่ออำนาจของนายจ้าง ได้แก่ อดทน, เก็บกด,
หมดหนทาง, ยอม, (ถูก)เหยียบย่ำ, ลูกไล่ และ ทาส ซึ่งคำเหล่านี้สะท้อนถึงสภาพแรงงานระดับ
ล่างของ นุชาที่ต้องยอมจำนนต่ออำนาจของนายจ้างอย่างกำมะหยี่อย่างไม่มีทางเลือก นับเป็นการ
ผลิตซ้ำความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างภายใต้ระบบทุนนิยม โดยที่
ลูกจ้างต้องยินยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงิน แต่ในทางตรงกันข้ามนายทุนกลับไม่ได้คำนึงถึงความเป็น
มนุษย์ของแรงงาน ทั้งนี้ การใช้คำว่า “ทาส” สื่อถึงการที่มนุษย์เป็นทาสที่ไม่ใช่ทาสของศักดินาอย่าง
ในยุคศักดินา แต่มนุษย์กลายเป็นทาสของวัตถุนิยมและทุนนิยม ดังเช่น นุชาที่พยายามทำทุกวิถีทาง
เพื่อนำเงินไปสัลยกรรมใบหน้าให้ตรงตามมาตรฐานความงามของสังคม เพราะเธอตกอยู่ภายใต้
บรรทัดฐานที่สังคมกำหนด ทั้งที่เธอตั้งใจจะหนีจากนายจ้างที่ใจร้าย ทว่าสุดท้ายเธอก็ต้องยอมทน
รับใช้กำมะหยี่ เพื่อหวังนำเงินไปลบปานโอตะบนใบหน้าความว

“การรักษาต้องทำเป็นคอร์ส คารักษาคิดเป็นครั้ง แต่แต่ละครั้งเป็นเงินสี่
หลัก ทุกหลักคือเลือดเนื้อและหยาดเหงื่อของนุชา เธอลงนอนพริ้มตาด้วย
ความหวัง ยาซาทาทั้งไว้ครึ่งชั่วโมง แต่พอหมอยิงเลเซอร์ลงก็ยิ่งเจ็บแปลบแปลบ
ร้อนเหมือนเนื้อเดือดใต้ผิวหนัง แต่นุชาอดทน เลเซอร์ไม่ได้ลบแค่ปานโอตะ แต่
มันจะลบเส้นตางที่ขีดคั่นระหว่างเธอกับโลก ความหวังของเธอทอดไป เธอกำลัง
จะหาย ได้พบใครที่รอคอยด้วยความภาคภูมิใจสูงสุด” (นิราศมทรณพ, 2561:
235)

จุดด้อยบนใบหน้าของนุชาจึงเป็นทั้งเครื่องแบ่งแยกเขาแยกเราที่กัดกินให้นุชากลายเป็นคน
อื่นในสังคม การพยายามลบปานโอตะจึงเป็นการสลายเส้นแบ่งความต่างระหว่างเธอและคนอื่น นุชา
จึงจำเป็นต้องทำทุกวิถีทางเพื่อหาเงินนำมากำจัดปานโอตะ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นภาพแรงงานระดับล่าง
ที่ถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบและต้องดิ้นรนมากที่สุดในระบบทุนนิยม นอกจากความสัมพันธ์ระหว่าง

นายจ้างและลูกจ้างแล้ว คำว่า “หมดหนทาง, ลูกไล่, ยอม, เหยียบย่ำ” ยังเชื่อมโยงกับธรรมชาติ คำเหล่านี้สื่อความหมายสอดคล้องกับการที่มนุษย์เหยียบย่ำทำลายธรรมชาติ จนทำให้ธรรมชาติหมดหนทาง จนต้องลุกขึ้นโต้กลับมนุษย์ด้วยความรุนแรง

ตอนที่มีการตามล่าอาชญากรของเรื่อง ตัวละครมนุษย์ “จุลเกตุ” กล่าวกับตัวละครเมิน “เซเลีย” ว่า ฆาตกรพยายามเปิดเผยความลับของชาติพันธุ์เมิน ความว่า “ความตายโดยใช้คลื่นเสียงสังหาร ขวดน้ำและน้ำมัน ที่วัด ข้างเขามอ...มันเหมือนกับคนร้ายพยายามเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับพวกคุณ!” (นิราศมทรณพ, 2561: 259) การพยายามเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของนุชา แสดงให้เห็นว่า เธอพยายามช่วงชิงพื้นที่แห่งความหมาย เพื่อสร้างจุดยืนของคนนอกของสองชาติพันธุ์อย่างเธอให้มีที่ยืนในสังคมเทียบเท่าคนอื่น

ปราปต์สร้างบทบาทให้ตัวละครครึ่งมนุษย์ครึ่งเมินเป็นอาชญากร โดยมอบอาวุธสำคัญที่ใช้ฆาตกรรมเหยื่อให้นุชาคือ “พลังเสียงสังหาร” ซึ่งความน่าสนใจของตัวละครนุชาคือ ปราปต์เลือกใช้มุมมองของตัวละครที่เป็นอื่น และใช้ลักษณะแฟนตาซีในการสร้างพลังเสียงสังหาร จุดเริ่มต้นของพลังเสียงสังหารมาจากเหตุการณ์ในวัยเด็ก ตอนที่นุชาแอบเห็นเหตุการณ์ตาของมงกุฎกำลังหนีจากตาของเธอ นุชาได้ผลอกรีดร้องและเป็นครั้งแรกที่พลังเสียงของเธอทำร้ายคนอื่นจนเสียชีวิต ความว่า

“ความสงสัยถูกจุดระเบิดในวันที่เด็กหญิงเกาะขอบหน้าต่าง ตัวเกร็ง
ขณะล้นมงกุฎล้มลุกคลุกคลานหนีตาซีเมา เลี้ยววินาทีที่พร้ากำลังจะถูกจ้วงใส่
มงกุฎกรีดลั่น มันดังกว่าเสียงกรีดของนุชา ทว่าไม่มีทางทรงอำนาจเท่า

นั่นคือครั้งแรก เธอรู้สึกถึงมันผ่านช่องอกที่ขยาย ะไรบางอย่างก่อตัว
เป็นแรงดันมหาศาล พุ่งผ่านลำคอ ต่อสูริมปาก ทันทีที่มันวิ่งชนอีกฝ่าย ชายแก่
ชะงักค้าง นุชายังตะลึงตอนที่พร้าหล่น ตามด้วยร่างทั้งร่างของตามมงกุฎจู่ไปไม่
ร่วง” (นิราศมทรณพ, 2561: 282)

พลังเสียงสังหารของนุชาจึงเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะต้องการสังหารตาของมงกุฎ แต่เป็นเพราะตกใจและความต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อนรัก ทั้งนี้ การสร้างตัวละครชาติพันธุ์อื่นให้เป็นอาชญากรหญิงต่อเนื่อง นับเป็นการตอกย้ำมายาคติของสังคมที่มองกลุ่มชาติพันธุ์อื่นว่าเป็นภัยคุกคาม รวมทั้งเป็นการที่ตัวบทผลิตซ้ำความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงที่เป็นเหยื่อ จนในที่สุดต้องเปลี่ยนจากสถานะเหยื่อมาเป็นอาชญากร โดยมีพลังเสียงสังหารเป็นเครื่องมือและอำนาจหนึ่งเดียวที่เธอใช้ทวงคืนความยุติธรรม ความว่า

“ความกลัวจะเปลี่ยนเป็นยาเกรงต่างหาก ถ้าพวกเขาได้รู้ว่าชาวเมินทำ
อะไรได้บ้าง และพวกเขาจะต้องเริ่มระวัง เจ้าของท้องทะเลไม่ใช่แค่กุ้ง หอย ปู
ปลา ปะการัง หรือสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่พวกเขาประเมินว่าด้อยกว่าตัวเองอีก

ต่อไป เมินจะสามารถใช้ความกลัวของพวกเขาเป็นอำนาจ แล้วเมื่อนั้นการ
ต่อรองจะต้องเกิด!” (นิราศมทรณพ, 2561: 303)

เมินใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือต่อรองอำนาจกับมนุษย์ มนุษย์กลัวว่าจะเกิดเหตุการณ์ภัย
พิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลให้มนุษย์เริ่มตระหนักถึงการหาป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น
ดังเช่นการที่ภาครัฐตระหนักถึงปัญหาการจัดการขยะพลาสติก อันเป็นต้นตอหนึ่งของภาวะโลกร้อน
ใน พ.ศ. 2557 ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายขยะอย่างจริงจัง รัฐบาลกำหนดเรื่องการจัดการ
ขยะเป็นวาระแห่งชาติ โดยจัดทำแผนการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 แผนดังกล่าวได้
วางเป้าหมายการลดและเลิกพลาสติก ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ
วางเป้าหมายที่จะนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้ร้อยละ 100 ภายใน พ.ศ. 2570 (มูลนิธิ
สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2565)

“ความกลัวเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังภาพเสมอ!...ตอนนี้เหลืออีก
แค่ก้าวเดียว ความลับของเมินจะไม่ใช้ความลับอีกต่อไป มนุษย์จะรับรู้แล้วถึง
พลังเสียงที่ยิ่งใหญ่ เสียงที่พวกเขาจะต้องตั้งใจฟัง” (นิราศมทรณพ, 2561:
305)

พลังเสียงของนุชา เป็นการปลดปล่อยสิ่งที่ถูกกดทับมานาน การใช้สัญลักษณ์ “เสียง
(สังหาร)” เป็นกระบอกเสียงแทนวัฒนธรรมรอง เพื่อต่อรองกับวัฒนธรรมหลัก เสียงของนุชาจึงเป็น
สัญลักษณ์ของการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มคนชายขอบหรือผู้ไม่มีอำนาจในสังคม อีกทั้ง พลังเสียงพิเศษ
เป็นลักษณะเดียวที่ยืนยันว่าเธอมีสายเลือดของชาติพันธุ์เมินและเป็นเครื่องมือที่สร้างความกลัวให้
มนุษย์ ซึ่งเป็นอำนาจเดียวที่นุชาใช้ได้กลับสังคมที่มอบความไม่เป็นธรรมแก่เธอ ปราปต์นำเสนอให้เห็น
ว่า การที่ตัวละครที่ถูกกดทับสามารถลุกขึ้นสู้ เพื่อตอบโต้กับผู้คนหรือระบบที่กดทับพวกเขาเหล่านั้น
ได้ พลังเสียงเหนือธรรมชาติเป็นการเสริมสร้างอำนาจผ่านลักษณะแฟนตาซีให้ตัวละครนุชา อาจกล่าว
ได้ว่า ปราปต์สร้างเสียงของคนชายขอบให้มีสิทธิ์มีเสียงในสังคม การใช้เสียงของนุชาไม่ใช่เพียงแค่
ก่อให้เกิดความกลัว ทว่าเสียงของเธอจะนำไปสู่การรับรู้ในวงกว้างและเปลี่ยนแปลงสังคมให้ตระหนัก
ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ปราปต์ใช้องค์ประกอบแฟนตาซีมาสร้างเหตุการณ์เหนือธรรมชาติหลายเหตุการณ์
ในตอนที่นุชาใช้คลื่นเสียงเพื่อฆาตกรรมเหยื่อ ปราปต์ได้บรรยายลักษณะเหยื่อของคดีฆาตกรรม ใน
ตอนที่ พ.ต.ต.ปัจเจกพลได้รับรายงานการชันสูตรศพของจ้าวคัก เดโมนิเดส ความว่า

“อวัยวะภายในบางส่วนฉีกขาด สมองบอบช้ำขั้นรุนแรง!...เป็นไปได้
ยังไง ร่างกายข้างนอกของหมอนี้มีแค่แผลช่วนกับรอยช้ำนิด ๆ หน่อย ๆ จาก
การตบตี กะโหลกก็ไม่มีร่องรอยของการกระทบกระเทือนด้วยซ้ำ!”
(นิราศมทรณพ, 2561: 65)

การใช้คลื่นเสียงเป็นอาวุธและการบรรยายลักษณะศพที่ไร้ร่องรอยบาดแผลภายนอก แต่ อวัยวะภายในกลับได้รับความเสียหายมาก อาจตีความได้ถึงพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของธรรมชาติที่มี อานุภาพทำลายล้างอย่างรุนแรง โดยที่มนุษย์ไม่สามารถหาทางป้องกันได้หรือไม่ทันตั้งตัวได้ อีกทั้ง อาจเชื่อมโยงถึงการที่มนุษย์ปล่อยสารเคมีลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ สารเคมีเหล่านั้นได้แทรกซึมเข้าสู่ สัตว์น้ำและทรัพยากรธรรมชาติ แล้วสารเคมีนั้นได้ย้อนกลับเข้ามาสู่ร่างกายของมนุษย์ ผ่านการ บริโภคสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนสารเคมี โดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัว(อวัยวะภายนอกไม่พบสิ่งผิดปกติ) ซึ่งสอดคล้อง กับรายงานผลการศึกษาศาสตร์ปรอทในตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย พ.ศ.2559-2560 พบการปนเปื้อนของสารปรอทและโลหะหนักอื่น ๆ จากปลาและตัวอย่างตะกอนดิน ในพื้นที่อุตสาหกรรม 8 จังหวัด สารเคมีบางชนิดสามารถย่อยสลายได้ แต่สารปรอทจะตกค้างและ สะสมในห่วงโซ่อาหาร แล้วจะเพิ่มปริมาณความเข้มข้นและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (อัครพล ตีบไธสง และคณะ, 2561)

ปราปต์กล่าวถึงสถานีวิจัยอินฟราซาวด์ที่ปรากฏในตัวบท โดยนำข้อมูลจริงมาสอดแทรกทำให้ผู้อ่านรู้สึกได้ว่าตัวบทสมจริง ทั้งที่เป็นเรื่องแต่ง โดยปราปต์กล่าวถึงสนธิสัญญาซีทีบีทีที่มีอยู่จริง ความว่า

“นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกันแล้วว่าเครือข่ายระบบเฝ้าตรวจอินฟราซาวด์ระหว่างประเทศนี้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การสนธิสัญญาว่าด้วยการห้าม ทดลองนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ หรือซีทีบีที ซึ่งมีการรณรงค์มาช้านาน สหรัฐอเมริกาลงนามเป็นประเทศแรก จวบจนปัจจุบันลงนามแล้ว 183 ประเทศ จากทั้งหมด 196 ประเทศ...” (นิตยสารธรรมพ, 2561: 123)

สนธิสัญญาซีทีบีที¹¹ดังกล่าวมีในบริบทจริง ทว่าไม่ได้มีสถานีวิจัยอินฟราซาวด์ในประเทศไทย สถานีวิจัยในบริบทจริงมีเพียง 3 สถานี ได้แก่ สถานีเฝ้าตรวจนิวเคลียร์กัมมันตรังสี สถานีเฝ้า ตรวจความสั่นสะเทือนของพิภพ และสถานีเฝ้าตรวจระบบวัดก๊าซเฉื่อยกัมมันตรังสี ทีเอชเอ็กซ์ 65

ทั้งนี้ ปราปต์ใช้ลักษณะของคลื่นเสียงอินฟราซาวด์มาจินตนาการอานุภาพของคลื่นเสียง จากเมิน โดยปราปต์สอดแทรกความรู้ทางวิทยาศาสตร์ลงในบทบรรยาย เพื่อสร้างความสมจริงให้กับ คลื่นเสียงของเมิน ความว่า

“ในมนุษย์ แม้หูไม่ได้ยิน แต่คลื่นใต้เสียงส่งผลกระทบต่อเกินคาด เสียง ความถี่ต่ำระดับ 50-100 เฮิร์ตซ์ก่อให้เกิดอาการคลื่น ลำไส้และระบบขับถ่าย ปั่นป่วนคลื่นไส้ มึนงง ช่วง 43-73 เฮิร์ตซ์ยังผลให้ขาดสติ สมองทำงานลดลง (ไอคิวลดลง 77 เปอร์เซนต์) หายใจไม่ปกติ การสื่อสารมีปัญหา ครั้งหนึ่งการ

¹¹ สนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty : CTBT)

เปลี่ยนเอฟเฟ็กต์เสียงเชื่อมเหล็กของวอลท์ดิสนีย์จากต้นฉบับความถี่ 60 เฮิร์ตซ์ กลายเป็นอินฟราซาวนด์ที่ระดับ 12 เฮิร์ตซ์ เปิดผ่านเครื่องขยายเสียงในโรงภาพยนตร์ ส่งผลให้เกิดอาการคลื่นไส้ในหมู่ผู้ชม และอาการยังคงติดค้างต่อไปอีกหลายวัน เสียงความถี่ต่ำระดับ 1-10 เฮิร์ตซ์ทำให้ระบบประสาทและสมองกระทบกระเทือนโดยตรง สมองถูกบล็อกและถูกทำลาย เริ่มต้นจึงเกิดอาการมึนงง อาจเกิดภาพหลอน ปรากฏการณ์เห็นผี รวมถึงส่งผลต่อระบบอวัยวะอื่น ๆ และกรณีที่คลื่นเสียงถูกปรับความถี่เท่ากับ 7 เฮิร์ตซ์-ความถี่ของคลื่นสมอง-อวัยวะ ต่าง ๆ จะได้รับผลกระทบสูงสุดถึงขั้นฉีกขาดและอาจถึงแก่ชีวิต... ” (นิราศมหรณพ, 2561: 109)

รวมทั้งการใช้คลื่นเสียงเป็นอาวุธของกองทัพ ความว่า “ทหารเรือใช้อินฟราซาวนด์ในการสื่อสารระยะไกล ขณะเดียวกัน อานุภาพที่ร้ายแรงของอินฟราซาวนด์ก็ทำให้มันถูกนำไปพัฒนาเป็นอาวุธ” (นิราศมหรณพ, 2561: 111)

จากบทบรรยาย การที่ปราปต์ใช้ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์มาสร้างลักษณะสำคัญของมิน ทำให้ความเป็นแฟนตาซีของคลื่นเสียงสังหารเป็นอาวุธนั้นสมจริงและสมเหตุสมผล คลื่นเสียงของมินจึงไม่ได้มีคุณสมบัติแค่ทำลายคู่ต่อสู้เท่านั้น แต่คลื่นเสียงของมินยังสามารถใช้ทำลายระบบประสาทของมนุษย์ เช่น คลื่นเสียงอินฟราซาวนด์ของนุชาทำให้ตัวงปรเสฐทลออน กระทบกรัดข้อมือตัวเอง ความว่า

ร.ต.ท. ทัพพียันยันชัดเจน

‘ผู้กองเซเลียเห็นสภาพนายตัวงหลังเชือดข้อมือตัวเองสด ๆ ร้อน ๆ
ครบสารวัตร’

ปัจเจกพลันหานายแพทย์ที่ยังยืนอยู่ข้างหลัง เมธิตตอบอย่างมั่นใจ

‘ไม่มีสารเสพติดในร่างกายของคนใช้ครับ’

‘คุณเคยพบจิตแพทย์มาก่อนหรือเปล่า คุณตัวง’

‘ผมแค่นอนไม่ค่อยหลับเพราะเป็นภุมิแพ้ ไม่ได้บ้านะสารวัตร’

(นิราศมหรณพ, 2561: 81)

พลังเสียงของมินไม่ได้ทำหน้าที่ทำร้ายหรือฆาตกรรมผู้อื่นเท่านั้น ทว่าพลังเสียงเหนือธรรมชาตินี้ยังมีบทบาทในการปกป้องกลุ่มชาติพันธุ์มินและธรรมชาติอีกด้วย ในตอนท้ายเรื่องเซเลียใช้คลื่นเสียงเพื่อลบความทรงจำของจุลเกตุ เพื่อให้เธอลืมเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มิน เหตุการณ์เหนือจริงนี้ทำให้เห็นอำนาจของมินที่สามารถควบคุมความคิดของมนุษย์ได้ ความว่า

อินพราซาวนด์มีผลต่อระบบประสาทและสมอง ทำให้สมองถูกบดบัง ถูกทำลาย หรือในระดับความถี่ไม่ต่ำนักทำให้ขาดสติ ไอคิวลดลง ชาวเมินสามารถใช้อินพราซาวนด์ในขอบเขตจำกัดเพื่อทำลายหน่วยความจำคนนอก ป้องกันอันตรายในหมู่ตนเอง

‘ผมรับรองว่านอกจากเรื่องพวกเรา ร่างกายและเรื่องราวอื่น ๆ ในความทรงจำของคุณจะยังปลอดภัยเหมือนเดิมทุกอย่าง’ (นิราศมทรณพ, 2561: 109)

เซเลียงพยายามจะลบความทรงจำของจุลเกตุ ทำให้เห็นว่าเมินยังคงไม่ไว้ใจชาติพันธุ์มนุษย์ที่เป็นเพียง “คนนอก” แม้ว่าคลื่นเสียงของเมินจะสามารถลบความทรงจำของมนุษย์ได้ แต่ทว่าอำนาจของพลังเสียงมีขีดจำกัดและปรารถได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ตอบโต้กับพลังของเมิน เช่น กำมะหยี่บันทึกข้อมูลความทรงจำของตนเองลงในแท็บเล็ต ทำให้เธอสามารถรื้อฟื้นความทรงจำทั้งหมดได้ ความว่า

“พวกที่แอบทำลายความทรงจำของเราเหมือนอาจุ! โชคดีแต่กำมะหยี่ประเมินได้ล่วงหน้า ความลับยาวนานก็ร้อยปีที่ผ่านมาต้องมีวิธีปฏิบัติ น่าเสียดายที่เมินพวกนั้นไม่ได้ดูหนังเรื่อง 50 First Dates! เด็กหญิงทยอยเก็บทุกอย่างลงหน่วยความจำที่ไม่มีวันสูญหาย ที่เก็บสำรองในระบบอินเทอร์เน็ต! ทันทีที่ใช้แท็บเล็ต คำเตือนใส่ที่เธอเท่านั้นรู้ความหมายตั้งขึ้น แต่แทนการกด ‘ไม่สนใจ’ เหมือนทุกครั้ง คราวนี้เธอสงสัยแล้วสืบสาวเข้าไปตาม ‘แผนที่’ อ่านและดูจนรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับเมินอีกครั้ง จากนั้นเข้าใจว่าทำไมจึงยอมให้ตัวเองลืมไม่ได้ มันจะมีความหมายอย่างยิ่งในอนาคต!” (นิราศมทรณพ, 2561: 338)

พลังอำนาจของเมินจึงไม่สามารถเอาชนะเทคโนโลยีของมนุษย์ได้ กำมะหยี่ยังคงล่วงรู้ความลับของชาติพันธุ์เมิน ทำให้เห็นว่าสุดท้ายธรรมชาติก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของระบบทุนนิยม

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของนวนิยายในตอนท้ายเรื่องจะพบว่า การทวงคืนความยุติธรรมของนุชาไม่ประสบผลสำเร็จ นุชาและแม่ถูกนกรบเมินตามไล่ล่าที่โกดังน้ำมันของบริษัทไทยโชติ นุชาจมน้ำจนหมดสติแล้วกลายเป็นเจ้าหญิงนิทรา “ดร.แฮร์สัน” นักวิทยาศาสตร์ชาวต่างชาติและเป็นหัวหน้าสถานีวิจัยอินพราซาวนด์ได้ลักพาตัวนุชาที่มีสภาพเป็นเจ้าหญิงนิทราไปเป็นหนูทดลองในงานวิจัยเกี่ยวกับคลื่นเสียง เพื่อให้ตัวละครมนุษย์ที่เป็นเจ้านายใจร้ายของนุชาชื่อ “กำมะหยี่” หายขาดจากโรคพิการทางการได้ยิน ความว่า

“ในโลกนี้คงมีนักวิทยาศาสตร์อีกมากที่สนใจสิ่งมีชีวิตในตำนาน ไม่ใช่แค่คุณที่คลั่งไคล้จนศึกษาต่อต้านเสียงเพื่อแกะรอยตามหาพวกนั้นโดยเฉพาะ

และสิ่งมีชีวิตอย่างนุชาก็จะมีประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างประเมินค่ามิได้...”
(นิราศมทรณพ, 2561: 339)

และ “คุณก็รู้ หนูไม่ได้ยินเสียง แต่เชื้อสายส่วนหนึ่งของนุชาเป็นพวก
เมินที่มีคุณสมบัติหูดียิ่งกว่าอะไร หนูต้องการให้คุณทดลองใช้มันเพื่อหนู... หนู
ยอมเสี่ยง! และคุณไม่ควรปฏิเสธ เพราะนี่จะเป็นผลประโยชน์ต่อพวกคุณเช่นกัน
พวกคุณจะมีสิทธิ์ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับพวกหนูได้ไม่มีข้อจำกัด มันจะเป็น
ความลับแม้กับผู้ปกครองของหนูเอง” (นิราศมทรณพ, 2561: 341)

จากบทบรรยายข้างต้นทำให้เห็นว่า การที่ปรាប់เลือกใช้ “หู” เป็นหนึ่งในอวัยวะที่พิเศษของ
เมิน ทำให้เห็นว่าสัตว์จะมีสัญชาตญาณรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยหู ซึ่งหูของสัตว์มีคุณสมบัติพิเศษมากกว่าหู
ของมนุษย์ เช่น การรับรู้คลื่นเสียงระยะไกล เป็นต้น อีกทั้ง ปรាប់ใช้ลักษณะแฟนตาซีว่า หูของตัว
ละครเมินมีคุณสมบัติพิเศษและสามารถผ่าตัดเข้ากันได้กับหูของมนุษย์ได้ สิ่งนี้เชื่อมโยงกับข่าวใน
บริบทจริง หัวข้อข่าว “Artificial human ear grown in lab” ระบุว่าพบงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร
Journal of the Royal Society Interface ปี 2556 ได้ทดลองสร้างใบหูเทียมจากเนื้อเยื่อของวัว
และแกะ แล้วนำใบหูเทียมไปปลูกถ่ายบนตัวของหนูทดลอง ผลการศึกษาพบว่าใบหูเทียมสามารถเข้า
กันได้ดีกับสัตว์ทดลอง และจะนำไปพัฒนาปลูกถ่ายให้กับมนุษย์ในอนาคต (บีบีซี นิวส์, 2556)

ตัวละครมนุษย์ที่เป็นชาติพันธุ์ที่มีอำนาจมากกว่าได้ใช้อำนาจกระทำต่อร่างกายของชาติพันธุ์
ที่ด้อยกว่า โดยปราศจากความยินยอม รวมถึงลดสถานะของเมินให้เป็นเพียงแค่อวัยวะทดลองเท่านั้น
นุชาจึงกลายเป็นเพียงเหยื่อของมนุษย์ ปรាប់แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม
ระหว่างเมินกับมนุษย์ นุชาถูกลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้เหลือเพียงสัตว์ทดลอง มนุษย์อย่าง
กัมมะหยี่และ ดร.แฮร์ริสัน ได้ใช้ผลประโยชน์จากร่างกายของเมิน ความว่า

รอยยิ้มจุดตรงมุมปากกระจัด ‘คุณก็รู้ หนูไม่ได้ยินเสียง แต่เชื้อสาย
ส่วนหนึ่งของนุชาเป็นพวกเมินที่มีคุณสมบัติหูดียิ่งกว่าอะไร หนูต้องการให้คุณ
ทดลองใช้มันเพื่อหนู’

‘แต่นั่นมัน-’

‘หนูยอมเสี่ยง! และคุณไม่ควรปฏิเสธ เพราะนี่จะเป็นผลประโยชน์
ต่อพวกคุณเช่นกัน พวกคุณมีสิทธิ์ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับหนูได้ไม่มีข้อจำกัด มัน
จะเป็นความลับแม้กับผู้ปกครองของหนูเอง’

กัมมะหยี่ฝันถึงวันยิ่งใหญ่ โลกจะไม่เงียบบอกต่อไป เธอจะเอาชนะ
ปรากฏการณ์สุดท้ายที่ไม่มีวันกระโดดข้าม เราจะได้ยินเสียงของตัวเอง!

รอยยิ้มเจ้าเล่ห์ค่อยปรากฏขึ้นบนใบหน้าชายอเมริกัน ‘ได้ข่าวว่า
คุณหนูถูกเหยียดหยามที่เลี้ยงตัวเองแทบตาย ไม่คิดว่าสุดท้ายยังจะ คิดหา
ผลประโยชน์จากเขา’

‘คล้าย ๆ กับที่คุณถูกประเทศไทย แต่ก็ยังไม่เลิก คิดตักตวงจาก
เราอะเธอคะ’ (นิราศมหาราชนพ, 2561: 340)

จากบทบรรยายจะเห็นว่า การเลือกใช้คำว่า “ทดลองใช้มัน, ผลประโยชน์, หาผลประโยชน์, ตักตวง” สื่อถึงการเข้าไปใช้อำนาจกดทับเหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ตัวละครมนุษย์ทั้งสองคนได้เข้าไปแสดงอำนาจเหนือพื้นที่ร่างกายของเมิน เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ร่างกายของนุชาเปรียบเหมือนทรัพยากรธรรมชาติของไทยที่เป็นเพียงทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อให้นายทุนตักตวงผลประโยชน์ ทั้งนายทุนคนไทยอย่างกำมะหยี่และนายทุนต่างชาติอย่าง ดร.แฮร์ริสัน ภาพของเมินที่ถือเป็นตัวแทนของธรรมชาติ จึงอยู่ภายใต้อำนาจของมนุษย์ในฐานะผู้ควบคุมธรรมชาติ

การเชื่อมโยงธรรมชาติกับเพศสถานะผ่านตัวละครนุชา ทำให้เห็นความเชื่อในสังคมไทยที่มักเชื่อมโยงเพศหญิงกับสัตว์ที่มักปรากฏอยู่ในวรรณกรรม เช่น นางเงือกในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี “คำแก้ว” นางเอกที่เป็นนาคในละครเรื่อง “นาคี”, นางเอกเป็นเสือจากละครไทยเรื่อง อังกฤษ เป็นต้น รวมทั้งในบริบทโลก เช่น นางพญางูขาว ในภาพยนตร์จีนหลายเรื่อง, นางเอกกลายเป็นแมวในซีรีส์จีนแปลเป็นชื่อไทยว่า “ฉันเป็นสัตว์เลี้ยงที่วัดต้าหลี่”, “นากินี” ูของลอร์ดโวลเดอर्टมอร์ ในภาพยนตร์เรื่อง “Fantastic beasts”, “เบลล่า” นางเอกงู ในซีรีส์อินเดียแปลเป็นไทย เรื่อง “นาคินพิชรักอสรพิษ”, เงือกสาวจากซีรีส์เกาหลี เรื่อง “Legend of the blue sea”, เงือกสาวในการ์ตูนดิสนีย์ เรื่อง “The little mermaid” และ เนย์ทีริ นางเอกจากเรื่อง Avatar เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและเพศสถานะ ซึ่งเพศหญิงมักถูกวางสถานะให้เป็นฝ่ายที่อ่อนแอและไร้ทางสู้ รวมทั้งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

หากพิจารณาว่าเมินคือตัวแทนของธรรมชาติ ภาพธรรมชาติในตัวบทจึงอยู่ในฐานะผู้ถูกทำลายและถูกควบคุมโดยอำนาจชายเป็นใหญ่ ผ่านระบอบทุนนิยมที่เข้ามาควบคุมและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ เมื่อเปรียบกำมะหยี่และดร.แฮร์ริสัน (มนุษย์) เป็นตัวแทนนายทุนและนุชา (เมิน) เป็นตัวแทนของธรรมชาติ จะเห็นภาพของธรรมชาติที่ยอมจำนนต่ออำนาจของทุนนิยม เพราะว่ในท้ายที่สุดแล้ว ทุนนิยมก็จะมีอำนาจเหนือธรรมชาติ ดังเช่นที่มนุษย์มีอำนาจเหนือร่างกายเมินและใช้ประโยชน์ของร่างกายอีกฝ่าย

การนำเสนอเหตุการณ์คดีฆาตกรรมต่อเนื่องของนุชา ทั้งกรุงเทพฯและชลบุรี รวมถึงสถานที่ต่างๆ จะมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอฉากวัดในกรุงเทพฯที่เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ 4 และสุนทรภู่ ซึ่งสัมพันธ์กับโครงเรื่องรองคือ การกิจการตามหาศิลาสมุทรที่อยู่ตามวัดวาอารามต่างๆ ทำให้เห็นว่าแม้ปราปต์จะพยายามนำเสนอให้ตัวละครนุชาเป็นกระบอกเสียงให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ฉาก

เบื้องหลังยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ของชนชาติมากเท่าไรนัก เนื่องจากฉากทั้งหมดยังมุ่งความสนใจของผู้อ่านไปที่ฉากนำเสนอความเป็นพื้นที่เมืองเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะปรารถนาต้องการนำเสนอภาพวาดที่เกี่ยวข้องกับสุนทรภู่ และต้องการนำเสนอในมุมมองของมนุษย์ที่เป็นผู้ทำลายชนชาติเป็นหลัก เพื่อสื่อถึงผลกระทบของฝีมือมนุษย์และความเจริญของเมืองต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง ฉากฆาตกรรมที่เกิดเฉพาะในพื้นที่เมือง ทำให้ผู้วิจัยพบความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนชาติ เพราะพื้นที่เมืองเป็นตัวแทนของพื้นที่ที่เต็มไปด้วยอาชญากรรมและความรุนแรง ต่างจากพื้นที่ชนชาติที่ยังคงเป็นภาพธรรมชาติที่สวยงามและอ่อนแอ

สรุปได้ว่า ตัวบทเรื่อง*นิราศมทรรมพ*ของปรารถนาเสนอเสียงของคนนอกอย่างชาติพันธุ์กลุ่มเล็กๆ ที่ถูกกดทับในสังคม ซึ่งเมินเป็นตัวแทนของชนชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากฝีมือของมนุษย์ อีกทั้งยังมุ่งเน้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าไม่น้อยกว่าชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่อย่างมนุษย์ เช่นเดียวกับทัศนะของปรารถนาที่เล็งเห็นว่ามนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชนชาติเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่ปรากฏในตัวบทดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นอำนาจของมนุษย์อยู่เหนือพื้นที่ชนชาติ นอกจากนี้ระบบทุนนิยมยังเป็นตัวการสำคัญที่ทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยมีมนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ทุนนิยมขับเคลื่อนต่อไปได้ จนนำไปสู่ภาวะสังคมเสี่ยงภัย ซึ่งเป็นวัฏจักรที่ย้อนกลับมาทำลายชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของชนชาติ เมื่อชนชาตินั้นถูกทำลายลงก็เท่ากับทำลายชีวิตของมนุษย์นั่นเอง

2.2 ตัวละครชาติพันธุ์ซอมบี้กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมใน*สุสานสยาม*

นวนิยายเรื่อง*สุสานสยาม* เป็นเรื่องราวของ “เยียรยง” เด็กสาวที่อาศัยอยู่ในโรงงานสยามอลังการ ภายใต้การปกครองของกลุ่มชนชั้นบน วันหนึ่งเธอได้เข้าไปพัวพันกับเหตุการณ์โรคประหลาดที่ผู้ป่วยมีสภาพร่างกายคล้ายซอมบี้ การรอดชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอได้กลายเป็นเครื่องมือคู่ภาพลักษณ์การปกครองของกลุ่มชนชั้นบน (กลุ่มชาวผาดัง) เยียรยงต้องรับบทเด็กดีแห่งสยามไปพร้อมกับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่ตรงกับวันลงคะแนนเสียงต่ออายุแผนแม่บทสยามตึงสติวราช เหตุการณ์โรคประหลาดวันเนาว์ยังแพร่กระจายต่อไปโดยไม่มีใครทราบสาเหตุ ตัวละครเยียรยงและเพื่อนชายจึงเริ่มตามหาความจริงเบื้องหลังเหตุการณ์ความวุ่นวายทั้งหมด

ทั้งนี้ องค์ประกอบแฟนตาซีที่ปรารถนานำมาใช้ใน*สุสานสยาม*คือ การสร้างตัวละครในจินตนาการที่บอกเล่าปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ ตัวละครชาติพันธุ์ “ซอมบี้” ซึ่งในตัวบทจะเรียกว่า ผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว์ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประเด็นตัวละครชาติพันธุ์ซอมบี้กับการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรกคือ สยามอลังการ:

สุสานแห่งความสิ้นหวังและวิกฤตสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษ ประเด็นที่สองคือ โรคประหลาด วันเนาร์กับภัยคุกคามชาวสยามอลังการ ดังนี้

2.2.1 สยามอลังการ : สุสานแห่งความสิ้นหวังกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษ

ตัวบทนำเสนอฉากเบื้องหลังตลอดทั้งเรื่องเป็นภาพของโรงงานกำจัดขยะทั่วภูมิภาคที่ชื่อว่า “โรงงานสยามอลังการ” โดยนำเสนอภาพของสยามในรูปแบบดิสโทเปีย¹² เพื่อหลีกเลี่ยงจากโลกความเป็นจริงไปสู่โลกแฟนตาซี และสะท้อนถึงภาพความเป็นอยู่ที่เลวร้ายของชาวสยามอลังการ ทั้งนี้สภาพเมืองของสยามอลังการถือเป็นจุดเริ่มต้นของภาวะเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้น สยามอลังการเป็นบ้านเมืองที่เต็มไปด้วยหมอกควันพิษและกองขยะล้นเมือง ฉากแฟนตาซีในเมืองสยามอลังการมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องและสะท้อนถึงความคับข้องใจของปราชญ์ที่ถูกปลดปล่อยออกมาในรูปแบบจินตนาการ

สภาพความเป็นอยู่ของชาวสยามอลังการแบ่งตามแหล่งที่อยู่ โดยใจกลางของสยามอลังการมีกำแพงสูงกั้นโดยรอบ เป็นที่อยู่ของกลุ่มชนชั้นบนที่เป็นผู้ปกครองดินแดนหรือกลุ่มชาวผ้าง ส่วนรอบนอกกำแพงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาวขยะชนชั้นอื่น ได้แก่ กลุ่มชาวขยะรีไซเคิล ชาวขยะทั่วไป ชาวขยะเปียก และชาวขยะอันตราย แต่ละเขตที่อยู่อาศัยของชาวขยะจะมีสภาพแตกต่างกันไปตามชนชั้น เขตที่อยู่ใกล้ใจกลางเมืองจะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเขตรอบนอก ทั้งนี้ ภาพของเมืองขยะสะท้อนความวิตกกังวลเกี่ยวกับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวสยามอลังการ ซึ่งฉากในตัวบทยังสัมพันธ์กับสภาพร่างกายและจิตใจของชาวสยามอลังการที่ย่ำแย่เช่นเดียวกับสภาพเมืองที่ทรุดโทรม แม้ว่าสยามอลังการจะมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทว่าเครื่องมือส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้โดยกลุ่มชาวผ้าง เช่น เครื่องดึงความทรงจำ เป็นต้น มีเพียงเทคโนโลยีบางอย่างที่กลุ่มชาวขยะทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ เช่น แท็บเล็ต เป็นต้น ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาวขยะส่วนใหญ่จึงแร้นแค้นแตกต่างกับกลุ่มชาวผ้างถึงแม้ว่าในดินแดนสยามอลังการจะมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ภายในกำแพงของเขตชาวผ้าง แต่เทคโนโลยีก็กลับไม่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้

ปราชญ์มุ่งนำเสนอภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อมทั้งในตัวบทเรื่อง *นิราศมทรธรณพ* และ *สุสานสยาม* โดย *นิราศมทรธรณพ* จะนำเสนอภาพมลพิษทางทะเลที่เกิดขึ้นจากฝีมือมนุษย์ แต่เป็นภาพมลพิษทาง

¹² พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม) ให้ความหมายคำว่า Dystopia ว่าหมายถึง “สถานที่ที่ไม่ดี” เป็นคำที่ใช้กับสถานที่ที่ไม่น่าชื่นชมในจินตนาการ คำนี้ตรงข้ามกับคำว่า ยูโทเปีย (Utopia) เป็นบันเทิงคดีที่พรรณนาถึงโลกอุดมคติในจินตนาการ คำว่า Utopia เป็นการเล่นคำภาษากรีก “outopia” แปลว่า “ไม่มีสถานที่ใด” (no place) กับ “eutopia” แปลว่า “สถานที่ที่ดี” (good place) (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561: 547)

สิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวมนุษย์และเหตุการณ์น้ำท่วมในตัวบที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง เนื่องจากความเสียหายเหล่านั้นตกอยู่ที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในทะเลอ่าวไทยเป็นหลัก ทว่าในตัวบเรื่อง *สุสานสยาม* ปรากฏนำเสนอภาพมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ อาทิ เช่น การปนเปื้อนสารพิษในอาหารและน้ำ, ภาพฝุ่นควันพิษในบรรยากาศ เป็นต้น เป็นภาพมลพิษที่แพร่กระจายอยู่รอบตัวของมนุษย์ในชีวิตประจำวันและทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีและสารพิษเหล่านั้น

ทั้งนี้ ในเรื่อง *นิราศมทรรมพ* ผู้อ่านจะสัมผัสได้ถึงความหวังของตัวละครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยปรากฏนำเสนอสาเหตุของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาตามตำนานของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แตกต่างจากเรื่อง *สุสานสยาม* ที่ปรากฏนำเสนอผลลัพธ์ของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและภาพทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไปจนไร้ทางฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม ตัวบได้กล่าวถึงภูมิหลังของโรงงานสยามอลังการผ่านสายตาของตัวละครขุนระเบ็ง ความว่า

“ว่ากันว่าแค่ไม่กี่ปีที่ผ่านมา สงครามแห่งมนุษยชาติก็อุบัติ ประเทศมหาอำนาจสองฝ่ายแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติที่เหลือน้อยเต็มที เสี่ยงระเบิดและท่ากระสุน เสี่ยงครวญครางรำให้ตั้งยืดยาวกว่าทศวรรษ หลังจากนั้นแผ่นดินแถบสุวรรณภูมิก็กลายเป็นเถ้าถ่าน ไม่ต่างจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในโลก ประชากรมนุษย์ลดลง แต่เมื่อเทียบกับปริมาณทรัพยากรก็ยังนับว่าล้นหลาม อาจล้นหลามกว่าซากปรักและสุสานขยะ เพราะมนุษย์ สืบพันธุ์ได้ ซ้ำยังต้องเสพผลาญ ประเทศไทยอยู่ฝ่ายที่ได้รับชัยชนะ คนไทยจึงรอดพ้นจากการตัดสินใจให้ต้องโทษฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (หรือที่รู้จักกันในนาม ‘การกำจัดขยะครั้งใหญ่’) และด้วยความสามารถทางการทูต มหามิตรยังยินยอมให้คนไทยส่วนหนึ่งย้ายเข้ามาอาศัยในแผ่นดินของพวกเขา และรับภารกิจสำคัญ คือการกำจัดขยะทั่วภูมิภาคอีกด้วย...” (สุสานสยาม, 2563: 33)

สงครามแห่งมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในตัวบเชื่อมโยงไปถึงสงครามโลกครั้งที่สองในบริบทจริงของสังคมโลกที่นำความเสียหายมาสู่มวลมนุษยชาติ ผลจากสงครามและการแย่งชิงทรัพยากรอย่างไม่มิตัดจำกัด ทำให้พื้นดินกลายเป็นเถ้าถ่าน ชาวขยะต้องอพยพออกจากดินแดนเดิม (ดินแดนแถบสุวรรณภูมิ) และไปอาศัยในดินแดนใหม่ที่เป็นของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งเป็นโรงงานรับกำจัดขยะที่เรียกว่า “สยามอลังการ” ภาพของเมืองในตัวบเต็มไปด้วยกองภูเขาขยะล้นเมือง จนกลายเป็นสุสานของความเสื่อมโทรมทั้งทางวัตถุและจิตใจของผู้คน ทั้งนี้ ปรากฏเสียดสีการแย่งชิงอำนาจสงครามของประเทศมหาอำนาจสองฝ่าย โลกแบ่งออกเป็นประเทศมหาอำนาจสองฝ่ายที่ต้องการเป็นผู้นำโลก เกิดการแย่งชิงทรัพยากรและดินแดน ทั้งสองฝ่ายต่างใช้อาวุธที่มีอานุภาพการทำลายล้างสูง ส่วนคำว่าประเทศโลกที่สามเกิดขึ้นในบริบทจริงของสงครามเย็น ภายหลังเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นช่วงที่

เกิดแนวคิดทางเศรษฐกิจสองแนวคิดหลัก ฝ่ายหนึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทุนนิยม อีกฝ่ายเป็นประเทศกลุ่มสังคมนิยม ส่วนประเทศอื่น ๆ รวมถึงประเทศไทยเป็นประเทศโลกที่สาม ภาพสงครามที่เกิดขึ้นจึงก่อให้เกิดความสูญเสียของประชากรมนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติก็ถูกทำลายจนหมดสิ้น

ภาพความเสื่อมโทรมดังกล่าวสื่อถึงการบริโภคที่ล้นเกินของมนุษย์ในระบบทุนนิยม อันนำไปสู่หายนะของมวลมนุษยชาติ ตัวละครชนชั้นล่างสูญเสียความเป็นมนุษย์และถูกเปรียบให้เป็นสิ่งของไร้ชีวิตนั่นคือขยะ พลเมืองชนชั้นล่างเหล่านี้จึงถูกเรียกว่า “กลุ่มชาวขยะ” ที่แบ่งออกเป็นหลายชนชั้น ตัวบทนำเสนอภาพของกลุ่มชาวขยะที่สูญเสียความเป็นมนุษย์เพราะระบบทุนนิยม เนื่องจากผลพวงของระบบทุนนิยมส่งผลให้มนุษย์สูญเสียความเป็นมนุษย์หรือมนุษย์ธรรม ภาพของเหยื่อในตัวบทจึงถูกนำเสนอว่าถูกเอารัดเอาเปรียบ (เสาวณิต จุลวงศ์, 2561: 35) นอกเหนือจากความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ตัวบทยังนำเสนอความเสื่อมโทรมทางจิตใจ เช่น กลุ่มชาวผ้าง (ชนชั้นบน) เอารัดเอาเปรียบกลุ่มชาวขยะ เป็นต้น

หากพิจารณาตามแนวคิดสังคมเสี่ยงภัยจะพบว่า สภาพแวดล้อมในโรงงานสยามอลังการได้ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อคุณภาพชีวิตและจิตใจของชาวเมืองที่ถูกเรียกว่า “ชาวโรงงาน หรือชาวขยะ” เนื่องจากปรាប់นำเสนอภาพเมืองที่เต็มไปด้วยกองขยะและเศษซากปรักหักพังหลังสงครามแห่งการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ สังคมเมืองสยามอลังการจึงมีปัญหามลพิษทั้งทางเสียง น้ำ สภาพอากาศ ทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมเมืองต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจากภาวะเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น การสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา เพื่อป้องกันปัญหาฝุ่นละอองจากโรงงาน อาทิเช่น

“...เพราะหลังจากฝนตกอากาศค่อนข้างปลอดโปร่ง ฝุ่นบางลงมาก จึงแทบไม่มีใครใส่หน้ากากอนามัยเช่นเวลาปกติ” (สุสานสยาม, 2563: 43)

และ “ผู้ป่วยส่วนมากมาพบแพทย์ เนื่องจากโรคผิวหนังและโรคทางเดินหายใจ ความเป็นอยู่ในกองขยะและคลุกคลีกับพื้นที่วมซี้เข้าเป็นสาเหตุหลัก...” (สุสานสยาม, 2563: 15)

พฤติกรรมของผู้คนที่ต้องสวมหน้ากากอนามัยในช่วงเวลาปกติ เพื่อปกป้องมลพิษทางอากาศและอาการเจ็บป่วยของชาวขยะที่มักเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ สะท้อนลักษณะสังคมเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศเลวร้ายที่มีแต่มลภาวะอย่างฝุ่นละอองและหมอกควันพิษจากโรงงานขยะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวขยะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมถึงเผชิญกับโรคผิวหนังและโรคทางเดินหายใจ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยร่วมสมัยในปี พ.ศ.2562 ซึ่งนับว่าเป็นปีแรกที่ประเทศไทยประสบปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 นอกจากนี้ ตัวบทยังเปรียบเทียบลักษณะท้องฟ้าที่ปกคลุมด้วยหมอกควันพิษ ความว่า “...สีเสนอมชาติมาชั่วกาลนาน ปราศจากฟ้าฝนตกต้องตามฤดู-”

(สุสานสยาม, 2563: 1) ความเปรียบดังกล่าวทำให้เห็นลักษณะบรรยากาศที่เป็นมลพิษและสภาพอากาศที่แปรปรวน

ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 เป็นปัญหามลพิษทางอากาศ และเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลและคนในสังคมไทยให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทยที่มักมีความกดอากาศต่ำ ทำให้ฝุ่นละอองขนาดเล็กเพิ่มสูงขึ้นและมีค่าฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ที่มีอุตสาหกรรมหนาแน่นและการปล่อยควันเสียจากกิจกรรมประจำวัน ฝุ่นละอองเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนเมือง เนื่องจากเป็นฝุ่นละอองที่มีสารก่อมะเร็งและมีขนาดเล็กมากจนสามารถเข้าสู่ปอดของมนุษย์ได้ทันที เมื่อมนุษย์หายใจรับฝุ่นละอองเหล่านี้เข้าไปในปริมาณมาก ก็จะก่อให้เกิดโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ

ข้อมูลรายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศโลก พ.ศ. 2561, 2562 และ 2563 คนไทยสัมผัสฝุ่นละออง PM 2.5 ที่มีความเข้มข้นระหว่าง 21.4-26.4 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรโดยเฉลี่ยต่อปีหรือมากกว่า 2 เท่าของข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งกำหนดไว้ที่ 10 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เช่นเดียวกับในบทความออนไลน์ แก่ฝุ่น PM 2.5 ไม่ง่าย สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สวน **ทางเศรษฐกิจเติบโต** ที่ระบุเกี่ยวกับค่าฝุ่นที่เกินมาตรฐานในประเทศไทย ความว่า ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษที่เก็บอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2554-2562 แสดงให้เห็นว่าในช่วงฤดูแล้ง (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์) ปริมาณฝุ่น PM 2.5 เกินเกณฑ์มาตรฐานมาตลอด 8 ปี อีกทั้งคนส่วนใหญ่ในสังคมยังไม่ทราบถึงอันตรายของฝุ่นละออง PM 2.5 ช่วงวิกฤตฝุ่นละอองในพ.ศ. 2562 หน่วยงานรัฐแจ้งว่า ฝุ่น PM 2.5 ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพก็ต่อเมื่อมีความเข้มข้นมากกว่า 90 มคก./ลบม. และต้องมีค่าความเข้มข้นเกิน 100 มคก./ลบม. ต่อเนื่องกันมากกว่า 3 วัน จึงถือว่าเข้าสู่ภาวะวิกฤต

นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2563 นายประลอง ดำรงค์ไทย อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) แถลงข่าวสรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ประจำปี 2562 ซึ่งเป็นปีที่เกิดวิกฤตฝุ่นละออง PM 2.5 และเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมสำคัญอันดับหนึ่งของสังคมไทย รองลงมาเป็นปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหาขยะ โดยพื้นที่เมืองที่มีค่าฝุ่นละอองเกินมาตรฐานใน พ.ศ. 2562 ก็ยังคงมีค่าเกินมาตรฐานในปี พ.ศ. 2563 เช่นเดียวกัน และจากสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่วิกฤตของกรุงเทพฯและปริมณฑล ส่งผลให้รัฐบาลยกระดับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง (พ.ศ. 2562-2564) และระยะยาว (พ.ศ. 2565-2567) รวมถึงการติดตามตรวจสอบและแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5

ทั้งนี้ PM 2.5 เป็นฝุ่นละอองในอากาศที่มีขนาดอนุภาคเล็กกว่า 2.5 ไมครอน ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหามลพิษดังกล่าวในสังคมไทยอย่างจริงจัง รวมทั้งสังคมไทยเริ่มให้ความสำคัญกับ

การตระหนักถึงปัญหาฝุ่นละอองจากกิจกรรมของมนุษย์ในชีวิตประจำวันและจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าปราปต์สนใจบริบทไทยที่สังคมร่วมสมัย แม้ว่าตัวบท *สุสานสยาม* จะเป็นนวนิยายดิสโทเปียที่มุ่งเน้นนำเสนอสภาพความเป็นอยู่ที่เลวร้ายของผู้คนในสังคมเมืองในจินตนาการ แต่ภาวะเสี่ยงภัยจากมลพิษทางอากาศเหล่านี้กลับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย จวบจนปัจจุบัน (พ.ศ. 2566) ประเทศไทยก็ยังคงประสบปัญหาหมอกควันพิษ PM 2.5 เช่นช่วงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2566 ระบุว่า 28 จังหวัดของประเทศไทยประสบปัญหาค่าฝุ่น PM 2.5 เกินค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน และในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2566 จากข่าว “**ฝุ่น PM 2.5 วันนี้! เกินมาตรฐาน 41 จว. เชียงใหม่พุ่งอันดับ 1 ของโลก**” ระบุว่า ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศเตือนภัยว่าพบค่าฝุ่น PM 2.5 เกินมาตรฐาน 41 จังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีค่าฝุ่นเกินมาตรฐานอยู่อันดับ 1 ของโลกและกรุงเทพมหานครอยู่อันดับที่ 18 ของเมืองที่มลพิษมากที่สุดในโลก

นอกจากนี้ ในตัวบทจะมุ่งเน้นการนำเสนอภาพของขยะทั่วทุกพื้นที่ การเรียกชาวสยามอสังการว่า “กลุ่มชาวขยะ” โดยแบ่งชนชั้นของพลเมืองเป็นชื่อขยะต่าง ๆ ได้แก่ “ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะเปียก ขยะอันตราย” การสร้างเมืองขยะของปราปต์สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในสังคมจริงที่เต็มไปด้วยขยะนานาชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ใน พ.ศ. 2563 ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทในตัวบท *สุสานสยาม* ทั้งนี้ ในสังคมไทยจะพบว่ามีปริมาณขยะในประเทศไทยได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าตัว เนื่องจากการบริโภคที่ล้นเกินของมนุษย์ ขยะที่มนุษย์สร้างขึ้นก็จะสร้างเชื้อโรคนำมาแพร่สู่ร่างกายมนุษย์ เป็นวัฏจักรที่ไม่สิ้นสุด นอกเหนือจากขยะทั่วไปแล้ว ขยะอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญคือ “ขยะอิเล็กทรอนิกส์” ในตัวบทจะพบว่า ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นขยะที่กำจัดได้ยากที่สุด ทั้งนี้ ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic waste) หรือ E-waste ในประเทศไทยนับเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากของเสียอันตรายและขยะอิเล็กทรอนิกส์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี เฉลี่ยประมาณ 4 แสนตันต่อปี แต่มีการกำจัดขยะอย่างถูกต้องเพียง 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ทำให้ขยะเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เกี่ยวข้องและสูญเสียทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (ชนิษฐา จันทร์เจริญ, 2565)

ตัวบทเผยให้เห็นว่า สุตท้ายมนุษย์ก็ไม่ใช่ศูนย์กลางของธรรมชาติและไม่สามารถควบคุมธรรมชาติได้ เมื่อมนุษย์ทำลายธรรมชาติจนเสื่อมโทรม สุตท้ายมนุษย์ก็ต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก นอกเหนือจากมลพิษทางอากาศอย่างปัญหาฝุ่นละอองแล้ว ในตัวบทยังนำเสนอปัญหาน้ำเน่าเสียและน้ำที่ปนเปื้อนสารเคมี ทำให้แม่น้ำสายสำคัญของสยามอสังการกลายเป็นสีดำ ซึ่งน้ำถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวขยะ ทั้งการอุปโภคและบริโภค ความว่า

“สภาพที่ตั้งของสยามอสังการทำให้มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่มาก ที่น้อยอยู่แล้วยังเป็นน้ำเน่า จะนำไปใช้ต้องอาศัยการกลั่นโดยแผนกลั่น น้ำ

สะอาดซึ่งเรียงรายอยู่ตามแม่น้ำสายเดียวในตัวเมือง เพราะเหตุนี้ จึงมีเรื่องเล่าว่าคนหลังกำแพงเสียสละโดยนำเข้าน้ำราคาแพงมาใช้เอง ทั้งเพื่ออุปโภคและบริโภค นักเคลื่อนไหวเคยตั้งกระทู้ถามว่านั่นมิใช่เพราะพวกฝาดังไม่มั่นใจในความสะอาดของน้ำจากแผนกกลิ่นหรือ ทั้งอุปกรณ์ที่เก่ากร่อน ไร้การป้องกันรัดกุ่ม การตรวจสอบความสะอาดก็ไม่เคยแถลงต่อชาวเมืองอย่างโปร่งใส สิ่งใดๆ ประจักษ์ล้วนได้แก่เวลาฝนตกหนักจนเกิดน้ำรอการระบาย น้ำนั้นจะเจือน้ำเน่า ผสมผสานกับเศษขยะชนิดต่าง ๆ ทั่วเมือง แล้วเอ่อท้นเข้าไปถึงแผนกกลิ่นน้ำ...เศษขยะทั่วเมืองเป็นแหล่งหมักเพาะสารพิษและเชื้อโรคทุกขนาดไหน ไม่ต้องแปลกใจเลย เมื่อมันผ่านเข้าสู่ร่างกาย สะสมในร่างกาย ในที่สุดจะเกิดอะไรขึ้น!” (สุสานสยาม, 2563: 304-305)

ปราชญ์วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและกลุ่มนายทุนในตัวบท การเพิกเฉยของรัฐบาลสะท้อนให้เห็นการละเลยต่อการแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากรัฐบาลเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของพลเมืองชาวสยามอลังการ แต่กลับไม่สามารถแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียจากโรงงานกำจัดขยะได้ ปราชญ์ยังเสียดสีการทำงานของรัฐบาลที่ไม่โปร่งใสและไม่สามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อนายทุน การที่รัฐบาลกลุ่มชาวฝาดังเพิกเฉยต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งการตรวจสอบคุณภาพของโรงงานที่ผลิตน้ำดื่ม การตรวจสอบคุณภาพของน้ำให้ได้ตามมาตรฐาน รวมถึงไม่มีการวางแผนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ตัวบทวิพากษ์วิจารณ์การร่วมมือของรัฐบาลกับนายทุน เพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อนายทุน โดยที่ไม่ได้ใส่ใจผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของประชาชน ทำให้แม่น้ำสายสำคัญของสยามอลังการกลายเป็นสีดำ ความว่า

“น้ำสะอาดเป็นของหายากในเขตไพศาลของโรงงานนี้ เฉพาะในตัวเมืองมีแม่น้ำสายเดียวไหลผ่าน แต่ทั้งสายก็เป็นสีเดียวกันกับพื้นดินดำต่างเหมือนถ่านคลุกซีเมนต์ แลบชุมชนของพวกขะระริทรายโก้มี่แผนกกลิ่นน้ำสะอาดไว้เจือจางสมาชิกโรงงาน ทว่าผลผลิตไม่เคยเพียงพอ พวกฝาดังเสียสละโดยยอมสั่งซื้อน้ำจากนอกเขตโรงงาน ไหนจะค่าสินค้า ค่าขนส่ง นับเป็นความใจกว้างที่พวกนั้นยอมรับภาระไว้กับตัว เพราะการใช้น้ำราคาแพงอย่างประหยัด เป็นการประชาสัมพันธ์ทฤษฎีพอเพียงในแผนแม่บทให้เห็นจริงอีกด้วย” (สุสานสยาม, 2563: 8)

น้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตของมนุษย์ในเมืองกลับไม่ได้มาตรฐาน เพราะโรงงานกลั่นที่ไม่ได้มาตรฐานและการทุจริตของกลุ่มชาวฝาดัง ตัวละครกลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างที่ไม่มีอำนาจเงินมากพอ จึงจำเป็นต้องอุปโภคบริโภคน้ำที่ปนเปื้อนสิ่งสกปรก ส่งผลให้ตัวละครเหล่านี้ต้องเผชิญความเสี่ยงจากสารเคมีที่ปนเปื้อนในน้ำ ในทางตรงกันข้ามกลุ่มชาวฝาดังมีเงินมากพอจะซื้อน้ำสะอาดจากนอกเขตโรงงาน เผยให้เห็นความไม่เท่าเทียมระหว่างชนชั้นที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองสยามอลังการ ความเหลื่อมล้ำที่มีสาเหตุมาจากระบบทุนนิยม ผู้ที่มีทุนทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าย่อมสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่ดีและมีมาตรฐานได้มากกว่า อีกทั้งในบทบรรยายจะพบการเลือกใช้คำว่า “ทฤษฎีพอเพียง” เป็นแนวทางที่ระบุไว้ในแผนแม่บทสยามตีสวรรคตที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มชาวฝาดัง เพื่อให้ตัวละครชนชั้นล่างยอมรับสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งควบคุมไม่ให้กลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างเรียกร้องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตน

ปราบต์เสียดสีอิทธิพลที่ชนชั้นในสังคมที่สามารถเข้าถึงน้ำที่สะอาดและปลอดภัย โดยอ้างว่าเป็น “ภาวะ” ที่ชนชั้นบนยอมเสียสละ สื่อถึงความคิดแบบหนีบุญคุณที่ทำให้ตัวละครชนชั้นล่างต้องยอมรับสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น นอกจากนี้ ตัวบทยังเสียดสีกลุ่มชาวฝาดังว่า “...จึงมีเรื่องเล่าว่าคนหลังกำแพงเสียสละโดยนำเข้าน้ำราคาแพงมาใช้เอง..” (สุสานสยาม, 2563: 304-305) การอ้างถึงความเสียสละของคนหลังกำแพง (กลุ่มชาวฝาดัง) เชื่อมโยงกับแนวคิดอุปถัมภ์ เนื่องจากการใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเสียสละของชนชั้นฝาดัง ทำให้กลุ่มชาวขยะต้องจำยอมที่จะอุปโภคบริโภคน้ำไม่สะอาด โดยที่กลุ่มชาวขยะไม่กล้าตั้งคำถามต่อความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นว่าเหตุใดพวกเขาถึงไม่สามารถเข้าถึงน้ำที่สะอาดได้เหมือนกับกลุ่มชาวฝาดัง เหตุการณ์นี้จึงทำให้เห็นภาพของตัวละครชนชั้นล่างที่ต้องยอมตกอยู่ใต้อำนาจและการกดขี่ของชนชั้นบน

ในตัวตนใช้ความเป็นแฟนตาซี เพื่อสื่อให้เห็นความน่ากลัวของสารเคมีปนเปื้อนในระบบนิเวศ โดยที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อกลุ่มชาวขยะบริโภคน้ำและอาหารที่มีสารเคมีหรือสารพิษปนเปื้อน และถูกกระตุ้นโดยความเครียด เชื่อร้ายจะกระจายไปทั่วร่างกายมนุษย์อย่างรวดเร็วจนกลายสภาพคล้ายซอมบี้ เปรียบได้กับเชื้อโรคหรือสารเคมีที่เข้าสู่ร่างกายมนุษย์ในบริบทโลกความจริง จนนำไปสู่โรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง เป็นต้น สารเคมีเหล่านั้นเป็นผลมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ และมนุษย์ต้องเป็นผู้รับความเสี่ยงนั้น เช่นเดียวกับในโลกความจริง เมื่อเราบริโภคน้ำและอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีในชีวิตประจำวัน สารพิษหรือสารเคมีที่ปนเปื้อนในอาหารจะแทรกซึมเข้าไปในร่างกายมนุษย์ และทำลายอวัยวะต่าง ๆ ค่อย ๆ ทรุคโตรม

อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญความเสี่ยงจากสารเคมีตกค้างในอาหาร เราไม่สามารถเลือกอาหารที่ปลอดจากสารเคมีได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ตัวอย่างเช่น “ผักปลอดสารพิษ” ที่ไม่ได้ปลอดสารพิษอย่างแท้จริง แม้ว่าในกระบวนการเพาะปลูกจะไม่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แต่เกษตรกรบางส่วนยังคงใช้ปุ๋ยเคมีและฮอร์โมนเพื่อเร่งให้พืชเจริญเติบโต แม้ว่าปริมาณสารเคมีที่ตกค้างในพืชจะ

มีจำนวนไม่เกินปริมาณที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดก็ตาม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของสถานที่เพาะปลูกอาจปนเปื้อนสารเคมีจากแหล่งเพาะปลูกใกล้เคียงที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช นั้นทำให้เห็นว่าเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงสารเคมีที่ปนเปื้อนในอาหารได้ มนุษย์ทุกคนล้วนได้รับความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นผลพวงมาจากการใช้สารเคมีในการทำเกษตรกรรม

นอกจากนี้ หากเราต้องการบริโภคผักที่ไร้สารพิษจริงๆ เราควรเลือกบริโภค “ผักออร์แกนิก” (Organic) เป็นผักที่มีการควบคุมดูแลการเพาะปลูกด้วยวิธีธรรมชาติ ปลอดภัยตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แต่ทว่าราคาของผักออร์แกนิกมีราคาสูงกว่าผักที่ปลูกโดยทั่วไป ทำให้เราต้องจ่ายเงินจำนวนมากขึ้นเพื่อซื้อผักที่ไม่มีสารเคมีตกค้าง ผู้บริโภคที่ฐานะดีสามารถซื้อผักออร์แกนิกมาบริโภคได้ทุกมือ แต่ผู้บริโภคทั่วไปที่ไม่ได้มีเงินมากพอ กลับต้องเผชิญความเสี่ยงจากผักที่ปนเปื้อนสารเคมี สิ่งเหล่านี้ยังเผยให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เนื่องจากราคาผักออร์แกนิกที่ค่อนข้างสูง ทำให้ผู้บริโภคที่จะสามารถเข้าถึงผักที่ไร้สารเคมีได้ จึงจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้สูงเท่านั้น

นอกเหนือจากปัญหาฝุ่นละอองกับปัญหาน้ำและอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีเท่านั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกหนึ่งปัญหาที่สำคัญของสยามอสังการคือ ปัญหาไมโครพลาสติก (microplastic) ปรากฏให้เห็นปัญหาการกำจัดขยะพลาสติกที่ไม่ถูกต้อง ทั้งสารเคมีต่างๆและไมโครพลาสติก จึงเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์และย้อนกลับมาทำลายร่างกายมนุษย์ ในบริบทสังคมจริงพบการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในแหล่งน้ำและอาหารเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ตัวบทนำเสนอภาพตัวละครที่ไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษ เช่น “สุราลัย” บริโภคคูกี้โคลนที่ปนเปื้อนไมโครพลาสติก เหตุการณ์ที่เชียร์ยงบริโภคปักปัก และเหตุการณ์มหัศจรรย์ที่ฝนตกปะปนเศษพลาสติก ความว่า

“สุราลัยกำลังกินคูกี้โคลน อาหารเข้าแรงด่วนล้วนตัว เด็กสาวร่าง
ท้วมไม่ไว้ใจกับข้าวที่ครอบครัวทำกันเองที่บ้าน บอกว่าอาหารจากกองขยะมี
โอกาสปนเปื้อนสารพิษมากมายเชียร์ยงเคยย้อนถามว่า แล้วดินเหลืองแฉะแฉะ
น้ำเน่ากลางเมืองโรงงานที่เอามาทำคูกี้โคลนนี้ไม่มีภัยหรือ ถึงสภาพยังดูดี แต่
ข่าวว่าเดี๋ยวนี้ทรัพยากรใด ๆ ตามธรรมชาติล้วนมีไม้คอปสต์กระตัก¹³ปะปน
เสมอ” (สุสานสยาม, 2563: 168)

นอกจากคูกี้โคลนแล้ว ในตัวบทยังนำเสนอภาพอาหารจากกองขยะอีกหลายอย่าง เช่น หนูจากท่อระบายน้ำ, แมลงสาบ, ปักปัก (เศษอาหารจากกองขยะ) เป็นต้น อาหารเหล่านี้ล้วนเป็นอาหารในชีวิตประจำวันของกลุ่มชาวขยะ

¹³ คำว่า “ไม้คอปสต์กระตัก” ในตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* มาจากคำว่า “Microplastic” (สุสานสยาม, 2563: 416)

“เยียรยงมองแพแม่ลงสาบกับหนูสกปรกที่ว่ายหนีน้ำขึ้นมาจากใน
ท่อ อดแลบลิ่นเลียริมฝีปากไม่ได้เมื่อนึกถึงงานโอชาที่เคยชิม นี่ถ้าเป็นเขตขยะ
เปียกหรือแม้แต่บางส่วนของเขตขยะทั่วไปคงไม่มีภาพอย่างนี้ให้เห็น ชาวขยะจะ
รับนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาซ้นตักดักเก็บไปทำอาหาร พวกฝ้างรณรงค์ว่า
แม่ลงสาบนั้นทำอาหารได้ใกล้เคียงกับกุ้ง (สัตว์ทะเลราคาแพงที่ไม่เคยมีให้เห็น
แม้แต่ในตลาดของพวกขยะทั่วไป) ส่วนหนุท่อนั้นอร่อยเหมือนไก่ พวกผู้ใหญ่
ชอบใช้แก้มเหล้า ในจำนวนรายการอาหารทั้งหลาย เยียรยงชอบหนุอย่างที่สุด
หนังของมันกรอบหอม เนื้อหนุย่างถ้ากินกับขนมปังเป็น เบอะเก้อ¹⁴หนุก็
สวรรค์ดี ๆ นี่เอง ยิ่งโชคดีเจอลูกหนุแดง ๆ ตัวเป็น ๆ ละก็สามรถประกบขนม
ปังกินสด ๆ ได้เลย” (สุสานสยาม, 2563: 44)

เหตุการณ์ตอนที่เยียรยงและครอบครัวบริโภคปึกปึก ปึกปึกเป็นอาหารราคาถูกที่กลุ่มชาวขยะ
เปียกอย่างพวกเขาสามารถซื้อหรือหามาได้ แม้ว่าตัวละครจะรู้ว่าอาหารเหล่านี้ไม่ดีต่อสุขภาพก็ตาม
ความว่า

“ปึกปึก คือรายการอาหารหลักของชาวขยะเปียก ผู้ปรุงจะแสวงเศษ
อาหารจากกองขยะ โดยเฉพาะกระดูกไก่ติดเนื้อ นำมาล้างน้ำหลาย ๆ ครั้งแล้วตั้ง
ไฟ คลุกกับน้ำปรุงรสมะเขือเทศในกระทะ น้ำปรุงรสจะช่วยให้รายการอาหารนี้
กลายเป็นงานโอชา ทั้งยังบรรเทากลิ่นกองขยะให้เจือจางลงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม
ข้อมูลจากเครื่องส่องกลทำให้เยียรยงรู้ว่าวัตถุติดจากกองขยะเป็น
อันตรายต่อสุขภาพ ทั้งยังก่อให้เกิดโรค แม้แต่ในประเทศที่โรงงานของพวกเขา
ตั้งอยู่ก็รณรงค์ไม่ให้ประชากรของพวกเขากินของเหล่านี้ เด็กสาวจึงเตือนพ่อกับ
แม่หลายทีว่าให้พยายามหลีกเลี่ยง” (สุสานสยาม, 2563 : 6)

ตัวละครเยียรยงรู้ว่าปึกปึกเป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะรายได้
ของครอบครัวที่ไม่เพียงพอ ปึกปึกจึงเป็นอาหารที่สำคัญของแรงงานระดับล่าง โดยเฉพาะกลุ่มชาวขยะ
ทั่วไปและกลุ่มชาวขยะเปียก การบริโภคปึกปึกจึงแสดงให้เห็นทางเลือกที่มีอย่างจำกัดของชนชั้นล่าง
และเป็นการเพิ่มช่องว่างระหว่างชนชั้น กลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างมีรายได้น้อยจึงไม่สามารถซื้ออาหารที่
แท้จริงได้ จึงจำเป็นต้องกินอาหารขยะ แตกต่างจากกลุ่มชาวฝ้างที่มีรายได้สูงและมีความเป็นอยู่ที่ดี
จึงทำให้กลุ่มชาวฝ้างสามารถเข้าถึงอาหารที่ถูกสุขอนามัยได้ เนื่องจากดินแดนที่แห่งหนึ่งของ
สยามอลังการไม่สามารถทำเกษตรกรรมหรือปศุสัตว์ได้ อาหารที่เป็นเนื้อสัตว์และผักจึงต้องนำเข้าจาก
เขตนอกโรงงาน ทำให้อาหารเหล่านี้มีราคาสูงเกินกว่าที่กลุ่มชนชั้นล่างจะเข้าถึงได้

¹⁴ คำว่า “เบอะเก้อ” ในตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* มาจากคำว่า “Burger” (สุสานสยาม, 2563: 415)

แม้ว่าสยามอลังการจะเป็นดินแดนสมมติของปราปต์ ทว่าหากนำบริบทสังคมโลกมาพิจารณา จะพบว่า อาหารของชาวขยะเปียกที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในตัวบท ไม่ได้เป็นอาหารที่ปราปต์ สร้างสรรค์ขึ้นเกินจริง แต่กลับเป็นอาหารที่ปรากฏบนโต๊ะอาหารในบริบทสังคมจริง นั่นคือ “ปึกปึก” ในรายการ เล่าเรื่องรอบโลก by กรุณา บัวคำศรี เผยแพร่ทางช่องทาง youtube ตอนที่ 58 ชื่อตอนว่า “Pagpag” อาหาร (จาก) ขยะ | ร้อยเรื่องรอบโลก ระบุว่า ปึกปึก หรือ Pagpag เป็นภาษาตากาล็อก แปลว่า “อาหารเปื้อนฝุ่น” (กรุณา บัวคำศรี, 2564) ปึกปึกเป็นอาหารจากกองขยะของร้านอาหารทั่วไป ผู้คนที่ยากจนในประเทศฟิลิปปินส์จะนำเศษอาหารจากกองขยะเหล่านี้ เช่น กระดูกไก่ จากร้าน KFC เป็นต้น มาล้างน้ำแล้วนำไปปรุงสุกใหม่อีกครั้ง บางครั้งปรุงรสด้วยซอสมะเขือเทศ เพื่อนำไปรับประทาน แม้จะเป็นอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ แต่ปึกปึกเป็นอาหารราคาถูกและเป็นอาหารมื้อสำคัญของคนยากจนในชุมชนแออัดของประเทศฟิลิปปินส์

ปราปต์วิพากษ์วิจารณ์ระบบทุนนิยมที่มุ่งความเติบโตทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ความล่มสลายของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ ระบบนิเวศที่เสื่อมสลายเป็นหนึ่งในความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ อาทิเช่น การทำโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้พลาสติกปนเปื้อนในระบบนิเวศ ดังเหตุการณ์ฝนตกที่มีเศษพลาสติกปะปนอยู่ด้วย

“...ฝนที่นี้ปะปนด้วยเศษพลาสติก¹⁵ ทั้งขนาดไม้คอส¹⁶ ไปจนเห็น
ถนัดด้วย ตาเปล่า กระจกด้านหลังจึงเหมือนมีเศษผงไหลเป็นสาย นอกจาก
ถนมนมิต ๆ อันมีไฟสลัววางเป็นหย่อมกับเงาตะคุ่มของตัวอาคารไกลออกไป ก็
ไม่มีอะไรเลย” (สุสานสยาม, 2563: 28)

“ไม้คอสพลาสติก” หรือไมโครพลาสติกจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ปนเปื้อนในระบบนิเวศ และเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์ผ่านการบริโภคอาหารและน้ำที่ปนเปื้อนพลาสติกเหล่านี้ ตัวละครในเรื่อง ต้องเผชิญภาวะเสี่ยงภัยจากสิ่งปนเปื้อนในอาหารและน้ำ ฉากเหตุการณ์ฝนตกเป็นเม็ดพลาสติกชิ้นเล็กๆ จำนวนมากปะปนไปกับสายฝน ตัวละครสามารถมองเห็นน้ำฝนที่มีเม็ดพลาสติกได้ด้วยตาเปล่า เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าไม่ใช่แค่ปัญหาไมโครพลาสติก แต่รวมถึงปัญหาการปนเปื้อนของพลาสติกขนาดที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า อีกทั้งปริมาณของพลาสติกที่ไหลมาเป็นสายฝน ทำให้เห็นว่าพลาสติกจำนวนมากสาครกระจายตัวอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของสยามอลังการ

ฉากเหตุการณ์มหัศจรรย์นี้ไม่ได้เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงที่มนุษย์สามารถมองเห็นเศษพลาสติกไหลปะปนกับน้ำฝนได้ แต่ในบริบทจริงในสังคมสมัยใหม่ เราจะพบการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในแหล่งน้ำและพื้นผิวดิน สาเหตุมาจากผลิตภัณฑ์ของมนุษย์ที่มีส่วนผสมของ

¹⁵ คำว่า “พลาสติก” ในตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* มาจากคำว่า “Plastic” (สุสานสยาม, 2563: 415)

¹⁶ คำว่า “ไม้คอส” ในตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* มาจากคำว่า “Micro” (สุสานสยาม, 2563: 416)

ไมโครพลาสติกและขยะที่มีส่วนผสมของไมโครพลาสติกที่ถูกทิ้งลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้เกิดการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในสิ่งแวดล้อม เช่น ในปี พ.ศ. 2562 ศูนย์ปฏิบัติการอุทยานแห่งชาติทางทะเล ที่ 3 จังหวัดตรัง ได้เผยแพร่ผลการวิจัยว่าพบไมโครพลาสติกในกระเพาะของปลาหู บริเวณเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง เป็นต้น และในงานวิจัยอีกเรื่องพบว่าไมโครพลาสติกเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลายเซลล์ในร่างกายมนุษย์และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งได้ (สมิตานัน หยงสตาร์, 2562) เช่นเดียวกับ ในบริบทสังคมโลก ในบทความออนไลน์ **พลาสติกปนเปื้อน: นักวิจัยพบไมโครพลาสติกในอุจจาระมนุษย์ทั่วโลก** พบว่ามีงานวิจัยที่สนับสนุนความคิดที่ว่าไมโครพลาสติกได้ปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ นั่นคือ งานวิจัยที่นำเสนอผลการวิจัยของการปนเปื้อนไมโครพลาสติกในอุจจาระของมนุษย์ นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยการแพทย์แห่งกรุงเวียนนา (Medical University of Vienna) และสำนักสิ่งแวดล้อมของออสเตรีย (Environment Agency Austria) ที่ศึกษาผลกระทบของไมโครพลาสติก เมื่อเข้าไปตกค้างในลำไส้ของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า จากการตรวจอุจจาระของอาสาสมัครที่เข้ารับการทดสอบให้สัมผัสพลาสติกทั้งการบริโภคอาหารที่ห่อด้วยพลาสติกและดื่มน้ำจากขวดพลาสติก นักวิจัยตรวจพบไมโครพลาสติกในอุจจาระของอาสาสมัคร และพบพลาสติกที่แตกต่างกันสูงสุด 9 ชนิดในอุจจาระของอาสาสมัคร พลาสติกที่พบในกลุ่มตัวอย่างมีขนาดตั้งแต่ 50-500 ไมโครเมตร

ฉากที่ดูมหัศจรรย์เกินจริงในตัวเอง จึงไม่ได้เกินความจริงที่เกิดขึ้นในบริบทสังคม เพราะมนุษย์ต้องเผชิญความเสี่ยงจากไมโครพลาสติกที่ปนเปื้อนอยู่รอบตัว ทั้งนี้ ปัญหาการปนเปื้อนไมโครพลาสติกเป็นปัญหาสำคัญที่สังคมละเลยและมองว่าไมโครพลาสติกเป็นเพียงพลาสติกเล็ก ๆ ไม่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายได้ เพราะเราไม่สามารถมองเห็นไมโครพลาสติกได้ด้วยตาเปล่าหรือเห็นผลเสียต่อสุขภาพที่เกิดจากไมโครพลาสติกได้ทันที ในบทความออนไลน์ **ไมโครพลาสติกอยู่รอบกาย งานวิจัยเผย เรากินพลาสติกโดยไม่รู้ตัวถึง 5 กรัม/สัปดาห์** ได้เผยแพร่ผลการวิจัยล่าสุดขององค์การกองทุนสัตว์ป่าสากล (WWF) ได้เปิดเผยผลการวิจัยว่า ไมโครพลาสติกได้แทรกซึมไปในอาหารของมนุษย์ และโดยเฉลี่ยแล้วไมโครพลาสติกปนเปื้อนในอาหารที่มนุษย์บริโภคเข้าไปในร่างกายกว่า 5 กรัมต่อสัปดาห์ การบริโภคไมโครพลาสติกโดยไม่รู้ตัวนั้นเป็นสาเหตุที่นำไปสู่โรคร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคมะเร็ง

นอกจากนี้ ในตัวบทยังนำเสนอภาพกองขยะทั่วเมือง และรอบนอกเขตของกลุ่มชาวขยะเปียกจะปรากฏฉาก “ภูเขาพลาสติกสีชมพู” เป็นฉากที่ตัวละคร “พันยรรยง” นำร่างไร้วิญญาณของคนรักที่ตนฆาตกรรมมาทิ้งไว้ ณ สถานที่แห่งนี้ ภูเขาพลาสติกสีชมพูจึงเป็นสัญลักษณ์แทนความรักและโศกนาฏกรรมของตัวละคร ในอีกด้านหนึ่งปรารถนาศาสตร์สื่อให้เห็นความเสื่อมโทรมของสยามอลังการที่มีขยะพลาสติกจำนวนมหาศาลจนล้นเป็นภูเขา อีกทั้ง ภูเขาพลาสติกไม่ใช่ภูเขาจากธรรมชาติจริง ๆ สื่อถึงสิ่งที่ไร้ชีวิตจิตใจ สภาพบ้านเมืองโดยรอบที่ทรุดโทรมและเต็มไปด้วยกอง

พลาสติก จึงไม่ต่างไปจากสภาพร่างกายและจิตใจที่หดหู่และไร้ชีวิตของชาวสยามอลังการ สยามอลังการจึงไม่เป็นเพียงแค่สุสานของขยะมหาศาลจากทั่วโลก แต่ยังเป็นดินแดนแห่งความสิ้นหวังของชาวสยามอลังการอีกด้วย

สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าปรাপต์สนใจบริบทปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมสมัยที่เกิดขึ้นในสังคมไทย แม้สยามอลังการจะมีความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยี แต่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่กลับไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ภาพของธรรมชาติจึงเป็นคู่ตรงข้ามกับวิวัฒนาการของมนุษย์ สภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มชาวขยะต้องเผชิญหน้ากับภาวะของสังคมเสี่ยงภัยรายล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสถานะที่มนุษย์ต้องเผชิญความเสี่ยงต่างๆ ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ อาทิ วิกฤตด้านทรัพยากรธรรมชาติ มลพิษทางสิ่งแวดล้อม และโรคระบาดที่แพร่กระจายไปในวงกว้าง เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างความเสี่ยงของชาวสยามอลังการและเป็นสิ่งที่ชาวสยามอลังการทั้งหมดต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ แต่ชนชั้นที่เสี่ยงภัยมากที่สุดคือชนชั้นล่างทั้งหมด (ยกเว้น กลุ่มชาวผ้าง) ที่ต้องอุปโภคบริโภคน้ำที่ปนเปื้อนสารเคมีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โลกแฟนตาซีของปรাপต์ไม่ได้ห่างไกลเกินโลกความเป็นจริง เพราะปรাপต์พยายามเชื่อมโยงโลกจินตนาการกับโลกความเป็นจริง เมืองขยะที่ปรากฏใน*สุสานสยาม* จึงเป็นเมืองที่ปรากฏในบริบทจริงของสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็นภูเขาขยะกาซิบูร์ที่ตั้งอยู่ที่ซานเมืองของกรุงนิวยอร์ก ประเทศอินเดีย หรือเมืองแห่งกองขยะที่ประชาชนทำอาชีพเก็บขยะเป็นอาชีพหลักในเมืองโคโร ประเทศอียิปต์ จนได้รับการขนานนามว่า “Zabbaleen” (มนุษย์ขยะ) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นความสนใจปัญหาสังคมร่วมสมัยของปรাপต์ และแสดงทัศนะของปรাপต์ที่มองว่ามนุษย์เป็นชาติพันธุ์ที่ทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติจนเสื่อมโทรมและมนุษย์ต้องเป็นผู้รับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากฝีมือของตน รวมทั้งสร้างการตระหนักรู้ในใจของผู้อ่านให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ ดินแดนสยามอลังการจึงเป็นเมืองแห่งขยะที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงจากสังคมเสี่ยงภัย และเป็นต้นตออันนำไปสู่โรคระบาดที่สำคัญในเมืองแห่งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวในประเด็นถัดไป

2.2.2 โรคประหลาดวันเนา กับภัยคุกคามชาวสยามอลังการ

ในดินแดนสยามอลังการได้ปรากฏโรคระบาดที่สร้างความหวาดกลัวให้ชาวสยามอลังการ คือ “โรคประหลาดของวันเนา” ตัวละครที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญนั่นคือกลุ่มชาวขยะที่อาศัยในดินแดนที่เต็มไปด้วยกองขยะล้นเมือง กลุ่มชาวขยะจึงต้องพยายามหาวิธีการเอาตัวรอดจากวิกฤตโรคระบาดนี้ โรคประหลาดของวันเนาเป็นโรคระบาดที่ทำให้มนุษย์กลายเป็นคนมีลักษณะคล้ายขอมบี้ ซึ่งขอมบี้ใน*สุสานสยาม*เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญตั้งแต่ต้นเรื่อง และเป็นชนวนเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปิดเผยความไม่โปร่งใสในการทำงานและการปล่อยปละละเลยต่อ

การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลกลุ่มชาวผ้าง ทั้งนี้ กลุ่มที่มีอำนาจปกครองสยามอลังการ ทั้งรัฐบาลและฝ่ายปกครองต่าง ๆ จนถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของโรงงาน (รปภ.) ล้วนอยู่ภายใต้ อำนาจของกลุ่มชาวผ้าง

ผู้ป่วยรายแรกของโรคระบาด คือ เด็กผู้หญิงชื่อ “วันเนา” จึงเป็นที่มาของชื่อโรคระบาดนี้ สถานที่เกิดเหตุคือบริเวณรถไฟฟ้าใกล้สถานที่เรียนพิเศษของเธอ ฉากสถานที่และช่วงอายุของผู้ป่วย สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นในสังคมเมืองที่สัมพันธ์กับอาการป่วย เนื่องจากวันเนา เป็นเด็กนักเรียนที่ต้องเผชิญความกดดันจากสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยและการใช้ชีวิตในสังคมเมือง รวมทั้งวันเนายังมีแนวคิดต่อต้านรัฐบาลกลุ่มชาวผ้าง โดยเธอถูกมองว่าเป็นพวกหัวรุนแรง เมื่อพิจารณาการลำดับเรื่องของปราปต์จะพบว่า การลำดับเรื่องตามเวลาปฏิทิน เป็นช่วงเวลาก่อนการ เลือกลงและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย (Admission) ที่เป็นวันเดียวกัน ยิ่งเวลาในตัวบทดำเนินต่อไป จนใกล้ถึงวันดังกล่าว ความเครียด ความกดดันและความไม่พอใจต่อภาวะรอบตัวยังเป็นส่วนสำคัญที่ กระตุ้นให้เกิดอาการโรคประหลาด จากนั้นความเครียดจึงถูกปลดปล่อยผ่านจินตนาการออกมาใน รูปแบบอาการป่วยที่มีลักษณะคล้ายซอมบี้ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงเรียกผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว่า *สุสานสยาม* ว่า “ซอมบี้” ความว่า

“เด็กสาวคนป่วยที่ชื่อวันเนาถูกล่าเข้าขย้ำต้นคอคคนร้องและสอดนิ้ว
เข้าไปในปาก จากนั้นแค่อึดใจ ปากของนางประไพก็ถูกฉีกถึงรูหู ช่วงคางตั้งแต่
ขากรรไกรห้อยหล่นจนใบหน้าผิดรูป เห็นได้ชัดว่ากระดูกช่วงนั้นขาดจาก
ส่วนบนเรียบร้อยแล้ว” (*สุสานสยาม*, 2563: 80)

ฉากความรุนแรงที่ปรากฏในตัวบทเป็นฉากที่ซอมบี้จะฆ่าและกลืนกินอวัยวะภายในมนุษย์ ปราปต์สร้างเหตุการณ์มหัศจรรย์เกินจริง เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความน่าสะพรึงกลัวของซอมบี้ เช่นเดียวกับความน่ากลัวของมลพิษในสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ ซึ่งเป็นผลพวงมาจาก ระบบทุนนิยมที่เข้ามาทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ความเหนือธรรมชาติของซอมบี้จึง สัมพันธ์กับประเภทของตัวบทที่เป็นนวนิยายดิสโทเปีย เพราะความเหนือธรรมชาติในตัวบทที่ความ รุนแรงไปพร้อมกับสภาพสังคมเมืองที่เลวร้าย ปราปต์ทำให้เห็นว่ามนุษย์เมื่ออยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ เลวร้าย ส่งผลให้สารพันธุกรรมในร่างกายมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป จนมนุษย์กลายเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ซึ่งเป็นผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้มนุษย์กลายเป็นซอมบี้

หากพิจารณาตามแนวคิดจิตวิเคราะห์ จะพบว่าการเปลี่ยนรูปร่างจากมนุษย์เป็นซอมบี้ เป็น การปลดปล่อยความต้องการเบี่ยงลึกลงในจิตใต้สำนึกของซอมบี้ที่ไม่สามารถกระทำได้ในขณะที่เป็น มนุษย์ เมื่อกลายเป็นซอมบี้ จึงได้แสดงอาการปรารถนาภายในจิตใจออกมาในรูปแบบของความ รุนแรง คือ การฆ่าและกลืนกินสมองของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการเปลี่ยนจากความรู้อำนาจไปสู่การมี อำนาจ โดยการใช้ความรุนแรงเป็นรูปแบบของอำนาจที่ปรากฏในตัวละครซอมบี้

นอกจากนี้ ซอมบี้ในจินตนาการของปราปต์ยังสอดคล้องกับการแบ่งชนชั้นทางสังคมในชาติพันธุ์เดียวกัน ซอมบี้ทำให้เห็นความไม่เท่าเทียมระหว่างชนชั้น เนื่องจากตัวละครที่กลายเป็นซอมบี้ล้วนเป็นกลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำเท่านั้น แตกต่างจากกลุ่มชาวผ้างที่บริโภคน้ำสะอาด จึงไม่เสี่ยงต่อการกลายเป็นซอมบี้ เมื่อมนุษย์กลายเป็นซอมบี้จะไม่มีการแบ่งแยกลำดับชั้น การเปลี่ยนความเป็นชาติพันธุ์มนุษย์เป็นซอมบี้ จึงเป็นการทำลายความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นภายในชาติพันธุ์เดียวกัน

ปราปต์จินตนาการซอมบี้ใน *สุสานสยาม* แตกต่างจากซอมบี้ในวรรณกรรมส่วนใหญ่ที่จะ เชื่องช้า ไร้ความคิด หรือเป็นศพที่ฟื้นคืนชีพ ทว่าซอมบี้ของปราปต์ไม่ใช่ศพที่ฟื้นคืนชีพ ซอมบี้ของปราปต์เป็นมนุษย์ปกติที่ได้รับสารเคมีเข้าไปในร่างกายกอบกับสภาพจิตใจด้านลบ ทำให้สารพันธุกรรมในร่างกายมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป จนผู้ป่วยมีลักษณะภายนอกคล้ายคลึงซอมบี้เท่านั้น ซอมบี้ใน *สุสานสยาม* มีลักษณะพิเศษที่โดดเด่น คือ ความสามารถพิเศษที่เพิ่มมากขึ้น เช่น มนุษย์ปกติที่เป็นนักกีฬาวิ่ง เมื่อกลายเป็นซอมบี้จะวิ่งได้เร็วขึ้น เป็นต้น ซึ่งซอมบี้จะใช้ความสามารถพิเศษนี้ในการไล่ล่าเหยื่อ ทั้งนี้ ลักษณะซอมบี้ใน *สุสานสยาม* จะมีรูปร่างเหมือนมนุษย์ปกติ แตกต่างตรงที่ฟันแหลมคม นัยน์ตาสีดำกลายเป็นสีขาว และมีรอยเส้นเลือดบนใบหน้าคล้ายลายหินอ่อน เช่น ในตอนที่กลุ่มซอมบี้นักเรียนนาฏศิลป์รุมทำร้ายครูนาฏศิลป์ที่สวมหัวโขน ความว่า

“ใช่แล้ว ใบหน้าอันเผือดซีดจนเห็นเส้นเลือดปูดขึ้นชัดเจนละม้าย
ลายหินอ่อน ดวงตาเหลือกโพล่งจนเห็นพื้นที่ตาขาวล้อมรอบและราวจะกัดกิน
ดวงตาดำไปหมดสิ้น ทุกดวงตาดำจ้องตรงมาที่ชายหัวโขนราวกับปีศาจสามหัว
ริมฝีปากสีสวาดบนทั้งสามหน้าค่อย ๆ ชัดขึ้น น้ำลายเหนียวข้นยัดเยิ้ม เห็น
แผงฟันคม เฉพาะคนขวาสุดบนแผงฟันนั้นยังมีเลือดคก เลือดที่ทำให้เยี๋ยรง
ดึงสายตากลับมาที่ต้นคอของชายหัวโขน!” (*สุสานสยาม*, 2563: 70)

เหตุการณ์นี้เป็นตอนที่ลูกศิษย์สวมชุดหนูมานเข้าทำร้ายครูนาฏศิลป์ที่สวมหัวโขน เนื่องจากความไม่พอใจที่ครูวรรตน์ดำทอนนักเรียน ครูวรรตน์เป็นผู้สนับสนุนกลุ่มชาวผ้างและต่อต้านพวกที่มีแนวคิดขัดแย้งกับรัฐบาล หรือที่เรียกว่า “พวกซังถ้ง” ทั้งนี้ ซอมบี้นักเรียนนาฏศิลป์ที่มีแนวคิดซังถ้งจะทำร้ายคนที่มีแนวคิดสนับสนุนรัฐบาลกลุ่มชาวผ้าง เนื่องจากภายใต้จิตสำนึกของซอมบี้ ล้วนเคยเป็นมนุษย์ปกติที่โกรธแค้นต่อการทำงานของรัฐบาลกลุ่มชาวผ้าง ตัวละครซอมบี้ใน *สุสานสยาม* จึงแตกต่างจากซอมบี้ในวรรณกรรมทั่วไป ที่มีจะนำเสนอซอมบี้ในลักษณะตัวละครที่ไร้ความคิดและไล่กัดกินมนุษย์ไม่เลือกหน้า แต่ในตัวบทของปราปต์จะนำเสนอภาพของซอมบี้ที่กระทำตามจิตใต้สำนึกของตนเป็นหลัก

นอกจากนี้ ซอมบี้ในภาพยนตร์สมัยใหม่ มักนำเสนอภาพมนุษย์ที่ได้รับเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายจนกลายเป็นซอมบี้ ไวรัสเหล่านี้มีต้นตอมาจากห้องทดลองหรือเชื้อโรคที่เกิดขึ้นจากมนุษย์สร้าง

ขึ้นมา ทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของนายทุนที่สร้างเชื้อไวรัส เพื่อทำทดลองต่างๆ ในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ภาพยนตร์จากประเทศเกาหลีใต้เรื่อง ต่วนนรกขอมบี้คลั่ง (Train to Busan)¹⁷ จุดเริ่มต้นของเรื่องเกิดจากเชื้อไวรัสที่แพร่กระจายในเขตอุตสาหกรรมนอกเมือง ในฉากแรกนำเสนอภาพด่านกักกันโรคและภาพวางที่กลายเป็นขอมบี้ เพื่อสื่อว่าเชื้อไวรัสจากห้องทดลองได้แพร่กระจายไปทั่ว เมื่อผู้หญิงคนหนึ่งติดเชื้อไวรัสกลายเป็นขอมบี้ได้ขึ้นขบวนรถไฟ เธอจึงไปแพร่เชื้อนี้ให้ผู้อื่นโดยสารในขบวนนั้น เป็นต้น อีกทั้งยังสะท้อนถึงความบกพร่องของโรงงานและนายทุนที่ทำให้มีเชื้อไวรัสแพร่กระจายออกไปสู่พื้นที่สาธารณะ

ปราบต์สร้างลักษณะแพนตาซีให้ตัวละครมนุษย์ชนชั้นล่างตอบโต้กลุ่มผู้ปกครอง การเปลี่ยนจากมนุษย์เป็นขอมบี้จะเปลี่ยนทุกอย่างยกเว้นจิตใจได้สำนึกร่วมกันที่เกลียดชังรัฐบาลกลุ่มชาวผาดังสะท้อนถึงความรู้สึกร่วมของคนในสังคมที่ปกปิดไว้ ความรู้สึกเกลียดชังชนชั้นบนที่มีร่วมกันของขอมบี้ อาจสื่อถึงชนชั้นแรงงานที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และมีสำนึกทางชนชั้นร่วมกันว่า พวกตนถูกกดขี่จากชนชั้นนายทุน จนเกิดการต่อสู้ทางชนชั้นระหว่างนายทุนที่เป็นชนชั้นบนกับชนชั้นล่าง โดยชนชั้นล่างที่มีอำนาจทางทุนน้อยกว่าจึงต้องแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบขอมบี้ เพื่อเสริมสร้างอำนาจให้ตนมีพลังอำนาจเหนือกว่าชนชั้นบน

ปราบต์เปลี่ยนสถานะของขอมบี้จากมนุษย์ปกติเป็นสิ่งมีชีวิตอีกชาติพันธุ์หนึ่ง เพื่อที่จะให้ตัวละคร ชาติพันธุ์ที่นำกลับมาได้ลุกขึ้นมาเรียกร้องและสื่อสารกับสังคมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมเมือง ปราบต์นำเสนอเสียงของขอมบี้เพื่อสื่อถึงผลกระทบของมลพิษในสิ่งแวดล้อม ขอมบี้จึงเป็นตัวละครชาติพันธุ์ที่สำคัญ แม้ว่าตัวละครขอมบี้จะเป็นตัวละครในจินตนาการของปราบต์ เป็นตัวละครแพนตาซีที่ไม่มีอยู่ในโลกของความจริง แต่ขอมบี้ก็ฉายร่างมาจากตัวละครมนุษย์ปกติ โดยการเปลี่ยนแปลงสารพันธุกรรมในร่างกาย ทำให้สภาพร่างกายของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นตัวละครอีกชาติพันธุ์หนึ่ง โดยปราบต์ใช้ลักษณะแพนตาซีมาสร้างสรรค์ตัวละครขอมบี้ เพื่อให้ขอมบี้เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่ถูกกดทับในสังคม ในขณะที่เป็นมนุษย์ไม่สามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ เมื่อพวกเขากลายเป็นขอมบี้จึงแสดงความปรารถนาภายในจิตใจออกมาในรูปแบบของความรุนแรง นั่นคือการฆ่าและกลืนกินมันสมองของมนุษย์

ลักษณะขอมบี้ในตัวบทนี้จึงไม่ใช่ศพที่มีชีวิตหรือคนตายที่ฟื้นคืนชีพอย่างวรรณกรรมทั่วไป แต่เป็นมนุษย์ที่ได้รับสารเคมีที่เป็นพิษเข้าไปสะสมในร่างกายประกอบกับปัจจัยกระตุ้นเกี่ยวกับสภาพจิตใจด้านลบในสังคมเมือง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายมีลักษณะคล้ายขอมบี้ แล้วไล่ล่ามนุษย์เป็นอาหาร ความว่า

¹⁷ ภาพยนตร์ เรื่อง ต่วนนรก ขอมบี้คลั่ง (Train to Busan) กำกับโดย ยอนซังโฮ ฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2559

“ใช่แล้ว วันเนา - ใคร - ตัวอะไรสักอย่างนั้น - มันสวาปาม แต่
แล้วก็ขย้อสมองของนางประไพออกมา เพราะว่ากระต๊อไม่ลง!”

(สุสานสยาม, 2563: 81)

การใช้ความรุนแรงดังกล่าวเป็นการแสดงอำนาจในรูปแบบหนึ่งของกลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างที่ไม่สามารถกระทำได้ในขณะเป็นมนุษย์ปกติ เมื่อกลายเป็นขอมบี้อจึงสามารถใช้ความรุนแรงตอบโต้กลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่าได้ อีกทั้ง รูปลักษณ์ภายนอกของขอมบี้อที่น่าสยดสยอง ทั้งร่างกายที่เคลื่อนไหวรวดเร็ว นัยน์ตาสีดำกลายเป็นสีขาว มีเขี้ยวยาว มีรอยเส้นเลือดเต็มใบหน้า มีน้ำลายฟูมปาก ซึ่งลักษณะที่น่ากลัวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นสภาพจิตใจของคนในสังคมเมืองและสภาพร่างกายที่เจ็บป่วยจากภาวะเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นรอบตัวผ่านการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีและอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขอนามัย

หากพิจารณาจุดเริ่มต้นของการกลายเป็นขอมบี้อจะพบว่าเกิดจากตัวละครวัยรุ่นที่กำลังสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยฉากเบื้องหลังในตอนที่เกิดโรคประหลาดวันเนาคือ สถานที่เรียนพิเศษใจกลางมหานคร เป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน และความกดดัน การที่ตัวละครอยู่ภายใต้สังคมที่ถูกครอบงำโดยกลุ่มผู้ปกครองเพียงกลุ่มเดียวที่ควบคุมความคิดและอิสรภาพของทุกคน ทำให้ตัวละครเกิดความรู้สึกหดหู่และ สิ้นหวัง อีกทั้งเหตุการณ์ที่วันเนาสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตรงกับวันลงคะแนนเสียงต่ออายุแผนแม่บทสยามตึงสติวรรษ การกำหนดวันสอบที่ตรงกับวันเลือกตั้งทำให้เห็นการที่รัฐบาลฝ้างได้ลิดรอนสิทธิในการเลือกตั้งของเยาวชนรุ่นใหม่ ตัวละครเด็กเยาวชนต้องเลือกระหว่างการไปสอบหรือการไปลงคะแนนเสียง ปราปต์นำเสนอมุมมองเด็กรุ่นใหม่สองมุม ในมุมหนึ่งตัวละครเยาวชนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกไปสอบและไม่ไปลงคะแนนเสียง เพื่อหวังว่าการสอบจะช่วยให้พวกเขาได้เข้ามหาวิทยาลัยที่ดีและมีอนาคตที่ดีสำหรับตัวเองและครอบครัว แต่ยังมีตัวละครบางตัว เช่น “ธนภย์” ที่รีบทำข้อสอบให้เสร็จโดยเร็วและรีบเดินทางไปลงคะแนนเสียงไม่ต่ออายุแผนแม่บทดังกล่าว เพราะมองว่าเป็นการใช้สิทธิทางการเมือง เพื่อหวังเปลี่ยนแปลงอนาคตของสยามอลังการ

ตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่เป็นอนาคตของชาติ แต่การถูกปิดกั้นการเดินทางตามความฝัน ทำให้ตัวละครรู้สึกว่าเขาไร้อนาคต เพราะระบบโครงสร้างของสังคมที่ไม่เอื้อต่อการทำตามความฝัน โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ผูกขาดเฉพาะนายทุนใหญ่ โครงสร้างทางการเมืองที่ปิดกั้นการแสดงออกทางการเมือง สิ่งเหล่านี้ล้วนหล่อหลอมให้มนุษย์กลายเป็นชาติพันธุ์อื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ จะเห็นได้ว่าเมื่อตัวละครกลายเป็นขอมบี้อ ตัวละครเหล่านี้สามารถแสดงศักยภาพและความสามารถพิเศษของตนได้เต็มที่ โดยไม่ถูกปิดกั้นการแสดงออก เปรียบได้กับการปลดปล่อยความรู้สึกคับข้องใจของตัวละครให้เป็นอิสระ

นอกจากนี้ ตัวบทนำเสนอภาพพฤติกรรมของขอมบี๋ที่กินสมองแล้ววนเวียนสำรอกทั้ง
ความว่า

“อาศัยจังหวะที่มนุษยวุ่นวายทุบกะโหลกเหยื่อรายใหม่เพื่อดูดกิน
สมอง วนเวียนกับสำรอกทั้ง ระเบ็งหันหาทางหนีจากรถ...” (สุสานสยาม,
2563: 344)

พฤติกรรมการฆ่าเหยื่อของขอมบี๋ที่ดูดกินสมองมนุษย์แล้วสำรอกทั้งซ้ำ ๆ เปรียบเสมือน
พฤติกรรมของผู้คนในสังคมเมืองที่จำเจซ้ำซาก อีกทั้ง ขอมบี๋เป็นผลมาจากความผิดปกติของสังคม
เมือง เนื่องจากระบบทุนนิยมอยู่บนพื้นฐานของความเป็นปกติ สิ่งที่แตกต่างกันจะถูกนิยามให้เป็น
ความผิดปกติของสังคม และเป็นสิ่งที่จะต้องถูกกำจัดออกไป เช่น ตัวละครที่มีลักษณะแปลกประหลาด
อย่างขอมบี๋ เป็นต้น เมื่อเกิดเหตุการณ์โรคประหลาดวันเนาว์ รัฐบาลกลุ่มชาวฝาดังจึงต้องปกปิดเรื่อง
โรคประหลาดและหาทางกำจัดขอมบี๋ เพื่อจัดระเบียบสังคมให้คืนสู่ความเป็นปกติ เพราะกลุ่มชาวฝาดัง
ไม่สามารถควบคุมขอมบี๋ให้อยู่ในพื้นที่ของความเจ็บและไร้อัตนได้ จึงเลือกกลบความกลัวด้วยความ
รุนแรง เพื่อปกปิดเรื่องการแพร่ระบาดของโรควันเนาว์ สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นการพยายามทำลาย
ชาติพันธุ์ที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามและกีดกันชาติพันธุ์เหล่านี้ให้ออกไปจากพื้นที่ของคนกลุ่มใหญ่
นอกจากนั้นยังอาจสื่อถึงการที่สังคมพยายามปกปิดและละเลยปัญหาเหล่านี้

ทั้งนี้ การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) หมายถึง การทำให้เกิดความมี
ระเบียบขึ้นในสังคมมนุษย์โดยระบุสาเหตุของการจัดระเบียบทางสังคมที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่
1. มนุษย์โดยทั่วไปมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นจำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผนในการอยู่ร่วมกัน 2. มนุษย์
อยู่ร่วมกันในสังคม ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน ฉะนั้นจึง
ต้องมีระบบการแบ่งหน้าที่การงานกันในสังคม และ 3. มนุษย์มีลักษณะตามธรรมชาติที่สำคัญคือการ
ต่อสู้ การใช้อำนาจและการขัดแย้งกัน ตามปรัชญาของ Thomas Hobbes (ศิริรัตน์ แอดสกุล,
2560: 44) ดังนั้น สังคมจึงจำเป็นต้องมีระเบียบเป็นแบบแผนสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์
อาจกล่าวได้ว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขความขัดแย้ง
หรือสิ่งที่ผิดปกตินั้น เพื่อนำความสงบสุขคืนสู่สังคม

ความเจ็บป่วยของชาวสยามอลังการสัมพันธ์กับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ เมื่อพิจารณาจาก
แนวคิดสังคมเสี่ยงภัยจะพบว่า “น้ำ” ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญของกลุ่มชาวขยะ กลัปกกลายเป็นความ
เสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคระบาดมากยิ่งขึ้น ภาวะเสี่ยงภัยจากสารเคมีปนเปื้อนในแม่น้ำจึงเป็นสิ่งที่สามารถ
เกิดขึ้นกับทุกคน ยกเว้นกลุ่มชาวฝาดังที่อยู่หลังกำแพง ความว่า

“ตอนฟัง เธอลูทาน รู้สึกขลุกลมเมื่อนึกขึ้นได้ว่าตัวเอง พี่ชาย พ่อ แม่
และใครต่อใครที่ไม่ได้อยู่หลังกำแพง ต่างก็ดื่มกินน้ำมรณะนั้นไปไม่รู้เท่าไรต่อ

เท่าไร ผู้คนส่วนใหญ่ในเมืองลั่วนคือผู้ป่วยที่รอวันสำแดงอาการทั้งนั้น รอเวลา
เพียงแค...เพียงแค-" (สุสานสยาม, 2563: 305)

การเลือกใช้คำว่า "น้ำมรณะ" สื่อถึงความน่ากลัวของสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษที่เป็นสาเหตุทำให้มนุษย์เสียชีวิต ทั้งนี้ ตัวละครทุกตัวต่างได้รับผลกระทบจากภาวะเสี่ยงภัยจากสารเคมีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้ง สภาพจิตใจของคนในสังคมเมืองยังสัมพันธ์กับอาการป่วย เมื่อตัวละครมนุษย์ปกติได้รับสารเคมีที่ปนเปื้อนในน้ำดื่มเข้าไปสะสมในร่างกายและถูกกระตุ้นโดยความเครียดหรือความไม่พึงพอใจต่อภาวะรอบตัว จะส่งผลให้มนุษย์ปกติก้าวข้ามไปสู่ความผิดปกติ และกลายเป็นอื่น (Others) ของสังคม นั่นคือ การกลายเป็นซอมบี้

ในตอนเปิดตัวแทนของรัฐบาลกลุ่มชาวฝาลังพยายามอธิบายถึงสาเหตุที่กระตุ้นให้เกิดโรคประหลาดของ วันเนาว์ว่าเป็นโรคที่เกิดจากปัญหาทางจิตของปัจเจกบุคคล ความว่า

"เรื่องทั้งหมดมันก็เกิดจากโรคประสาทเท่านั้นละ ความเครียดคือตัวกระตุ้นอาการให้คนปกติหลุดข้ามไปในเขต 'ไม่ปกติ' จากนั้นก็ข้ามกลับมาไม่ได้ มันเป็นตัวกระตุ้น แล้วยังเป็นเหมือนอาหารเพาะโรคนี้อในร่างกายด้วย ถ้าพวกเธอรู้จักโรคซึมเศร้า ไข้โรคที่เด็กวันเนาว์เป็นก็เกิดคล้าย ๆ อย่างนั้น... โรคที่เด็กวันเนาว์เป็นเกิดจากความไม่สมดุลของสารสื่อประสาทชื่อเซโรโทนิน..."
(สุสานสยาม, 2563: 289-290)

การระบุอาการซอมบี้ว่าเป็นอาการป่วยชนิดหนึ่ง อาจตีความได้ว่า ซอมบี้คือความไม่ปกติ เป็นสิ่งที่ต้องรักษาให้กลับคืนสู่ความเป็น การที่ตัวละครชนชั้นบนระบุว่าโรควันเนาว์คล้ายโรคซึมเศร้า สิ่งเหล่านี้ยังเชื่อมโยงกับสภาพสังคมปัจจุบันที่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาโรคนี้น่ามากขึ้น รวมถึงสังคมที่มีแต่สารพิษและเป็นสังคมเสี่ยงภัย ย่อมส่งผลให้คนสุขภาพร่างกายแข็งแรงกลายเป็นคนป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น

โรคประหลาดของวันเนาว์หรือซอมบี้ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ สิ่งที่รัฐบาลกลุ่มชาวฝาลังเลือกแก้ปัญหาคือการกำจัดซอมบี้ อาการป่วยของซอมบี้จึงเปรียบได้กับทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และกลุ่มชาวฝาลังเพิกเฉยต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แอนโทนี กิดเดนส์ กล่าวว่า "วิทยาศาสตร์ช่วยสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจ แต่ก็ยังเป็นกลจักรสำคัญที่นำไปสู่ภาวะความเสี่ยง ความเสี่ยงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกบุคคล เช่น พฤติกรรมสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป" หรือที่เรียกว่า "ความเสียหายซ่อนเร้นในร่างกาย" (สมสุข หินวิมาน, 2553: 45) ความเสี่ยงจึงสร้างความเสียหายให้แก่ร่างกายและสภาพจิตใจของมนุษย์ด้วย และก่อให้เกิดภาวะเครียดสะสม อันนำไปสู่โรคที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต เช่น โรคซึมเศร้า เป็นต้น

ความเสี่ยงที่จะกลายร่างเป็นซอมบี้จากการบริโภคน้ำที่ปนเปื้อนสารเคมีมีเพียงตัวละครชนชั้นล่างเท่านั้น เนื่องจากตัวละครชนชั้นบนจะบริโภคน้ำสะอาดที่นำเข้ามาจากนอกโรงงาน แต่เมื่อ

มนุษย์ชั้นล่างกลายเป็นขอมบี๋ ความเสี่ยงที่ตัวละครชนชั้นบนจะเป็นขอมบี๋จึงเพิ่มมากขึ้น เพราะขอมบี๋สามารถแพร่เชื้อโดยการกัดได้ ในตอนที่ยังไม่มีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของขอมบี๋ ผู้ที่ได้รับความเสี่ยงจากสารปนเปื้อนมีเพียงกลุ่มชาวขยะชนชั้นล่างเท่านั้น ทว่าเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของขอมบี๋มากขึ้น ทำให้กลุ่มชาวฝ้างมีโอกาสที่จะติดเชื้อโรคนี้อีกเช่นกัน แม้ว่าจะไม่ได้บริโภคน้ำที่ปนเปื้อนสารเคมีก็ตาม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นความเสี่ยงที่แพร่กระจายไปทุกพื้นที่อย่างรวดเร็ว แม้ว่ากลุ่มชาวฝ้างจะไม่ได้รับสารปนเปื้อนจากเคมีโดยตรง แต่ทุกคนต่างมีโอกาสที่จะกลายร่างเป็นขอมบี๋อย่างเท่าเทียมกัน เพราะภัยจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษนั้นไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้

การกลายเป็นตัวละครขอมบี๋จึงสามารถเกิดขึ้นได้กับตัวละครมนุษย์ทุกตัว โดยเฉพาะกลุ่มชาวขยะหนึ่งในตัวละครมนุษย์ที่กลายเป็นขอมบี๋ คือ “ขุนระเบ็ง” เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของฝ่ายปกครอง เขาเป็นผู้ศรัทธากลุ่มชาวฝ้าง ระเบ็งได้รับเชื้อโรคที่ปนเปื้อนมาจากการบริโภคน้ำในสยามอลังการ และเมื่อเขาได้ทราบความจริงว่าพ่อของตนเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อตั้งกลุ่มต่อต้านรัฐบาลกลุ่มชาวฝ้าง และตาสว่างว่าตนทำงานให้กลุ่มผู้ปกครองที่หลอกลวงประชาชน ความผิดหวังในตัวพ่อและความเครียดในจิตใจของระเบ็งจึงถูกปลดปล่อยออกมากลายเป็นขอมบี๋ ความว่า

“ชายหนุ่มกำมือแน่น อាកารปวดขมับพุ่งขึ้นขีดสุด พร้อมกับการตระหนกถึงความลึนหวังก็ตกลงจุดดำ—ไม่ใช่สูงที่สุด เพราะต่อจากนี้จะยังมีต่ำกว่า ต่ำกว่าสู่ความมืดดำที่มองไม่เห็น และไม่อาจรู้เลยว่าจะลึกและทรมาณอีกมหาศาลปานไหน หายใจขัด อะไรบางอย่างเริ่มเคลื่อนไหวคล้ายเลือดรัดเรื้อยกาย ท่อนขา ท่อนขา-อา วินาทีหนึ่งเขาลำเอนใจว่านั่นคือเส้นประสาทของตัวเอง ระเบ็งเริ่มเบิกตาด้วยความตกใจ ถึงกระนั้นการเปลี่ยนอารมณ์ก็ไม่ทันเสียแล้ว เสียง เปรี้ยยะ! ลั่นคล้ายผิงเส้นประสาททรนระเบิด แรงระเบิดส่งวิญญาณส่วนใหญ่ของเขาหลุดพ้นไปไกล ในขณะที่วิญญาณที่เหลือยังดิ้นรน คือส่วนที่เขาแทบควบคุมไม่ได้” (สุสานสยาม, 2563: 360-361)

และ “ไม่ทันสิ้นประโยค เสียงนายยูทุทก็ล้าลึกลมหายใจเมื่อมือแข็งเกร็งของระเบ็งเสียบทะลุเข้าถึงลำไส้ ครั้นวงแขนเจ้าตัวเริ่มอ่อนแรง มือของเขาก็ถอนมากุมสองข้างศีรษะของชายแก่ โยกขึ้นแล้วกดกระแทกพื้น กระแทกกระแทกจนกะโหลกแตก!...เสียงพุดชะงัก คนพุดเบิกตา เมื่อพบว่าระเบ็งค่อย ๆ เงยหน้าขึ้นจากซากกะโหลกของนายยูทุท จากนั้นถ่มสมองของเจ้าตัวทิ้ง...” (สุสานสยาม, 2563: 361)

ภาพการกลายร่างเป็นขอมบี๋ของระเบ็ง และภาพการฆาตกรรมที่น่าสยดสยองมีสาเหตุมาจากภาวะสังคมเสี่ยงภัยที่ระเบ็งต้องเผชิญหน้าที่ส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจ รวมถึงการที่ขุนระเบ็งถูกกลุ่มชาวฝ้างเอาไรต์เอาเปรียบมาโดยตลอด หากมองในมุมมองจิตวิเคราะห์จะพบว่า การที่มนุษย์

กลายเป็นขอมบี้ สะท้อนถึงความต้องการที่อยู่ภายในจิตใจได้สำนึกของตัวละครที่อยู่ในสังคมเมืองได้ ถูกปลดปล่อยออกมาในรูปแบบความน่ากลัว

โรคระบาดวันเนาว์เป็นรูปแบบหนึ่งของสังคมเสี่ยงภัย อาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจึงเชื่อมโยงกับความเสื่อมโทรมของธรรมชาติในสยามอลังการเช่นเดียวกัน เช่นเดียวกับในบริบทสังคมไทยร่วมสมัยที่เกิดโรคระบาด COVID-19 เป็นประเด็นที่กำลังเคลื่อนไหวในสังคมไทย ซึ่งปรากฏได้แรงบันดาลใจการสร้างขอมบี้จากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสังคมไทยและทั่วโลก ปรากฏได้ระบุดเริ่มต้นของนวนิยายเรื่อง *สุสานสยาม* ในคำนำผู้เขียน ความว่า

“สุสานสยาม อันเป็นเรื่องแต่งประโลมโลกนี้ เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น จากวันที่ประเทศไทยเดินทางเข้าสู่การเลือกตั้งครั้งที่ 28 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 หลังวิกฤตการณ์ทางการเมืองอันยาวนาน และคนไทยคาดหวังว่าจะได้ เดินหน้าสู่อนาคต มีการเปลี่ยนแปลงที่รุ่งโรจน์เสียที

เรื่องแต่งเดียวกันนี้ เขียนจบลงในวันที่ประเทศไทยก้าวสู่วิกฤต COVID-19 ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 วิกฤตที่ต่อมาเป็นปฐมเหตุให้เมืองไทยถูกกลืน อกดาวน คนไทยส่วนหนึ่งเลือกก้าวสู่ความตายมากกว่าจะมีลมหายใจอยู่ต่อ”
(สุสานสยาม, 2563)

ปรากฏใช้แฟนตาซีเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยที่เกิดขึ้นจริงในช่วง พ.ศ. 2562-2563 การใช้องค์ประกอบแฟนตาซีของปรากฏเพื่อสร้างตัวละครขอมบี้ เป็นการสอดแทรกเหตุการณ์บริบทสังคมร่วมสมัยที่เกิดการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้เห็นว่า ปรากฏสนใจในบริบทสังคมร่วมสมัยและทัศนะของปรากฏที่มองว่าปัญหาการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เป็นสังคมเสี่ยงภัยในรูปแบบหนึ่งที่มนุษย์ต้องเผชิญหน้า ความเสี่ยงได้แพร่กระจายเป็นวงกว้างเช่นเดียวกับการแพร่เชื้อร้ายของขอมบี้ และความเสี่ยงนี้มีสาเหตุสำคัญมาจากสภาวะแวดล้อมที่เป็นพิษของสังคมเมือง ทั้งนี้ อาหาร สภาพอากาศและมลพิษรอบตัวที่ส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของคนในสังคมเมือง อาจกล่าวได้ว่า สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่เพียงแต่ทำลายธรรมชาติ แต่ยังย้อนกลับมาทำลายมนุษย์แล้ว ทั้งนี้ ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคระบาด COVID-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น ปัญหาดังกล่าวเผยให้เห็นความไม่สมดุลของระบบนิเวศ เมื่อความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศลดลง สัตว์ป่าต้องเข้ามาในพื้นที่ของมนุษย์ เพื่อหาอาหารและเป็นพาหะนำโรคต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดจากสัตว์สู่คนได้มากขึ้น

นอกจากนี้ ในบทความออนไลน์ เมื่อโลกป่วยเราก็ป่วย: **ทำไมต้องรักษาธรรมชาติเพื่อหยุดโรคระบาดครั้งต่อไป** ระบุว่า โรคระบาดที่เกิดในมนุษย์ราว 75% มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ การที่มนุษย์เข้าไปรบกวนระบบนิเวศทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นการค้าสัตว์ป่าที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดเชื้อ

พาหะจากสัตว์สู่มนุษย์ จนกลายเป็นโรคระบาด การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่า ล้วนเป็น การทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศลดลง เมื่อระบบนิเวศเสียสมดุล จึงส่งผลให้เกิด ปัญหาต่างๆ ตามมา อาทิ ดินเสื่อมสภาพ อากาศเป็นพิษ และการเกิดโรคระบาด จึงเป็นที่มาของโรค อุบัติซ้ำและโรคอุบัติใหม่ เช่น พืชสุนัขบ้า แอนแทรกซ์ โรคไลม์ ไวรัสเวสต์ไนล์ อีโบล่า ไข้หวัดนก และ โคโรนาไวรัส เป็นต้น จุดเริ่มต้นการแพร่ระบาดเกิดขึ้นที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในเดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2562 เป็นการอุบัติขึ้นใหม่ของเชื้อไวรัสโคโรนา เป็นการแพร่เชื้อจากค้างคาวสู่คน โดยมีต้น กำเนิดเชื่อนี้มาจากตลาดซื้อขายสัตว์ป่าในเมืองอู่ฮั่น และเชื่อนี้ปรากฏครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 พบผู้ป่วยหญิง สัญชาติจีน ภูมิลำเนาอยู่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ติดเชื้อ โควิด-19 ในไทยคนแรก โดย เชื้อ COVID-19 สามารถแพร่กระจายผ่านทางละอองฝอยในอากาศและ แพร่ไปยังคนอื่นได้อย่างรวดเร็ว

จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นับตั้งแต่มีรายงานพบผู้ติดเชื้อชาวจีนคนแรกที่ เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น ในวันที่ 12 ม.ค. 2563 เป็นต้นมานั้น ช่วงระหว่างวันที่ 12-31 ม.ค. 2563 ยังพบว่าในประเทศไทยมีผู้ป่วยชาวจีนจากเมืองอู่ฮั่น รวม 16 คน จากนั้นเชื่อดังกล่าวได้แพร่กระจาย ไปยังผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวจีน ทั้งคนขับแท็กซี่โดยสารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน สนามบิน ต่อมาทำให้เกิดการระบาดในวงกว้างและแพร่กระจายไปทั่วประเทศ ส่งผลให้จำนวนผู้ติด เชื้อ COVID-19 ในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่เคยปรากฏ ขึ้นในสังคมไทยมาก่อน และยังไม่สามารถยับยั้งการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ในวงกว้างได้ ผลกระทบจากวิกฤตโรคระบาดนี้ไม่เพียงแต่กระทบต่อสุขภาพของผู้คนในสังคมเท่านั้น แต่ยังส่งผล กระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลกอีกด้วย

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีของปราปต์เป็นการให้ความหมายกับ ความเป็นชาติพันธุ์ใหม่ที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ วิถีชีวิตเฉพาะ กลุ่มเท่านั้น แต่ยังให้ความหมายถึงสิ่งมีชีวิตอื่นที่ปรากฏในตัวบท โดยนำลักษณะแฟนตาซีมาเป็น เครื่องมือสำคัญในการสร้าง ตัวละครชาติพันธุ์ที่โดดเด่น ได้แก่ “เมิน” ใน *นิราศมทรณพ* และ “ซอมบี้” ใน *สุสานสยาม* ตัวบททั้งสองเรื่องนำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึกเช่นเดียวกัน ในเรื่อง *นิราศมทรณพ* จะนำเสนอเรื่องราวของตัวละครชาติพันธุ์เมินที่ต้องต่อสู้กับระบบทุนนิยม ในขณะที่ *เรื่องสุสานสยาม* จะนำเสนอเรื่องราวหลังจากที่ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายล้างจนหมดสิ้น เป็นภาพ การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผู้ปกครอง (กลุ่มชาวผาถัง) และกลุ่มผู้ใต้ปกครอง (กลุ่มชาวขยะ) อีกทั้ง ตัวบท ทั้งสองเรื่องดังกล่าวยังสร้างสำนึกเชิงนิเวศในใจของผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงจริยธรรม สิ่งแวดล้อมและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้ การนำเสนอมุมมองของตัวละครชาติพันธุ์ทั้งสองเรื่องยังแตกต่างกัน ใน *นิราศมทรธรรมพ* ผู้อ่านจะสัมผัสได้ถึงการพยายามหาทางแก้ไขสภาพระบบนิเวศทางทะเลที่เกิดขึ้น เป็น มุมมองแห่งความหวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้น ดังเช่น ตัวละครเมินที่หวังว่าการค้นหาของวิเศษอย่างศิลา สมุทรจะช่วยแก้ไขสถานการณ์วิกฤตน้ำมันรั่วกลางทะเลได้ เช่นเดียวกับสายตาของจุลเกตุที่มองว่า สิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่งสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยไม่เบียดเบียนกัน แม้ว่าในท้ายเรื่องเธอและเมินจะไม่สามารถต่อสู้กับนายทุนใหญ่อย่างบริษัทน้ำมันไทยโชติได้ก็ตาม ในทางตรงกันข้าม ตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* ผู้อ่านจะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกสิ้นหวัง เพราะระบบนิเวศในสยามอลังการได้ล่มสลาย จนไม่สามารถหาทางแก้ไขหรือเยียวยาได้

บทที่ 3

ตัวละครชาติพันธุ์กับการนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา และขบวนการค้ำมนุษย์ใน *สิงพาดกลอน*

ประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่ปรากฏในนวนิยายของปราปต์ ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและขบวนการค้ำมนุษย์ โดยปรากฏในนวนิยายเรื่อง *สิงพาดกลอน* ตัวบทดังกล่าวนำเสนอภาพความขัดแย้งของสองชาติพันธุ์ที่มีจุดเริ่มต้นจากการสร้างเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกันและความแตกต่างทางศาสนา ความขัดแย้งดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยต้องอพยพจากมาตุภูมิของตน และกลายเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ในดินแดนใหม่

ตัวละครชาติพันธุ์ที่สำคัญในนวนิยายเรื่อง *สิงพาดกลอน* คือ ตัวละครชาติพันธุ์รากษะ รากษะเป็นตัวแทนขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเรียกร้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประเด็นตัวละครชาติพันธุ์รากษะกับการนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและขบวนการค้ำมนุษย์ ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็น โดยการวิเคราะห์ประเด็นแรกจะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาที่เป็นสาเหตุไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรากษะและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ในประเด็นที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิมนุษยชน และในประเด็นย่อยสุดท้ายจะเป็นการวิเคราะห์ตัวละครอาชญากรหญิงที่มีบทบาทสำคัญในตัวบท ดังนี้

3.1 รากษะ : ตัวแทนของนอกศาสนากับความศรัทธาที่นำไปสู่อคติทางชาติพันธุ์

ในตัวบทเรื่อง *สิงพาดกลอน* ปราปต์ได้ใช้แฟนตาซีสร้างสรรค์ดินแดนสมมติที่มีตัวละครชาติพันธุ์สมมติชื่อ “รากษะ¹⁸” อาศัยอยู่ เป็นดินแดนที่ไม่มีอยู่จริงและเกิดจากจินตนาการของปราปต์ ดินแดนของรากษะเป็นดินแดนสมมติที่อยู่ระหว่างแนวชายแดนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปราปต์สร้างชุมชนสมมติโดยอาศัยเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายคลึงกับชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย เพื่อสะท้อนบริบทจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยกล่าวถึงสถานที่ที่สมมติขึ้น ทว่ามีเค้าโครงหรือภูมิหลังที่คล้ายกับชนกลุ่มน้อยระหว่างชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ความว่า

¹⁸ รากษะ เป็นชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์สมมติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *สิงพาดกลอน* ของปราปต์

“รากษะคือชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน
 วิกฤตการณ์ในบ้านเกิดขับให้ต้องหนีตายมาทางทะเล ขึ้นฝั่งที่ประเทศไทยแถบ
 จังหวัดนี้และล่างลงไป จากนั้นพยายามเดินทางต่อไปประเทศที่สาม ถึง กระนั้น
 ส่วนหนึ่งก็ยังหลบลี้อยู่ในประเทศไทย...” (สิงพาดกลอน, 2561: 56)

ปราปต์ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างชุมชนสมมติของรากษะ โดยใช้กลวิธีการสร้าง การสร้าง
 ชุมชนสมมติที่คู่ขนานไปกับโลกในตัวตน ด้วยเหตุนี้ บทบาทของแฟนตาซีที่ใช้สร้างกลุ่มชาติพันธุ์
 รากษะ จึงทำหน้าที่เพื่อหลีกเลี่ยงประวัติศาสตร์จริงที่เลวร้ายของชนกลุ่มน้อยด้วยการสร้างชุมชนสมมติ
 ขึ้นมาแทน อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ในตัวตนยังเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิด
 ขึ้นกับชนกลุ่มน้อยในบริบทจริง ทั้งนี้ ตัวละครชาติพันธุ์รากษะมีลักษณะทางกายภาพภายนอกเหมือน
 ตัวละครมนุษย์ปกติทั่วไป ไม่ได้มีพลังวิเศษเหนือธรรมชาติ รากษะเป็นตัวละครสมมติที่ถูกสร้างสรรค์
 จากจินตนาการของปราปต์ เมื่อผู้อ่านได้สัมผัสชะตากรรมอันเลวร้ายของตัวละครชาติพันธุ์เหล่านี้ผ่าน
 ตัวบท ผู้อ่านจะรู้สึกราวกับว่าตัวละครรากษะคล้ายคลึงกับหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในโลกความเป็นจริง
 ความว่า

“ครั้นขวบปีแห่งการล่าอาณานิคมมาถึง ดินแดนรากษะถูก
 มหาอำนาจยึดไปรวมกับดินแดนปากข้าง ๆ ผู้คนที่มียอดลักษณะคล้ายกันจึงยัง
 เดินทางมาผสมปนเปกันง่ายเข้า เพื่อความสะดวกตายสำหรับผู้ปกครองจาก
 แคนโกล เส้นแบ่งแดนถูกขีดบนแผ่นดิน เส้นแบ่งแยกคนแต่ละเชื้อสายก็ถูกขีด
 กากั่ว พวกนี้ไว้ใจได้ ส่วนไอ้พวกนั้นไว้ใจไม่ได้ แผ่นดินรากษะกลายเป็นพื้นที่
 กั้นชนระหว่างสองนคร คนต่างศาสนา ต่างนาย ถูกปลุกปั่นให้พาดฟันกัน
 ในพื้นที่นั้น จนกลายเป็นบาดแผลลึก เช่นกันกับการกากั่วแบ่งแยกแบบเหมา
 รวมเชื้อชาติ ก็กลายเป็นมรดกตกทอด สู่ประชาชนในประเทศเดียวกันถึงทุก
 วันนี่” (สิงพาดกลอน, 2561: 262)

ภูมิหลังของรากษะเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นลูกผสมของหลายชาติพันธุ์ การผสมเชื้อสายของ
 หลายกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้รากษะไม่ได้ถูกยอมรับจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รวมถึงการที่ประเทศมหาอำนาจ
 ยึดครองดินแดนของรากษะไป ทำให้รากษะมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้
 ประเทศมาตุภูมิ (ดินแดนเกิด) จึงไม่นับว่ารากษะเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนเดิมและกลายเป็นคนนอก
 ของมาตุภูมิ

ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งภายในของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเล็กและกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ใน
 ตัวบทเชื่อมโยงกับบริบทโลกที่มีปัญหาความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ในหลายพื้นที่
 อันมีจุดเริ่มต้นมาจากศาสนาหรือความเชื่อที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาพื้นที่ของรากษะแล้วจะพบว่า

“แผ่นดินรากละกลายเป็นพื้นที่กั้นชนระหว่างสองนคร คนต่างศาสนา ต่างนาย” (สิงพาดกลอน, 2561: 262) สถานะของการเป็น “พื้นที่กั้นชน” ระหว่างสองประเทศ ในทางหนึ่งทำให้เห็นว่ารากละไม่ได้รับความไว้วางใจจากทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่พวกเดียวกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้เกิดความบาดหมางที่เป็น “มรดกตกทอด” (ความเกลียดชัง) ไปสู่คนรุ่นหลัง ในอีกทางหนึ่งการเป็นพื้นที่กั้นชนทำให้รากละต้องเผชิญกับภัยสงครามหรือผลของความขัดแย้งระหว่างสองประเทศดังกล่าวด้วย

ปราปต์สร้างตัวละครสมมติที่มีลักษณะภายนอกและพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ทั่วไป รากละเป็นตัวละครชาติพันธุ์ที่ไม่ได้มีอยู่จริงในโลกความเป็นจริง ทั้งนี้ ปราปต์ใช้องค์ประกอบแฟนตาซีเพื่อสร้างชุมชนสมมติของรากละ ซึ่งเป็นการสอดแทรกบริบทสังคมร่วมสมัยที่เกิดเหตุการณ์การลี้ภัยของชนกลุ่มน้อย การสร้างกลุ่มชาติพันธุ์รากละที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สมมติเป็นกลวิธีการสร้างตัวละครชาติพันธุ์ที่ไม่ได้มีอยู่จริง แต่กลับทำให้ผู้อ่านสามารถสัมผัสได้ถึงความคล้ายคลึงกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏในบริบทสังคมของโลกความเป็นจริง เช่น “โรฮิงญา” ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในรัฐยะไข่ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา, “อุยกูร์” ชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

ตัวบทเผยให้เห็นการสร้างเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยรากละกับชนกลุ่มใหญ่ในประเทศมาตุภูมิ เมื่อพิจารณาจุดเริ่มต้นของการลี้ภัยจากมาตุภูมิมายังประเทศไทยของรากละในตัวบทจะพบว่าเกิดจากความขัดแย้งของประวัติศาสตร์เรื่องเล่าที่แบ่งออกเป็นสองชุดความคิด ชุดความคิดแรกเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของรากละที่ผูกพันกับพื้นที่เดิมตั้งแต่บรรพบุรุษ รากละพยายามต่อสู้กับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ในประเทศต้นทาง โดยการอ้างถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของรากละ ทั้งนี้ การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรากเหง้าบรรพบุรุษในดินแดนเดิมของรากละ ตัวบทเลือกใช้คำว่า “มาตุภูมิ” หรือแผ่นดินแม่ เพื่อสื่อถึงความผูกพันระหว่างรากละกับถิ่นที่อยู่เดิมที่เป็นความผูกพันตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ

ปัญหาการเมืองภายในของประเทศต้นทาง ระหว่างชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กับรากละได้ก่อให้เกิดการแบ่งแยกเขาแยกเราออกเป็นสองฝ่าย แต่ละฝ่ายต่างมีเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน อำนาจของเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์เหล่านี้มีผลต่อการนิยามตัวตนของชาติพันธุ์ ในมุมมองของผู้คนในดินแดนมาตุภูมิจะไม่ยอมรับรากละ เนื่องจากมองว่าพื้นที่มาตุภูมิเป็นทรัพย์สินของเจ้าของประเทศคือชนกลุ่มใหญ่ ส่วนในมุมมองของรากละมองว่าพื้นที่เดิมที่อาศัยมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษนั้นเป็นของตน สิ่งเหล่านี้จึงไม่ใช่แค่ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา ทว่ายังเป็นปัญหาการเมืองภายในที่เกี่ยวข้องกับการแย่งชิงพื้นที่และแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ นับเป็นปัญหาข้อพิพาทที่สร้างความขัดแย้งระหว่างสองกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มมากขึ้น ความว่า

“อีกหัวข้อที่น่าสนใจคือ พื้นที่ของรากละนั้นอุดมไปด้วยน้ำมันและ
ก๊าซธรรมชาติ ว่ากันว่าหากมีการขุดขึ้นมา ดินแดนแห่งนี้จะมีน้ำมันสำรองมาก

เป็นอันดับต้นๆของโลก นี่เอง อาจเป็นเหตุผลที่แท้ ซึ่งทำให้รากษะต้อง-ออก-
ไป!” (สิงพาดกลอน, 2561: 265)

นอกเหนือจากเรื่องของความขัดแย้งทางศาสนา ทว่าเรื่องผลประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติที่ล้ำค่าอย่างน้ำมัน ทำให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ดังกล่าว เนื่องจากต่าง
ฝ่ายต่างต้องการอยู่ในพื้นที่เดิมของตนและต้องการทรัพยากรธรรมชาติของตนไว้ ทำให้กลุ่มคนที่
แตกต่างกันและมีจำนวนน้อยกว่าถูกกีดกันออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ทั้งนี้ ในบริบทโลกความจริงจะพบข้อ
พิพาทเกี่ยวกับพื้นที่ระหว่างประเทศ เช่น ข้อพิพาทพื้นที่ทางทะเลที่เป็นแหล่งน้ำมัน ช่วงปี พ.ศ.
2562 ประเทศสหรัฐอเมริกากับจีนมีปัญหาข้อพิพาทพื้นที่ในทะเลใต้ เนื่องจากประเทศจีนได้รุกร้าไป
ในน่านน้ำของประเทศอื่นในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันที่สำคัญและยังเป็นพื้นที่ที่หลายประเทศ
ต่างอ้างกรรมสิทธิ์ ทั้งจีน เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน และไต้หวัน เป็นต้น

ในทางตรงกันข้ามกับประวัติศาสตร์เรื่องเล่าของรากษะ คือ ประวัติศาสตร์ชาติที่เล่าโดย
รัฐบาลของประเทศมาตุภูมิ การใช้ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องเล่าหนึ่งโดยเล่าผ่านมุมมองของกลุ่มคนที่มี
อำนาจมากกว่า เรื่องเล่าที่ควบคุมโดยรัฐก่อให้เกิดอคติทางศาสนา เกิดความขัดแย้งของคนใน
(มาตุภูมิ)และคนนอก(รากษะ)และนำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การใช้ประวัติศาสตร์มาเชื่อมโยงกับ
ความเป็นตัวตนทางชาติพันธุ์ นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรากษะที่เป็นชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่
จากประเทศมาตุภูมิ อาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์เรื่องเล่าในตัวเองนี้ กำลังทำหน้าที่เป็นพื้นที่การ
ต่อสู้ระหว่างประวัติศาสตร์ของคนใน (มาตุภูมิ) กับประวัติศาสตร์ของคนนอกอย่างรากษะ

“เท่าที่เคยรู้มา รากษะศรัทธาในพระเจ้า นับเป็นอีกสาเหตุที่ขีดเส้น
ต่างระหว่างชนกลุ่มนี้กับคนส่วนใหญ่ในประเทศมาตุภูมิ มันถูกฉวยใช้เป็นหนึ่ง
ในเครื่องมือปลุกกระดมความชิงชัง ถึงขนาดอำนาจรัฐสามารถล้างบางรากษะที่
ละหุ่มบ้านได้โดยประชาชนในประเทศเดียวกันไม่เห็นผิด กระทั่งผู้นำชั่วคราวข้าม
ซึ่งเคยได้รับการยกย่องในหัวข้อสันติภาพยังรูดชิปากสนิทเสมือนไม่ได้ยินคำ
ครหากระฉ่อนโลก เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์มนุษยชาติในพื้นที่อื่น ศาสนา
ความเชื่อและศรัทธาอันสุดโต่งยังคงถูกใช้เป็นอาวุธ สร้างกองทัพ เลยกไปถึง
ความชอบธรรมในการฆ่าล้างทรมาน ไม่เว้นแม้แต่ทรมานตัวผู้ยึดถือปฏิบัติเอง!”
(สิงพาดกลอน, 2561: 119)

เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกันสองชุด ส่งผลให้เกิดการปลุกปั่นสร้างความเกลียดชัง
เพื่อผลประโยชน์ รัฐบาลของประเทศมาตุภูมิพยายามจัดระเบียบสังคมด้วยการขับไล่ชนกลุ่มน้อย
ออกไป ซึ่งเป็นชุดความคิดที่แฝงอยู่ในตัวเองและสะท้อนภาพสังคมที่เกิดจากความขัดแย้งทาง

ประวัติศาสตร์เรื่องเล่า ปรากฏให้เห็นอำนาจของเรื่องเล่ากระแสหลักที่ครอบงำความคิดของคนในสังคม นอกเหนือจากประเทศมาตุภูมิในตัวบท ทว่าในบริบทสังคมโลก เราจะพบว่าความขัดแย้งทางศาสนาสามารถนำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้

อีกทั้ง ปรากฏยังเสียตีสีผู้นำทางการเมือง ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลในตัวบท (ฝ่ายประชาธิปไตย) ความว่า “...กระทั่งผู้นำชั่วตรงข้าม ซึ่งเคยได้รับการยกย่องในหัวข้อสันติภาพยังรอดชีพ ปากสนิทเสมือนไม่ได้ยินคำครหากระฉ่อนโลก...” (สิงพาดกลอน, 2561: 119) จะเห็นว่าแม้ผู้นำทางการเมืองของฝ่ายประชาธิปไตยจะได้รับการยกย่องในหัวข้อ “สันติภาพ” ทว่าเธอกลับเพิกเฉยต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อย สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเป็นชาตินิยมในตัวตนของผู้นำทางการเมืองคนดังกล่าว เธอปกป้องประเทศและเรียกร้องประชาธิปไตย แต่เพิกเฉยต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยในประเทศของตน และยังสะท้อนให้เห็นอคติของชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีต่อชาติพันธุ์กลุ่มน้อย

อคติทางชาติพันธุ์ดังกล่าวยังเป็นต้นตอที่ทำให้เกิดความบาดหมาง การทะเลาะเบาะแว้ง ความหวาดระแวงที่เกิดขึ้นส่งผลให้ตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ต้องหาวิธีการขับไล่ชาติพันธุ์กลุ่มเล็กออกจากพื้นที่ของตน โดยมีประวัติศาสตร์ชาติที่ทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้รัฐในการใช้ความรุนแรงเพื่อปราบปรามชนกลุ่มน้อยที่เห็นต่างทางศาสนา ศาสนาในตัวบทนี้จึงกลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง จนนำไปสู่การเบียดขับให้รากษะกลายเป็นคนนอก และเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ความว่า

“ไม่เพียงความพยายามกดดันขับไล่รากษะออกจากประเทศด้วยการไม่ให้สัญชาติ ฝ่ายรัฐบาลยังจำกัดสิทธิรากษะอีกหลายอย่าง ไม่มีอิสระในการเดินทาง ต้องขออนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมเมื่อต้องการออกจากหมู่บ้าน กลายเป็นอุปสรรคเมื่อทำการค้าและหางาน ถูกยึดที่ดินและบังคับย้ายถิ่น ไม่มีที่พักอาศัยและอาหารอย่างเพียงพอ ถูกขัดขวางด้านสาธารณสุข บังคับเก็บภาษี ใช้แรงงาน กระทั่งสร้างข้อจำกัดในการสมรส หากเข้าก็ถึงกับถูกไล่เผาหมู่บ้าน อันบานปลายถึงฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” (สิงพาดกลอน, 2560: 263)

ปรากฏใช้พื้นที่ในตัวบทเพื่อนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับชนกลุ่มน้อย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิทธิพลเมืองและสิทธิขั้นพื้นฐานที่ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่เคยได้รับ ทั้งนี้ ลักษณะของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นับเป็นการขจัดจิตสำนึกทางชาติพันธุ์ (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, 2554: 71) เป็นภาพความโหดร้ายของมนุษย์ที่กระทำต่อมนุษย์ด้วยกันการพยายามรื้อถอนรากเหง้าของชนกลุ่มน้อยรากษะด้วยความ

รุนแรงดังกล่าว จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงและทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิต่าง ๆ ทั้งสูญเสีย อิทธิภาพในการเดินทางและต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเมื่อต้องการอิสรภาพเหล่านั้น นับเป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ ความขัดแย้งทางศาสนาที่เกิดจากการสร้างเรื่องเล่าของรัฐ นำไปสู่การสูญเสียที่อยู่เดิมของรากษะเปรียบได้กับการสูญเสียตัวตนของพวกเขา และการลี้ภัยนับเป็นการถูกบังคับให้ย้ายออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ส่งผลให้รากษะถูกกีดกัน ถูกเลือกปฏิบัติ และถูกมองว่าเป็นพวกนอกศาสนา ประวัติศาสตร์เรื่องเล่าที่เล่าโดยชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่แบบหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามกับชาติพันธุ์กลุ่มน้อย การพยายามต่อสู้กับอำนาจของชนกลุ่มใหญ่ โดยออกมาเคลื่อนไหวผ่านคดีฆาตกรรมต่อเนื่องที่สยองขวัญ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวละครอาชญากรหญิงของตัวบทนี้ในประเด็นย่อยที่ 3.3

จุดสำคัญในตัวบทที่ปรารถนาคือจะนำเสนอคือ เครื่องแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างรากษะกับ ชนกลุ่มใหญ่ในมาตุภูมิมีจุดเริ่มต้นจากศาสนา ซึ่งรัฐใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการสร้างอำนาจที่ชอบธรรม เพื่อเบียดขับรากษะให้ออกจากดินแดนเดิม การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือปกครองคนที่เห็นต่าง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นพุทธศาสนาแบบรัฐ ความว่า

“ขณะที่รัฐไทยฉกฉวยพระพุทธศาสนามาใช้ในเชิงสอนสั่ง ปิปรัดประชาชนให้อยู่ในกรอบ ประเทศเพื่อนบ้านอาศัยความศรัทธาชั้นเข้มและความเคร่งครัดอย่างปราศจากข้อกังขามาเป็นอาวุธ สังคมพุทธรัฐยากต่อการหาจุดยืนร่วมกัน ง่ายที่สุดจึงคือการสร้าง ‘ศัตรูร่วม’ ทั้งกำจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของต่างชาติ ถอนรากถอนโคนมรดกยุคอาณานิคม และยกพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมใจ คนที่ไม่ใช่พุทธคือคนนอก ฉะนั้นคนพุทธต้องไม่แต่งงานข้ามศาสนา เพราะจะถูกแบ่ง ‘กำลัง’ ไปเพิ่มประชากรแก่ ‘ศัตรู’ ”
(สิงพาดกลอน, 2561: 263-264)

จากบทบรรยายข้างต้น จะเห็นว่า แนวคิดพุทธศาสนาแบบรัฐเป็นแนวคิดทางตะวันออกศาสนาได้ถูกควบคุมโดยรัฐ รัฐได้ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือตอบสนองอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อต่อต้านชาติพันธุ์อื่นที่ถูกทำให้กลายเป็น “ศัตรู” ของรัฐ ไม่เพียงแต่รัฐบาลที่ใช้ศาสนามากำจัดผู้ที่แตกต่างกัน แต่พระสงฆ์ก็ใช้ศาสนามามาต่อต้านผู้ที่นับถือต่างศาสนา ทำให้เห็นว่าศาสนาได้รวมเข้ากับการเมือง และถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อต่อต้านผู้ที่ถูกตีตราว่าเป็นกลุ่มคนนอกที่ไม่ใช่แค่ศัตรูทางศาสนาแต่ยังเป็นศัตรูทางการเมืองด้วย

นอกจากนี้ ปรารถนายังวิพากษ์วิจารณ์คำสอนทางศาสนาพุทธที่ไม่ได้ปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมสมัยใหม่ เป็นคำสอนที่ไม่ทำให้เกิดการตั้งคำถาม ความว่า

“ภิกษุไม่สอนให้คนคิดปลายเปิด ไม่ตั้งคำถาม เน้นท่องจำคัมภีร์เก่า ๆ นับร้อยปีที่ผ่านมา สถาบันพระพุทธศาสนาจึงยังคงรักษาขนบดั้งเดิมไว้ได้ ขณะเดียวกัน นั่นก็หมายความว่าแทบไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาขึ้นไปเลย สวรรคตอยู่แต่ในเรื่องความดีความชั่วร้าย เป็นไปตามความต้องการของรัฐ ทหารที่ไม่ประสงค์ให้พลเมืองคิดไกล แล้วบทเทศน์หลายครั้งก็ถูกสอดแทรกทัศนคติการเปลี่ยน ‘สิ่งชั่วร้าย’ ให้กลายเป็นดี เพื่อสังคมที่สงบสุขดี แน่نون คำว่า ‘ดี’ นั้นเหมือนกับที่ใช้ในอีกหลายประเทศ

‘ดี’ ที่ไม่ได้บอกว่าดีต่อใคร ในที่สุด เมื่อความรุนแรงเกิดขึ้น คน ‘ดี’ ทั้งหลาย จึงไม่ทันตระหนักว่ากำลังละเมิดศีลที่ตัวเองถืออยู่แท้ ๆ แม้แต่วีรสตรีผู้เคยได้รับการยกย่องในหัวข้อสันติภาพยังไม่กล้าบิปราก ทั้งยังอ้างว่าการที่ทหารฝ่ายรัฐบาลเข้าไปในหมู่บ้านเหล่านั้นก็เพื่อปราบปรามกลุ่มติดอาวุธของพวกเขา ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการร้าย” (สิงพาดกลอน, 2561: 264-265)

รัฐบาลได้ใช้ศาสนามาเป็นเครื่องมือเพื่อเบียดขับผู้ที่ต่างศาสนา โดยอ้างถึงวาทกรรมความดี ความชั่วในศาสนา ด้วยเหตุนี้ ศาสนาจึงกลายเป็นพื้นที่ของการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจและความมีตัวตนของกลุ่มคน ภาพของรัฐบาลจึงอยู่ในฐานะผู้ร้ายที่กระทำต่อชนกลุ่มน้อยที่อ่อนแอ ในขณะเดียวกันภาพของตัวละครชนกลุ่มน้อยจะกลายเป็นเหยื่อผู้น่าสงสาร และตอบโต้กับด้วยความรุนแรง ทั้งนี้ ปราปต์กำลังนำเสนอให้เห็นว่าการตีความคำว่า “ดี” ในศาสนาพุทธอาจไม่ได้ส่งผล “ดี” สำหรับทุกคน ศาสนาพุทธเป็นคำสอนที่มีระยะเวลาอันยาวนานและตีความตามหลักธรรมวินัย ไม่มีการแยกศาสนาออกจากรัฐ รวมถึงการระบุให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ศาสนาอื่นถูกลดความสำคัญลง เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น

หากเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ความแตกต่างทางศาสนา นำไปสู่ความรุนแรง เนื่องจากผู้คนในสามจังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ความต่างทางศาสนามีส่วนทำให้คนในสามจังหวัดชายแดนใต้ถูกกีดกันให้กลายเป็นคนนอก รวมถึงการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ยิ่งจุดชนวนความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว และในปัจจุบันก็ยังคงมีปัญหานี้อยู่ แม้จะมีตัวแทนของรัฐบาลที่พยายามเจรจาหาทางออก ทว่าความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้หมดไป โดยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2566) ประเทศไทยได้ส่งตัวแทนเจรจาสันติภาพกับกลุ่มดังกล่าวร่วมกับตัวแทนจากรัฐบาลมาเลเซีย เมื่อวันที่ 20-21 กพ 2566 ที่ประเทศมาเลเซีย เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมเพื่อสร้างสันติภาพแบบครอบคลุม (Join Comprehensive Plan towards Peace หรือ JCPP) (ฐิตินบ โภมลนิมิ, 2566)

เมื่อพิจารณาในตัวบท ตอนที่สารวัตรพรต หนึ่งในขบวนการค้ำมนุษย์และผู้ร่วมก่อคดีฆาตกรรมกับเบญกา เขายอมฆ่าตัวตายในโกดังน้ำมันเถื่อน เพื่อให้คดีฆาตกรรมต่อเนื่องของเบญกา ดำเนินการต่อไปได้ โดยในตอนทั้งหมดไตรตรึงษ์พยายามเชื่อมโยงเรื่องราวของสารวัตรพรตกับการอุทิศตัวเพื่อศาสนา ความว่า

“ไตรตรึงษ์เคยได้ยินเรื่องราวการทรมานร่างกายในหมู่่นักบวชคาทอลิกอนุรักษ์นิยมที่ชื่อ โอปัสเดอี เคยเห็นวิดีโอคลิปการเหยียดเบียดพาดกิ้นแผ่นหลังตัวเองของมุสลิมนิกายชีอะห์ในวันอาชูรอ แม้แต่ในประเทศต้นทางของพวกракษะหรือกระทั่งประเทศไทยเองก็เถอะ พลเมืองผู้ประกาศตัวเป็นพุทธศาสนิกชน กลับถูก ว่าทรมานความดีความชั่วล้างสมองจนลึกลับ ว่าอะไรคือแก่นแท้ เกาะกระพี้จนกลายเป็นช่องโหว่ให้ถูกเอาเปรียบวันแล้ววันเล่า การยินยอมให้ความเป็นมนุษย์ของตนต่ำต้อยเช่นนี้มีใช้วิธีทรมานตัวเองอีกรูปแบบละหรือ ชายหนุ่มไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับลัทธิที่พวกракษะนับถือ แต่ก็พอเห็นเค้าลางว่าสิ่งที่สุรียันเอ่ยมานี้มีทางเป็นไปได้..นี่หมายความว่า คนร้ายป็นหัวให้สารวัตรทรมานหรือบุชายัญญ์ตัวเองเพื่อสังเวยพระเจ้า?”
(สิงพาดกลอน, 2561: 119-120)

ปรាប់สอดแทรกบริบทจริงของสังคมโลกแสดงให้เห็นว่าปรាប់สนใจบริบทความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ทั้งกลุ่มนักบวชคาทอลิกอนุรักษ์นิยมหัวรุนแรง หรือ โอปัสเดอี (Opus Dei) ซึ่งกลุ่มนักบวชนี้ได้ปรากฏในงานเขียนเรื่อง The Da Vinci Code ของแดน บราวน์ ซึ่งเป็นนักเขียนที่ปรាប់ชื่นชอบ พิธีการทรมานร่างกายตัวเองของชาวมุสลิมนิกายชีอะห์ในวันอาชูรอ เพื่อรำลึกถึงโศกนาฏกรรมของหลายชายท่านนบีมุฮัมมัดและเป็นการชำระล้างบาป การอุทิศตัวเพื่อศาสนาอย่างสุดโต่งเชื่อมโยงกับศาสนาของракษะที่ถูกสร้างภาพจำในด้านลบว่า เป็นศาสนาที่สามารถล้างสมองให้คนธรรมดากลายเป็นพวกหัวรุนแรง เพื่ออุทิศตนให้กับความเชื่อทางศาสนา ในอีกทางหนึ่งปรាប់ได้เสียดสีความเชื่อทางศาสนาที่สุดโต่ง และส่งผลต่อการกระทำที่ผิดเพี้ยนของคนในสังคมอย่างการยอมสละชีวิต ทว่าในความเป็นจริงแล้ว การกระทำของสารวัตรพรตไม่ได้อุทิศตนเพื่อศาสนาอย่างแท้จริง เขาแสวงนับถือพระเจ้าของракษะ เพื่อตีสนิทกับเบญกา นอกจากนี้ สารวัตรพรตจำเป็นต้องฆ่าตัวตายในโกดังน้ำมันเถื่อน เพื่อให้แผนการดำเนินต่อไปได้ตามโทษประหารที่วางแผนไว้ แม้ว่าการกระทำของสารวัตรพรตจะไม่ใช่อุทิศชีวิตเพื่อศาสนา ทว่าเราจะพบว่าในบริบทโลกความจริง ความศรัทธาศาสนาอย่างบ้าคลั่งทำให้เกิดอคติทางชาติพันธุ์และเชื้อชาติ จนนำไปสู่ความรุนแรง

รูปแบบต่าง ๆ จนถึงขั้นเกิดสงครามได้ เช่น The holocaust หรือสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว โดยพรศนาซีของเยอรมันที่ปลุกปั่นให้ผู้คนเกลียดชังยิวและสังหารชาวยิวจำนวนมาก เป็นต้น

เมื่อรากษะลี้ภัยเข้ามายังประเทศไทย ยังปรากฏภาพความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์รากษะกับตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ไทย เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ดังในตอนที่เป็นฉากกล่าวถึงนายเลื่อน ผู้เฝ้าศาลเจ้าจิ้ง ความว่า

“นายเลื่อนซีเฒ่าผู้เฝ้าศาลเจ้าจิ้ง เป็นชายแก่ปากสวะ เข็ดชูพระ
เจ้าของตัว และเหยียดพระเจ้าของชาวรากษะ มันหาว่าพระเจ้าของตัวเอง
สามารถบันดาลเงิน บันดาลที่ชุกหัวนอน บันดาลอาหาร แม้แต่เหล้ากรอก
ปาก ขณะที่พวกรากษะไร้เงิน ลี้นบ้าน ต้องแบมือขอทานจากคนที่นับถือพระ
เจ้าของมัน” (สิงพาดกลอน, 2561: 352)

“นายเลื่อน” ชายชราผู้ทำหน้าที่เฝ้าศาลเจ้าจิ้ง จึงเป็นตัวแทนของคนในสังคมบางส่วนที่มองว่าศาสนาของตนสูงส่งกว่าความเชื่อความศรัทธาของคนกลุ่มอื่น นอกจากนี้ ปราปต์ยังเสียดสีการเคารพศรัทธาในศาสนาหนึ่งมากเกินไปจนละเลยความเชื่อความศรัทธาของผู้อื่น จนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนา และนำไปสู่การทำลายชาติพันธุ์รากษะ ความว่า

“เบญญาเก็บความเคียดแค้นมานาน พระเจ้าที่ไอ้เลื่อนสำรอกว่า
บันดาลได้ทุกอย่าง ก็เป็นสาขาหนึ่งของพุทธในมาตุภูมิที่เฝ้าจนพวกเธอลี้น
บ้าน เอาเปรียบจนพวกเธอไม่เหลือแม้แต่ข้าวสารกรอกหม้อ เมื่อนั้น เบญญา
อยากรู้ ถ้าเธอต้องการลมหายใจของมัน พระเจ้าของไอ้เลื่อนจะช่วยเหลือมัน
ได้อย่างไรปากว่าจริงหรือไม่” (สิงพาดกลอน, 2561: 352)

คำพูดของตัวละคร “เบญญา” ข้างต้นเผยให้เห็นว่าตัวละครบางส่วนของชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่มีแนวความคิดชาตินิยมสูง และมองตัวละครรากษะในฐานะศัตรู ทำให้รากษะต้องประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงการไม่เคารพความเชื่อที่แตกต่างของผู้คนในสังคมอีกด้วย การที่เบญญาเฝ้าศาลเจ้าจิ้งที่เป็นสมบัติของภรรยาตายหาญ สื่อถึงการพยายามทำลายขบวนการค้ำมนุษย์

เมื่อพิจารณาฉากหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวบทจะพบว่า เป็นสถานที่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย เรื่องเล่าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่ถูกผลิตซ้ำในสังคมไทยผ่านตัวบท *สิงพาดกลอน* ฉากเบื้องหลังที่เป็นสถานที่จังหวัดทางภาคใต้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย แต่ก็ทำให้เห็นการผลิตซ้ำเรื่องความขัดแย้งทางศาสนาในสามจังหวัดทางภาคใต้ การลี้ภัยของรากษะเข้ามายังประเทศไทยสอดคล้องกับเหตุการณ์บริบทสังคมร่วม

สมัยที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเกี่ยวกับโรฮิงญา สังคมไทยให้ความสนใจกับเหตุการณ์นี้ กอปรกับเนื้อหาของข่าวที่กล่าวถึงข้าราชการระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ที่ปราปต์นำเสนอ นั้น ไม่เคยเลือนหายไปจากสังคมไทยและยังคงอยู่ได้ เพราะมีผู้มีอำนาจหนุนหลังและได้รับผลประโยชน์จากขบวนการเหล่านี้

ปราปต์นำเสนอภาพความโหดร้ายที่ชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กระทำ ความรุนแรงต่อชาติพันธุ์กลุ่มน้อย รากษะต้องปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของตน เพื่อไม่ให้ตนต้องเผชิญหน้ากับความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ รากษะจึงถูกทำให้สูญเสียความเป็นชาติพันธุ์และถูกกลายกลืนเป็นคนไทย เนื่องจากบริบทของสังคมไทยได้ให้คุณค่าชาติพันธุ์ไทยสูงกว่าชาติพันธุ์รากษะ ล้วนสะท้อนปัญหาความเหลื่อมในสังคมที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์และการไม่ยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ตัวละครรากษะไม่สามารถแสดงตัวตนที่แท้จริงในพื้นที่ของสังคมไทยได้ ตัวละครเหล่านี้ต้องพยายามปกปิดรากเหง้าของตนเอง เนื่องจากสังคมไทยไม่ยอมรับการมีตัวตนของพวกเขา พื้นที่ของรากษะจึงถูกจำกัดให้อยู่แค่เพียงเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์นอกกระแสหลักเท่านั้น การกีดกันทางชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในตัวตนจึงสื่อถึงปัญหาการกีดกันชาติพันธุ์ที่ปรากฏในสังคมไทย ความว่า

“เพราะอย่างนี้ การที่รากษะไม่ได้สัญชาติ เลยไม่ได้หมายความว่า
คนพวกนี้ไม่ได้รับสวัสดิการ แต่มันมีนัยไปถึงการไม่ยอมรับการมีอยู่ และถึงขั้น
ปฏิเสธความเป็นมนุษย์” (สิงพาดกลอน, 2561: 263)

สิ่งเหล่านี้เป็นผลพวงของการครอบงำความคิดของคนในสังคมด้วยวาทกรรมกระแสหลักว่า รากษะไม่ใช่พลเมืองของประเทศ รากษะจึงจำเป็นต้องปกปิดตัวเอง ความว่า

“พวกรากษะที่เข้ามาในไทยส่วนใหญ่ก็ไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็น
รากษะทั้งนั้น ยิ่งถามสักเรื่องความเชื่ออะไรนี่ เกือบทุกคนก็บอกว่าไม่รู้ ไม่
น่าจะมี” (สิงพาดกลอน, 2561: 119)

การสูญเสียอัตลักษณ์ของรากษะ พวกเขาต้องปกปิดและหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงศาสนาของตน เนื่องจากอัตลักษณ์ของรากษะที่ขัดแย้งกับอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทย คือ การนับถือศาสนา ทำให้อัตลักษณ์ของรากษะถูกกลายกลืนไปกับคนไทย อีกทั้ง ในตัวบทยังพบการกีดกันรากษะจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ความว่า

“นี่ไม่ใช่ความคิดระดับปัจเจก แม้แต่ระดับประเทศยังไม่มีประเทศ
ไหนอยากยื่นมือเข้าไปยุ่ง การประชุมระดับอาเซียนเมื่อสามปีก่อน ในที่
ประชุมยังไม่สามารถพูดชื่อ ‘รากษะ’ ออกมาตรงๆ ด้วยซ้ำ เพราะถือว่า
ละเอียดอ่อน แล้วก็ไม่ได้เกียรติเจ้าของประเทศ” (สิงพาดกลอน, 2561: 266)

ความคิดด้านลบที่คนส่วนใหญ่มีต่อรากษะเป็นความคิดกระแสหลักที่ครอบงำคนส่วนใหญ่ อีกทั้ง การไม่เอ่ยชื่อศาสนาหรือทำให้ศาสนาของรากษะกลายเป็นเรื่องต้องห้าม ทำให้เห็นถึงการไม่ยอมรับพฤติกรรมในสังคม ทั้งนี้ การไม่ยอมรับการมีอยู่ของรากษะ เป็นการเบียดขับรากษะให้เป็นกลุ่มชายขอบ ทั้งการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์หลัก และภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองยังไม่ยอมรับความเป็นชาติพันธุ์ของตน การไม่ยอมรับนี้มีรากฐานมาจากการปลุกฝังให้เกิดความหวาดกลัวต่อคนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น กลุ่มคนส่วนใหญ่(พลเมืองหลัก) หวาดกลัวต่อปัญหาผู้ก่อการร้าย จึงทำให้เกิดการแบ่งคนกลุ่มอื่นออกจากพลเมืองหลัก

หากพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับคนภายนอก ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏในตัวบทระหว่างตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ไทยและตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์รากษะ เป็นเป็นการต่อสู้เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มที่มีอำนาจและกลุ่มชายขอบที่ไร้อำนาจ จะพบว่าตัวละครรากษะบางส่วนยอมจำนนต่ออำนาจและยอมรับใช้ ตัวละครคนไทย เช่น นนทกาที่ยอมทำงานผิดกฎหมาย โดยร่วมขบวนการค้ำมนุษย์ของนายทวยหาญ เป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์เชิงอำนาจในกลุ่มจะพบความขัดแย้งภายใน เนื่องจากมีทั้งตัวละครที่ยอมจำนนและไม่ยอมจำนนต่อขบวนการค้ำมนุษย์ จุดร่วมของรากษะในประเทศไทย คือการเข้ามาในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย จุดแตกต่างคือรากษะที่ยอมจำนนต่ออำนาจของขบวนการค้ำมนุษย์จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบาย เช่น นนทกาที่ได้เป็นผู้ช่วยของทวยหาญและหลอรากษะคนอื่นมาเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ เป็นต้น ในขณะที่ตัวละครที่ต่อต้านขบวนการค้ำมนุษย์อย่างเช่น เบญกาต้องหาวิธีตอบโต้ด้วยความรุนแรง เป็นต้น แต่ทั้งหมดก็ล้วนตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ยังตอกย้ำมายาคติที่ว่าชนกลุ่มน้อยมักจะเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมาย

3.2 กลุ่มชาติพันธุ์รากษะกับปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติในประเทศไทย

ตัวบทเรื่อง *สิงพาดกลอน* นำเสนอเรื่องราวของ ร.ต.ท. ไตรตรีงษ์ วิไลวุฒิ หรือหมวดกบี่ ตำรวจหนุ่มจากกรุงเทพฯ ที่เข้าไปตามสืบคดีการเสียชีวิตอย่างมีปริศนาของเพื่อนรักอย่าง ร.ต.ท. มโหตรสว่างสิริ หรือหมวดโคร่ง (ใช้ชื่อในราชการลับว่า นายแซน) ณ หมู่บ้านหลาว จังหวัดนครศรีธรรมราช การไปตามสืบคดีครั้งนี้ทำให้หมวดไตรตรีงษ์ต้องเข้าไปพัวพันกับคดีฆาตกรรมต่อเนื่องปริศนาที่เชื่อมโยงไปถึงขบวนการค้ำมนุษย์รากษะรายใหญ่ทางภาคใต้ของไทย

ตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญใน *สิงพาดกลอน* และเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติคือ “รากษะ” ในตัวบทจะพบการเปลี่ยนความหมายของชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์รากษะ จากความหมายในเชิงบวกที่หมายถึง “ผู้รักษา” เปลี่ยนเป็นความหมายในเชิงลบว่า “ยักษ์” ที่สื่อถึงความน่ากลัว ความว่า

“จากชื่อที่แปลว่า รักษา เลยถูกคนบางกลุ่มแผลงแปลว่ารากษส คือ
อมมนุษย์หรือสิ่งชั่วร้าย?” (สิงพาดกลอน, 2561: 263)

การเปลี่ยนชื่อเรียกในเชิงลบเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มี
บทบาทสำคัญต่อการนิยามตัวตนของรากษะ ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทจริงในสังคมโลกที่มีการนิยามชื่อ
ของชนกลุ่มน้อยโรฮิงญาที่เชื่อมโยงกับยักษ์ว่า “ที่มาของชื่อนามและถิ่นฐานของ S.A. Phayre มองว่า
ชาวโรฮิงญาอาจมีความสัมพันธ์กับนามเรียกขานเก่าแก่ของชนชาติยะไข่ หรือระไข่ (Rakhine) ซึ่ง
น่าจะเพี้ยนมาจากภาษาบาลีโบราณว่า “รกขโส” (หรือภาษาสันสกฤตว่า “รากษส”) ที่แปลว่า ยักษ์
หรืออาจหมายถึง ผู้เฝ้าวิมานของพระอินทร์บนเขาพระสุเมรุ ขณะที่ F. Buchanan เชื่อว่า ชาว
โรฮิงญาคือกลุ่มคนที่มีภาษาพูดต่างจากภาษาพม่า โดยคำว่า โรฮิงญา น่าจะเพี้ยนมาจากคำว่า “โรฮัง”
หรือ Rohang ซึ่งเขาสันนิษฐานว่า เป็นนามดั้งเดิมที่ใช้เรียกดินแดนยะไข่โบราณ” (ดุลยภาค ปรีชา
รัชช, 2558: 24-25)

สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการเชื่อมโยงภาพความน่ากลัวของยักษ์กับชนกลุ่มน้อย การอ้างอิงชื่อ
ตัวละครในรามเกียรติ์ ได้แก่ เบญกา นนทกา(นนทก) ยิ่งตอกย้ำภาพความน่ากลัวให้กับกลุ่มชาติพันธุ์
นี้ ทั้งนี้ ในตัวบทยังปรากฏตัวละครคนไทยที่มีชื่อเป็นยักษ์เพียงตัวเดียว คือ “อรชุน” เขามีบทบาท
สำคัญในตอนท้ายเรื่อง ภูมิหลังของอรชุนทำงานที่บริษัทของทนายหาญ(นักธุรกิจและหัวหน้าขบวนการ
ค้ำมนุษย์ ในเหตุการณ์ตอนท้ายเรื่องอรชุนเกิดความสับสนภายในจิตใจเช่นเดียวกับอรชุนใน
มหากาพย์ที่เขาเกิดความสับสนในใจ เมื่อเห็นญาติพี่น้องสองฝ่ายต้องสู้รบกัน แต่อรชุนใน
สิงพาดกลอนเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจของตนระหว่างการเลือกเป็นอรชุนคนเดิมที่อยู่ใต้อำนาจ
ของทนายหาญ หรือจะเป็นอรชุนคนใหม่ที่ตอบโต้สังคมที่อยู่ดิ้นรนด้วยความรุนแรง ซึ่งผู้วิจัยจะ
วิเคราะห์ต่อไปในหัวข้อย่อยที่ 3.3 เนื่องจากเหตุการณ์ในตอนดังกล่าวสัมพันธ์กับเหตุการณ์ตอนท้ายเรื่อง

นอกจากการเรียกชื่อที่สื่อถึงอคติทางชาติพันธุ์ที่มีต่อรากษะ ในตัวบทยังปรากฏภาพตัวแทน
ของรากษะยังถูกนำมาเปรียบเทียบในแง่ลบ โดยเปรียบกับสิ่งที่ไม่มีความสมบัตินั้นคือ
สินค้า นับเป็นการทำให้อีกชาติพันธุ์หนึ่งด้อยกว่าด้วยการทำให้เป็นสินค้า ในตัวบทยังปรากฏภาพของ
รากษะที่มีสถานะเป็นเพียง “อาหาร” ของมนุษย์ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มี
อำนาจมากกว่า ความว่า

“ชนชาติที่น่าสงสารถูกกดขี่อย่างหนักให้ออกจากประเทศตัวเอง
หากไม่เลาะตะเข็บชายแดนลู่แผ่นดินติดกัน ก็จำลงเรือแรมรอนมาขึ้นฝั่งที่ไทย
หลายทีการหนีตายยังกลับถูกใช้เป็นช่องแสวงประโยชน์ของพวกสัตว์นรกอีก
กลุ่ม พวกนายหน้าค้ำมนุษย์! คิดแล้วไม่ต่างจากนกอพยพที่มาขอเกาะเรือ
กลางทะเลพักเหนื่อย แต่กลับถูกชาวประมงฉวยโอกาสจับกินเป็นอาหาร! ใช้

แค่พวกนายหน้าค้าคน แม้เข้าไทยได้ พอจะหาอาชีพค้าขายเลี้ยงตัว รากษะ
เร่ร่อนยังกลายเป็นแหล่งอาหารอันโอชะสำหรับผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ไทย ไม่รู้
เป็นเรื่องดีหรือเรื่องร้าย ‘ส่วย’ กลายเป็นอาวูธซิปไล่ จนแม้แต่ผู้ลี้ภัยยังไม่กล้า
อยู่บ้านเมืองนี้ ที่อยู่ก็ต้องโกหกกว่ามาจากที่อื่น” (สิงพาดกลอน, 2561: 119)

ตัวบทนำเสนอให้เห็นภาพความน่าสงสารของรากษะที่ต้องอพยพออกจากถิ่นที่อยู่เดิม
รากษะถูกเปรียบเป็น “นกอพยพ” เป็นสัตว์ที่มีลักษณะเร่ร่อน ไร้ที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เช่นเดียวกับ
สถานะผู้ลี้ภัยของรากษะ ส่วนนายหน้าค้ามนุษย์คนไทยเปรียบได้กับ “ชาวประมง” ที่เป็นผู้หา
อาหารและเปรียบได้กับ “สัตว์นรก” ที่กระทำเรื่องเลวร้ายกับชาติพันธุ์กลุ่มน้อย อีกทั้ง การที่รากษะ
ถูกนายหน้าค้ามนุษย์แสวงหาผลประโยชน์ ยังเผยให้เห็นว่าชาติพันธุ์ที่มีอำนาจมากกว่าคือคนไทย
กระทำความรุนแรงต่อชาติพันธุ์ที่ด้อยกว่า โดยลดทอนสถานะของรากษะเป็นเพียงแค่ “อาหาร”
สำหรับให้นายหน้าค้ามนุษย์ฉวยใช้ประโยชน์เท่านั้น

นอกเหนือจากขบวนการค้ามนุษย์ที่เป็นขบวนการที่ผิดกฎหมายแล้ว ในตัวบทยังปรากฏ
เหตุการณ์หลายอย่างที่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เช่น จเรใช้เส้นสายเพื่อต่อใบอาชญาบัตรทำการประมง ทั้ง
ที่เขาใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย, หลงใหลบริการแถบสะพานปลา, การรับสินบนของเจ้าหน้าที่
เป็นต้น กลุ่มที่หาผลประโยชน์จากรากษะไม่ใช่แค่นายหน้าค้ามนุษย์ แต่ยังมีผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่เป็น
หนึ่งในขบวนการค้ามนุษย์ ปรាប់ดีเสียดสีตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและเพิกเฉยต่ออาชญากรรม
ร้ายแรง รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์การเอารัดเอาเปรียบของชาวประมงบางส่วน ผ่านการสร้างภาพ
ชาวประมงพื้นบ้านในแง่ลบ และวิพากษ์วิจารณ์การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นและ
ระดับประเทศ ความว่า

“สองปีก่อนตอนเขาประท้วงเรื่องที่รัฐบาลไม่ให้ทำประมงผิดกฎหมาย

ไอ้เรมันโชคดีได้เส้นใหญ่ช่วยต่อใบอาชญาบัตร” (สิงพาดกลอน, 2561: 85)

การประท้วงเพื่อทำประมงผิดกฎหมาย ทำให้เห็นว่าชาวประมงบางส่วนต้องการแค่ปริมาณ
ของสัตว์ทะเล โดยไม่สนใจวิธีการทำประมงว่าถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้ การทำประมงผิดกฎหมาย ไม่ใช่
แค่การทำลายความสมดุลในระบบนิเวศ ทว่ายังเป็นการทำลายเครื่องมือประมงพื้นบ้านของผู้อื่น
นอกจากนี้ การที่ตัวละคร “จเร” ได้ใช้เส้นสายเพื่อต่อใบอาชญาบัตรหรือใบอนุญาตเพื่อทำประมงถูก
กฎหมาย ปรាប់ดีกำลังวิพากษ์วิจารณ์เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่ทุจริตและเอื้อผลประโยชน์ให้ผู้ทำประมง
ผิดกฎหมาย แต่กลับรอดพ้นความผิด และในตอนที่ “จเร” จับนกอพยพมาทำเป็นอาหารและเป็น
หนึ่งในขบวนการค้ามนุษย์ ท้ายที่สุดตัวละครตัวนี้ถูกเบญกาลงโทษด้วยความตาย ความว่า

“...ชาวตั้งเกมีความเชื่อและประเพณีเฉพาะหลายอย่าง หนึ่งในนั้นก็คือ ‘ห้ามจับกินนกที่บินมาเกาะเรือระหว่างแล่นออกทะเล’” (สิงพาดกลอน, 2561: 84)

และ “ชาวประมงถือว่านกพวกนั้นอพยพมาและขออาศัยชั่วคราว ถ้าไปจับมันกินเข้า คงถูกสาปแช่งให้เกิดอุปสรรคต่างๆ อย่างเครื่องเรือพัง หรือแม้แต่ความตายประหลาด ๆ” (สิงพาดกลอน, 2561: 85)

ปราชต์เชื่อมโยงความเชื่อของชาวประมงกับพฤติกรรมของตัวละคร ผลของการที่จเรเอารัตเอาเปรียบรากษะและผู้อื่น ทั้งการนำเรือประมงไปเป็นเรือขนรากษะเข้ามายังบ้านหลาวและการทำประมงผิดกฎหมาย ส่งผลให้ตัวละครจเรได้รับผลของการกระทำโดยถูกฆาตกรรม อีกทั้ง การที่จเรถูกฆาตกรรมโดยฝีมืออาชญากรต่อเนื่อง เป็นการเสียดสีว่ากฎหมายไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จึงต้องพึ่งพาศาลเตี้ย

ปราชต์พยายามเปิดโปงขบวนการค้ำมนุษย์ที่เกิดจากมิติของอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่และชาติพันธุ์กลุ่มน้อย ตัวละครคนไทยที่มีอำนาจเหนือกว่าจึงสามารถควบคุมชาติพันธุ์ที่อ่อนแอได้ ตัวละครคนไทยมีสิทธิทางกฎหมาย มีสิทธิพลเมือง มีตำรวจเป็นผู้ใช้กฎหมาย แต่รากษะไม่มีทางต่อสู้ทางกฎหมาย เพราะไม่ได้รับการยอมรับเป็นพลเมืองของประเทศเท่ากับไม่มีสิทธิพลเมือง ไม่มีอำนาจเทียบเท่าพลเมืองในประเทศใด ๆ ทั้งหมดนี้ทำให้เราเห็นภาพของรากษะในฐานะเหยื่อที่อ่อนแอ ไร้ทางสู้ ความว่า

“ไม่มีใครคิดไปถึงหรอก ศรีบวรอาศัยคราบน้ำงพยาบาลใจดี
จ่ายเงินค่ารักษาให้พวกรากษะยากจน ลับหลังก็แอบชักจูงให้คนพวกนี้ไป
ทำงานมาใช้หนี้แทน พอเป้าหมายหลงเชื่อก็จะถูกหลอกเข้าไปในสถานกักกัน
รอวันถูกขายไปเป็นแรงงานมนุษย์อีกต่อหนึ่ง” (สิงพาดกลอน, 2561: 250)

ศรีบวรหลอกหลวงรากษะโดยใช้อาชีพนางพยาบาลบังหน้า ทำให้เห็นว่าผู้ร้ายมักจะใช้ประโยชน์จากอาชีพข้าราชการที่คอยช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เพราะคนที่ทำอาชีพเหล่านี้สามารถสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือให้เหยื่อหลงเชื่อได้ง่าย ปราชต์นำเสนอภาพของตัวละครคนไทยที่อาศัยอาชีพข้าราชการบังหน้าหลอกรากษะให้ไปเป็นแรงงานในขบวนการค้ำมนุษย์ สิ่งนี้สะท้อนถึงปัญหาแรงงานผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นและสัมพันธ์กับความล้มเหลวของรัฐบาลในการจัดการปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในสังคม

ตัวบทไม่ได้นำเสนอรากษะในมุมที่อ่อนแอและไร้ทางสู้เท่านั้น ในอีกทางหนึ่งตัวบทได้ชี้ให้เห็นภาพของรากษะที่กระทำผิดกฎหมายเช่นกัน เช่น รากษะที่หลบหนีเข้ามายังบ้านหลาว ทั้ง

พวกเขาทราบดีว่าการหลบหนีเข้าเมืองเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย, นนทกา หลึงรากษะฐานะดีที่ เป็นผู้ร่วมขบวนการค้ามนุษย์ จนกลายเป็นลูกน้องคนสนิทของทนายหาญ เป็นต้น ภาพรากษะใน ตัวบทนี้จึงนำเสนอให้เห็นภาพด้านลบของรากษะที่ไม่ได้อ่อนแอเสมอไป แต่เป็นภาพของกลุ่มที่เข้า เมืองอย่างผิดกฎหมายหรือกระทำความผิดกฎหมาย

ปรាប់ทำให้เห็นปัญหาการค้ามนุษย์ที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยและบริบทสังคมโลก เมื่อ พิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างตัวบท *พาดกลอน* กับบริบทสังคมไทยที่สอดคล้องกันจะพบว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2558-พ.ศ.2560 เหตุการณ์ของเรื่องอยู่ในช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหา ขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งทำให้เห็นความคิดของคนไทยต่อปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ที่คนส่วนใหญ่มอง ว่าเป็นปัญหาระดับชาติที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของประเทศ อีกทั้ง การ ดำเนินเรื่องในแนวสืบสวนสอบสวนทำให้เห็นปมปัญหาสังคมที่ซุกซ่อนในสังคมไทย นับเป็นกลวิธี สำคัญที่ค่อยๆ เฉลยตัวละครอาชญากรไปพร้อมกับการเปิดเผยปัญหาสังคมไทย การดำเนินเรื่องแบบ สืบสวนสอบสวนทำให้เห็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ทั้งหมด ซึ่งมักเป็นผู้มีอำนาจ ทั้งนายทุนที่มี อำนาจเงินและข้าราชการระดับสูง

บริบทสังคมไทยในช่วง พ.ศ.2558 จะพบข่าวเหตุการณ์การลี้ภัยของชาวโรฮิงญาเข้ามาใน ประเทศไทยตามแนวชายแดนภาคใต้ ตำรวจชุดสืบสวนของประเทศไทยได้สอบสวนขยายผลการ จับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์โรฮิงญา หลังจากที่มีชาวบ้านแจ้งว่าพบค่ายพักของขบวนการ ค้ามนุษย์และชาวโรฮิงญาลี้ภัยเข้ามายังพื้นที่จังหวัดสงขลา และในปีเดียวกัน คณะกรรมการบริหาร ศาสนาพุทธได้จัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีการแสวงหา ผลประโยชน์จากมนุษย์ คดีค้าประเวณี บังคับใช้แรงงาน บังคับขู่ขาน บังคับใช้คนเป็นทาส และ บังคับตัดอวัยวะเอาไปเพื่อการค้า ต่อมาในปี พ.ศ.2560 ศาลอาญาแผนกคดีค้ามนุษย์ได้พิพากษาคดี เกี่ยวกับขบวนการค้าโรฮิงญาในประเทศไทยเป็นคดีแรก นับเป็นคดีประวัติศาสตร์ที่มีทั้งนักการเมือง ท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร และเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ระดับประเทศ บริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับตัวบทนี้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรม ของคนในสังคมไทย และตีแผ่ให้เห็นปัญหาสังคมที่ถูกกลบเกลายจากสังคมไทยอย่างปัญหาขบวนการ ค้ามนุษย์

ในช่วงเวลาที่ตีพิมพ์ตัวบทเล่มนี้ครั้งแรก (เดือนกันยายน พ.ศ. 2560) ในช่วงระยะเวลา ดังกล่าว ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้อยู่ในระดับ tiers 3 (มีปัญหามากที่สุด) ในการจัดอันดับการค้ามนุษย์ต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2557-2558 เนื่องจากปัญหา การค้ามนุษย์ที่ปรากฏในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมที่รุนแรง เช่น แรงงานผิดกฎหมาย

ขอทาน เป็นต้น ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยได้ออกมาตรการจัดระเบียบขอทานโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อแก้ไขปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ โดยกลุ่มคนขอทานมีสาเหตุมาจากความยากจนและแรงงานต่างด้าว

นอกจากนี้ ใน ปี พ.ศ. 2558 สหภาพยุโรปได้ออกใบเหลือง (Yellow card) เตือนว่าทางการไทยไม่มีมาตรการในการจัดการกับการประมงที่ผิดกฎหมาย เป็นประเทศที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือภายใต้มาตรการ IUU Fishing ของสหภาพยุโรป ต่อมาประเทศไทยจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและปัญหาการค้ามนุษย์หลายฉบับ ได้แก่ พ.ร.ก. การประมง พ.ศ. 2558 ปรับปรุง พ.ศ. 2560, กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 ปรับปรุง พ.ศ. 2561, พ.ร.บ. ค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ปรับปรุง พ.ศ. 2558, 2560 และ 2562, พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ซึ่งทำให้เห็นมาตรการการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจังของรัฐบาลไทย รวมทั้งในปีเดียวกัน (พ.ศ.2558) หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง และผลจากการเดินหน้าแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้ในปี พ.ศ.2562 ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในระดับ tiers 3 ต่อมาในปี พ.ศ.2563 กลุ่มประเทศอาเซียนได้ร่วมกันก่อตั้งเครือข่ายอาเซียน เพื่อการต่อต้านการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม หรือ AN-IUU

เส้นทางขบวนการค้ามนุษย์ที่ปรากฏในตัวบท นายหน้าค้ามนุษย์จะลักลอบพารากษะเข้ามายังประเทศไทยผ่านทางเรือ ความว่า

“สมัยก่อน เรือพวกนี้จะเดินทางเข้ามาหลังจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้สงบ ทะเลอันดามันไม่มีคลื่นลม ตลอดหกเดือน ธันวาคมถึงพฤษภาคม คนบ้านหลาวที่ออกเรือไปรับพวกรากษะจะใช้รหัสว่า ‘ไปชนควาย’ เรือพวกนี้ก็เลยมีชื่อว่า ‘เรือชนควาย’ ไปด้วย” (สิงพาดกลอน, 2561: 85)

จากบทบรรยายข้างต้น สะท้อนถึงการตรวจตราทางทะเลที่ไม่ทั่วถึงของเจ้าหน้าที่ทำให้มีการลักลอบพาแรงงานผิดกฎหมายเข้าประเทศ การเลือกใช้คำว่า “ควาย” เปรียบกับตัวละคร “รากษะ” เป็นการลดทอนความเป็นมนุษย์ของรากษะให้เทียบเท่าสัตว์ที่ใช้แรงงานเท่านั้น คำเหล่านี้ทำให้เห็นมุมมองตัวละครคนไทยที่มองว่า รากษะเป็นแรงงานระดับล่างและเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ของรากษะให้เทียบเท่ากับสัตว์ นั่นคือการมองความเป็นมนุษย์ที่ไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้ง ในตัวบทจะปรากฏภาพตัวแทนของรากษะในเชิงลบ อาทิ การที่รัฐบาลของหลายประเทศต่างปฏิเสธความช่วยเหลือ เพราะมองว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็น “ภาระ” ความว่า

“พวก Raksha ต้องเจออะไรขนาดนี้ แต่พอเรือลอยไปขึ้นฝั่งที่ไหน คนที่นั่นก็ยิ่งเกียวกันผลึกใส เพราะกลัวว่าจะกลายเป็นรับ ภาระ เข้าหาตัว” (สิงพาดกลอน, 2561: 265)

และในตอนที่ยกยอกล่าวกับหมวดไตรตรึงษ์ว่า “...แต่ลองคิดดูดี ๆ พวก เหี้ย นี้มันร้ายขนาดไหนถึงฆ่าคนวันเว้นวันได้อย่างนี้ มันไม่ได้ชื่อ ๆ หงิม ๆ แบบที่คุณคิดหรอกนะ นนทกาเองก็เป็นคน Raksha พวกนี้รู้กันดีว่าใครเป็นยังไง ถ้าเราจะผิด ก็ผิดตรงที่ยอมให้มันเข้ามาในไทยตั้งแต่แรก!” (สิงพาดกลอน, 2561: 315)

และในตอนที่ยกยอ (ตัวละครคนไทย) ต่ำทอเบญญา ความว่า “อ๊ซ่าง ยัด! ที่นี้มึงจะได้ตาสว่างบ้าง ว่าทำไมกูถึงไม่ยอมรับมึงเข้ามา!... พวกมึงมัน ซี้ เกียจตัวร้าย ทำอะไรไม่เป็นนอกจากตกลูกแพร์พันธุ้พระเจ้าของพวกมึง! ทำไมกูจะต้องเอาเงินที่หามาเลือดตาแทบกระเด็น ไปจ่ายรับรองความสบายของพวกมึงด้วย หา! มึงไม่รู้ไม่รู้หรือว่าแต่ละวันกูต้องทนเจออะไรบ้าง กูจะตายทำอยู่ รอมร่อมึงมาช่วยกูรีเปลา่ กูต้องกราบคนเหี้ย ๆ อย่างอื่นนทกากับไอ้ทวยหาญ มึงมากกราบแทนกูมัย! แม่กูลานกูอยากได้นั้นอยากได้นี้ มึงมาฟังเสียงบ่นแทนกูหรือ ลูกกูก็กำลังจะคลอด! มึงมีสิทธิ์อะไรมาตราหน้าคนที่เขาไม่ช่วยมึง ในเมื่อมึงยังไม่เคยเห็นว่าแต่ละคน เขากำลังเจอปัญหาอะไร แล้วพยายามช่วยตัวเองกันอยู่เท่าไร? เอามึงมาทูนหัว กูกับคนของกูจะเอาที่ไหนแตก ขนาดให้เข้ามา ทำมาหากินได้ สุดท้ายมึงยังมาไล่สร้างปัญหาฆ่าคนในบ้านกูแบบนี้ นี่เหรอความดีของมึง อ๊สตั้ว!” (สิงพาดกลอน, 2561: 356)

และ “กัว.. รัฐบาลของพวกมึงเขาอาจคิดถูกแล้ว ขยะ อย่างพวกมึง ควรถูกล้างด้วยไฟ ไฟเท่านั้น” (สิงพาดกลอน, 2561: 356)

เมื่อพิจารณาจากบทบรรยายข้างต้น จะพบการเลือกใช้คำที่สื่อถึง Raksha ในเชิงลบต่าง ๆ ผ่านมุมมองของตัวละครคนไทยอย่างอรชุน คำเหล่านั้น ได้แก่ ภาระ เหี้ย ร้าย ไม่ได้ชื่อ ไม่ได้หงิม ซ่างยัด ซี้ เกียจตัวร้าย ตกลูกแพร์พันธุ้ กากปาก ปัญหา สัตว์ และขยะ ซึ่งคำเหล่านี้ตอกย้ำภาพของ Raksha ในฐานะแรงงานที่ผิดกฎหมาย และสร้างภาพจำว่า Raksha เป็นคนบาปที่สามารถ “ฆ่าคนวันเว้นวัน” ได้

สิ่งที่น่าสนใจในงานของปราปต์คือการเลือกใช้มุมมองของตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่อย่างคนไทยผ่านสายตาของตัวละครเอกชายสองตัว ได้แก่ หมวดมโหตร และหมวดไตรตรึงษ์ ซึ่งมุมมองของตัวละครเอกทั้งสองเป็นตัวแทนของมุมมองของคนในสังคมไทย ในสายตาของตัวละครหมวดไตรตรึงษ์ มองตัวละคร Raksha ในเชิงลบ สาเหตุเพราะฐานะที่ร้ายของหมวดไตรตรึงษ์ จึงไม่เข้าใจความ

ยากลำบากของชนชั้นล่างที่ต้องดิ้นรนเอาตัวรอด เช่นเดียวกับตัวละครส่วนใหญ่ที่รู้สึกอคติต่อชนชาติที่ต่ำต้อยกว่า ความรู้สึกชาตินิยมของชาติพันธุ์เดียวกันและมีอคติต่อชาติพันธุ์อื่น อาทิ การสร้างภาพเหมารวมว่ารากษะ เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นผู้ร้าย ไร้การศึกษา แรงงานผิดกฎหมาย เป็นภาระ เป็นต้น ความว่า

“นวนทกาเป็นพวกรากษะ! ไตรตรึงษ์ก็เหมือนคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย มีภาพจำของชาวรากษะว่าเป็นพวกลี้ภัย ยากไร้ น่าสงสาร แต่ขณะเดียวกันก็มีลักษณะบางประการที่ดูน่ากลัว ไม่คิดว่ารากษะบางรายก็มีความสามารถพอจะไต่ขึ้นมาถึงระดับ ‘คนสนิท’ ของนักธุรกิจในท้องถิ่นของไทยได้” (สิงพาดกลอน, 2561: 90)

การเล่าเรื่องผ่านสายตาของตัวละครเอกชายที่เป็นตัวละครคนไทย ซึ่งเป็นตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ในสังคมมากกว่าตัวละครรากษะ เช่นเดียวกับมุมมองของปราชต์ การที่ปราชต์เลือกใช้มุมมองของตัวละคร คนไทย การเล่าเรื่องในสายตาของตัวละครเอกชายภายใต้กรอบคิดปิตาธิปไตยที่ยังคงมองว่าผู้หญิงเป็นเหยื่อที่อ่อนแอและน่าสงสาร เช่นเดียวกับภาพจำของคนไทยส่วนใหญ่ที่มองรากษะในด้านลบ การใช้ตัวละครไตรตรึงษ์เป็นมุมมองเช่นเดียวกับคนในสังคมสอดคล้องกับความคิดหลักของคนในสังคมไทย หมวดไตรตรึงษ์จึงเป็นตัวแทนความคิดของคนในสังคมส่วนใหญ่ที่มีต่อชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ยังแสดงถึงมนุษยธรรมภายในจิตใจของตัวละครส่วนใหญ่ที่ยังคงไม่ต้อนรับรากษะ

ปราชต์ได้นำเสนอมุมมองของตัวละครคนไทยที่เห็นอกเห็นใจรากษะ นั่นคือ หมวดมโหตร ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้เขียนไม่ได้ตอกย้ำภาพความน่ากลัวให้ชนกลุ่มน้อยเพียงอย่างเดียว แต่ปราชต์ยังได้เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้รับรู้มุมมองอีกด้านหนึ่งของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ภูมิหลังของหมวดมโหตรฐานะยากจน ต้องดิ้นรนทุกวิถีทาง เพราะพ่อที่เป็นตำรวจเสียชีวิต เขาจึงเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของคนที่ต้องดิ้นรนเอาชีวิตรอด ในสายตาของหมวดมโหตรเป็นสายตาของการมองความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน เพราะในวัยเด็กของหมวดมโหตรต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก เช่นเดียวกับทัศนคติของปราชต์ที่เห็นอกเห็นใจตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มน้อยเหล่านี้ ปราชต์นำเสนอภาพคนไทยที่เห็นอกเห็นใจชะตากรรมของรากษะที่ลี้ภัยมาไทยและถูกหลอกมาค้ามนุษย์ ในตอนที่หมวดมโหตรกล่าวกับหมวดไตรตรึงษ์ว่า

“ถ้ามีตกระกำลำบากถึงขีดสุด เหลือทางรอดอยู่ทางเดียว แต่เลือกมีคนใช้ทางนั้นหักหลังแล้วตักดวงผลประโยชน์จากมีงอีก มีงจะรู้สึกยังไง” (สิงพาดกลอน, 2561: 85)

และในตอนที่หมวดมโหตรกล่าวถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของหมวดไตรตรึงษ์ความว่า “ไอ้คุณหนู มีงมีเหลือ บ้านก็มีรั้วรอบขอบชิด มีรถป.ม.มีคนคอยดูแลพร้อมสรรพ เกิดอะไรขึ้นก็เป็นคนทำย ๆ ที่จะได้รับผลกระทบ มีงไม่มีวันเข้าใจหรอกว่าคนอื่นเขาจะรู้สึกยังไง มีงไม่มีห้วง ไม่ต้องกลัวว่าใครจะมา

ทำร้ายคนในครอบครัวหรือคนที่มึงรัก แต่คนอื่นเขาไม่ได้อยู่ฐานะเดียวกันกับมึง ถ้าสักวันมึงอยู่ในจุดที่ต้องเลือกขึ้นมาระหว่างตัวเองกับคนอื่นนั่นละ มึงถึงจะซาบซึ้งว่า คำว่า ‘มนุษยธรรม’ เหตุผลแล้วก็ปรัชญาที่คนอื่นว่ากันว่ากันที่จริงมันสำคัญ หรือแข็งแรงพอที่จะเอาชนะเหตุผลความต้องการของตัวเองได้มัย”
(สิงพาดกลอน, 2561: 266)

ปราปต์ทำให้ผู้อ่านได้ฉุกคิดในอีกแง่มุมหนึ่งที่ไม่ใช่ความคิดกระแสหลักของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยผ่านตัวละครหมวดมโหตร หมวดมโหตรตั้งคำถามกับมนุษยธรรมในจิตใจของตัวละครหมวดไตรตรึงษ์ และชี้ให้ไตรตรึงษ์เห็นถึงภาพอีกด้านหนึ่งที่แตกต่างจากการรับรู้ของคนส่วนใหญ่ในสังคม จึงเป็นการนำเสนอมุมมองของตัวละครส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของสังคมกระแสหลัก อีกทั้งปราปต์ยังวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรมและมีความเหลื่อมล้ำสูง ว่า “...มึงมีเหลือที่บ้านก็มีรั้วรอบขอบชิด มีรถป.ม.มีคนคอยดูแลพร้อมสรรพ เกิดอะไรขึ้นก็เป็นคนท้าย ๆ ที่จะได้รับผลกระทบ..” (สิงพาดกลอน, 2561: 266) สะท้อนให้เห็นต้นทุนทางสังคมที่ไม่เท่ากัน ตัวละครที่มีต้นทุนทางสังคมสูงและโอกาสทางสังคมสูงอย่างหมวดไตรตรึงษ์ ย่อมได้รับความปลอดภัยในการใช้ชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในทางตรงกันข้ามกับตัวละครที่มีต้นทุนทางสังคมและโอกาสทางสังคมต่ำย่อมต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชีวิตรอด

นอกจากนี้ ในตอนที่เบญญาทบุศิระหมวดไตรตรึงษ์จนสลบ ใช้ปืนจี้อรุณและบังคับให้พาหมวดไตรตรึงษ์มาที่อาคารสมาคมฯ เธอชักจูงให้อรุณเห็นว่าตระกูลของหมวดไตรตรึงษ์ร่ำรวยและเอาเปรียบคนอื่น เบญญาทยังเสียดสีการเพิกเฉยต่อปัญหาค่านิยมของสังคมไทย การเห็นแก่ประโยชน์ของคนไทยบางส่วน โดยไม่สนใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ปราปต์นำเสนอภาพคนในสังคมบางส่วนที่ยังคงคิดถึงผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลและการเอาตัวรอดในสังคมมากกว่าจะตระหนักถึงปัญหาสังคมร่วมสมัย เธอได้กล่าวกับหมวดไตรตรึงษ์และอรุณที่อาคารสมาคมแต่จ้อเหลี่ยมเอี้ยกงหวาย เป็นอาคารสมาคมที่ต้นตระกูลของหมวดไตรตรึงษ์เป็นผู้ก่อตั้ง ความว่า

“ข่าวดีที่ฉันจะบอกคุณก็คือ ถ้าคุณคิดว่าทวยหาญชั่ว หมวดไตรเองก็ชั่วไม่ต่างจากหมอนั้น พี่สาวกับพี่เขยของเขาเป็นหัวหน้าไอ้ทวยหาญ เขาเองก็รู้ แต่กลับปิดปากเงียบ เพราะเลือกจะเสวยสุขอยู่บนความทุกข์ของคนอื่น! ก็เหมือนบรรพบุรุษของเขานั่นละ คนพวกนี้สร้างสมาคมอสังการนี้ขึ้นมาก็เพื่อกีดกันคนนอก ลองคิดดูดี ๆ สิ ถ้าไม่เป็นเพราะฉัน ชาตินี้ทั้งชาติ คุณจะไม่มีวันมาเหยียบที่นี้มัย คนพวกนี้ ‘ค่านิยม’ กันทั้งนั้น- ถึงไม่ทางตรง แต่ก็ทำนาบนหลังคนอยู่ดี!...” (สิงพาดกลอน, 2561: 341)

การที่ปราปต์ใช้เสียงเล่าของเบญญาในการบอกเล่าปัญหานี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้ขบคิดในอีกมุมมองหนึ่งที่ไม่ได้มองด้วยสายตาของคนในสังคมกระแสหลัก จากคำบริภาษของเบญญาทำให้เห็นว่าชาติพันธุ์ที่สูงกว่าเพิกเฉยต่ออาชญากรรม การเพิกเฉยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับรากชะ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงสถานะที่ไร้ตัวตนของรากชะในสังคม อีกทั้ง เบญญายังได้กลับมาพยาคติที่ว่าคนไทยมีจิตใจที่ดีงามกว่ารากชะ ความว่า

“ความเป็นธรรมที่แท้คือเราต้องเท่าเทียมกัน..ไม่ใช่สร้างโอกาสให้ตัวเองกว้างขึ้นเรื่อย ๆ แต่ปิดประตูใส่คนอื่น...ความเป็นธรรมไม่ใช่การยื่นความช่วยเหลือเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ ให้ใคร ๆ แล้วได้หน้า ได้บุญคุณ!” (สิงพาดกลอน, 2561: 343)

การปิดประตูใส่คนอื่นเปรียบได้กับการเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับชนกลุ่มน้อย ปราปต์พยายามนำเสนอว่าการสร้างความเป็นธรรมที่แท้จริงควรมาพร้อมกับโอกาสและความเสมอภาคของทุกคน ชะตากรรมที่ตัวละครรากชะต้องเผชิญนั้นแสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมระหว่างชาติพันธุ์ และการที่ชาติพันธุ์ที่ด้อยกว่าต้องได้รับการช่วยเหลือจากชาติพันธุ์ที่สูงกว่า สื่อถึงการใช้ความเมตตาต่อรากชะเป็นเครื่องมือในการยกระดับหน้าตาของชาติพันธุ์ที่สูงกว่าอย่างคนไทย

นอกจากนี้ ในตอนที่เบญญาเปิดโปงว่า “วราห์” (พี่สาวของหมวดไตรตรีงษ์) เป็นหนึ่งในผู้ร่วมขบวนการค้ารากชะให้หมวดไตรตรีงษ์ทราบ ความว่า

“จิตใจของเบญญาได้ตายไปแล้ว คนที่หัวใจตายจะทำอะไรก็ได้ทั้งนั้น! แต่พี่ - - เขากล้ากลืนก้อนขี้ลงคอ แค่คิดเรื่องนี้ก็รู้สึกตัวเองน่าแขยง - - แต่พี่ของเรามีหัวใจที่ยังไม่ตาย ถ้าปล่อยให้ต้องเกี่ยวข้องและรับโทษ พี่ของเราจะต้องเข้าคุก แล้วความเป็นอยู่ในคุกนั้นจะฆ่าหัวใจของพี่อย่างแท้จริง!” (สิงพาดกลอน, 2561: 315)

เหตุการณ์นี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้หมวดไตรตรีงษ์เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจเป็นอย่างมาก และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการตั้งคำถามกับมนุษยธรรมภายในจิตใจของไตรตรีงษ์ว่าจะเลือกช่วยพี่สาวของตนเองหรือจะเลือกทำตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม หากเขาเลือกช่วยพี่สาวตนเอง ปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ก็จะคงอยู่ต่อไป แต่หากเขาเลือกเปิดโปงความจริง พี่สาวของเขาก็จะกลายเป็นผู้กระทำความผิด การตั้งคำถามขึ้นมาในใจทำให้ตัวละครหมวดไตรตรีงษ์ได้ทบทวนถึงการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของตนเองในอดีต เช่น การใช้เส้นสายเพื่อเข้าไปขอข้อมูลเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมนายแซน (ชื่อที่ใช้ในราชการลับของหมวดมโหตร), การใช้เส้นสายเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว เป็นต้น ตัวบทนำเสนอสภาพตัวละครเอกชายทั้งสองตัวที่แตกต่างอย่างชัดเจน หมวดมโหตรทำอาชีพตำรวจ

เพราะต้องการปฏิบัติหน้าที่ตรงไปตรงมาเหมือนพ่อของตน แตกต่างกับหมวดไตรตรึงษ์ที่ทำอาชีพตำรวจ เพียงเพื่อเอาชนะหมวดมโหตรและเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้ครอบครัว

ด้วยเหตุนี้ การเปิดเรื่องในตอนต้นเรื่องจึงเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ตอนที่เสือดาวส่งข่าวการตายของมโหตรให้ไตรตรึงษ์ทราบ เพราะมโหตรสืบจนรู้ว่าพี่สาวของไตรตรึงษ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด แต่เขาไม่สามารถบอกไตรตรึงษ์ได้ มโหตรจึงวางแผนส่งข่าวปลอม เพื่อให้ไตรตรึงษ์ได้มาสืบหาความจริงด้วยตนเอง ทั้งนี้ ปมความขัดแย้งในใจของหมวดไตรตรึงษ์ที่ต้องเลือกระหว่างครอบครัวกับความถูกต้อง สุดท้ายแล้วไตรตรึงษ์ตัดสินใจเลือกความถูกต้อง เพราะหน้าที่ของเขาคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ตัวยุทธแนะนำทำให้เห็นภาพของตัวละครตำรวจที่สำนึกผิดต่อการกระทำในอดีตและตัดสินใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา

นอกจากนี้ ตัวยุทธเสียดสีว่าคนรวยสามารถหนีทางรอดพ้นจากความผิดได้มากกว่า เช่น วรอาทนีหนีไปต่างประเทศและสามารถไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ความว่า

บทสนทนาถัด ๆ ไปจึงเป็นการปลอบขวัญพี่สาว เขาคงใจเมื่อได้ข่าวว่าเธอทะเลาะและแยกทางกับสามีแล้ว รายนั่นวางแผนเดินทางกลับมารับโทษ แต่พี่วราห์ไม่อาจทำใจ

‘—พี่คงจะไม่กลับไปไทยอีก โชคดีที่มีเพื่อนที่นี่นะตาหนู ความรู้อย่างพี่คงพอทำอะไรที่นี่ได้ พี่ไม่อย่ากรบกวนคุณพ่อ’ (สิงพาดกลอน, 2561: 362)

การกระทำของวราห์ทำให้เห็นช่องโหว่ของกระบวนการยุติธรรมที่คนมีอำนาจมีเงินสามารถหลบเลี่ยงการถูกจับกุมได้มากกว่าคนทั่วไป เช่นวราห์ที่สามารถหลบหนีไปอาศัยอยู่ต่างประเทศและไม่ต้องกลับมารับโทษ อาจกล่าวได้ว่า ปรากฏการณ์วิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจในทางกฎหมายอย่างผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่สามารถบังคับใช้กฎหมายในทางมิชอบได้ เนื่องจากตำรวจมีอิทธิพลในการบังคับใช้กฎหมาย และเป็นช่องว่างที่ตำรวจสามารถหลีกเลี่ยง เพื่อช่วยเหลือบุคคลใกล้ชิดหรือผู้มีอำนาจเงินให้รอดพ้นจากความผิดได้

3.3 เบญกา: อาชญากรหญิงรaket กับคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในบ้านหลาว

การเปิดเรื่องด้วย “เสือดาว” น้องสาวของหมวดมโหตรโทรมาแจ้งข่าวการตายของหมวดมโหตร เพื่อเป็นปมให้หมวดไตรตรึงษ์ไปสืบหาความจริงว่า เบื้องหลังคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในบ้านหลาวมีใครที่อยู่เบื้องหลัง การใช้ความตายของเพื่อนรักมาเป็นจุดเริ่มต้นทำให้ไตรตรึงษ์รีบเดินทางไปบ้านหลาวทันที จนได้พบเบื้องหลังการก่อคดีฆาตกรรมว่ามีหญิงชนกลุ่มน้อยรaket เป็นผู้วางแผนเหตุการณ์ฆาตกรรม ปรากฏเลือกใช้กลวิธีการสร้างตัวละครอาชญากรหญิงเช่นเดียวกับเรื่อง

นิราคมพรรณพ อาชญากรหญิงในตบตบนี้คือ “เบญกา” เธอเป็นตัวละครหญิงสาวจากชาติพันธุ์ รากษะ เธอไม่ได้มีพลังวิเศษเหนือธรรมชาติอย่างตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์เมินในเรื่องนิราคมพรรณพ แต่รากษะเป็นตัวละครในชุมชนสมมติที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของปราปต์

ปราปต์นำเสนอภาพหญิงสาวชาติพันธุ์กลุ่มน้อยที่มีชะตากรรมเลวร้าย เบญกาเป็นเหยื่อของ ขบวนการค้ามนุษย์ ชื่อของเบญกาพ้องกับชื่อ “นางเบญกาย” นางยักษ์ในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นตัวละครยักษ์ที่แปลงกายเป็นนางสีดา เพื่อหลอกพระรามว่านางสีดาเสียชีวิตแล้ว ภาพจำของ นางเบญกายจึงเป็นภาพของนางยักษ์ที่ขาดศีลธรรม อีกทั้งรูปลักษณ์ของยักษ์ ทำให้ผู้อ่านเกิด จินตนาการถึงภาพความน่ากลัว ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงลักษณะตัวละครเบญกายตัวละครเบญกา การเลือกใช้ลักษณะนิสัยและภาพจำเดิมของตัวละคร คือ มีนิสัยไม่ซื่อสัตย์ หลอกหลวง น่ากลัว และปรับเปลี่ยนบทบาทจากนางยักษ์ ฝ่ายร้ายมาเป็นตัวละครมนุษย์ที่เป็นอาชญากรและเป็นกลุ่ม ชาติพันธุ์กลุ่มน้อยในสังคม นอกจากนี้ หากมองในมุมมองปีตาธิปไตย จะเห็นว่านางเบญกายอยู่ภายใต้ อำนาจชายเป็นใหญ่ เนื่องจากถูกทศกัณฐ์บังคับให้แปลงกายไปหลอกพระราม และเมื่อนางถูกหนุมาน จับได้ นางก็ตกเป็นภรรยาของหนุมาน ซึ่งเชื่อมโยงกับเบญกาในสิงพาดกลอนที่อยู่ภายใต้อำนาจ ชายเป็นใหญ่ อำนาจของสามีที่กดขี่ข่มเหงและทำร้ายร่างกายเธอ อำนาจของนายหน้าค้ามนุษย์ที่ ข่มขืนและหลอกหลวง และอำนาจของสารวัตรพรตที่ป็นหัวให้เธอร่วมก่อคดีฆาตกรรม

เบญกาเป็นตัวละครชายขอบ ทั้งการเป็นหญิงที่โดนนายหน้าค้ามนุษย์ข่มขืน เป็นหญิง ชนกลุ่มน้อย ความโหดร้ายที่ตัวละครนี้ต้องเผชิญ ทั้งความรุนแรงภายในพื้นที่บ้านและพื้นที่สาธารณะ เธอกลายเป็นวัตถุทางเพศของผู้ชาย ตอกย้ำวัฒนธรรมการใช้ความรุนแรงกับเพศหญิง เบญกาทำให้ เห็นการถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนกลุ่มใหญ่ เธอเป็นหญิงรากษะที่ลี้ภัยจากมาตุภูมิและเป็นเหยื่อจาก ขบวนการค้ามนุษย์ ในระหว่างทางเธอถูกนายหน้าค้ามนุษย์ข่มขืนบนเรือจนแท้งลูก ส่วนสามีถูก นายหน้าค้ามนุษย์ฆ่า การข่มขืนจึงเป็นการกดทับอำนาจผู้หญิงในระบอบปีตาธิปไตยและทำลาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเบญกา

การปูเรื่องให้เบญกาก่อคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง เป็นการนำเสนอการโต้กลับของเหยื่อของความ รุนแรงและสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยไม่สามารถดำเนินคดีกับคนชั่วได้อย่าง แท้จริง การยอมจำนนทำให้สะสมความเครียดจึงเปลี่ยนจากผู้ถูกกระทำเป็นผู้กระทำ แรงจูงใจสำคัญ ที่ทำให้เบญกาก่อคดีฆาตกรรมเกิดจากถูกนายหน้าค้ามนุษย์กระทำ ความรุนแรงทางเพศ นายตำรวจ คนไทยคนหนึ่งหลอกใช้ให้เธอแก้แค้นแทนเขา และเธอยังถูกสามีคนไทยทำร้ายร่างกาย การถูกบีบให้ ไร่ทางออกทำให้เธอเปลี่ยนสถานะจากเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์และเหยื่อของความรุนแรงทาง เพศในพื้นที่บ้าน กลับกลายเป็นอาชญากรหญิงที่ทวงคืนความยุติธรรมให้ตนและชาติพันธุ์ของตน เธอ

เลือกใช้การก่อคดีฆาตกรรมเป็นเครื่องมือในการโต้กลับสังคมที่ไม่เป็นธรรม โดยมีตัวละครคนไทยอย่างสารวัตรพรตคอยชักใยอยู่เบื้องหลัง ความว่า

“เหมือนพระเจ้าเล่นตลก นกทะเลแคว่รอดจากชาวประมงคนหนึ่ง ไปลู่มืออีกคน! สารวัตรพรตอาศัยความเศร้าและการสูญเสียล้างสมองให้เธอ เป็นพวก ยิ่งเบญจารู้ว่าเขานับถือพระเจ้าองค์เดียวกันก็ยิ่งคุยกันง่าย ในที่สุด รากษะผู้ที่ไม่เหลืออะไรก็ยึดไม้ฆ้อนสุดท้ายไว้มัน มันคือความแค้น และทักษะ ที่ถูกฝึกฝนเพื่อรอวันสะสาง” (สิงพาดกลอน, 2561: 260)

จุดเริ่มต้นการเป็นอาชญากรของเบญจาไม่ได้เริ่มต้นมาจากตัวเธอเอง แต่เป็นเพราะการบงการ และควบคุมความคิดผ่าน พ.ต.ต.พรต ภิรตสมบัติ สารวัตรอำนาจการประจำสถานีตำรวจภูธร หรือ สารวัตรพรต ภูมิหลังสารวัตรพรตเป็นเพื่อนรักกับสารวัตรแจ้หล้า สารวัตรพรตเป็นตำรวจที่ทำสิ่งผิด กฎหมายหลายอย่าง สารวัตรแจ้หล้าที่เป็นตำรวจผู้ปฏิบัติตามกฎหมายจะคอยมาห้ามปรามเพื่อน แต่หลังจากสารวัตรแจ้หล้าเสียชีวิตเพราะถูกทนายหาญฆาตกรรม ความเสียใจที่เพื่อนรักจากไปก่อปรกกับการไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ทำให้สารวัตรพรตวางแผนแก้แค้นนายทนายหาญโดยลอกใช้เบญจา

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่อยู่เบื้องหลังการปลุกฝังความรุนแรงที่แท้จริงคือตัวละครชายชาติพันธุ์ไทยต่างหาก อำนาจของความเป็นชายจึงอยู่เหนืออำนาจของเพศหญิงและชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย โดยสารวัตรพรตอ้างเรื่องศาสนาสร้างความรู้สึกร่วมใจให้กับเบญจาและใช้ศาสนานี้มาเป็นส่วนสำคัญในการตามสืบเรื่องราวการตายของเพื่อนรักและลารายชื่อพวกที่อยู่ในขบวนการค้ายมนุษย์ ส่วนเบญจាក่อคดีฆาตกรรมสมาชิกในขบวนการค้ายมนุษย์ที่ละราย เพื่อประกาศสงครามและเปิดโปงขบวนการค้ายมนุษย์ให้สาธารณชนรับรู้ เธอจึงเป็นกระบอกเสียงแทนวัฒนธรรมรอง เพื่อต่อรองกับวัฒนธรรมหลัก การป่าวประกาศคดีฆาตกรรมจึงนับเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้ตนเองและต่อสู้กับการตีตราว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและไร้ทางสู้

ปราปต์ให้ความสำคัญกับตัวละครที่เป็นอื่น การนำเสนอมุมมองของการมองมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่ได้มองว่าชาติพันธุ์อื่นด้อยกว่า และมองว่าผู้หญิงสามารถตอบโต้กับสังคมปิตาธิปไตยได้ โดยปราปต์นำเสนอเสียงของคนชายขอบอย่างเบญจา เธอไม่ได้ทำเพียงเพื่อตัวเองอย่างเดียว ทว่าเสียงของเธอเป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและผู้อื่น การเล่าเรื่องผ่านมุมมองของผู้หญิงชายขอบหรือเสียงของผู้หญิงไร้ความหมาย ปราปต์ให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่ให้ตัวละครคนนอกเหล่านี้

เมื่อผู้หญิงหรือผู้ไร้อำนาจถูกกดทับและถูกทารุณทุกอย่าง จนในที่สุด พวกเขาได้เปลี่ยนความโกรธมาเป็นพลังและลุกขึ้นสู้ได้ ในตัวบทอื่นของปราชญ์พบพลังของผู้หญิงที่ลุกขึ้นมาตอบโต้ความรุนแรงที่พวกเขาได้รับเช่นเดียวกัน เช่น “พระนอนิจ” อาชญากรหญิงจากนวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่องกาหลมหรทึก เป็นต้น ตัวละครลุกขึ้นมาโต้กลับสิ่งที่ถูกกระทำจากตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ การต่อต้านอำนาจของเพศชายด้วยการฆาตกรรมสามีและต่อต้านอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ด้วยการฆาตกรรมต่อเนื่อง ไม่ใช่การยอมจำนนต่ออำนาจที่ไม่ชอบธรรม เบญญาเลือกใช้วิธีการตอบโต้กลุ่มคนที่กดขี่ข่มเหงเธอด้วยความรุนแรง โดยการฆาตกรรมสามีคนไทยที่มักทำร้ายร่างกายตน เพื่อทำลายอำนาจปิตธิปไตยที่กดทับผู้หญิง และการที่สามีคนไทยทำร้ายร่างกายของภรรยาที่ไร้ปากไร้เสียงยังเชื่อมโยงถึงความรุนแรงทางชาติพันธุ์

คู่ต่อสู้ของอาชญากรต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่เพียงทนายหาญและพรรคพวก ทว่ายังรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับทนายหาญ การที่อาชญากรวางแผนซับซ้อนเพื่อถ่วงเวลาให้ตำรวจเลือกว่าจะเปิดโปงขบวนการค้ายาหรือจะช่วยปกปิดความผิดให้ทนายหาญ อีกทั้ง การก่อคดีฆาตกรรมต่อเนื่องที่ซับซ้อนและทำให้สื่อมวลชนสนใจ เป็นวิธีการใช้สื่อเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างตัวตนของรากษะ ความว่า

“ครั้งนี้ ถึงตำรวจจะปกปิดเบาะแสในคดีฆาตกรรมทั้งหมด ไม่ยอมให้สื่อไปถึงตัวนายทนายหาญ แต่อีกสามวันข้างหน้า ถ้าไอ้คนร้ายฉวยโอกาสก่อเรื่องท่ามกลางขบวน ‘ชนควาย’ สายตาสื่อกับคนเสพข่าวที่กำลังจับจ้องนิยายฆาตกรรมเรื่องนี้จะต้องหันมาเห็น ที่นี้ ต่อให้เส้นใหญ่แค่ไหน ทนายหาญกับพรรคพวกทั้งหมดก็ยากจะหาทางรอด!” (สิงพาดกลอน, 2561: 260)

การใช้วิธีให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวคดีฆาตกรรม เพื่อสร้างความกลัวต่อสาธารณชนและสร้างความตื่นตัวของประชาชนต่อปัญหาขบวนการค้ายา ปราชญ์นำเสนอให้เห็นบทบาทของสื่อที่เป็นกระบอกเสียงสำคัญให้กับกลุ่มคนชายขอบ ดังนั้น เบญญาและสารวัตรพรตจึงเลือกใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อปลดปล่อยเรื่องราวของชีวิตขมขื่นของรากษะและเปิดโปงขบวนการของทนายหาญให้คนอื่นได้รับรู้ รวมถึงการใช้วิธีฆาตกรรมที่ผิดธรรมชาติ เพื่อเรียกกระแสความสนใจจากสังคม ความว่า

“นี่คือสาเหตุหลักที่คนร้ายเลือกใช้โทษโหด 21 สถานสังหารเหยื่อ! โทษอันจะดังทุกสายตามาหยุดที่งานนิทรรศการของมัน รายละเอียดอาจขาดพร่อง แต่มันไม่ต้องใส่ใจ ในเมื่อความผิดพลาดเล็กน้อยจะยิ่งทำให้คนกระพือกระแสต่อไปในวงกว้าง! เพราะจุดประสงค์ที่แท้จริงของมันไม่ใช่โทษนั้น เป็นเพียงการไล่ ‘สตอรี’ แบบที่พวกนักการตลาดนิยมใช้ เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้ผู้บริโภค...” (สิงพาดกลอน, 2561: 212)

ปราปต์เสียดสีการทำงานของสื่อมวลชนที่สร้างกระแสข่าว เพื่อเรียกกระแสจากประชาชน เบญกาจึงใช้ประโยชน์นี้มาแสดงตัวตนในพื้นที่สาธารณะผ่านวิธีการฆาตกรรมที่พิสดาร เพื่อเรียกความสนใจจากสื่อมวลชน เครื่องมือที่ใช้ในการดูฤกษ์ยามในการฆาตกรรมเหยื่อคือ “ยันต์อุบากอง หรือยามอุบากอง” เป็นยันต์ที่มีต้นกำเนิดจากเซलयชาวม่าในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ยามอุบากองมีชื่อเรียกอีกชื่อ คือ ยามพม่าแหกคุก รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ที่บอกความเชื่อมโยง คือ วิธีการสังหารที่เรียกว่า “โทษประหาร 21 สถาน” ปรากฏในหนังสือกฎหมายตราสามดวง

การนำโทษในโทษประหาร 21 สถานในบทบัญญัติพิเศษของกฎหมายตราสามดวงมาใช้เป็นวิธีการฆาตกรรมเหยื่อของอาชญากร โดยเปลี่ยนจากการที่หลวงเป็นผู้ลงโทษผู้กระทำความผิด เปลี่ยนเป็นอาชญากรในตัวเองลงโทษผู้กระทำความผิด การใช้โทษประหาร 21 สถานมาลงโทษเหยื่อในคดีฆาตกรรม ทางหนึ่งทำให้เห็นถึงกลวิธีของปราปต์ที่นำโทษประหารมาผูกโยงกับการลงโทษเหยื่อแต่ละรายได้อย่างน่าสนใจและเป็นการสร้างจุดสนใจให้กับคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง ในอีกทางหนึ่งวิธีการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับความทรมาณอย่างมากก่อนเสียชีวิต ส่งผลให้ผู้คนเกิดความเกรงกลัวต่อการทำผิด การก่อคดีสะเทือนขวัญต่อเนื่องและซับซ้อนของเบญกา เช่น การดูฤกษ์ยามตามยันต์อุบากอง, วิธีการฆ่าเหยื่อตามโทษประหาร 21 สถาน เป็นต้น ทำให้เห็นว่าสติปัญญาของรากชะไม่ได้ด้อยกว่าชาติพันธุ์ไทย สิ่งนี้เป็นการโต้กลับมายาคติเกี่ยวกับชาติพันธุ์ที่มองรากชะว่าไร้การศึกษา อีกทั้ง ตัวบทตอนที่ 12 ชื่อว่าโทษทัณฑ์ในนรก เป็นตอนที่นำเสนอเกี่ยวกับโทษทเวดิงขกรรมกร จากเดิมเป็นแค่เพียงกุศโลบายในไตรภูมิพระร่วง ทว่ากลับเป็นบทลงโทษที่ถูกนำมาใช้จริงในตัวเองเพื่อลงโทษผู้ที่สมควรตกนรกอย่างนายหน้าค้ำมนุษย์

การสร้างฉากเบื้องหลังเหตุการณ์หลักเป็นสถานที่ที่เกิดเหตุฆาตกรรม คือ หมู่บ้านหลาว จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหมู่บ้านที่ปราปต์สมมติขึ้นมา ฉากความรุนแรงที่ฆาตกรเลือกก่อคดีฆาตกรรมจะปรากฏอยู่ในพื้นที่ของประเทศไทยทั้งหมด ซึ่งปราปต์ต้องการสื่อถึงความรุนแรงที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย และสื่อถึงความน่ากลัวของอาชญากรรมในสังคม แม้แต่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ ของชาวประมง กลับเป็นหนึ่งในพื้นที่ต้นตอของปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติ ในขณะที่เดียวกันฉากที่ตัวละครฆาตกรก่อคดีฆาตกรรมยังเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ำมนุษย์ ได้แก่ บ้านของทศทิศ ศาลเจ้าจี้กง โรงแรมดิเอ็มบีช คฤหาสน์อาสนมณตรี เรือประมงของจเร และโกดังน้ำมันเถื่อน สถานที่ก่อคดีฆาตกรรมล้วนเป็นสถานที่ที่ทั่วไป ซึ่งตามปกติไม่ได้มีภาพของความน่ากลัว ได้แก่ โรงแรม ศาลเจ้า บ้านพักอาศัย สิ่งเหล่านี้เป็นการตอกย้ำให้เห็นว่า ความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

การใช้คดีฆาตกรรมมาเป็นพื้นที่ในการแสดงออกปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ เพื่อที่สังคมไทยจะได้รับและเข้าใจปัญหาที่พวกเขาต้องเผชิญ เธอเปิดโปงขบวนการค้ำมนุษย์ให้สาธารณชนรับรู้ เป็นพื้นที่ในการต่อรอง เพื่อเรียกร้องให้สื่อมวลชนและคนไทยสนใจคดีฆาตกรรม รวมถึงส่งสารความหวาดกลัวให้พวกขบวนการค้ำมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะรากษะอยู่ในสถานะผู้ลี้ภัยที่ผิดกฎหมาย ไม่มีตัวตนและไร้สิทธิ์ไร้เสียง เบญกาจึงเป็นกระบอกเสียงสำคัญให้กับรากษะและเป็นพลังที่จะเรียกร้องความยุติธรรมให้กับชาติพันธุ์ของตน ความว่า

“คนร้ายเล่นงานนายทวยหาญด้วยการฆ่าปริวารของหมอนั่น เลือกริษชาติที่โหดเหี้ยมและมีความนัย เพื่อดึงความสนใจของสื่อและคนทั้งประเทศ เป็นเพราะมันคิดว่านี่เป็นพลังเดียวที่เหลืออยู่ พลังที่พอจะช่วยขุดรากถอนโคนขบวนการนี้ได้ ในเมื่อมือกฎหมายเอื้อมไม่ถึงทวยหาญ แม้แต่รายชื่อยี่สิบต่อศาลปีที่แล้ว หมอนั่นก็ยังหลุดปรือ!” (สิงพาดกลอน, 2561: 260)

ความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้นกับตัวละครชาติพันธุ์ที่ด้อยกว่าและเป็นผู้หญิงอย่างเบญกา ได้ตอกย้ำให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่เหลื่อมล้ำระหว่างชายและหญิง ปรากฏชัดถึงสร้างพื้นที่ให้ตัวละครอาชญากรหญิงได้ทวงคืนความยุติธรรมโดยใช้ศาลเตี้ย และเปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงชาติพันธุ์กลุ่มที่ด้อยอำนาจในสังคมได้มีปากมี เบญกาเป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านระบบปิตาธิปไตยที่ครอบงำสังคมไทย เธอเป็นตัวละครที่พยายามเรียกร้องให้รากษะมีพื้นที่ในสังคมไทย แต่เธอต่อสู้ด้วยวิธีการที่ผิด นั่นคือการก่อคดีฆาตกรรม การกระทำของเบญกาจึงเป็นการตอกย้ำความผิดให้ตัวละครรากษะ ทั้งการเป็นตัวละครที่ผิดศีลธรรมและการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และการฆาตกรรม เป็นต้น

ในตอนท้ายเรื่อง กฎหมายไม่สามารถดำเนินคดีกับอาชญากรอย่างเบญกาได้ แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงที่ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย ทางออกของเรื่องคือ แม้ว่าเบญกาจะพยายามต่อสู้อย่างถึงที่สุด สุดท้ายเธอก็ถูกฆาตกรรมโดยอรชุน ในตอนที่เบญกาจับหมวดไตรตรึงษ์และใช้ปืนจู่โจมไปที่อาคารสมาคมฯ เธอพยายามเป่าหูให้อรชุนจุดไฟเผาหมวดไตรตรึงษ์ แต่กลับถูกรอรชุนฆ่าตาย การที่เบญกาพยายามเผาอาคารสมาคมฯ เปรียบได้กับการพยายามทำลายสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในขบวนการค้ำมนุษย์และการพยายามตอบโต้ความเป็นจีนด้วยความรุนแรง อาจกล่าวได้ว่า ความตายของเบญกาเชื่อมโยงกับการจัดระเบียบทางสังคม เพราะวิธีการที่เธอใช้ตอบโต้กลุ่มชาติพันธุ์หลักไม่ชอบธรรม อีกทั้งความตายของเบญกาเป็นสัญลักษณ์ของการทำลายล้างหรือกำจัดชาติพันธุ์ที่ชนกลุ่มใหญ่มองว่าเป็นภัยคุกคามต่อสังคมให้หมดสิ้น และเป็นการจัดระเบียบให้สังคม อีกทั้ง การที่เบญกาถูกเผาตายคากองไฟยังเชื่อมโยงกับศาสนาคริสต์เรื่องไฟชำระ (สถานที่ล้างบาปของเหล่าวิญญาณ)

เปรียบเหมือนเบญจกาเป็นวิญญาณที่มีบาป ดังนั้น การใช้ไฟเป็นอาวุธในการฆาตกรรมจะช่วยปลดปล่อยวิญญาณของเธอให้เป็นอิสระ

แต่ในอีกทางหนึ่ง เบญจกาได้ทำลายสัญลักษณ์ที่เป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ เบญจกาตอบโต้ความรุนแรงด้วยการทำลายสิ่งที่ชาติพันธุ์ที่มีอำนาจมากกว่าเคารพนับถือ เบญจกาได้เผาศาลเจ้าจีงจนเหลือไม่เหลือแม้แต่ซาก การเลือกสถานที่ฆาตกรรมเป็นศาลเจ้าจีนและการเผาศาลเจ้าจีนเป็นสัญลักษณ์ของการทำลายความเป็นจีน เพราะศาลเจ้าจีนเป็นที่อยู่ของเทพเจ้าจีน เป็นทั้งศาสนสถานและแสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีน รวมทั้งเชื่อมโยงไปถึงนิยายของศาสนาพุทธ การเผาศาลเจ้าเป็นการตอบโต้ชาติพันธุ์จีนที่ถูกเหยียดหยามชาติพันธุ์รากษะ รวมถึงการทำลายสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธที่คนไทยและจีนเคารพ การทำลายศาสนสถาน นับเป็นการสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้ที่ศรัทธา ในบริบทโลกความเป็นจริง เราจะพบข่าวการทำลายศาสนสถานหรือสิ่งเคารพบูชา เช่น กลุ่มตาลีบันที่เข้ายึดครองอำนาจจากรัฐบาล และเป็นกลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ใน ปี พ.ศ.2544 กลุ่มตาลีบันได้ทำลายพระพุทธรูปแห่งบาบิยาน (Buddhas of Bamiyan) เป็นพระพุทธรูปแกะสลักหลายองค์ที่อยู่ในบริเวณหน้าผาของหุบเขาบาบิยานในประเทศอัฟกานิสถานและเป็นมรดกโลกที่สำคัญ

การฆาตกรรมที่เบญจกาเปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้ ในทางหนึ่งแสดงให้เห็นการแสดงตัวตนของรากษะในพื้นที่สาธารณะ แต่ในอีกทางหนึ่งพบว่า การที่มือของตัวละครผู้นำสงสารอย่างเบญจกาต้องแปดเปื้อนเลือด สื่อให้เห็นว่าท้ายที่สุดแล้ว ความผิดบาปยังคงถูกหยิบบิ้นให้แก่ตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มน้อย บทบาทความเป็นผู้ร้ายจึงตกทอดสู่ตัวละครชาติพันธุ์กลุ่มน้อยเสมอ ในทางตรงกันข้ามตัวละครคนไทยที่ทำความผิด กลับได้รับการหยิบบิ้นโอกาสที่จะลบล้างความผิด เช่น “วราห์” พี่สาวของหมวดไตรตรึงษ์ ตัวละครหญิงคนไทยและเป็นหนึ่งในผู้ร่วมขบวนการค้ามนุษย์ วราห์หลบหนีไปอยู่ต่างประเทศและไม่ได้รับโทษทางกฎหมาย แต่ในทางตรงข้ามหญิงสาวรากษะอย่างเบญจกากลับไม่ได้รับโอกาสให้มีชีวิตและแก้ไขความผิดบาป สุดท้ายฆาตกรรมกระแสน้ำที่มองชาติพันธุ์กลุ่มน้อยในด้านลบก็ยังคงเดินหน้าต่อไป

ในตอนจบเรื่องจะพบการจบแบบปลายเปิด ตำรวจไม่สามารถจับอาชญากรของเรื่องได้ ความว่า

“เบญจกาอาจเป็นแค่รากษะตัวเล็กๆ มีผู้บงการอยู่ข้างหลังเลยคิดว่าทำอะไรขนาดนี้ได้ แต่ถ้าวันหนึ่งคนพวกนี้ถูกต้อนจนไม่มีทางออก จนรู้สึกว่ามีหนทาง หนทางที่ไม่มีแสงสว่าง ไม่มีคุณธรรม ไม่มีคนช่วยเหลือ มึงคิดว่าสุดท้าย คนที่รู้สึกว่ามีใคร ๆ ก็รู้สึกร้าย เขาจะหาทางออกอย่างไร ‘นกทะเลก็จะสาปแช่งให้ชาวประมงต้องวิบัติใน ทุก ๆ ทาง!’...นี่แหละคือบ่อเพาะผู้ก่อการร้ายทุกทีในโลก” (สิงพาดกลอน, 2561: 268)

ปราปต์พยายามนำเสนอให้เห็นว่า ความรุนแรงที่คนภายนอกมองว่าเป็นเรื่องเล็ก อาจจะเป็นชนวนนำไปสู่ความรุนแรงในวงกว้างได้ เนื่องจากเบญกาได้รับการถ่ายทอดความคิดชั่วร้ายมาจากสารวัตรพรต และเธอก็ถ่ายทอดความคิดนี้สู่อรชุน แม้ว่าเบญกาจะเสียชีวิต แต่ความคิดชั่วร้ายกลับได้ถ่ายทอดสู่อรชุนไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งผู้ก่อการร้ายส่วนมากเกิดจากการถูกระทำได้ด้วยความรุนแรง จนสุดท้ายต้องลุกขึ้นมาตอบโต้กลับด้วยความรุนแรง ความว่า

“จุดนั้นเอง ความคิดเชื่อมโยงส่งให้ตระหนักบางสิ่ง เบญกา... มาที่อรชุน...? แน่แล้ว! นี่คือการถ่ายทอดเชื้อร้าย ทำให้เซลล์เนื้ออกกลายเป็นมะเร็ง! สิ่งที่เบญกาใช้เกลี้ยกล่อมอรชุนวันนี้คงคือ สิ่งที่สารวัตรพรตถ่ายทอดให้เธอมาก่อน เบญกาถูกล้างสมอง เป็นไปตามที่ไอ้ใครงบอก

‘ที่คนส่วนใหญ่ไม่คิด เพราะมองรายละเอียดต่ำจนไม่น่ามีปัญหา มาทำเรื่องลึกลับซับซ้อนขนาดนี้ได้ต่างหาก ทั้งที่จริง ประสบการณ์เลวร้ายที่คนทั้งโลกหยิบยื่นให้กับคนพวกนี้ คือวิธีปลูกสร้าง ความรุนแรงอย่างดีที่สุด นี่แหละคือค็อบบ่อเพาะผู้ก่อการร้ายทุกทีในโลก!’” (สิงพาดกลอน, 2561: 349)

การถ่ายทอดความคิดชั่วร้ายจากสารวัตรพรตสู่เบญกาเปรียบเสมือนเนื้อร้ายที่แพร่กระจายอย่างควบคุมไม่ได้ เพราะระบบโครงสร้างสังคมของผู้มีอำนาจที่กดทับให้พวกเขาารู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ความรู้สึกหมดสิ้นศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม จึงเป็นเชื้อไฟที่จะส่งต่อความเกลียดชังและความรุนแรงไปสู่คนอื่น ๆ อีกทั้ง ในตัวบทจะพบการที่ตัวละครเอกชายตั้งคำถามเกี่ยวกับการทำงานของกระบวนการยุติธรรมไทย หลังจากเบญกาตายในอาคารสมาคมฯ แม้ว่าสารวัตรพรตจะเป็นผู้บงการเบื้องหลังคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในบ้านหลวง ทว่าปราปต์ได้นำเสนอมุมมองที่เห็นใจการกระทำของสารวัตรผ่านสายตาของตัวละครหมวดมโหตร หมวดมโหตรรู้สึกเห็นใจตัวละครสารวัตรพรตที่ก่อคดีฆาตกรรม เพราะเขารู้สึกว่ากฎหมายไม่สามารถมอบความเป็นธรรมได้ ความว่า

“ยิ่งคิดถึงระบบยุติธรรม อันประหนึ่งวงกตมิด ไทน์จะเหล่านคนเลวที่ลอยนวลต่อตา เสวยสุขและก่อกรรม โดยไม่ต้องเกรงกลัวใคร สารวัตรพรตคงคิดว่า ถึงเวลาที่ต้องชำระด้วยวิธีตาต่อตา ฟันต่อฟัน!

เหยื่อทุกรายที่เจ้าตัวลงดาบ จึงล้วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุการตายของสารวัตรแจ่งหล้า กับทั้งแผนที่ลงมือก็ดูจะมีเป้าหมายเรียกคืนความเป็นธรรมให้กับคนรัก มากกว่าบ้าคลั่งอย่างก่อการร้ายไม่เลือกตัว

นี่เอง แรงขับสำคัญที่กำลังจะผลักดันให้เขารับปากคำชวน

ที่แท้ตาชั่งในใจได้เอนเอียงลงแล้ว ที่ยังลั้งเลตต์สใจไม่ได้จึงไม่ใช่
กลัวว่าไปแล้วจะถูกอีกฝ่ายหักหลัง แต่เขากำลังกลัวว่าตัวเองจะหักหลังตัวเอง
มากกว่า!

นี่เรากำลังเข้าข้างคนร้ายนั้นหรือเรากำลังรู้สึกที่โลกไม่ยุติธรรมกับ
สารวัตรพรต แล้วแม้แต่กฎหมาย...ก็กำลังจะไม่ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าตัวซ้ำ
อีก!

เพราะสิ่งที่เขาทำ กฎหมายและความเท่าเทียมที่เคยยึดมั่น กลับ
กำลังจะกลายเป็นอุปสรรคคุ้มกันคนมนุษย์ ตรงข้าม กฎหมายกลับไม่อาจ
คุ้มครองผู้รักษากฎหมายที่แจ้งหล้าหรือแม้แต่ตัวสารวัตรพรตได้ กลายเป็น
เครื่องมือตอกย้ำให้ ‘คนดี ๆ ’ ต้องตัดลึงใจเลือกเดินอีกทาง ยังไม่นับผู้
บริสุทธิ์อย่างชาวรากษะและเหยื่อในคดีนานาที่มนุษย์พวกนั้นได้ก่อกรรมไว้
พวกเขาได้นับความเท่าเทียมและการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างที่สมควรจะ
เป็นแล้วหรือ” (สิงพาดกลอน, 2561: 282)

ตัวบทวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย กระบวนการนำตัวคนผิดมาลงโทษ
หรือโทษทางกฎหมายที่ลดย่อนมากเกินไป จนทำให้ผู้กระทำผิดออกมาจากคุกและกระทำผิดซ้ำอีก
หรือในบางกรณีจะพบว่าคนที่มีเงินและอำนาจไม่ต้องรับผิด ซึ่งทั้งหมดล้วนเกิดจากปัญหาโครงสร้าง
สังคมไทยที่มีผู้มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง ปรารถได้้นำเสนอผ่านมุมมองของตัวละครตำรวจอย่างสารวัตร
พรตที่หมดศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมไทย ในตอนที่เขาพบกับหมวมดมโหดที่โกตงน้ำมันเถื่อน
หมวมดมโหดเกลี้ยกล่อมให้เขามอบตัวและให้ทำตามกระบวนการทางกฎหมาย เขาได้กล่าวกับ
หมวมดมโหด ความว่า

“ก็ในประเทศนี้ คุณยังหวังอะไรกับระบบได้อีก กฎหมายเล่นงาน
คนชั่วตัวใหญ่ ๆ ไม่ได้ แถมผู้รักษากฎหมายก็กลายเป็นแค่วัวควายให้พวกมันขี่คอ
จูงจูงทำอย่างนั้นอย่างนี้ ทุกวันนี้ ถ้าปัญหาของคุณไม่ ‘ป้อป’ มากพอ คุณก็จะ
ถูกเขี่ยชุกไว้ใต้พรม ตรงข้าม ต่อให้เป็นเรื่องเล็กแค่ซี่ฝง แต่ถ้าสร้าง ‘ภาพ’ ให้
ผู้พิทักษ์ได้ในวงกว้าง เดียวผู้คุมกฎตัวใหญ่ ๆ ก็แทบจะตะกายมาเสนอหน้าเอง
ต่อให้เรื่องอยู่ไกลสุดถ้าชายแดนก็เถอะ” (สิงพาดกลอน, 2561: 288)

ตัวบทวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่ปล่อยปละละเลยแล้ว และ
วิพากษ์วิจารณ์กระบวนการยุติธรรมไทยที่ไม่โปร่งใสผ่านมุมมองของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างสารวัตร
พรต กระบวนการยุติธรรมที่ไร้ประสิทธิภาพเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวละครอย่างสารวัตรพรตไร้ทางเลือก
จนต้องใช้คดีฆาตกรรมที่เป็นจุดสนใจในการทวงคืนความเป็นธรรมให้ตนและคนที่ตนรัก อีกทั้งปรารถ

ยังวิพากษ์วิจารณ์การทำงานและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่มุ่งสนใจแต่ข่าวที่สามารถเรียกกระแสจากสังคม หรือข่าวที่เรียกกระแสมากกว่าการนำเสนอข่าวที่ตีแผ่ปัญหาสังคมอย่างแท้จริง ความว่า

“สื่อมวลชน ปัญหาใหญ่ ๆ หนัก ๆ ก็ไม่ใช่เป้าหมายที่คนพวกนี้วิ่งเข้าหา – เรื่องชวนหัวบ้าบอหรือดราม่ากระชากเรตติ้งได้ต่างหากละ คุณไม่ได้ดูหรือข่าวโงกห่วยที่ไม่ได้ช่วยให้ใครฉลาดขึ้นสักคน เขาโพนทะนากันเป็นเดือน ๆ แล้วใครต่อใครก็ลุกเดินตาม สืบสาวหาหลักฐานกันสุดเหวี่ยงเหมือนตั้งวันรับผิดชอบกันเรื่องเดียว หรือโลกนี้ไม่มีเรื่องใหญ่ไปกว่านี้” (สิงพาดกลอน, 2561: 288)

ตัวบทเสียดสีการทำงานของสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวที่เรียกกระแสให้คนเสพข่าวสนใจ แต่ไม่ได้นำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง นอกจากนี้ การวิจารณ์กระบวนการยุติธรรม ยังปรากฏในตอนจบของเรื่อง หมวดไตรตรีงษ์มองว่ากระบวนการยุติธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ความว่า

“หลังจากเหตุการณ์ที่บ้านหลาว กลับมาทำงานแล้วไตรตรีงษ์พบว่า เขามองงานตัวเองไม่เหมือนเดิมอีกสัปดาห์ โดยเฉพาะในแต่ละวัน การเสพข่าว เนื้อหาน่าหดหู่...หรืออีกไม่รู้ก็คิดที่เปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการทางยุติธรรม กลายเป็นกระบวนการยุติความเป็นธรรม ไตรตรีงษ์รู้สึกคล้ายหน้าอกถูกบีบรัดแน่นเข้าเรื่อย ๆ จนในวันหนึ่งเขาก็ตัดสินใจโทร.บอกไอ้โคร่ง ‘กูจะออกจากงาน’...เขาอยากก่อตั้งหน่วยงานสักหน่วย นี่ยิวสำนักกฎหมาย นักสืบรับจ้าง หรือมูลนิธิช่วยเหลือคน อะไรก็ได้” (สิงพาดกลอน, 2561: 374-375)

จากเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์สอดคล้องไปกับทัศนะของปราปต์ที่มองว่า กระบวนการยุติธรรมยังคงถูกเลือกปฏิบัติและควบคุมจากผู้มีอำนาจ และสะท้อนภาพคนสังคมไทยบางส่วนที่หมดศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม

ในตอนท้ายเรื่องหลังจากเหตุการณ์ในอาคารสมาคมฯ อรชุนฆ่าเบญญาและปล่อยตัวหมวดไตรตรีงษ์ อรชุนหนีออกมาจากชีวิตเดิม เขาได้กลายมาเป็นอาจารย์ ผู้ที่ปลุกฝังความรุนแรงและบ่มเพาะความเกลียดชังในจิตใจของเด็กชนกลุ่มน้อย เพื่อให้เป็นผู้ก่อการร้ายในอนาคต ความว่า

“เขาขอมให้ ยอมไว้ชีวิตไอ้ทายาทสมาคมนั่น แลกกับการสังหาร อรชุนให้ตายดับไปจากโลกนี้! จะมีเหลือก็แต่อาจารย์...จะมีเหลือก็แต่อุดมการณ์อันยิ่งใหญ่!

เขาสอนเด็กพวกนั้น ถ่ายทอดทุกอย่างให้พวกมัน! ทั้งความเจ็บช้ำเกลียดชัง ความรู้แจ้งเห็นจริง และสิ่งที่ต้องสู้เพื่อให้ได้มา

ใช่แล้ว เพราะโลกอุดมคติที่ยุติธรรมและเท่าเทียม ไม่ใช่जू ๆ ก็จะตกจากฟ้า ไม่มีใครประทานให้ และตราบใดที่มีคนประทาน นั่นก็หมายความว่าเรายังศิโรราบให้กับชนชั้น และยอมเป็นทาสต่ำเตี้ย!

...และการถ่ายทอดนั้นก็ยิ่งไม่ยาก ในเมื่อประสบการณ์ของลูกศิษย์คือ ดินอันอุดมไปด้วยเชื้อเดียวกันอยู่แล้ว เชื้อนี้จะแพร่ต่อไปไม่จบสิ้น ยิ่งโลกมีมนุษย์อย่างไอ้ไตรตรึงษ์มากเท่าไร เชื้อก็จะยิ่งเกิดใหม่มากขึ้นเท่านั้น

และแล้ว เราจะมีกองทัพนับร้อยนับพัน...อีกไม่นาน...อีกไม่นานเลย!” (สิงพาดกลอน, 2561: 378)

อรชุนมีเชื้อไฟแห่งความโกรธแค้น แม้ว่าตัวละครในเรื่องนี้จะไม่ได้รับเชื้อโรคเช่นเดียวกับซอมบี้ใน *สุสานสยาม* ทว่าเชื้อร้ายเหล่านี้แฝงอยู่ในจิตใจของผู้ที่ได้รับ อรชุนได้รับเชื้อแห่งความโกรธแค้นจากเบญกา ทำให้เขารู้สึกว่าโลกใบนี้ไม่ยุติธรรม จนที่สุดเขาจึงหาทางมาแก้แค้นด้วยการสร้างกองกำลังก่อการร้าย หรือสารวัตรพรตที่รู้สึกโกรธแค้นว่าตำรวจที่ด้อย่างสารวัตรแจ่งเหล่าต้องเสียชีวิต เพราะพวกนายหน้าค้ำมนุษย์ และกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำตัวคนร้ายที่แท้จริงมาลงโทษได้ เขาจึงส่งต่อเชื้อไฟนี้ไปสู่เบญกาเช่นเดียวกับที่เบญกาส่งต่อเชื้อร้ายในจิตใจให้อรชุน

อรชุนเป็นตัวละครที่ตกอยู่ใต้อำนาจของทวยหาญ ความจำเป็นในชีวิตที่ต้องการหาเงินมาดูแลภรรยาที่ตั้งครรภ์ ดูแลแม่ รวมถึงรักษาอาการเนื้องอกในตับ ภาระที่หนักหนาเหล่านี้ทำให้เขารู้สึกว่าตัวเองต้องยอมทนทำงานรับใช้นายทุนที่ไม่ดีอย่างทวยหาญ รวมทั้งการรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า สิ่งเหล่านี้เป็นเชื้อไฟที่ทำให้อรชุนถูกเบญกาควบคุมความคิดได้ง่าย อรชุนเลือกเส้นทางชีวิตใหม่เพื่อแก้แค้นทุกสังคมที่มอบความยุติธรรมแก่เขา การสร้างกองกำลังเพื่อการก่อการร้ายเป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากเป็นความเสี่ยงที่เป็นอันตรายและสร้างความตื่นกลัวให้แก่สังคมในวงกว้าง ผู้ก่อการร้ายข้ามชาติ เป็นหนึ่งในภาวะสังคมความเสี่ยงตามแนวคิดของอูลริช เบ็ก (สมสุข ทินวิมาน, 2553: 41) ในตอนจบของเรื่องจะเห็นการแพร่กระจายความเสี่ยงนี้ออกไปไม่มีที่สิ้นสุด ผ่านการปลุกฝังของอรชุน บ่มเพาะผู้ก่อการร้าย เพราะ “ความเสี่ยงเป็นเรื่องที่ไม่มีชนชั้น (classless) และไม่มีพรมแดน (boundaryless)” (สมสุข ทินวิมาน, 2553: 43) สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นว่าประสบการณ์การถูกเอารัดเอาเปรียบของรากษะและอรชุนที่เป็นแรงงานระดับล่างได้รับเหล่านี้ล้วนเป็นเชื้อไฟแห่งความโกรธแค้นที่ทำให้เกิดการตอบโต้ด้วยความรุนแรงไม่มีที่สิ้นสุด

การปิดเรื่องด้วยการสร้างกองทัพของอรชุนในบทส่งท้าย ทำให้เห็นว่าปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ ยังไม่สิ้นสุด และปัญหานี้จะเป็นต้นเหตุไปสู่การก่อการร้ายในอนาคต อีกทั้ง เป้าหมายของอาชญากรเปลี่ยนไป จากเป้าหมายเป็นตัวบุคคล (แรงจูงใจส่วนตัว) กลายเป็นเป้าหมายคือทุกคนใน

สังคม เพราะเบญจภาคีต้องการแก้แค้นให้ตัวเอง แต่อรชุนต้องการแก้แค้นคนทั้งประเทศ เบญจภาคีเป็นแค่อาชญากร แต่อรชุนเป็นผู้ก่อการร้าย ที่มีลักษณะเป็นขบวนการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยใช้วิธีการปลุกฝังความรุนแรงให้แก่เด็กๆ ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อ่อนแอทั้งร่างกายและจิตใจ ยากจน และควบคุมได้ง่าย

ปราปต์นำเสนอให้เห็นว่าปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์เป็นปัญหาที่มีมานานและเป็นปัญหาที่รัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขได้หมดสิ้น ตัวบทลึงพาดกลอนจึงนำเสนอประเด็นขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหานี้ในวงกว้าง ด้วยเหตุนี้ รากษะจึงเป็นตัวแทนของขบวนการเคลื่อนไหวที่ออกมาต่อสู้ เพื่อสิทธิมนุษยชนและเรียกร้องความเท่าเทียมให้กับชาติพันธุ์ของตนที่ถูกกดทับ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อยอย่างรากษะ จึงมีส่วนสำคัญในสะท้อนสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมของคนในสังคมไทย และตีแผ่ให้เห็นปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ ปัญหากระบวนการยุติธรรมของไทย รวมทั้งการสร้างการเปลี่ยนแปลงและการรับรู้ในสังคมไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์และความขัดแย้งทางศาสนา ซึ่งเป็นประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมในช่วงเวลาร่วมสมัยกับตัวบท

บทที่ 4

ตัวละครชาติพันธุ์กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองใน

รอยอาศิรพิช และสุสานสยาม

ประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่ปรากฏในนวนิยายของปราปต์ ประเด็นสุดท้าย คือ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยปรากฏในตัวอย่างนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *สุสานสยาม* และ *รอยอาศิรพิช* ตัวอย่างทั้งสองเรื่องนำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองของตัวละครสองกลุ่มชาติพันธุ์ โดยในตัวอย่างเรื่อง *รอยอาศิรพิช* จะนำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองของตัวละครชาติพันธุ์ภาคหลายฝ่ายและปัญหาผู้ลี้ภัยที่เป็นต้นตอหนึ่งของความขัดแย้ง ในขณะที่ตัวอย่างเรื่อง *สุสานสยาม* จะนำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างตัวละครมนุษย์ชนชั้นบนกับมนุษย์ชนชั้นล่าง โดยมีตัวละครขอมเป็นตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีและเป็นตัวแทนในการบอกเล่าปัญหาทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นล่างในดินแดนสยามอลังการ

4.1 ตัวละครชาติพันธุ์กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองใน *รอยอาศิรพิช*

ตัวละครชาติพันธุ์ที่สำคัญในนวนิยายเรื่อง *รอยอาศิรพิช* คือ ตัวละครชาติพันธุ์ภาค นาคที่ปรากฏใน ตัวอย่างนี้จะแตกต่างจากนาคในตำนานของสังคมไทย โดยปราปต์สร้างตัวละครนาคให้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์แฟนตาซีที่อาศัยในดินแดนแฟนตาซีที่ชื่อว่ามัยเสนีย์ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประเด็นตัวละครชาติพันธุ์ภาคกับการนำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็นย่อย โดยการวิเคราะห์ประเด็นแรกจะเป็นการวิเคราะห์อคติทางชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ภาคในดินแดนแฟนตาซี ในประเด็นที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ปัญหากลุ่มผู้ลี้ภัยที่เข้ามาয়ดินแดนมัยเสนีย์และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มชาติพันธุ์ภาค และในประเด็นย่อยสุดท้าย จะวิเคราะห์ตัวละครโฆรวิสที่เคยเรื่องอำนาจในอดีต และการพยายามกลับมาทวนคืนอำนาจของตนอีกครั้งผ่านการใช้ร่างกายมนุษย์เป็นเครื่องมือ ดังนี้

ตัวอย่างเรื่อง *รอยอาศิรพิช* เป็นนวนิยายแนวโรแมนติกแฟนตาซี ปราปต์นำเสนอเรื่องราวหลังเกิดเหตุการณ์จุมพิตปฏิพัทธ์ของตัวละครมนุษย์หญิง “บัญญัติ (เชื่อม)” ลูกสาวเจ้าพ่อร่างทรงพญานาค กับเพื่อนชายที่เป็นตัวละครชาติพันธุ์ภาคชื่อ “ภุชค์” เธอเดินทางพร้อมภุชค์ไปดินแดนมัยเสนีย์ เพื่อค้นหาสาเหตุการแปลกประหลาดของเธอที่เกิดหลังจากเหตุการณ์จุมพิตปฏิพัทธ์ การเดินทางไปในดินแดนแฟนตาซีครั้งนี้ทำให้บัญญัติต้องเข้าไปพัวพันกับแผนการทวงคืนอำนาจของอดีตพญานาคราชที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่ดวงจิตยังคงอยู่ ชื่อว่า “โฆรวิส” ซึ่งเขาเป็นพ่อของภุชค์ โดยมี “ผณิน” แม่ของภุชค์และพรรคพวกพยายามหาทางกำจัดโฆรวิส

4.1.1 อคติทางชาติพันธุ์และความแตกต่างทางชนชั้นในมัยเสนีย์

ฉากสำคัญของเรื่องเป็นดินแดนในจินตนาการของปราปต์ที่ชื่อว่า “มัยเสนีย์” ปราปต์ใช้แฟนตาซีมาสร้างเมืองในจินตนาการเพื่อหลีกเลี่ยงจากโลกความเป็นจริง ลักษณะกายภาพของเมืองเป็นเกาะใหญ่อยู่กลางแม่น้ำ ภายในมีสถาปัตยกรรมรูปร่างแปลกประหลาด การสร้างโลกจินตนาการที่แบ่งแยกกับโลกความเป็นจริง เพื่อสื่อถึงการแบ่งแยกดินแดนระหว่างชาติพันธุ์มนุษย์และนาค โดยมีประตูลูก “ท่าพญานาค” เป็นเส้นแบ่งโลกความเป็นจริงกับโลกแฟนตาซี เป็นเส้นแบ่งพรหมแดนของสองชาติพันธุ์ และเป็นทางเชื่อมไปยังดินแดนแฟนตาซี ความว่า

“มัยเสนีย์เป็นเกาะที่อยู่บนชายแดนของอีกมิติหนึ่ง จำที่พนักงานบนเรือประกาศเมื่อคืนได้มัย ‘ประตูลูกน้ำสาชล’ กับ ‘กระแสน้ำทั้งสองแห่ง’ มันไม่ใช่่านน้ำสาชลแล้วก็กระแสน้ำร้อนน้ำเย็นแบบที่มนุษย์เข้าใจหรอกนะ แต่รวม ๆ แล้วหมายความว่า ทางเชื่อมระหว่างโลกสองใบที่ซ้อนกันอยู่หรือทางเชื่อมระหว่างมิตินะ นักประวัติศาสตร์ของนาคสันนิษฐานว่า ในยุคก่อนที่พวกอ้างตัวว่าศิวิไลซ์จะเดินทางมารุกราน อาจมีภัยธรรมชาติครั้งใหญ่ที่ทำให้เกิดหลุมดำหรือช่องมิติเปิด นาคน่าจะบังเอิญเดินทางผ่านเข้าออกมัยเสนีย์ได้ตั้งแต่ตอนนั้น ต่อมาถูกพวกศิวิไลซ์รุกรานแล้วที่อยู่ที่เก่า ก็เลยอพยพเข้าไปอยู่ในอีกมิติหนึ่งจนเกือบหมด และหนทางเชื่อมนี้ก็กลายเป็นภูมิปัญญาที่นาคเท่านั้นล่วงรู้”
(รอยอาคริพิซ, 2561: 75-76)

ประตูลูกพญานาคที่เป็นประตูมิติระหว่างโลกมนุษย์และนาคยังทำหน้าที่เป็นการแบ่งคู่ตรงข้ามระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทั้งนี้ ปราปต์ได้สร้างความสมจริงโดยสร้างสถานที่แฟนตาซีคือ “ท่าพญานาค” ให้อยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากพื้นที่ภาคอีสานที่ติดริมแม่น้ำโขงมีความเชื่อและสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพญานาคจำนวนมาก

ดินแดนมัยเสนีย์เป็นดินแดนแฟนตาซี เป็นถิ่นที่อยู่ของตัวละครชาติพันธุ์ที่สำคัญคือ กลุ่มชาติพันธุ์นาค ตัวละครนาคเป็นทั้งสัตว์ในตำนานและสัตว์ในวรรณคดีของไทย เช่นเดียวกับตัวละครเมินในนวนิยายเรื่อง *นิราศมทรรมพ* ที่ปราปต์นำตัวละครในวรรณคดีไทยมาจินตนาการเป็นตัวละครใหม่ นาคในฉบับนี้แตกต่างจากการรับรู้เรื่องพญานาคของคนไทย นาคใน *รอยอาคริพิซ* ไม่สามารถแปลงกายเป็นงูยักษ์เหมือนในตำนานทั่วไปได้ แต่นาคในตัวบทของปราปต์เป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีวิวัฒนาการ เริ่มต้นจากมนุษย์ปกติที่เข้าไปอาศัยในป่า แล้วร่างกายของนาคเกิดการเปลี่ยนแปลงสาร

พันธกรรม ปรารถนารูปแบบแพนตาซีเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพร่างกายของนาค จนกลายเป็นมนุษย์ที่สามารถปล่อยฟีโรโมน เพื่อต่อสู้หรือควบคุมสัตว์มีพิษและสามารถป้องกันพิษจากสัตว์มีพิษได้ ความแพนตาซีที่ปรารถนารสร้างสรรค์ขึ้นจึงกลมกลืนไปกับภาพความเป็นอยู่ของนาคที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างป่าที่มีงูชุกชุม

ปรารถนาค็องประกอบแพนตาซีสร้างตัวละครชาติพันธุ์ใน *รอยอาคริพิซ* คือ “นาค” นาคในตัวตนนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะภายนอกและรูปร่างหน้าตาเหมือนมนุษย์ปกติทั่วไป ส่วนที่แตกต่างได้แก่ การรับรู้กลิ่นที่ดีกว่าจุมมนุษย์ปกติ ความสามารถควบคุมและสื่อสารกับสัตว์มีพิษ ปรารถนาค็องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายลักษณะของนาค โดยเชื่อมโยงกับคุณสมบัติพิเศษของสัตว์นาคที่ปรากฏในตัวตนจึงมีลักษณะเป็นตัวกลาง (mediator) ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เช่นเดียวกับตัวละครชาติพันธุ์เมินใน *นิราศมทรธรณพ* ความสามารถพิเศษของนาค เช่น เหตุการณ์ตอนที่ภุชงค์ใช้พลังเหนือธรรมชาติควบคุมสัตว์มีพิษ เพื่อต่อสู้กับคนร้ายที่บุกเข้ามาตำหนักพ่อบุญานาค แม้ว่านาคจะมีลักษณะเป็นตัวกลางระหว่างคนกับสัตว์ ทว่าจะพบความเป็นมนุษย์ที่เหนือกว่าสัตว์ ผ่านการที่นาคสามารถปล่อยฟีโรโมนควบคุมสัตว์มีพิษได้ แต่นาคไม่สามารถใช้คุณสมบัติพิเศษนี้ควบคุมมนุษย์ได้ ยกเว้นนาคที่มีพลังจิตแข็งแกร่งอย่างโฆรวิส

ปรารถนาค็องสร้างภูมิหลังของชาติพันธุ์นาค ผ่านการเล่าเรื่องของตัวละครของภุชงค์ ทั้งความขัดแย้งในอดีตกับมนุษย์ชนเผ่าอื่นที่มีอารยธรรมสูงกว่า เช่นเดียวกับในบริบทโลกความเป็นจริงของชนพื้นเมืองอินเดียนแดงในทวีปอเมริกาที่ถูกรุกรานจากพหุยุโรป หรือชนพื้นเมืองมีลักษณะในอินเดียที่ถูกชาวอารยันรุกราน ปรารถนาค็องให้เห็นการรุกรานของชนกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าที่เข้าไปรุกรานชนพื้นเมือง ทำให้ชนพื้นเมืองต้องละทิ้งถิ่นที่อยู่เดิม ในตัวบทจะพบว่า นาคถูกชนเผ่าที่มีอำนาจมากกว่ารุกรานจนต้องลี้ภัย รวมถึงลดทอนความเป็นมนุษย์ของชนเผ่านาคให้เป็นเพียงสัตว์เท่านั้น ความว่า

“เคยมีการอธิบายในเชิงอำนาจคำว่า นาค มีที่มาจากชื่ออารยันชนเผ่าหนึ่ง คือพวกนาคา เป็นคนป่าที่ไม่สวมเสื้อ ชื่อนาคาแปลลงเป็นเน็กเคต์ และคนแถบอุษาคเนย์ก็รับคำว่านาคมาใช้กับงู ซึ่งเป็นสัตว์ที่ไม่มีขนปกปิด ส่วนชนที่มีวัฒนธรรมสูงกว่า คือสวมเครื่องนุ่งห่ม ก็ใช้คำว่านาคมาเรียกเหยียดชนเปลือยแทน ฉะนั้นที่แท้แล้วนาคจึงอาจเป็นแค่ชนพื้นเมืองที่แต่ก่อนยังไม่นุ่งผ้า และถูกให้ค่าไม่ต่างจากสัตว์ อย่างที่เห็นในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นปรัชญาความเชื่อของอารยัน อารยันดูถูกชนพื้นเมืองบางเผ่า กีดกันไม่ยอมรับบวชเข้าเป็นพวกเดียวกัน จนต้องถามย้าว่าเป็นคนหรือนาค” (รอยอาคริพิซ, 2561: 47)

นาคเป็นมนุษย์อีกคนเฝ้าหนึ่งที่หลีกหนีมนุษย์ไปอยู่ในดินแดนอีกมิติหนึ่งคือมายเฮนีย์ ดีความ ได้ถึงการรุกรานชนพื้นเมืองให้ต้องละทิ้งถิ่นที่อยู่เดิม ทำให้ชนพื้นเมืองต้องอพยพเข้าไปอยู่ในป่าลึก การเลือกใช้คำว่า “คนเปลือย” สื่อถึงอคติทางชาติพันธุ์ และเป็นการตอกย้ำภาพของคนเมืองที่เหยียดชนพื้นเมืองว่าเป็นคนป่าที่ไร้อารยธรรม โดยใช้ “เครื่องนุ่งห่ม” เป็นสัญลักษณ์แทนอารยชน การที่มนุษย์รุกรานนาคที่เป็นคนเปลือย จนนาคต้องหลีกหนีไปอยู่ดินแดนแฟนตาซี ทำให้นาคปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสวมหนังงูเป็นเครื่องนุ่งห่ม นอกจากหนังงูจะเป็นเครื่องแสดงความเก่งกาจและแบ่งแยกชนชั้นของนาคแล้ว ยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายนาคที่สามารถล่างูได้

ปราปต์วิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อทางพุทธศาสนาที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างอคติทางชาติพันธุ์ ดังความว่า “...พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นปรัชญาความเชื่อของอารยัน อารยันดูถูกชนพื้นเมืองบางเผ่า กีดกันไม่ยอมรับบวชเข้าเป็นพวกเดียวกัน จนต้องถามย้าว่าเป็นคนหรือนาค” (รอยอาศิรพิช, 2561: 47) ความเชื่อดังกล่าวสัมพันธ์กับพิธีกรรมบวชนาคในบริบทจริงของสังคมไทย เนื่องจากในสมัยพุทธกาล นาคตนหนึ่งได้แปลงกายไปบวช พระพุทธเจ้าจึงให้ลาสิกขา เพราะนาคเป็นเดรัจฉาน จึงไม่สามารถบวชได้ นาคจึงขอให้เรียกผู้ที่จะบวชว่า “นาค” ในพิธีบวชนาคจะต้องมีพิธีการขานนาค โดยพระคู่สวดจะถามย้านาคที่มาบวชเป็นภาษาบาลีว่า “มนุสฺโสสิ” แปลว่าเป็นคนหรือไม่ (ทัศนเทพกำปนาท, 2564) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความเชื่อทางศาสนาที่ครอบงำความคิดของชนกลุ่มใหญ่ที่เป็นชาวอารยันหรือชนผิวขาว ได้มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพเหมารวมชนกลุ่มอื่นว่าเป็นคนนอก และกีดกันให้พวกเขาเป็นอื่น

ทั้งนี้ นาคในตัวตนมีสถานะแตกต่างจากนาคตามความเชื่อของคนในสังคมไทยที่มองว่านาคเป็นเทพหรือสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ความว่า

“ใช่ แม้ว่านาคจะถูกวางฐานะเป็นเทพ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าอีกภาค
ยังมีรูปร่างเป็นอสรพิษร้าย...” (รอยอาศิรพิช, 2561: 29)

นาคในตัวตนนี้จึงแตกต่างจากนาคในการรับรู้โดยทั่วไปของสังคมไทยที่มองว่านาคเป็นเทพ มีอิทธิฤทธิ์สามารถแปลงร่างเป็นงูใหญ่ และมีอิทธิฤทธิ์เหนือธรรมชาติสามารถควบคุมงูได้ ปราปต์ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างตัวละครนาคให้เป็นตัวละครเฝ้าพันธุ์หนึ่งเช่นเดียวกับเฝ้าพันธุ์มนุษย์ แต่เป็นเฝ้าพันธุ์พื้นเมืองที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับงู โดยอธิบายความสามารถพิเศษของนาคในการควบคุมสัตว์มีพิษด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างสมจริง

ปราปต์บรรยายลักษณะภายนอกของนาคว่ามีรูปร่างเช่นเดียวกับมนุษย์ โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายลักษณะพิเศษของนาคเช่นเดียวกับตัวละครชาติพันธุ์เมินในเรื่อง *นิราคมทรณพ* ลักษณะทั่วไปของนาคมีรูปร่างเหมือนมนุษย์ทุกประการ แต่นาคมีคุณสมบัติพิเศษ

บางประการที่เป็นลักษณะของสัตว์ คือ นาคสามารถปล่อยสารฟีโรโมนออกจากร่างกาย เพื่อควบคุม และสื่อสารกับสัตว์มีพิษได้ เป็นการใช้ลักษณะแพนตาซีและหลักวิทยาศาสตร์มาสร้างตัวละครให้ ผู้อ่านคล้อยตาม แม้ว่าตามหลักวิทยาศาสตร์แล้ว ร่างกายมนุษย์จะมีสารฟีโรโมน แต่มนุษย์ก็ไม่สามารถใช้สื่อสารกับมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตอื่นได้ ตัวบทใช้แพนตาซีมาอธิบายการสร้างลักษณะ ตัวละครที่เหนือธรรมชาติได้อย่างสมเหตุสมผลและเพิ่มความสมจริงให้กับตัวละครนาค ความว่า

“ร่างกายของชนเผ่านาคมีความว่องไวสูง แถมยังสามารถผลิต ภูมิคุ้มกันพิษสัตว์เกือบทุกชนิด...แล้วเราก็กังสื่อสารกับงูได้ด้วยการผลิตฟีโรโมน” (รอยอาคริพิซ, 2561: 60)

หากมองว่านาคเป็นตัวแทนของธรรมชาติ การที่นาคมีพลังเหนือธรรมชาติ เพื่อใช้ตอบโต้กับ มนุษย์ ทำให้เห็นพลังที่ยิ่งใหญ่ของธรรมชาติและอาจตีความได้ว่าตัวละครดังกล่าวทำหน้าที่เป็น ผู้พิทักษ์ผืนป่าจากการรุกรานของมนุษย์เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ใน *นิราศมหรณพ* ที่เปรียบเสมือน ผู้พิทักษ์ท้องทะเล ผลลัพธ์จากวิวัฒนาการของเผ่าพันธุ์ที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในป่าลึก จึง ทำให้ร่างกายของนาคมีภูมิต้านทานพิษงู ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงร่างกายของมนุษย์ให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม ลักษณะพิเศษในร่างกายที่แพนตาซีนี้ทำให้เห็นถึงความสมจริงของตัวละครนาคที่ ต้องอาศัยในถิ่นที่มีสัตว์มีพิษชุกชุม แต่การที่นาคเป็นชนเผ่าเปลี่ยวที่ไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ทำให้นาคใน อดีตต้องปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ป่า เพื่อความอยู่รอดของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยล่าหนังงูมาทำเป็นเสื้อคลุม หรือเกราะป้องกันอันตราย ทว่าปัจจุบันนาคส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเพาะเลี้ยงงู ความว่า

“นาคล่าและเลี้ยงงูบางชนิดเป็นสัตว์เลี้ยงทิ้งเพื่อใช้งานและเป็น อาหาร ในยุคประวัติศาสตร์นั้นเราไม่ใส่เสื้อ จนกว่าจะออกล่าหนังงูด้วย ตัวเองได้ และใช้มันเป็นเสื้อคลุม ยิ่งเสื้อคลุมตัวใหญ่ เจ้าของเสื้อจะยิ่ง ได้รับการยกย่อง” (รอยอาคริพิซ, 2561: 61)

พิธีกรรมที่สำคัญของนาคในอดีตคือการล่างู เป็นพิธีกรรมที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างนาคกับงูและระหว่างนาคกับธรรมชาติ เป็นพิธีกรรมที่ทำให้นาครวมเป็นหนึ่งเดียวกัน แม้ใน ปัจจุบันของมัยเสนีย์จะไม่ได้ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมนี้มากนัก แต่ยังคงปรากฏความเชื่อนี้ในสังคม นาค นาคจึงหาวิธีการเพาะเลี้ยงงูแทนการล่าด้วยตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างนาคกับงูเป็น ความสัมพันธ์ที่งูมีบทบาทในฐานะสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และสัตว์เศรษฐกิจของนาค สิ่งนี้แสดงให้เห็น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่นาคมีอำนาจเหนือกว่างู

คุณสมบัติของหนังงูสามารถใช้เป็นเครื่องปกป้องนาคจากอันตรายได้และเป็นเครื่องยกระดับฐานะของนาคด้วย ความพิเศษของหนังงูจึงเป็นทั้งเครื่องนุ่งห่มและสัญลักษณ์แห่งอำนาจของผู้สวมใส่ การที่ปราปต์สร้างให้ร่างกายของนาคจากมนุษย์เผ่าพันธุ์หนึ่งกลายเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ เพื่อให้นาคสามารถปรับตัวให้อยู่รอดในดินแดนที่มีงูชุกชุม อีกทั้งพลังเหนือจริงนี้ยังทำให้นาคมีสถานะที่เหนือกว่ามนุษย์ เพื่อตอบโต้มนุษย์ที่เคยรุกรานกลุ่มชาติพันธุ์นาคในอดีต การที่นาคล่างูได้ด้วยตนเองแสดงถึงความกล้าหาญและความเป็นชายที่น่ายกย่อง เลื้อยที่ทำมาจากคราบหนังงูจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่เก่งกาจและแสดงถึงอัตลักษณ์ของเจ้าของเลื้อยคลุ่ม นอกจากนี้ เลื้อยคลุ่มหนังงูยังเป็นสัญลักษณ์ของการสืบทอดอำนาจจากบรรพบุรุษ เช่น นาครุ่นพ่อที่เป็นตระกูลสีทอง (วิรูปักษ์) จะมอบเลื้อยคลุ่มหนังงูสีทองที่ตนล่าได้ให้นาครุ่นลูก เป็นต้น

ตัวบทนาเสนาอการพยายามลุกขึ้นมาต่อสู้กับชนชั้นปกครอง ทว่าไม่เป็นผลสำเร็จในอดีต ต่อมาเมื่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์แพร่หลาย ทว่านาคชนชั้นล่างไม่สามารถพิสูจน์ได้ เนื่องจากกังวลว่าจะไปขัดผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นบนที่ปกครองอย่างไม่ชอบธรรม ในตอนที่ภูซค์เล่าให้ปัญชรีฟัง ความว่า

“มีการค้นพบหลักฐานว่า ช่วงที่ค้นหาโคตมะกับเอราปถถูกกดขี่จนเริ่มไม่ยอม ชนชั้นปกครองถึงกับสร้างเรื่องหลอกลวงขึ้นมาหาว่า ภูมิกุ่มกันพิษที่อยู่ในตัวนาคแต่ละตระกูลน่าจะไม่มีเท่ากัน และถ้าตระกูลชั้นล่างอุตรีจะล่างูชั้นบน ก็อาจจะทำให้ถูกงูฆ่าตายได้ มีคนรู้เรื่องนี้มานาน แต่ไม่มีใครกล้าเปิดเผยเพราะเสี่ยงต่อความปลอดภัยของตัวเองกับครอบครัว แม้แต่พวกสีทองบางรายที่ไม่เห็นด้วย ก็ยังไม่กล้าพูดเรื่องนี้หรือเอามาชูเป็นนโยบายหาเสียง เคยมีคนที่ยพยายามจะทำ แต่ถูกใส่ร้ายว่าวิปลาส ฉ้อโกงแผ่นดิน ชู้สาวและบังคับขืนใจ หรือเป็นกบฏ ถึงขั้นประหารชีวิต จนความรู้ทางวิทยาศาสตร์เจริญมากพอนั้นแหละ เรื่องนี้เลยถูกเปิดโปงขึ้นมาอย่างเป็นรูปธรรม กลุ่มที่เปิดโปงต้องวางแผนอยู่นานและลงมือเป็นขั้นเป็นตอน ทุกวันนี้ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการปลดแอกไปแล้ว”
(รอยอาศิรพิช, 2561: 66)

แม้ว่าตัวละครนาคชนชั้นล่างในอดีตจะพยายามต่อสู้เรียกร้องก็ตาม ทว่าไม่เป็นผลสำเร็จ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ตอบโต้กับความจริงกระแสหลักของเหล่านาคชนชั้นบนที่ครอบงำความคิดของนาคส่วนใหญ่ ทำให้เห็นว่าตัวบทกำลังเสียดสีการแบ่งชนชั้นผ่านเลื้อยคลุ่มหนังงูและการให้คุณค่าของนาคผ่านสีผิว ทั้งที่ลำดับชนชั้นของนาคสามารถเปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งการแบ่งสีผิวของนาคไม่ใช่สีผิวที่แท้จริง สีผิวของนาคจึงเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจเช่นเดียวกับเลื้อยคลุ่ม การหลงสีของนาค

จึงเปรียบเสมือนการหลงใหลในอำนาจ สีนตัวบทนี้จึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือแบ่งแยกชนชั้นภายในกลุ่มชาติพันธุ์นาค

4.1.2 ปัญหาของกลุ่มผู้ลี้ภัยเมินกับขนัตริธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นาค

นอกเหนือจากกลุ่มชาติพันธุ์นาคที่เป็นตัวละครหลักในเรื่องแล้ว ตัวบทยังนำเสนอภาพตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ “เมิน” ซึ่งเป็นตัวละครที่ปรากฏในตัวบทเรื่อง *นิราศมทรณพ* ของปราปต์ สาเหตุมาจากรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ เนื่องจากนาคจำเป็นต้องเปิดเมืองต้อนรับเมินเข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยจากเมืองมนุษย์ ทว่าเมินยังไม่ได้รับการยอมรับจากนาคส่วนใหญ่ สองชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันและมาอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน จึงเกิดการสร้างความบาดหมางและความเกลียดชัง เพราะตั้งแต่เมินลี้ภัยเข้ามาอยู่อาศัย ทำให้พลเมืองนาครุ่นเก่าส่วนใหญ่ก็เริ่มต่อต้านแนวคิดประชาธิปไตย แล้วต้องการกลับไปใช้ระบบอำนาจนิยมดั้งเดิม เพื่อผลักดันเมินที่เป็นชนกลุ่มน้อยให้ออกจากพื้นที่มัยเสนีย จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ก่อความรุนแรงเพื่อประท้วงต่อต้านการรับเมิน ตัวบทกล่าวถึง ตัวละครเมินไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นตอนที่ตัวละครนากล่าวถึงเมินในแง่ลบ เช่น “เงี้ยว” นาครับใช้ในคฤหาสน์สีรุ้ง ที่กล่าวถึงเมินจากชาวที่นักข่าวสัมภาษณ์ผู้นำเมิน ความว่า

“ - ผู้นำกลุ่มชาวเมินยังคงปฏิเสธว่าผู้อพยพภายใต้การดูแลของตน ไม่ใช่ต้นเหตุการแพร่กระจายของพีชเอเลียนสปีชีส์นะคะ ถึงแม้ระยะหลังจะมีการตรวจพบสาหร่ายผมนางจากทะเลแถบอ่าวไทยที่กระจายพันธุ์อยู่บริเวณชายฝั่งด้านตะวันออกของมัยเสนีย ซึ่งเป็นเขตลี้ภัยสำหรับชาวเมิน”

“นี่คือการใส่ร้ายเพื่อขับไล่ชาวเมินออกไป” ชายหน้าคมนัยน์ตาโคกพูดใส่มะคังของนักข่าว “เป็นการกระทำที่น่าอับอายและสมควรถูกประณามไม่ต่างจากแผนป้ายสี เพื่อฆ่าล้างชนชั้นล่างของนายโฆรวิสเมื่อหลายสิบปีก่อน!-”

“เชื่อถือไม่ได้หรอกค่ะ!” เสียงแทรกขึ้น ดิ่งสายตาของบัญญัติเหลือวกลับมาที่สาวรับใช้

เงี้ยวกำลังจ้องจอโทรทัศน์พร้อมรอยหยันตรงมุมปาก รอยนั้นยังอยู่เมื่อเจ้าตัวเคลื่อนไหวตามาที่เธอ “คุณคงพอรู้ว่าพวกเมินก็คือเงือก?”

บัญญัติพยัก “ฤษีเคยบอก”

“เงือกพวกนี้ไม่ได้น่ารักเหมือนการ์ตูนดิสนีย์หรอกนะคะ พวกคนนอกนะ ตั้งแต่เข้ามาอยู่ในมัยเสนียก็สร้างแต่ปัญหา” (รอยอาศิรพิช, 2561: 142-143)

และในตอนทีโกลิคนั้ขับรพพาบัญญัติและรุกค้เดินทางกลับเมืองมั้เสนีย์ ความว่า
 รจนรทแล่นผ่านม้อีกแยก รุกค้จิงซึ้นว้ให้เห็นฝูงชนที่ยืนต่อแถวยาว
 อยู่ข้างถนน อาคารฝั่งนี้ค้งเป็นแหล่งเก๋า ตีกรามจิงเล็กลงมาและมีสภาพทรุด
 โทรม

“นี่คือพวกเมิน ถ้าเป็นภาษาแบบทีแ่กเข้าใจก็คือเงือก”

บัญญัติยื่นหน้าแทบชิดกระจกหน้าต่า มุ่นค้วก้งงนงก้งไม่เชื่อเพื่อน
 “ไม่เห็นมีหางเป็นปลา ?”

“แต่ละสายพันธุ์ก็มีลักษณะพิเศษและเรื่องเล่าพิเศษไปคนละอย่าง”
 คนพูดซันเจือหยัน “เมินพวกนี้เคยมีถิ่นทีอยู่ในอ่าวไทย แต่สี่ปีก่อนเกิดวิกฤตทาง
 ทะเลก็เลยต้องลี้ภัยมา นาคชอบอ้ำงตัวว่าเป็นชนผู้เจริญและรักความเท่าเทียม
 สิทธิเสรีภาพ ก็เลยถูกกดคั้นให้รับพวกนี้เข้ามาพักพิงชั่วคราว อารมณ์แบบกลืนไม่
 เข้าคายไม่ออกนะ เพราะว่าจริง ๆ แล้วเมินถูกมองเป็นพวกซันต่ำ ซี้เกียจ ไม่ยอม
 ทำงาน เอาแต่แสวงหาปรัชญาชีวิตไปวัน ๆ แล้วมาต่อแถวขอแบ่งสวัสดิการไปฟรี ๆ”

“เมินอยู่ที่นี้สบาย หลัง ๆ ก็เลยมีพวกแอบเข้ามาสวมรอยผู้ลี้ภัยแล้ว
 ก่อเรื่องไม่ดีไปทั่ว” โกลิคนหันมาอธิบายเพิ่ม (รอยอาศิรพิช, 2561: 78)

คำกล่าวของโกลิคนและเจี้ยวทำให้เห็นอคติที่มองว่าเมินเป็นพวกไม่น่าไว้วางใจ เมินอยู่ใน
 สถานะผู้ลี้ภัยจากโลกมนุษย์ การใช้คำที่ด้อยค่าเมิน ได้แก่ พวกคนนอก ซันต่ำ ซี้เกียจ และไม่ยอม
 ทำงาน ทำให้เห็นว่านาคบางส่วนยังสร้างภาพเหมารวมกลุ่มเมินในด้านลบ ภาพของเมินในสายตาของ
 นาคจึงเป็นภาพของชาติพันธุ์ทีเข้ามาสร้างภาระและก่อความไม่สงบให้กับตัวละครชาติพันธุ์นาค แม้
 จะในตัวบทจะบรรยายถึงเมินไม่มากนัก แต่เมินเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทีทำให้นาครุ่นเก๋าส่วนใหญ่เริ่ม
 ต่อต้านระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทีเปิดกว้างมากเกินไป และต้องการเปลี่ยนแปลงการ
 ปกครองกลับไปสู่การแบ่งระบบชนชั้นดังเช่นในอดีต

“ตั้งแต่มั้เสนีย์ต้องรับพวกเมินลี้ภัย นาคหลายส่วนก็เริ่มแอนตี้
 แนวคิดความเท่าเทียม แล้วอยากกลับไปใช้ระบบอำนาจนิยมมากกว่าดล้า
 คนพวกนี้ นี่แหละทีทำให้ชื่อของคุณโมรวิสถูกยกมาใช้เป็นสัญลักษณ์อีก
 หน” (รอยอาศิรพิช, 2561: 199)

ปัญหาผู้ลี้ภัยเป็นบททดสอบขันติธรรมภายในจิตใจของกลุ่มชาติพันธุ์นาค นาคบางส่วนเปิดรับ
 เมิน อาทิเช่นตัวละครเอกชาย “รุกค้” ทว่านาคส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับเมิน แต่จำเป็นต้องรับเมินเข้ามา
 เนื่องจาก มั้เสนีย์เป็นเมืองประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นว่าอคติทางชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่สามารถ

ลบล้างชั้นติธรรมในกลุ่มนาคบางส่วนได้ ดังจะเห็นได้จากปัญหาผู้ลี้ภัยเมินที่เข้ามาขอรับที่พักอาศัยชั่วคราวและสวัสดิการจากนาค เมินจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างนาคด้วยกัน ผลิตจึงฉวยใช้ประโยชน์จากความไม่พอใจเมิน มาเป็นเครื่องมือตอบสนองอุดมการณ์ทางการเมือง โดยการร่วมมือกับพรรคพวกเพื่อต่อต้านโฆริสและร่วมมือกับตัวละครมนุษย์จากตัวบทเรื่อง*นิราศมทรรมพ* เพื่อหาทางกำจัดชาติพันธุ์เมิน

ในตอนท้ายเรื่องจะปรากฏเหตุการณ์การทำนายของเทียรชชาติที่ต้องการสานต่ออุดมการณ์ชนชั้น ความว่า

“มันสามารถอ่านได้ว่า หายนะหนึ่งจะอุบัติ และจากนั้น บุคคลสำคัญจะก่อกำเนิด! คุณผลิต คนผู้นี้ไม่ใช่แค่ทำใหْ้نَاครวมเป็นหนึ่งเดียว หรือระบบชนชั้นหวนกลับมา แต่นาคจะอยู่เหนือยิ่งไปกว่านั้น!”
(*รอยอาศิรพิช, 2561: 249*)

คำทำนายกล่าวถึงการผู้นำคนใหม่ที่จะมาสานต่ออุดมการณ์ชนชั้นของผลิต และช่วยกีดกันเมินออกไปจากมัยเสนีย์ ปราบต์ได้นำสองตัวละคร “กำมะหยี่และดร.แฮริสัน” จากเรื่อง*นิราศมทรรมพ* มามีบทบาทในตอนท้ายเรื่องของ*รอยอาศิรพิช* กำมะหยี่ต้องการใช้ประโยชน์จากเซลล์ในร่างกายเมินรักษาอาการหุนหวกถาวรของเธอ เธอจึงเป็นตัวละครสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าการพยายามสลายความแตกต่างเรื่องชนชั้นในมัยเสนีย์เป็นเรื่องยาก นาคหลายส่วนที่ต่อต้านการสลายความแตกต่างทางชนชั้น เพราะกลัวการสูญเสียอำนาจ อีกทั้งยังทำให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์เมินกลายเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ฝ่ายนาคอย่างผลิตต้องการใช้เมินเป็นเครื่องมือทางการเมือง ส่วนฝ่ายมนุษย์อย่างกำมะหยี่ต้องการใช้ร่างกายเมินเพื่อนำไปรักษาอาการป่วยของตน โดยทั้งสองฝ่ายไม่ได้คำนึงถึงมนุษยธรรมที่ควรมีต่อสิ่งมีชีวิตอื่นอย่างเมิน

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นาคไม่ไว้วางใจเมิน การแบ่งพื้นที่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของเมินและการใช้งบประมาณของนาคไปให้เมิน ในมุมมองนาคบางส่วนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมที่นาคต้องไปแบกรับปัญหาผู้ลี้ภัย แต่ในอีกมุมหนึ่ง นาคบางส่วนมองว่าเป็นเรื่องมนุษยธรรมที่เพื่อนร่วมโลกควรมีน้ำใจต่อกัน ดังนั้น ปัญหากลุ่มผู้ลี้ภัยเมินจึงเป็นบททดสอบชั้นติธรรมภายในจิตใจของตัวละครชาติพันธุ์นาคว่าจะสามารถเปิดใจกว้างรับกลุ่มชาติพันธุ์เมินเข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยได้หรือไม่ ทั้งนี้ นาครุ่นเก่าพยายามเปลี่ยนแปลงการปกครองให้กลับไปสู่รูปแบบชนชั้น เพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างชนชั้นและแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยเมิน ตัวบททำให้เห็นว่านาครุ่นเก่าส่วนใหญ่ยังคงกีดกันเมิน ในทางตรงกันข้าม ตัวบทนำเสนอการเปิดใจกว้างของนาครุ่นใหม่ นาครุ่นใหม่พยายามสลายเส้นแบ่งความแตกต่างทางชนชั้นและต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ความเท่าเทียมของทุกชนชั้นและกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนาคทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างเท่าเทียม แนวความคิดของนาครุ่นใหม่มองว่า

“...ระบอบการปกครองแบบเก่าไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับ ทำให้เกิดข้อดี
คือภาคส่วนใหญ่ช่วยกันจับตาตรวจสอบ เคียวนี้มีมัยเสนีย์กำลังอยู่บน
เส้นทางที่จะพัฒนาไปสู่ระบอบอนาธิปไตย-สหการนิยาม เน้นความเท่า
เทียมและสิทธิเสรีภาพ เพื่อพยายามลบล้างการกีดกันเก่า ๆ ออกไปให้
หมด แต่ก็ยังไปได้แบบตะกุกตะกัก ไม่ใช่ภาคทั้งหมดที่ยอมรับแนวทางนี้
แล้วก็ไม่ใช่บ้านเมืองจะสงบดีหรอกนะ” (รอย อาศิริพิช, 2561: 78)

และ “...ปัจจุบันมัยเสนีย์กำลังมุ่งหน้าสู่การปกครองตามแนวคิด
อนาธิปไตย-สหการนิยาม” (รอยอาศิริพิช, 2561: 130)

การเปลี่ยนแปลงระบอบความคิดทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง นาครุ่นใหม่จึงต้องการ
เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันไปสู่ระบอบอนาธิปไตย-สหการนิยาม ซึ่ง
เป็นระบอบการปกครองที่มอบอำนาจให้แก่ประชาชนและลดบทบาทอำนาจของรัฐ เนื่องจากนาครุ่นใหม่
สนับสนุนเรื่องความเสมอภาคของทุกชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ตัวบทนำเสนอให้เห็นความมี
อารยธรรมของนาค การปกครองแบบประชาธิปไตย สภาพบ้านเมืองที่พัฒนาแล้ว เทคโนโลยีที่
ทันสมัย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านาคไม่ได้ด้อยกว่ามนุษย์

ตัวละครนาครุ่นใหม่มีอุดมการณ์ที่ต้องการความเท่าเทียมกันของนาค ซึ่งระบอบ
ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองในปัจจุบันของมัยเสนีย์ โดยปรารถนาเสนอแนวคิดของนาครุ่นใหม่
ที่ไม่เลือกปฏิบัติระหว่างคนในกับคนนอกชาติพันธุ์ ผ่านสายตาของตัวละครมนุษย์ ความว่า

“ชายหนุ่มเชื่อมั่นในความเสมอภาค ไม่ใช่เฉพาะมนุษย์ หรือ
เผ่าพันธุ์เกินมนุษย์เช่นนาค เช่นพวกเมิน ทว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ ก็ล้วนมี
ค่าและโทษหากการมีชีวิตอย่างอิสระทั้งนั้น” (รอยอาศิริพิช, 2561: 184)

และ “การให้ค่าชีวิตหน่วยอื่นว่าด้อยต่ำกว่า ย่อมเป็นกำแพงขวาง
จมองไม่เห็นความจริงใด” (รอยอาศิริพิช, 2561: 29)

นาครุ่นใหม่จึงสร้างปรากฏการณ์ที่ทำให้เห็นว่าสังคมไม่ได้เลือกปฏิบัติกับกลุ่มผู้ลี้ภัย
แนวความคิดของนาครุ่นใหม่ไม่มีการแบ่งแยกเขาแยกเรา พวกเขาต่างมีแนวความคิดทางการเมืองไป
ทางเดียวกัน รวมทั้งการเน้นความเสมอภาคไม่ได้จำกัดแค่ในกลุ่มของชาติพันธุ์นาค แต่กลุ่มนา
ครุ่นใหม่ยังเปิดใจกว้างยอมรับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ดังเช่นความคิดของภุชงค์ที่เป็นนาครุ่นใหม่ ตัวบทจึง
นำเสนอให้เห็นภาพสัมพันธ์ที่ตึงมาระหว่างนาครุ่นใหม่กับเมิน เป็นภาพของการช่วยเหลือเกื้อกูลอีก
ฝ่ายผ่านการยอมรับกลุ่มชาติพันธุ์เมินและทำให้เห็นถึงมนุษยธรรมภายในจิตใจของนาครุ่นใหม่ที่ไม่
เลือกปฏิบัติกับกลุ่มผู้ที่เป็นชายขอบของสังคม รวมทั้งให้การช่วยเหลือเมินในฐานะผู้ลี้ภัยทาง
ธรรมชาติจากโลกมนุษย์

นอกจากการนำเสนอแนวคิดผ่านสายตาของตัวละครนาครุ่นใหม่แล้ว ในตัวบทยังนำเสนอภาพการต่อต้านและทำลายสัญลักษณ์การกีดกันทางชนชั้นของนาครกระแสนหลักที่ครอบงำสังคมของนาคร ด้วยการหลีกหนีอัตลักษณ์เดิมและสร้างอัตลักษณ์ใหม่ เช่น การไม่นิยมสร้างสถาปัตยกรรมรูปนาคร และการไม่เหยียดสีผิวของนาครต่างชนชั้น เป็นต้น ความว่า

“...บัญญัติไม่พบรูปหรือสัญลักษณ์พญานาคมากนัก นอกจากตามตึกเก่าหรือสถานที่ซึ่งดูเก่ามากจริง ๆ ราวกับว่าผู้คนสมัยใหม่พยายามถอดคราบเดิมอันซีถึงเรื่องเล่าหลอกลวงและการแบ่งแยกไปหมดสิ้น...”
(รอยอาศิรพิช, 2561: 76)

ความคิดของนาครหัวสมัยใหม่ที่ไม่ได้ยึดติดกับค่านิยมเดิม การถอดคราบเดิมจึงเปรียบเสมือนการละทิ้งอุดมการณ์กีดกันชนชั้นแบบเก่า นาครุ่นใหม่พยายามทำลายแนวความคิดแบบเก่าที่ล้ำหลังทั้งความคิด วัตถุและสถาปัตยกรรมที่เป็นสัญลักษณ์ของเผด็จการอำนาจนิยม

นอกจากการนำเสนอภาพความสัมพันธ์ที่ติระหว่างนาครุ่นใหม่กับเมินแล้ว ยังปรากฏภาพความสัมพันธ์ที่ติระหว่างเมินกับมนุษย์ ในตอนที่ภูซค์ต้องลี้ภัยทางการเมืองจากมัยเสนีย์มาอยู่โลกมนุษย์ แม้ว่าในตอนแรกภูซค์จะมองว่าสิ่งมีชีวิตอื่นด้อยกว่า ดังในเหตุการณ์ตอนที่ภูซค์กับอาโภคินมาอาศัยอยู่บ้านหลังติดกับตำหนักร่างทรงพ่อปู่พญานาคของพ่อบัญญัติ เขามองว่าบัญญัติและ “บัญชา” พ่อด้อยอำนาจกว่า แต่ทว่าเมื่อได้ใช้ชีวิตในโลกมนุษย์ระยะหนึ่ง เขาจึงมองบัญญัติกับพ่อเปลี่ยนไป เขาเห็นถึงความจำเป็นของบัญชาที่ต้องหลอกลวงชาวบ้าน เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ตั้งแต่นั้นภูซค์และอาโภคินจึงขอร่วมสังเวยกรรมพิธีกรรมร่างทรงที่ตำหนักพ่อปู่พญานาค สายสัมพันธ์อันดีเริ่มต้นเมื่อมีคนร้ายบุกมาทำร้ายบัญญัติและพ่อ ภูซค์เข้ามาปกป้องเธอ ทำให้บัญญัติได้รู้ความจริงว่าภูซค์คือนาคร หลังจากนั้นเธอจึงเริ่มสนใจสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์อื่น ความว่า

“แล้วความสัมพันธ์ระหว่างกันก็ทวนกลับมาเป็นปกติด้วยเหตุที่นั่น
อาจ ‘พิเศษ’ ขึ้นหน่อยตรงที่ – เปล่า ไม่ใช่เพราะไอ้ภูซค์ไม่ใช่คน – แต่เพราะมันคือคนที่ช่วยชีวิตบัญญัติกับพ่อไว้ต่างหาก!

และนี่เอง หนึ่งในเหตุผลสำคัญที่บัญญัติเลือกเรียนสายนี้ แม้แต่โปรเจกต์จบก็เลือกทำเรื่องนี้ สนิปส์ ความแตกต่างทางพันธุกรรม อันอาจเป็นจุดแรกเริ่มในการอธิบายถึงสายพันธุ์อื่น!” (รอยอาศิรพิช, 2561: 42)

ความสัมพันธ์ที่ดีผ่านตัวละครภูซค์ (นาคร) กับบัญญัติ (มนุษย์) ซึ่งเป็นไปตามขนบประเพณีนวนิยายแนวพาฝัน ตัวบทนำเสนอให้เห็นทั้งมิตรภาพระหว่างมนุษย์และนาคร รวมทั้งการเปิดใจกว้างยอมรับชาติพันธุ์ของทั้งสองชาติพันธุ์

4.1.3 ยุคทองของโฆรวีสกับการพยายามหวนคืนสู่อำนาจ

“โฆรวีส” เป็นอดีตผู้นำที่บ้าอำนาจและต้องการหวนคืนสู่อำนาจ โดยการใช้ประโยชน์จากร่างกายของบัญญัติเป็นเครื่องมือไปสู่อำนาจ หลังจากเกิดเหตุการณ์จุมพิตปฏิพัทธ์ระหว่างภุชค์และบัญญัติ ทำให้บัญญัติได้รับการถ่ายทอดความเป็นชาติพันธุ์นาคครั้งหนึ่งจากภุชค์ ความว่า

“เธอสัมผัสลมหายใจอ่อนของภุชค์ที่รินรดมาแตะผิวหน้า จมูกโด่งคมจนแทบฝังลงมาบนข้างแก้ม โดยเฉพาะริมฝีปากนุ่มหุ่ยที่กตริริมฝีปากของเธอจนยวบลงไป ความชื้นสัมผัสกัน ความอ่อนสัมผัสกัน กระแสบางอย่างแล่นผ่านกันแล้วคล้ายฉวยเชื้ออะไรก็อย่างที่ฝังซุ่มอยู่ในจุดประกายวาบ แสงสว่างจัดจ้ากระจ่างเป็นวงตามแนวขวาง ตามมาด้วยแรงระเบิดวาบหวามเกินทัดทาน” (รอยอาศิรพิช, 2561: 11)

การเลือกใช้คำเพื่อสื่อถึงความเหนือจริงว่า “จุดประกายวาบ แสงสว่างจัดจ้ากระจ่างเป็นวงตามแนวขวาง ตามมาด้วยแรงระเบิดวาบหวามเกินทัดทาน” (รอยอาศิรพิช, 2561: 11) คำดังกล่าวปรากฏมีผลทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงความเหนือธรรมชาติของฉากโรมแมนติก ฉากที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงความเป็นชาติพันธุ์ การใช้แฟนตาซีมาถ่ายทอดความเป็นนาคสู่ร่างกายของบัญญัติ ทำให้เธอมีสถานะเป็นตัวกลาง (Mediator) ของทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ ความว่า

“จูบ หรืออุบัติเหตุในครั้งนั้น มันทำให้เชื่อมเขาได้รับเชื้อแล้วก็สารบางอย่างจากตัวลูก สารที่มีเฉพาะในนาค เมื่อไปอยู่ในตัวเชื่อม มันก็เติบโตแล้วเปลี่ยนแปลงให้เชื่อมเริ่มมีลักษณะเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกลางระหว่างมนุษย์กับนาค” (รอยอาศิรพิช, 2561: 11)

การที่ปรารถนาลือใช้ “การจูบ” มาสร้างเหตุการณ์แฟนตาซี เพื่อสื่อถึงการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง การจูบยังนำไปสู่การสร้างสัมพันธ์ระหว่างสองชาติพันธุ์ การมีสถานะเป็นตัวเชื่อมทำให้ร่างกายของเธอเป็นพื้นที่พิเศษที่ทำลายเส้นแบ่งความแตกต่างของมนุษย์และนาค ดังนั้น บัญญัติจึงกลายเป็นตัวเชื่อมระหว่างสองชาติพันธุ์เช่นเดียวกับชื่อเล่นของตัวละครนี้ที่ปรารถนาลือตั้งชื่อว่า “เชื่อม” ร่างกายบัญญัติเป็นตัวกลาง (mediator) ที่ทำให้ดวงจิตของโฆรวีสเข้ามาฉวยใช้อำนาจเหนือร่างกายของมนุษย์ ร่างกายของเธอจึงเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์มนุษย์และนาค โดยดวงจิตของโฆรวีสมาพบเธอในร่างของงูมกร ความว่า

“...มกร¹⁹เกล็ดทองตัวใหญ่เท่าหนองกำลังเลื้อยลงมาจากหลังคา มันวางหัวลงบนพื้นระเบียง จากนั้นค่อย ๆ ชูคอขึ้น ดวงตาสีแดงวาววับจับจ้องเธอ ขณะที่ลิ้นสองแฉกแลบตัววัด ผู้ถูกจ้องรู้สึกหวิวโหวง เริ่มวิงเวียนคล้ายจะสำรอก แต่แทนที่จะสำรอก เธอกลับพบว่าตัวเองค่อย ๆ สาวเท้าที่อ ๆ ตรงไปยังประตูระเบียงโดยไม่อาจควบคุมตัว...ไม่!อย่าไป!ไปไม่ได้นะ! หญิงสาวป่าวร้องในอก ทว่าร่างยังคงเป็นสิทธิ์ของคนอื่น...มกรเกล็ดทองไม่สนใจเธออีก ราวกับรู้ว่าถึงอย่างไรเธอก็จะไม่พันมนตร์สะกดของมันไปได้ หัวสามเหลี่ยมค่อยขยับหย่อนจากระเบียงตกลงไปเบื้องล่าง พร้อม ๆ กับที่มือของเธอค่อย ๆ เลื่อนเปิดประตูกระจกข้างระเบียงออกจนเกิดเสียงดังเอี๊ยด...” (รอยอาศิรพิช, 2561: 112-113)

อีกทั้ง การใช้องค์ประกอบแฟนตาซีมาสร้างสถานการณ์ในสภาวะกึ่งจริงกึ่งความฝัน เพื่อสร้างความสมจริงในสภาวะที่ตัวละครตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวโดยไม่ยินยอม ทั้งนี้ ตัวบทนำเสนอให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่นามีสถานะเหนือกว่ามนุษย์ การที่โพรวิสใช้อำนาจผ่านร่างกายของเพศหญิง ไม่ได้ทำให้อำนาจของความเป็นชายที่สิ้นสุดลงไป เนื่องจากเขายังใช้ดวงจิตเพื่อควบคุมร่างกายของบัญญัติให้ทำตามคำสั่งของตน โดยที่บัญญัติไม่สามารถขัดขืนและจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ เพราะ “...ร่างยังคงเป็นสิทธิ์ของคนอื่น” (รอยอาศิรพิช, 2561: 113) บัญญัติจึงสูญเสียความเป็นเจ้าของร่างกายของตนเอง ซึ่งเชื่อมโยงถึงอำนาจความเป็นชายในระบบบิดาธิปไตยที่เพศชายมีอำนาจเหนือร่างกายของเพศหญิง ความว่า

“...นี่ช่างเหมือนภาวการณ์ถูกลึง เหมือนมีใครมา ‘เข้าทรง’ เธอโดยวิสาสะ! บัญชีรู้สึกว้าวินญาณของเธอเริ่มมีน้ำตาปริ้ม นึกไปว่านี่อาจเป็นวิบากที่ตัวเองและพ่อเข้าทรงกำมะลอ เพื่อหลอกชาวบ้านมาโดยตลอด กอบโกยผลประโยชน์โดยใช้อำนาจจอมปลอมมาตลอด ในที่สุดจึงมีคนมากอบโกยผลประโยชน์จากเธอคืนโดยใช้อำนาจอันคือร่างกายของเธอเอง บ้าง ใช่มั้ยเป็นเช่นนี้ ความรู้สึกของการถูกบงการโดยเจ้าของอำนาจมืดเท็จมันเป็นเช่นนี้!” (รอยอาศิรพิช, 2561: 263)

¹⁹ คำว่า “มกร” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 หมายถึง น. มังกร, ชื่อดาวราศีที่ ๑๐. (ป., ส.).

นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงความเชื่อเรื่อง “การถูกสิง” และ “การเข้าทรง” ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของไทย และทำให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับอำนาจที่มองไม่เห็นหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยอำนาจดังกล่าวได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมไทย อีกทั้งยังสื่อถึงการที่โหราศาสตร์เข้ามาครอบงำและบงการต่อร่างกายบัญญัติ เปรียบได้กับการที่รัฐกระทำต่อประชาชนที่ไร้อำนาจ ไม่เพียงแต่การครอบงำทางร่างกาย แต่ยังรวมไปถึงการครอบงำความคิด โหราศาสตร์ครอบงำความคิดของบัญญัติ ทำให้เธอไม่สามารถกระทำได้ตามที่นึกคิด เช่นเดียวกับการที่รัฐครอบงำความคิดของประชาชนให้อยู่ภายใต้อำนาจและถ่ายทอดความคิดกระแสหลักให้กับคนในสังคม

ตัวละครเอกชายที่มีบทบาทสำคัญในตัวบท และเป็นตัวละครที่สำคัญต่อการสร้างดินแดนมายเซียนีคือ “โหราวิส”²⁰ เขาเป็นตัวละครนาคนชั้นบนสุดคือ “นาครตระกูลวิรูปักษ์หรือนาคสีทอง” สีทองเป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์และเชื่อมโยงกับสถานภาพชนชั้นสูง เสื้อคลุมหนังมังกรสีทองที่โหราวิสสวมใส่จึงเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำให้โหราวิส อีกทั้ง การที่ปราบปรามเลือกใช้สีทองยังช่วยเสริมสร้างลักษณะ บุคลิกตัวละครของโหราวิสที่เป็นวีรบุรุษ และเป็นผู้นำทางการเมืองที่นาคนทุกคนต่างเคารพยกย่อง ความว่า

“...นาคนผู้นาย่อมต้องการหนังงูยักษ์ที่มีเส้นผมเป็นงูมาห่มแทนเสื้อคลุม หรือคราบอื่น ๆ ที่ใช้ประกาศอำนาจ เพราะอำนาจจากคราบชนิดนี้มี ความหมายสูงสุดในตัวมันเอง” (รอยอาศิรพิช, 2561: 107)

และในตอนที่ยุติธรรมได้เห็นงูมังกรสีทองตัวที่โหราวิสล่าได้ “...จนในที่สุด ต้นกำเนิดเสียงก็ไหลหน้าในวงแสงของหลอดไฟที่ตามอยู่ข้างชานชาลา

ไซ ไม่ผิดหรอก ที่ใช้คำว่า ‘ไหลหน้า’ เพราะสิ่งที่พ้นจากอาณาเขตมีดมา คือหัวสามเหลี่ยมของงูขนาดยักษ์

ดวงตาเท่าล้อรถชุดเหมืองเป็นสีน้ำตาลแดง ตัดกับผิวเป็นเกล็ดมันวับ ขาวนวลสลบปลายเหลืองทอง บนหน้าผากมีหงอนยาวสูงลับหายไปในความมืด ส่วนปลายหน้ามีรูคล้ายรูจมูกขนาดใหญ่ เมื่อเลื้อยมาหยุดข้างชาน ปากก็ค่อย ๆ เปิด อ้ากว้างขนาดที่สามารถงับกลืนคนบนชานชาลาได้รวดเดียวสบาย ๆ ... ดวงตาเบิกกว้าง ยังตะลึงกับสิ่งที่อยู่ข้างในปากงู มันไม่ใช่อวัยวะภายในอสรพิษอีก สิบไป ทว่าถูกเสริมด้วยวัสดุต่าง ๆ ทั้งเหล็ก และยางบูพื้น แล้วแบ่งเป็นห้องเหมือนตู้รถไฟ ตู้รถไฟที่ไม่ได้ตกแต่งภายนอกเป็นตัวยุ ทว่าถูกยัดเข้าไปในคราบงู!

²⁰ คำว่า “โหราวิส” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2544 หมายถึง น.งูพิษ, ว.มีพิษร้าย

ภุชบอกรเพื่อน “เห็นรึยัง สิ่งที่น่ากลัวใช้หมั่น มันยิ่งใหญ่มากกว่าพวกคิวิไลซ์มากขนาดไหน!”
(รอยอาศิรพิช, 2561: 58-59)

การบรรยายภาพของมกรยักษ์ที่น่ากลัว ลักษณะสีทองของมกรเชื่อมโยงถึงชนชั้นสูง เกล็ดมัน แวววาวสื่อถึงลักษณะความร่ำรวยมั่งคั่ง หงอนยาวและขนาดงูที่ใหญ่เกินกว่าขนาดทั่วไปจะปราบได้ ทำให้เห็นว่าผู้ที่ฆ่ามกรตัวนี้ได้ต้องมีพลังมหาศาล อีกทั้ง การที่ขนาดการใช้ประโยชน์จากมกรเป็นความ ย้อนแย้งของนาคที่ไม่ยอมรับการสังวาสระหว่างนาคกับงู แต่กลับใช้ประโยชน์จากมกรหรือลูกที่เกิด จากนาคสังวาสกับงู มกรจึงกลายเป็นเครื่องมือทรงอำนาจของชนชั้นนำ นอกเหนือจากจะนำมาสวม ใส่เพื่อสื่อถึงอำนาจบารมีแล้ว ยังเป็นเหมือนการชวนเชื่อให้ชนชั้นล่างศรัทธาผู้สวมใส่อีกด้วย หนังสือหรือ กระจาบุจึงเป็นสิ่งที่นาคควยใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ตน โฆรวิสใช้ตำนาน²¹การฆ่า ก่อลัญจกรสีทองเพื่อสร้างอำนาจและความชอบธรรมในการปกครองมัยเสนีย์ทั้งนี้ “ก่อลัญจกร” เกิด จากนาคที่สังวาสกับงู ปราบตั้ยังใช้ลักษณะแพนตาซีมาสร้างเหตุการณ์ที่น่ากลัวสังวาสกับงู ขณะที่นาค ในตัวบทนี้มีลักษณะเป็นชนพื้นเมืองที่รูปร่างเหมือนมนุษย์ ส่วนงูมีสถานะเป็นสัตว์ ทำให้เห็นว่านาค สามารถมีความสัมพันธ์และสื่อสารกับงูได้ เมื่อลูกที่เกิดมามีผมเป็นงูตัวเล็กๆ จะเรียกว่า “ก่อลัญจกร” เป็นชนชั้นต่ำที่สุดของนาคและถูกกีดกันออกจากชาติพันธุ์นาค แต่กลับเป็นที่ต้องการของชนชั้นสูง และเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำ

ด้วยเหตุนี้ อำนาจทางการเมืองของโฆรวิสจึงเหนือกว่าขนาดทั่วไป อภิสทธิ์ต่างๆ ที่เขาได้รับ เกิดจากการนำตำนานมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง เมื่อพิจารณาตำนานในตัวบทจะพบเรื่องเล่าที่ เกี่ยวข้องกับรัฐบุรุษของนาคคือ เรื่องเล่าของโฆรวิสที่ว่าโฆรวิสเป็นผู้ล่าก่อลัญจกรสีทองตัวใหญ่ที่สุดได้ ปราบตั้ใช้เรื่องเล่านี้เป็นเครื่องมือแสดงออกถึงอำนาจของโฆรวิส ความว่า

“ว่ากันว่า โฆรวิสคนนี้ไม่ใช่ขนาดธรรมดา เขามีพลังจิตพิเศษ ตอน แรกงูมันหลบอยู่ใต้ดินลึกมาก ต้องใช้พลังจิตตรวจหาจนพบ แล้วเร้าให้มัน ขึ้นมาสู้...สรุปว่าผู้ชายคนนี้ได้จริงอย่างที่โฆษณา ใคร ๆ ก็เลยศรัทธาไปพัก ใหญ่ ตัวเขาเองถูกตระกูลสีทองยกขึ้นพรอพะกันด้ากลายเป็นผู้นำใหม่ แล้ว นาคตระกูลอื่น ๆ ก็ยอมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เข้ามาปกครองมัยเสนีย์ ด้วย” (รอยอาศิรพิช, 2561: 130)

ปราบตั้ใช้แพนตาซีสร้างพลังจิตเหนือธรรมชาติให้โฆรวิส เป็นตัวละครนาคที่มีพลังจิตพิเศษ เหนือกว่านาคคนอื่น ทำให้เห็นบทบาทของแพนตาซีในการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองให้อภิสทธิ์

²¹ พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม) ให้ความหมายคำว่า “ตำนาน (legend)” ว่าหมายถึง นิทานหรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีลักษณะกึ่งเรื่องปรัมปรา กึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นเรื่องที่มี ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์มากกว่าเรื่องปรัมปรา (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561: 285)

ชนอย่างโฆรวิสกลายเป็นผู้นำ พลังจิตกลายเป็นอำนาจอย่างหนึ่งที่ใช้ควบคุมร่างกายและความคิดของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจนั้น นอกจากนี้ ปรាប់ตัวยังใช้ตำนานมาบิบบาทในการโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda)²² ให้อภิสัทธีชน เพื่อครอบงำความคิดของนาคชนชั้นล่างว่านาคที่แข็งแกร่งที่สุดคือนาคชนชั้นสีทอง อาจกล่าวได้ว่า ตำนานดังกล่าวบิบบาทเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้กลุ่มนาคชนชั้นสีทอง อีกทั้งทำให้เห็นการใช้เรื่องเล่ามาสร้างอำนาจให้โฆรวิสกลายเป็นวีรบุรุษ ปรាប់ตัวยังเสียดสีการใช้ประวัติศาสตร์กระแสหลัก เพื่อสร้างความเคารพศรัทธาในตัวบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำ

ความแตกต่างทางชนชั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นาครุ่นใหม่ต้องการเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ในขณะที่นาครุ่นเก่าพยายามที่จะรักษาอำนาจของตนไว้ เพราะความต่างทางชนชั้นเป็นสิ่งที่ช่วยควบคุมชนชั้นล่าง ไม่ให้มีอำนาจเทียบเท่าชนชั้นบนได้ ตำนานดังกล่าวจึงทำหน้าที่ควบคุมไม่ให้นาคชนชั้นล่างต่อต้านนาคชนชั้นบน เพราะนาคชนชั้นล่างต่างเข้าใจว่าร่างกายตนอ่อนแอกว่าชนชั้นบน จนไม่สามารถที่จะหาทางต่อสู้กับชนชั้นบนได้ ซึ่งเป็นมายาคติสำคัญที่ครอบงำความคิดของนาคชนชั้นล่าง นอกจากนี้ ตำนานยังเอื้อประโยชน์ทางการเมืองให้โฆรวิสได้รับการเลือกตั้งเป็นพญานาคราชาอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า ตำนานในนวนิยายเรื่อง *รอยอาศิรพิช* ได้กลายเป็นเครื่องมืออันทรงอิทธิพลของชนชั้นบน เพื่อควบคุมความคิดและพฤติกรรมของนาคชนชั้นล่าง ตำนานดังกล่าวยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับสถานะของนาคชนชั้นสีทองคนอื่นอยู่เหนือสุดในสังคมนาค เช่น ตัวละครนักบวชนาคสีทองชื่อ “เทียรฆชาติ²³” ความว่า

“...มีเพียงคนเดียวที่ใช้ผ้าขาวคล้องร่างทั้งผืน และไว้ผมยาวยาว
ละม้ายพราหมณ์ เป็นชายร่างสูงใหญ่กว่าคนทั้งหมด ผิวเป็นสีทองสะท้อน
แดดวันจนดูระยิบระยับ...คุณเทียรฆชาติเป็นนาคในตระกูลวิรูปักษ์...ตั้งแต่
มัธยมศึกษาลีกศาสนาประจำชาติ นาคเกือบครึ่งก็ประกาศตัวว่าไม่นับถือ
ศาสนาอะไรอีก แต่อีกครึ่งก็กระจายไปรับศาสนา หรือไม่ก็ก่อตั้งลัทธิใหม่
อีกเป็นพันลัทธิ คุณเทียรฆชาติ นี่แกอยู่ในลัทธิเก่าแก่และมีคนยอมรับมาก
ที่สุด นักบวชในลัทธิถูกจำกัดไว้เฉพาะตระกูลสีทอง เพราะตามความเชื่อ
เก่า เลือดของนาคตระกูลนี้พิเศษที่สุด สามารถป้องกันพิษร้ายได้ทุกชนิด
ถ้ารับตระกูลอื่นมาปน จะทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ในการคุ้มภัยหย่อนลง”
(รอยอาศิรพิช, 2561: 130)

²² การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) หมายถึง ความพยายามในการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เชื่อหรือคล้อยตามความคิดเห็น หรือข้อเสนอของตน เพื่อเป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตน โดยลักษณะสำคัญของการโฆษณาชวนเชื่อคือ ข้อเท็จจริงสำคัญน้อยกว่าผลที่ต้องการได้รับ (ศิริรัตน์ แอดสกูล, 2560:275)

²³ คำว่า “เทียรฆชาติ” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 หมายถึง น. งู

ตำนานช่วยสร้างความพิเศษให้ชนชั้นสีทอง ไม่ใช่แค่ในสังคมฆราวาสของนาค แต่ยังส่งอิทธิพลไปถึงสังคมนักบวชของนาค อย่างเช่นนักบวชลัทธิสีทองจะรับเฉพาะนักบวชอยู่ในชนชั้นนาคสีทองเท่านั้นทำให้เห็นการแบ่งแยกชนชั้นในสังคมนักบวช โดยหยิบยกเรื่อง “ความศักดิ์สิทธิ์” มาติดกันนาคสีอื่น ทั้งนี้ ชื่อของโฆรวิสกลายเป็นสัญลักษณ์ของระบอบอำนาจนิยมในมัยเสนีย์ นาคทุกคนต่างเข้าใจว่าโฆรวิสเป็นนาคที่ต้องการสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับมัยเสนีย์ เป็นนาคที่กีดกันชนชั้นและกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์เมินออกไป แต่แท้จริงแล้ว จุดประสงค์เบื้องหลังของโฆรวิสต้องการทำให้นาคทุกคนเสมอภาคและเท่าเทียมกัน แต่เพราะภูมิหลังของโฆรวิสเป็นตระกูลชั้นสูงที่สุดของนาค ทำให้เขาต้องยอมจำนนเอื้อผลประโยชน์ให้กลุ่มนาคสีทองบ้างหน้า โดยรอวันที่เขาวางแผนการผลิตเชรุ่มที่ทำให้ทุกคนตาบอดสีได้สำเร็จ เพื่อลดปัญหาการกีดกันสีผิวระหว่างนาค

อุดมการณ์ของโฆรวิสมีจุดประสงค์ที่เป็นประโยชน์เพื่อสร้างความเสมอภาคต่อนาคส่วนรวม แต่วิธีการที่โฆรวิสทำไม่ถูกต้อง เพราะการวางแผนสร้างพาหะที่บังคับให้นาคทุกคนตาบอดสีนั้น เป็นวิธีการของระบบอำนาจนิยมแบบหนึ่งที่ยังบังคับให้นาคตาบอดสีโดยไม่ยินยอม การกระทำดังกล่าวของโฆรวิสเป็นการกระทำที่เจตนาที่ดีต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมนาคให้ทุกคนเสมอภาค แต่วิธีการที่ทำนั้นไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ในตัวบทนำเสนอแผนการของโฆรวิสที่ก่อความรุนแรงในกลุ่มผู้ชุมนุมผิวสีดำ เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ผิดกฎหมายและเป็นการใช้ชีวิตของนาคชนชั้นล่างเป็นเครื่องมือ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม

การก่อเหตุรุนแรงทางการเมืองได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนาครุ่นเก่า แม้ว่าดวงจิตของโฆรวิสจะถูกถอดออกจากร่างไปแล้ว แต่แนวคิดทางการเมืองของเขาได้ถ่ายทอดสู่ผู้ที่สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น ในตอนที่ภูซค์เล่าเรื่องราวของผู้ที่สนับสนุนแนวคิดของโฆรวิส ความว่า

“...ภูซค์รู้ว่าขณะนี้ชื่อพ่อถูกใช้เป็นศาลดาของพวกใต้ดิน คลื่นใต้ น้ำเหล่านั้นรอวันที่รูปแบบการปกครองเดิมจะหวนมา นาคอนุรักษนิยมหัวรุนแรงรายหนึ่งก่อคดีฆาตกรรมผู้บริสุทธิ์ถึง 77 รายแถมยังหนีการจับกุมได้ตลอด เพราะผู้มีแนวคิดเดียวกันคอยให้ความช่วยเหลือ ต่อเมื่อถูกรวบตัวได้ แทนที่จะยอมรับว่าตัวเองวิกลจริตตามที่นายฝ่ายตนแนะนำ เจ้าตัวกลับปฏิเสธและยืนยันว่าได้กระทำการไต่ตรงโดยสติสัมปชัญญะครบถ้วน เพื่อลงโทษสังคมมัยเสนีย์ที่เปิดกว้างต่อผู้อพยพชาวเมินมากเกินไป...ในศาลตัดสินโทษสูงสุดนี้ คนร้ายจึงขู่ว่าบั้นเหนื่อศีรษะเสมือนได้รับชัยชนะ ชำยังตั้งใจหันตะโกนออกสื่อว่าตัวเองทำสำเร็จ หากร่างนี้ไร้วิญญาณเมื่อไหร่ ขอให้ดวงจิตของโฆรวิสที่ยังผนวกรอยู่ได้กลับมาสิงสถิตใช้ร่างของตนเพื่อสืบสานอุดมการณ์ด้วย” (รอยอาศิรพิช, 2561: 201)

จากบทบรรยายข้างต้น นาคอนุรักษ์นิยมหัวรุนแรงเปรียบได้กับกลุ่มแนวคิดทางการเมืองที่สุดขั้ว และการเลือกใช้คำว่า “ศาสตาของพวกใต้ดิน” สื่อถึงการที่แนวคิดของโฆรวิสไม่ได้รับการยอมรับจากนาคส่วนใหญ่อีกต่อไป โฆรวิสไม่ใช่แค่ผู้นำแต่เป็นศาสตาของคนบางกลุ่ม คนเหล่านั้นมีแนวคิดที่จะทำลายผู้ที่คิดต่าง และพร้อมสานต่ออุดมการณ์นี้ ทำให้เห็นว่าอุดมการณ์ที่โฆรวิสสร้างขึ้น (บังหน้า) ได้ส่งอิทธิพลต่อความคิดของคนบางกลุ่ม จนนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว แม้ว่าภายนอกโฆรวิสจะแสดงออกว่าเป็นพวกอนุรักษ์นิยม แต่เบื้องหลังเขามีแนวคิดเผด็จการที่ต้องการให้นาคเท่าเทียมกัน โดยไม่สนใจวิธีการว่าถูกต้องหรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าตัวบทกำลังเสียดสีผู้นำที่บ้าอำนาจอย่างโฆรวิสที่คิดว่าตนมีพลังพิเศษจนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ และเปลี่ยนแปลงสังคมนาคได้ โดยมองเพียงแคในมุมมองของตนเองว่าตนมีอำนาจจะกระทำสิ่งใดกับนาคใต้ปกครองก็ได้ แม้ผู้ต่ออำนาจจะไม่ยินยอมก็ตาม อีกทั้ง ยังทำให้เห็นความไร้มนุษยธรรมภายในจิตใจของโฆรวิสที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้บริสุทธิ์ เพื่อหวังผลทางการเมือง

ทว่าแนวคิดอำนาจนิยมของโฆรวิสไม่เป็นที่นิยมในกลุ่มชาติพันธุ์นาครุ่นใหม่ นาครุ่นใหม่พยายามสลایความแตกต่างระหว่างชนชั้นของนาค ทำให้นโยบายการแบ่งแยกสีผิวของโฆรวิสถูกต่อต้านจากนาครุ่นใหม่ ความว่า

“ช่วงหลังโฆรวิสใช้ตำแหน่งพยานาคราชออกนโยบายกีดกันแบ่งแยกเพื่อยกสิทธิ์ขึ้นเหมือนสมัยก่อน ก็เลยโดนปฏิวัติ ตัวเขาเองถูกลอบสังหาร และยังจับตัวคนร้ายไม่ได้จนถึงทุกวันนี้...ตอนนั้นแม้แต่ชื่อโฆรวิสก็เป็นชื่อต้องห้ามไปพักใหญ่ เพราะคนสีอื่นโกรธแค้นและต้องการถอนรากถอนโคนเรื่องการแบ่งแยกให้สิ้นซาก พวกสิทธิ์ถึงจะมีอำนาจมากขนาดไหนก็ยังไม่กล้าหือ นักบวชในลัทธินี้เอง ส่วนหนึ่งก็เป็นกลุ่มสนับสนุนโฆรวิสเหมือนกัน แต่ถึงขนาดนั้นยังไม่กล้ารับศพมาทำพิธีเลย”
(รอยอาศิรพิช, 2561: 130)

จากบทบรรยายจะเห็นว่า นโยบายที่ไม่เป็นธรรมจะได้รับการต่อต้านจากนาครุ่นใหม่ เนื่องจากนโยบายทางการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่จะควบคุมความคิดของคนในสังคม การต่อต้านนโยบายดังกล่าว จึงเป็นการพยายามเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในสังคม นาครุ่นใหม่จึงต่อต้านการแบ่งแยกสีผิว ความว่า

วิธีได้มาซึ่งหนังงู หรือใช้ตามภาษานาคว่า ‘การเกิด’ เนี่ย ถือเป็นเครื่องมือแบ่งแยกชนชั้นของนาคอีกอย่าง” ภูซค์แบ่ปากข้างหนึ่ง
“นี่กว่านาคแบ่งชนชั้นตามการจัดตระกูลเหมือนวรรณะในอินเดียซะอีก ?”

“ก็ใช่อีกแหละ” คราวนี้คนแบ่เลยแบ่ปากทั้งสองข้าง “นาคเป็นชนเผ่าที่มีค่านิยมเรื่องชนชั้นเข้มข้น เรียกว่าถึงจะถูกเหยียดหยามจากพวกคิวิไลซ์แล้ว ในชนเผ่าตัวเองก็ยังเหยียดกันเองอีกด้วย แกจะเห็นว่าแม้แต่ตามตำราต่าง ๆ ของมนุษย์ยังไปรู้วิธี ‘จัดกลุ่ม’ มาหลายเกณฑ์จนตุงไปหมด ความจริงคือนอกจากง เรื่องพวกนี้ยังงี่เง่าทั้งนั้น” (รอยอาศิรพิช, 2561: 64)

และ “- - ที่น่าตลกก็คือ สีมิวที่นาคินยามให้ตัวเอง แท้ที่จริงก็ยังไม่ใช่สีผิวของตัวเองด้วยซ้ำ แต่เป็นสีของงูมกรที่ตัวเองไปฆ่ามาต่างหาก มันเป็นเรื่องของการกีดกันและแย่งชิงอำนาจ งูมกรมีสีช่วงชีวิต แรกเกิดผิวและเกล็ดเป็นสีดำ พอโตขึ้นก็เริ่มเปลี่ยนเป็นสีเขียว เหลืองบรุ่ม และกลายเป็นทองในช่วงโตเต็มวัย ฉะนั้นมกรเกล็ดทองเลยร้ายกาจและฆ่ายากกว่ามกรเกล็ดสีอื่น ๆ ลดหลั่นกันไป นาคที่ล่างูมกรแต่ละสีมาได้เลยกลายเป็นถูกประทับตราความเก่งและความแกร่งด้วยเลื้อยคลุมของตนเอง ยิ่งกว่านั้นก็ยัง ‘หลงสี’ ด้วยการทุบเกล็ดและหนังงูมาทำให้เกิดคราบแทนสีผิวของตัวเองด้วย พวกผิวทองได้รับการยกย่องและมักจะมีสิทธิพิเศษในชนชั้นปกครอง ไป ๆ มา ๆ ก็เลยไม่อยากให้อำนาจของตัวเองหลุดไปอยู่ในมือคนอื่น สุดท้ายก็ใช้อำนาจของตัวเองนั้นละ ออกข้อกำหนดว่าลูกหลานของแต่ละวงศ์จะแหกไปฆ่างูสีที่ต่างจากพ่อแม่ตัวเองไม่ได้ กลายเป็นการแบ่งแยกตระกูลกันไป” (รอยอาศิรพิช, 2561: 65)

จะเห็นว่านาครุ่นใหม่มองว่าการแบ่งแยกสีผิวเป็นเรื่องที่ไร้สาระและเสียดีสังคมที่ให้คุณค่ากับสีผิวจนเกิดการเลือกปฏิบัติและแบ่งแยก รวมทั้งการให้อภิสิทธิ์ชนชั้นสูงมากกว่าชนชั้นสีอื่น นอกจากนี้ สัญลักษณ์ของการแบ่งแยกชนชั้นของนาคคือ “เรื่องงูมกรสีทอง” ซึ่งเป็นงูที่โฆรวิสล่าได้ ยังถูกต่อต้านจากนาครุ่นใหม่ที่ไม่ต้องการสนับสนุนระบอบอำนาจนิยมของโฆรวิส ความว่า

“...เจ้าของสายเรื่องนี้เป็นพวกสีทอง และเจ้าตัวก็เคยได้รับการยกย่องว่าเป็นนาคที่ล่ามกรตัวใหญ่ที่สุดได้...แต่เนี่ยเป็นโลกยุคหลังจากการเปิดโปงเรื่องหลอกลวงกตขี่ทั้งหลายแล้วไง ไม่มีนาครุ่นใหม่ไหนที่เห็นดีเห็นงามกับความเปิ่น ‘สี’ อีกต่อไปแล้ว เรื่องงูทองล่าบ่อเริ่มเลยกลายเป็นการติสคริมีเนตและถูกแบนไปซะงั้น แต่นักวิชาการที่ศึกษาอำนาจในสังคม บางรายก็ตีความว่ามันเป็นการเอาคตินของทายาทพวกผิวเขียวกับดำเหมือนกัน” (รอยอาศิรพิช, 2561: 66)

จากบทบรรยายข้างต้น การเอาคราบงุมกรที่โฆรวิสล่าได้มาหุ้มตุ๋นไฟ สื่อถึงความยิ่งใหญ่ของ นาคที่ล่ามกรตัวนี้ได้ ในทางหนึ่งเป็นการระลึกถึงอดีตผู้นำอย่างโฆรวิส และในอีกทางหนึ่งเป็นการ ประณามการกระทำของเขาที่ฆ่าผู้บริสุทธิ์ การทำลายสัญลักษณ์ของแนวคิดเผด็จการอำนาจนิยม แสดงให้เห็นว่านาครุ่นใหม่ที่อยู่ด้านแนวคิดการกีดกันสีผิวนั้น เป็นขบวนการเคลื่อนไหวสำคัญของ เยาวชนรุ่นใหม่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เสมอภาคกัน การเคลื่อนไหวของภาคสังคมนี้เกิดจาก ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ที่ทำให้เห็นความจริงที่ว่า สีผิวของนาคที่แตกต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อ ความแข็งแรงของร่างกายนาค นับเป็นการต่อต้านวาทกรรมกระแสหลักที่ครอบงำความคิดของคนใน สังคม

ในตัวยานจะนำเสนอตัวละคร “ผณิน” เป็นตัวละครสำคัญที่พยายามต่อต้านการหวงคืนสู่อำนาจของโฆรวิส ภูมิหลังเป็นนาคตระกูลฉัพพยาปุตตะหรือนาคสีรุ้ง เป็นแพทย์ นักวิจัยเซรุ่ม และเป็นภรรยาของโฆรวิส (อดีตพญานาคราช) ผณินเป็นนาคฝั่งอนุรักษนิยม เธอมีแนวคิดเช่นเดียวกับ นาครุ่นเก่าส่วนใหญ่ที่ต้องการระบบชนชั้น ผณินเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านแนวคิดที่ แท้จริงของโฆรวิส ความว่า

“...และเธอก็ตกหลุมรักความเพียบพร้อมของเธอ เสน่ห์ของเธอ โดยเฉพาะ ‘อำนาจ’ ในมือเธอ อำนาจที่คนในตระกูลเธอไม่เคยได้แตะ! แม้ ฉัพพยาปุตตะจะเป็นตระกูลสูงอันดับสองของเหล่านาค มีความเป็นอยู่สุขสบายไม่ต่างจากพวกวิรูปักษ์ หากก็แค่อันดับสอง สองกับหนึ่งไม่เคย เหมือนกัน! โดยเฉพาะเมื่อการรวมอำนาจให้อันดับหนึ่งสูงส่งยิ่งใหญ่ห่างไปทุกที ฉัพพยาปุตตะถูกมองเป็นเพียงมิตร มิตรกึ่งๆมือเท้า! ยิ่งส่งเสริมพวกนั้นเท่าไร พวกมันก็ยิ่งออกนโยบายและกฎหมายมาส่งเสริมพวกเดียวกันเอง กีดกันคนนอกไม่ให้มีทางยิ่งใหญ่ได้อย่างพวกตัวเอง แม้แต่ มิตรก็เถอะ!” (รอยอาศิรพิช, 2561: 239)

นาคอันดับหนึ่งเปรียบได้กับชนชั้นกษัตริย์และราชวงศ์ ส่วนอันดับสองที่เป็นนาคชนชั้นสีรุ้งเปรียบได้กับชนชั้นนำในสังคมไทย ทั้งข้าราชการชั้นสูงและนักธุรกิจชั้นนำที่ทรงอิทธิพล ผณินกลัว การสูญเสียอำนาจและผลประโยชน์ การเป็นนาคตระกูลชนชั้นรอง ทำให้เธอพยายามช่วงชิงอำนาจจากชนชั้นสีทอง เพื่อยกระดับชนชั้นสีรุ้งและทวงคืนความยุติธรรมจากการถูกนาคชนชั้นสีทองกีดกันในตัวยานได้วิพากษ์วิจารณ์อภิสิทธิ์ชนที่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องของตน ดังนั้น การแต่งงานของ ผณินจึงเป็นการพยายามสลายความแตกต่างระหว่างชนชั้นสีทองกับสีรุ้ง และเลื่อนสถานะความเป็นสีรุ้งของผณินให้สูงส่งเทียบเท่านาคสีทอง

หลังจากการแต่งงาน เหตุการณ์กลับไม่เป็นดังที่ผณินคาดคิด เธอมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกับสามีอย่างชัดเจน เนื่องจากในตอนแรกเธอเข้าใจว่าสามีมีแนวคิดอนุรักษนิยม แต่ในวันหนึ่งโฆรวิสมา

ขอร้องให้เธอสร้างพาหะนำโรคที่สามารถทำลายเซลล์รูปกรวยในดวงตาของนาคทุกราย โฆรวิส ต้องการลดอำนาจของชนชั้นสีทองและสีรุ้ง โดยการทำให้นาคทุกรายตาบอดสี เพื่อลดปัญหาการกีดกันสีผิวในสังคมอนาคต ความว่า

“ความยุ่งยากในมายเฮนีย์ส่วนใหญ่ก็มีพื้นฐานมาจากระบบชนชั้น และการกีดกันเรื่อง ‘สี’ ทั้งนี้ ถ้าเราตัดต้นตอของมันทิ้งไป อะไรหลาย ๆ อย่างน่าจะดีขึ้น...ผมรู้ เป็นไอเดียบ้า ๆ การบังคับให้ทุกคนต้อง ‘พิการ’ โดยไม่มีสิทธิ์เลือก มันก็คงไม่ต่างจากวิธีเผด็จการ...ทุกวันนี้มายเฮนีย์เดินมาถึงยุคประชาธิปไตยผลิบาน แต่มันก็ยังไม่เคยแบ่งบานอย่างแท้จริงได้ เพราะพวกเราสีทองกับสีรุ้งยังกุมอำนาจอยู่ข้างหลังโดยอาศัยรากฐานความเชื่อเก่าๆ ...” (รอยอาคริพิซ, 2561: 239-240)

ตัวบทวิพากษ์วิจารณ์การเมืองระบอบประชาธิปไตยที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะการเมืองไทยยังคงอยู่ภายใต้อำนาจของชนชั้นสูง ทั้งทหารชั้นผู้ใหญ่และชนชั้นนำที่คอยชักใยอยู่เบื้องหลัง ทำให้เห็นว่าอำนาจที่แท้จริงจึงไม่ได้ตกอยู่ที่ประชาชน นอกจากนี้ ปราปต์กำลังเสียดสีวิธีเผด็จการของของโฆรวิส และนำเสนอภาพความขัดแย้งระหว่างสองแนวคิด ผลิตเป็นนาคที่นิยมเรื่องระบบชนชั้นและต้องการให้ชนชั้นของเธอสูงส่ง แตกต่างจากโฆรวิสที่ต้องการให้นาคเท่าเทียมกันทุกคน นอกจากนี้ปราปต์ยังสะท้อนให้เห็นว่าการที่ประชาธิปไตยไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เพราะถูกขัดขวางโดยกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมคือ ชนชั้นนำ (นาคสีรุ้ง) และชนชั้นสูง (นาคสีทอง)

ปมความขัดแย้งระหว่างเธอและสามียิ่งปะทุแรงขึ้น เมื่อโฆรวิสยังไม่หยุดยั้งอุดมการณ์ จนทำให้ครอบครัวตกต่ำ จนทั้งครอบครัวต้องหลบหนีไปเมืองมนุษย์ ทำให้ผลิตินเข้าใจว่าการที่โฆรวิส เลิกแต่งงานกับเธอเพียงเพื่อให้เธอร่วมมือสร้างพาหะนำโรค เธอไม่ต่างจาก ‘สี’ หรือ ‘คราบ’ ของเขา เพราะท้ายที่สุดก็เป็นแค่เครื่องมือที่โฆรวิสฉวยใช้แสวงหาผลประโยชน์ จึงเป็นปมปัญหาสำคัญที่ทำให้เธอตัดสินใจลอบสังหารสามี การความเกลียดชังความคิดของโฆรวิสจึงกลายมาเป็นการต่อต้านเขา ผลิตินมองว่าสามีเสียสติ เพราะการยกเลิกระบบชนชั้นจะเป็นการทำลายอำนาจที่เธอสั่งสมมาตลอด และทำให้ชีวิตของลูกชาย (ภุซค์) ต้องตกต่ำ สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งของกลุ่มที่เคยมีผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสูญเสียผลประโยชน์ จึงต้องวิธีการที่จะกำจัดฝ่ายตรงข้าม

ฉะนั้น ผลิตินจึงเป็นตัวแทนของฝั่งอนุรักษ์นิยมที่กลัวสูญเสียอำนาจและผลประโยชน์ โดยเฉพาะ การกีดกันสีผิว เพราะสีผิวเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับสถานภาพทางสังคมของเธอได้ ทั้งนี้ เถนซ์เรื่องสีผิวเป็นเถนซ์สำคัญที่นาคส่วนใหญ่นิยมนำมาแบ่งลำดับชนชั้น ความว่า

“วิธีได้มาซึ่งหนังงู หรือใช้ตามภาษานาคว่า ‘การเกิด’ เนี่ย ถือเป็น เครื่องมือแบ่งแยกชนชั้นของนาคอีกอย่าง...นาคเป็นชนเผ่าที่มีค่านิยมเรื่อง

ชนชั้นเข้มขัน เรียกว่าถึงจะถูกเหยียดหยามจากพวกศิวิไลซ์แล้ว ในชนเผ่า
ตัวเองก็ยังเหยียดกันเองอีกด้วย...” (รอยอาศิรพิช, 2561: 65)

จากบทบรรยายข้างต้น จะเห็นว่าในสังคมของนามมีการกีดกันชนชั้นผ่านสีผิวอย่างเข้มข้น เพราะสีผิวของนาคบ่งบอกถึงความสามารถในการสู้รบ นาคจึงให้คุณค่าในเรื่องสีผิว โดยสีผิวของนาค จะใช้วิธีการล่าเป็นเกณฑ์ตัดสิน เนื่องจากงูมกรมีวงจรชีวิตสีช่วงตามสีไล่ตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึง ตัวเต็มวัยคือ สีดำ สีเขียว สีรุ้ง และสีทอง

ปรាប់นำความเชื่อเกี่ยวกับพญานาคในสังคมไทยที่เชื่อว่า นาคแบ่งเป็น 4 ตระกูลมาแบ่ง ตระกูลนาคในตำบล ตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์นาคในตำบลนี้ จึงแบ่งออกเป็น 4 ตระกูล เรียง ตามลำดับชนชั้นบนสุด ได้แก่ 1. วิรูปักษ์ (ตระกูลผิวสีทอง) 2. ฉัพพยาปุตตะ (ตระกูลผิวสีรุ้ง) 3. เอราปถ (ตระกูลผิวสีหมองเขียว) และ 4. กัณหาโคตมะ (ตระกูลผิวสีดำ) ทั้งนี้ เกณฑ์ของการ แบ่งแยกชนชั้นนาคมีหลายวิธี เช่น เกณฑ์สารพิชในดวงตา เกณฑ์เรื่องสีผิว เกณฑ์เรื่องการเกิด (วิธีการได้หนังกูมา) เป็นต้น

ระบบชนชั้นของนาคสามารถปรับเปลี่ยนและเลื่อนไหลได้ สีของนาคจึงมีบทบาทสำคัญใน การแบ่งแยกชนชั้นของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ นาคสีทองจะได้รับอภิสิทธิ์เหนือกว่านาคสีอื่น เพราะงูมกรสี ทองจึงเป็นงูตัวเต็มวัยที่มีพิษร้ายและล่ายากที่สุด นาคที่ล่าได้จึงมีความแข็งแกร่งและได้รับการ ยกย่อง จากนั้นนาคจะหุบเกล็ดของงูที่ล่าได้ นำมาทาผิวเหมือนแป้งทาผิวของมนุษย์ ทำให้สีผิวของ นาคมีเหลือบสีตามสีเกล็ดของงู แสดงให้เห็นว่าสีผิวของนาคไม่ใช่สีผิวที่แท้จริง สีผิวของไม่ใช่สีผิวที่ แท้จริง แต่เป็นสีเกล็ดของงูที่ถูกใส่ความหมายของความพิเศษลงไป ดังนั้น สีในตำบลนี้ จึงทำหน้าที่ เป็นเครื่องมือกีดกันชนชั้นและเป็นเครื่องแสดงอำนาจ

การกีดกันทางชนชั้นของตัวละครชาติพันธุ์นาคในตำบลรอยอาศิรพิชเชื่อมโยงปัญหาระบบ ชนชั้นที่ปรากฏในสังคมไทยร่วมสมัย แม้ว่าในสังคมไทยจะไม่มีระบบชนชั้นวรรณะอย่างรุนแรง เท่ากับนาคในตำบลหรืออย่างในบริบทสังคมโลกเช่น การแบ่งวรรณะในอินเดีย เป็นต้น แต่ใน สังคมไทยยังปรากฏชนชั้นกษัตริย์ที่มีสถานภาพสูงส่งกว่าบุคคลทั่วไปและได้รับการยกย่องเป็นประมุข ของประเทศ ชนชั้นนายทุนภายใต้ระบอบทุนนิยมที่เข้ามาผูกขาดกิจการหลายประเภท เป็นชนชั้นที่มี ทุนสะสมมากและมักได้รับอภิสิทธิ์เหนือชนชั้นอื่นเช่นเดียวกับชนชั้นสีทองในตำบล

สรุปได้ว่า ตำบลรอยอาศิรพิชนำเสนอประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองและการกีดกัน สีผิวได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งแทบไม่ปรากฏในตำบลเรื่องอื่นเท่าไรนัก ปรាប់พยายามนำเสนอภาพความ ขัดแย้งทางการเมืองที่มีจุดเริ่มต้นมาจากอคติทางชาติพันธุ์และนำไปสู่สังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้นผ่าน สีผิว และส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางอำนาจในสังคม โดยมีตัวละครรุ่นใหม่เป็นเรี่ยวแรงสำคัญที่ พยายามต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิให้พลเมืองนาคทุกคนรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์เมิน

4.2 ตัวละครชาติพันธุ์ขอมบี่กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสุสานสยาม

นวนิยายเรื่อง *สุสานสยาม* นำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างตัวละครมนุษย์ชนชั้นบนกับมนุษย์ชนชั้นล่าง โดยมีตัวละครขอมบี่หรือผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว์เป็นตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีที่สำคัญตัวละครชาติพันธุ์ขอมบี่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนบอกเล่าปัญหาทางความขัดแย้งทางการเมืองในดินแดนดิสโทเปีย

4.2.1 ชาวโรงงานกับสถานะที่ไร้ค่าเหมือนกองขยะ

นวนิยายเรื่อง *สุสานสยาม* เป็นเรื่องราวของชาวโรงงานที่ทำงานในโรงงานรับกำจัดขยะทั่วภูมิภาคที่ชื่อว่า “สยามอลังการ” ตัวละครในดินแดนดิสโทเปียแห่งนี้ต้องเผชิญกับสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ ปัญหาโรคระบาดวันเนาว์และปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มตัวละครชนชั้นบนและชนชั้นล่าง กลุ่มชาวฝาล้างเป็นกลุ่มที่อยู่ชนชั้นบนสุดและมีอำนาจมากที่สุด เปรียบเป็นเสมือนฝาของถังขยะ ส่วนตัวละครกลุ่มอื่นเป็นชนชั้นระดับกลางลดหลั่นกันไปเป็นที่เรียกว่า “กลุ่มชาวโรงงาน” หรือ “กลุ่มชาวขยะ” เปรียบได้กับสิ่งที่ไร้ประโยชน์และไร้ค่าในสายตาของชนชั้นปกครองอย่างกลุ่มชาวฝาล้าง

กลุ่มชาวขยะแบ่งออกเป็นหลายชนชั้น โดยไม่มีเกณฑ์แบ่งชนชั้นอย่างชัดเจน ได้แก่ ชนชั้นขยะรีไซเคิล เป็นกลุ่มที่ช่วยรักษาอาการป่วยของชาวขยะ ส่วนใหญ่เป็นแพทย์ ชนชั้นขยะทั่วไปอาศัยในเขตขยะทั่วไป มักอาศัยอยู่ในเขตตัวเมืองรอบนอกกำแพงฝาล้าง ชนชั้นขยะเปียกเป็นชนชั้นระดับล่างลงมา ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตขยะเปียกหรือทำงานแผนกขยะเปียก ชนชั้นขยะอันตรายเป็นนักโทษที่โดนเนรเทศให้อยู่รอบนอกเขตโรงงานในดินแดนทะเลทรายแห้งแล้ง ปราปต์ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาจินตนาการว่าโรงงานสยามอลังการเปรียบเสมือนเป็นถังขยะ พลเมืองทั่วไปเป็นชนชั้นขยะต่าง ๆ ส่วนชนชั้นบนสุดไม่ใช่ขยะ แต่เป็นฝาของถังขยะ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพชีวิตที่แตกต่างกันของกลุ่มคนชนชั้นต่าง ๆ

โครงสร้างของอำนาจที่ปรากฏในตัวบทมีสองขั้วอำนาจคือ กลุ่มชนชั้นบนที่เรียกว่า “กลุ่มชาวฝาล้าง” และกลุ่มชนชั้นล่างที่เรียกว่า “กลุ่มชาวขยะ” การแบ่งแยกชนชั้นทำได้โดยการสร้างกำแพงกันเขตล้อมรอบที่อยู่ของกลุ่มชาวฝาล้าง ซึ่งอยู่ใจกลางเมืองกับที่อยู่ของชาวขยะชนชั้นอื่นที่อยู่รอบนอก กำแพงจึงเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมและปิดกั้นการรับรู้ความจริงของชาวโรงงานที่อยู่นอกกำแพง ทำให้เห็นความสัมพันธ์อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ การแบ่งแยกชนชั้นของพลเมืองสยามอลังการไม่ได้มีการแบ่งชนชั้นอย่างตายตัว เนื่องจากสถานะทางชนชั้นของกลุ่มชาวขยะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังความว่า

“..เราสามารถจำแนกสมาชิกโรงงานด้วยวิชาแผนแม่บทสยามดิงสตีววรรษ
ได้ โดยพิจารณาว่าใครต้องจำเนื้อความได้หรือไม่ สมาชิกที่ท่องจำได้ย่อมอยู่ใน
ลำดับชั้นขะทั่วไป” (สุสานสยาม, 2563: 3)

และ “มีผู้ศึกษาว่าที่แท้ขะทั่วไปมีความหมายหลายมิติ แต่ละมิติมี
ทั้งทับซ้อนและเลื่อนไหล ใช้เปรียบเทียบเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้ที่สามารถท่องแผน
แม่บทได้หนึ่ง บ่งบอกอาชีพของสมาชิกโรงงานซึ่งทำงานอยู่แผนกกำจัดขะทั่วไป
หนึ่ง แล้วยังหมายถึงสมาชิกที่อาศัยในหอพักรอบนอกของศูนย์กลางสยาม
อลังการอีกด้วย” (สุสานสยาม, 2563: 3)

การจำแนกโดยใช้เกณฑ์การท่องจำและเกณฑ์การแบ่งชนชั้นของกลุ่มชาวขะยังไม่มี
ข้อกำหนดชัดเจน ทำให้เห็นว่าตัวบทกำลังเสียดสีความรู้สึกระของการใช้เกณฑ์ท่องจำมาแบ่งแยก
ชนชั้นของพลเมือง

ปราบต์เปิดเรื่องด้วยความขัดแย้งระหว่างแนวคิดทางการเมืองสองฝ่าย (ระหว่างชนชั้นบน
และชนชั้นล่าง) นำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของดินแดนสยามอลังการ
ความว่า

“ศุภมัสต์ พระพุทธศรีศักราช 26xx ปีมะเมีย โทศก
วันพฤหัสบดี เดือนหก แรมเก้าค่ำ เพลาลีนานาพิกาห้าบาท
ณ อาคารอำนวยการสยามอลังการ มหาสัปบุรุษรวบรวมกำลัง
หาญตรึงเหตุระล่ำได้ในท้ายสุด
หลังจากผู้ทรยศปลุกปั่นไพร่ราบรุกรบแลจุดพระเพลิงหมาย
ผลาญมหานครให้ไหม้เป็นจณไป
ฝ่ายขบถแตกพะพายย้ายจะแจ้น ที่ร่วงในแดนอันนี้ก็มอดไปตาม
วิบาก

หากถูกจับได้ก็หมายโทษชั่วโคตรชั่วเหง้า
มหาสัปบุรุษแลพวกพ้องรุมเข้ากินเมือง มีข้าทาสเฟื่องคอยคุ่ม
ตีรุมกลุ่มไพร่มิให้กำเริบการใหญ่เยี่ยงในกาลก่อน
แลมหาสัปบุรุษแลวงญาติจึงวางบัญญัติ เพื่อพิกาษาแล
กระลาการใหม่หลายโกฏ
รวมเรียกว่าแผนแม่บทสยามดิงสตีววรรษ อันสมาชิกทุกคนต้อง
ประพฤติตามเพื่อความศานติ
แลหากคราใดอุบัติมีสงกา จุงผินหน้าพิศปัดพินท้วนาค

รำลึกว่าฝันผากดำต่างหาความอดมมิได้นั้น ก็ล้วนเกิดแต่ความ
 วิบัติภัยของวิสัยขบถ
 พระเลื้อเมืองพระทรงเมืองจึงดลให้เวทาสเหนือสยามยังมี
 เสนอมชาตมาชั่วกาลนาน

ปราศจากฟ้าฝนตกต้องตามฤดู-” (สุสานสยาม, 2563: 1)

ฉากของเรื่องเป็นดินแดนสยามในโลกอนาคต ช่วงปี พ.ศ. 26xx เบื้องหลังฉากเหตุการณ์เป็น การนำเสนอความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนสองฝ่ายที่มีแนวคิดต่างกัน ฝ่ายแรกคือฝ่ายสัปบุรุษ อีกฝ่าย คือผู้ทรยศ (ขบถ) เมื่อฝ่ายสัปบุรุษเข้ามาควบคุมเหตุการณ์ความรุนแรงได้ จึงบัญญัติแผนแม่บทสยาม ดิงสติวราช เพื่อใช้ปกครองผู้คนในดินแดนสยามอลังการให้สงบสุข ฝ่ายที่ชนะคือฝ่ายรัฐบาลที่นำโดย กลุ่มชาวฝาดังเปรียบเสมือนสัปบุรุษ ฝ่ายชนะมีความชอบธรรมที่จะใช้อำนาจออกตัวบทกฎหมาย เพื่อ บังคับใช้แก่พลเมืองทุกคน ขณะที่กลุ่มผู้ชุมนุมชนชั้นล่างที่ฝ่ายแพ้ก๊อปปี้ต้องกลายเป็นขบถ

นอกจากนี้ ในตัวบทยังวิพากษ์วิจารณ์ชนชั้นบนที่ตอกย้ำความผิดให้กับกลุ่มชนชั้นล่างว่า หากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติใดขึ้นมาก็เป็นเพราะความผิดของฝ่ายขบถที่เผาบ้านเผาเมือง ซึ่งส่งผลให้ ความบาดหมางของพลเมืองในสุสานสยามยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ความว่า

“...ถึงแม้จะแวกนี้จะอยู่รอบนอกใจกลางโรงงาน แต่อาคารส่วนใหญ่ ก็ยังก่ออิฐถือปูนอย่างดี ชะยะมูลฝอยทั้งหลายถูกโยกไปทับถมเป็นภูเขา ตามที่ว่างระหว่างอาคาร พอให้เห็นพื้นถนนแต่กระแงและมีสีดำต่างอัน เกิดจากการเผาเมืองโดยพวกขบถเมื่อกาลก่อน...” (สุสานสยาม, 2563: 12)

และ “...ในโรงงานใช้ว่าจะหาต้นไม้ได้ง่าย ๆ เพราะพื้นที่ล้วนแล้ว แล้งร้างเป็นทรายร้อน และซี้เฝ้าอันเกิดจากการเผาเมืองเมื่อหลายสิบปี ก่อนโดยฝีมือพวกขบถ...” (สุสานสยาม, 2563: 22)

กลุ่มชาวฝาดังได้โทษความผิดให้แก่กลุ่มผู้ประท้วงและตีตราบาปว่าเป็น “พวกขบถ” ที่ประท้วง จนนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว สภาพบ้านเมืองที่เลวร้าย ปกคลุมไปด้วย หมอกควันพิษและชะยะ เกิดจากการที่สยามอลังการเป็นโรงงานรับกำจัดขยะจากทั่วทุกภูมิภาค การ บิดเบือนข้อเท็จจริงนี้เกิดจากการที่ชนชั้นบนใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งทางการเมืองในอดีตมา ควบคุมชนชั้นล่าง เพื่อไม่ให้ชนชั้นล่างวางแผนชุมนุมประท้วงหรือต่อต้านกลุ่มชาวฝาดังอีก

เช่นเดียวกับหลังเหตุการณ์สลายการชุมนุมของกลุ่มที่ต่อต้านกลุ่มชาวฝาดัง จนนำไปสู่การ ออกตัวบทกฎหมายที่บัญญัติโดยผู้มีอำนาจ กฎหมายสำคัญที่เข้ามาควบคุมเสรีภาพของประชาชนใน สยามอลังการคือ แผนแม่บทสยามดิงสติวราช ความว่า

“แผนแม่บทสยามตีสัตตวรรษ เป็นวิชาบังคับที่เด็กไทยในสยาม
 อลังการต้องเรียนกันตั้งแต่ชั้นก่อนประถม เริ่มปูพื้นฐานให้ท่องจำว่าการ
 เป็นเด็กที่ดีนั้นมีลักษณะอย่างไร สมาชิกโรงงานที่พึงประสงค์นั้นเป็นเช่นไร
 พอพื้นฐานแน่น ชั้นโตขึ้นจึงขยายไปท่องเนื้อความในแผนแม่บทข้ออื่นๆ ”
 (สุสานสยาม, 2563: 2)

แผนแม่บทดังกล่าวมีอำนาจในการควบคุมชาวขะชนชั้นล่างให้อยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่ม
 ชาวฝ้างที่เป็นชนชั้นปกครอง ปราปต์วิพากษ์วิจารณ์กลุ่มชาวฝ้างที่ไม่ได้ให้อำนาจทางการเมืองแก่
 ประชาชนอย่างแท้จริง เนื้อความในแผนแม่บทกำหนดคุณลักษณะของ “เด็กดี” ในสายตาของกลุ่ม
 ชาวฝ้าง นั่นก็คือ เด็กที่เชื่อฟังและทำตามคำสั่งของแผนแม่บทอย่างเคร่งครัด สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่า
 แผนแม่บทสยามตีสัตตวรรษเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ผู้มีอำนาจใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดกระแสหลักสู่
 พลเมืองในดินแดนนี้ ตัวบทกำลังเสียดสีผู้มีอำนาจที่พยายามโฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นเด็กที่ดีตาม
 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มชาวฝ้างต้องปฏิบัติตามแผนแม่บทเท่านั้น อีกทั้งยังล้อเลียน
 การสร้างลักษณะเด็กดีให้มีเพียงแบบเดียว

กลุ่มชาวฝ้างสร้างตัวละครเอกหญิง “เยียรยง” ให้เป็นแบบอย่าง “เด็กดีแห่งสยาม” การ
 สร้างลักษณะเด็กดีในอุดมคติของสังคมสยามอลังการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปลุกฝังความคิดรักชาติ
 และใส่ “แนวคิดเด็กดีของชาติ” ลงในแบบเรียน รวมถึงการใช้เครื่องมือสำคัญอย่าง “เพลงชาติ”
 บทประพันธ์โดย ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนพันธุ์) ที่ว่า “อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
 น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า เอกราชฎ์คือเจดีย์ที่เราบูชา เราจะสามัคคีร่วมมีใจ ยึดอำนาจกุม
 สิทธิอิสระเสรี” (สุสานสยาม, 2563: 95) เป็นเครื่องมือปลุกฝังความสามัคคีที่ปรากฏในเนื้อเพลง
 เป็นการพยายามกลืนให้ทุกคนเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ล้วนเป็นวาทกรรมกระแสหลักที่
 ของสังคมไทย เช่นเดียวกับบทบาทของเพลงชาติไทยในปัจจุบันที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด
 อุดมการณ์ชาตินิยม

ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงอย่างเยียรยงในตัวบทมีลักษณะเป็นนักเรียนสาววัย
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งใจเรียน สอบได้คะแนนเป็นอันดับต้น ๆ เชื่อฟังสิ่งที่อยู่ในแผนแม่บท
 สยามตีสัตตวรรษทำให้เธอกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของกลุ่มชาวฝ้าง ความว่า

“...ต้องยอมรับว่าภาพลักษณ์ของเยียรยงดูเข้ากันดีกับลักษณะเด็กดี
 ในแผนแม่บท นอกจากยอดชายเหรียญรุ่นมงคล 44 อีกสิ่งทีสะท้อนความสำเร็จ
 ของละครฉากเมื่อเข้าก็คือเสียงชื่นชมน้องสาวเขาในหมู่พ่อแม่ผู้ปกครองและเด็ก
 เล็ก ไม่วักซ์โง่หลังจากเหตุการณ์หน้าเสาธงถูกแพร่ภาพออกไป เยียรยงแทบ
 จะกลายเป็นอนาคตในฝันของเด็ก ๆ ” (สุสานสยาม, 2563: 130)

และ “พวกเขาต้องการให้เยียเป็นตัวแทนของเด็กดี ประชาสัมพันธ์
ให้พวกวัยรุ่นไม่ออกนอกกลุ่มนอทาง จะได้ไม่ถูกคนเป็นโรคนั้นทำร้าย”
(สุสานสยาม, 2563: 128)

การเลือกใช้เยียรยงเป็นตัวแทนของ “เด็กดีแห่งสยาม” เพื่อชวนเชื่อให้ชาวโรงงานเห็นว่า
เยาวชนที่ปฏิบัติตนตามแผนแม่บทสยามตึงสติวรระจะปลอดภัยจากโรคประหลาดวันเนาว์ ทำให้พ่อ
แม่ของเยาวชนกวตขันลูกหลานให้อยู่ในกรอบที่พวกฝาลังวางไว้ ลักษณะของเยียรยงตรงตามทีกลุ่ม
ชาวฝาลังต้องการ เช่น การเชื่อฟังคำสั่งผู้ปกครอง ผลการเรียนรู้ ปฏิบัติตัวอยู่ในกรอบของแผนแม่บท
ฯ เป็นต้น เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในอนาคต กลุ่มชาวฝาลังจึงต้องการการควบคุมความคิด
ของเยาวชนรุ่นใหม่ การให้เยียรยงเป็นตัวแทนของผู้ปฏิบัติตามกฎ เป็นการพยายามทำให้ชาวโรงงาน
เป็นเสมือนหุ่นยนต์ที่คอยทำตามคำสั่งที่ชนชั้นปกครองกำหนดไว้ อีกทั้งตัวบทยังเสียดสีการปฏิบัติตน
เป็นคนดี (ตามแผนแม่บทฯ) แล้วจะสามารถป้องกันโรคร้ายได้

การใช้มุมมองตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ที่กำลังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นวัยที่กล้า
ตั้งคำถามและเป็นวัยลองผิดลองถูก ตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีภาพลักษณ์ไม่ตรงตามแผนแม่บทฯ
เช่น “เลอโงง” และ “ธนลภย์” เป็นตัวแทนของกลุ่มเยาวชนที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงประเทศเพื่อ
นำไปสู่ชีวิตที่ดีกว่าเดิมและต่อต้านกลุ่มชาวฝาลัง ธนลภย์ใช้แอปพลิเคชันใต้ดินเพื่อสืบหาข่าวเกี่ยวกับ
ความจริงทีกลุ่มชาวฝาลังปกปิดไว้ ตัวละครหญิงอีกตัวที่สำคัญคือ “เลอโงง” เธอเป็นเพื่อนวัยเด็ก
ของเยียรยง เลอโงงเป็นผู้ขโมยคลิปวิดีโอเรื่องโรคประหลาดวันเนาว์จากขุนระเบ็งไปเผยแพร่ในโลก
ออนไลน์ ทำให้ชาวโรงงานได้รับรู้เรื่องโรคประหลาดทีกลุ่มชาวฝาลังปกปิดไว้และนำไปสู่การที่ชาว
โรงงานเริ่มไม่พอใจการปกครองของชนชั้นบน เลอโงงเป็นตัวละครคู่เปรียบเทียบกับเยียรยง ทั้งสอง
อายุเท่ากันแต่ความคิดและการกระทำแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

เลอโงงเป็นพวกซังถึง เด็กหลังห้อง ไม่ตั้งใจเรียน หนีออกจากบ้านจนแม่ตรอมใจเสียชีวิต ติด
ผงสวรรค์ (ชื่อสารเสพติดในตัวบท) เธอรู้สึกหมดหวังว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะ
สร้างอาชีพได้ เธอจึงยึดอาชีพขายบริการเพื่อเลี้ยงชีพ เธอมีรูปร่างสวยและมีรอยสัก ในทางตรงกัน
ข้าม เยียรยงเป็นพวกสนับสนุนกลุ่มชาวฝาลัง เป็นเด็กเรียน เป็นตัวแทนเด็กดีแห่งสยามทีปฏิบัติตาม
แผนแม่บทฯทุกประการ ลักษณะหน้าตาผิวพรรณสะอาดสะอ้าน แต่งตัวเรียบร้อย แม้ว่าตัวบทยจะ
สร้างภาพลักษณ์ของสองตัวละครให้แตกต่างกัน รวมทั้งนำเสนอภาพชีวิตเลอโงงที่ตกต่ำต่างจากชีวิต
ทีเยียรยงไปได้ดี ทว่าในตัวบทยังนำเสนออีกด้านหนึ่งของตัวละครทั้งสอง เลอโงงมีความหวังจะ
เปลี่ยนแปลงประเทศ เธอแอบขโมยคลิปวิดีโอจากขุนระเบ็งและนำไปเผยแพร่ในโลกออนไลน์ เพื่อ
เปิดโปงเรื่องโรคประหลาดวันเนาว์ นับเป็นความกล้าหาญของหญิงบริการทีเสี่ยงชีวิต เพื่อเปิดเผยให้

สังคมได้ตาสว่างจากการปกปิดของกลุ่มชาวฝาล้าง ส่วนเหยียรรยงที่ภาพลักษณ์เป็นเด็กดีแห่งสยาม แต่ในวัยเด็ก เธอเคยใส่ร้ายเพื่อนว่าทำสิ่งของเสียหาย รวมทั้งใช้ชื่อบัญชีในโลกออนไลน์ได้คืนว่า “เลอไถง” สำหรับพูดคุยกับชนลภัยเรื่องพวกซังถั่งและเรื่องต้องห้าม เพื่อใส่ป้ายความผิดให้เลอไถงอีกทางหนึ่งด้วย

ในทางตรงกันข้าม ตัวละครวัยพ่อแม่และตัวละครสูงวัยที่ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงไม่กล้าตั้งคำถามต่อการทำงานของกลุ่มชาวฝิง การยอมจำนนต่ออำนาจของชนชั้นบนนำเสนอมาน ตัวละครเช่น “ยูทซ์” พ่อของเหยียรรยง อดีตเป็นสมาชิกกลุ่มผีใต้ถั่ง ปัจจุบันทำงานแผนกขยะเปียก แม้ว่ายูทซ์จะต่อต้านกลุ่มชาวฝาล้าง แต่เขาก็ต้องปกปิดตัวตนเรื่องผีใต้ถั่งและยอมจำนนภายใต้การปกครองเผด็จการ การปกปิดตัวตนของยูทซ์ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างเขาและยรรยง (ลูกชาย) แตกกร้าว ในตอนที่ยรรยงรู้ความจริงว่าพ่อเป็นคนใช้บัญชีปลอมไปต่อว่าเหยียรรยงในโลกออนไลน์ และพ่อปล่อยให้เขาต้องทำงานรับใช้ฝ่ายปกครองของกลุ่มชาว ฝาล้าง อีกหนึ่งตัวละครสูงวัยที่ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ เช่น “อาม่าของชนลภัย” ภูมิหลังหนีความลำบากจากสุวรรณภูมิมาอยู่โรงงานสยามอลังการ อาม่าเป็นวัยที่เชื่อมั่นผู้ปกครองและไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง เป็นวัยที่ไม่กล้าลองผิดลองถูก อาม่าเป็นตัวแทนของตัวละครสูงวัยที่กลัวว่าการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ลำบากกว่าเดิม

แผนแม่บทสยามตึงสติวรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มชาวฝาล้างและควบคุมชนชั้นล่างปรารถเสียดสีว่ากฎหมายไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง แต่กฎหมายกลับกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มชาวฝาล้างที่ใช้อำนาจเผด็จการ ตัวบทวิพากษ์วิจารณ์แผนแม่บทที่เขียนขึ้นโดยกลุ่มชาวฝาล้าง เพื่อประโยชน์ภายในกลุ่มเดียวกัน อีกทั้งแผนแม่บทยังสร้างข้อกำหนดให้พลเมืองทำตามศูนย์กลางอำนาจ การบังคับให้พลเมืองใช้ภาษาไทยโบราณและการใช้คำไทยทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ ความว่า

“แผนแม่บทสยามตึงสติวรรม ‘แนะนำ’ ให้สมาชิกโรงงานใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดแบบสุภาพ เป็นภาษาที่มีถ้อยคำและจังหวะไพเราะ แสดงถึงอารยธรรมอันรุ่งรวยของคนไทย คำต่างชาติทั้งหลายที่ไม่มีคำแปล แม้จะใช้ทับศัพท์ แต่ก็แผลงอย่างอนุรักษ์คำไทยไว้ อาทิ เอชะกาศ มาจาก เอสแคส อรลาย มาจาก ออนไลน์ แอบประเคนฉั้น มาจาก แอปพลิเคชัน หรือ กระตึกเก้อ มาจากลตึกเกอร์” (สุสานสยาม, 2563: 4)

ตัวบทสร้างมุกตลกผ่านการใช้คำภาษาต่างประเทศมาเล่นเสียงเป็นภาษาไทย ได้แก่ คำว่า เอชะกาศ, อรลาย, แอบประเคนฉั้น, กระตึกเก้อ เป็นต้น โดยปรารถได้จัดทำพจนานุกรมคำทับศัพท์สยามอลังการในภาคผนวกของตัวบทเล่มนี้ คำว่า เอชะกาศ มาจากคำว่า เอสแคส (SCAS) เป็นการ

ล้อเลียนระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6, อรลาย มาจากคำว่า ออนไลน์ (Online) เป็นการเลียนเสียงคำภาษาอังกฤษ, แอปประเคนฉัน มาจากคำว่า แอปพลิเคชัน (Application) เป็นการล้อเลียนพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของคนในสังคมที่สามารถเข้าถึงโลกโซเชียลมีเดียได้ง่าย และคำว่า กระตึกเก้อ ที่มาจากคำว่า สติกเกอร์ (Sticker) เป็นการเลียนเสียงคำภาษาอังกฤษให้กลายเป็นคำไทยที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ ในตัวบทยังปรากฏการพูดโดยการจับฉันทลักษณ์ของกลุ่มชาวฝาดัง ความว่า

“การพูดโดยจับฉันทลักษณ์ นับเป็นวิธีพูดของสมาชิกโรงงานชั้นสูง เป็นการแสดงภูมิรู้ ความสามารถ และระดับการศึกษาของตัวเอง ยิ่งฉันทลักษณ์ยากก็ยิ่งควรค่าแก่การให้ความเคารพมาก หากพูดเข้าทำนอง เสนาะจะยิ่งนับว่าอยู่เหนือขึ้นไป” (สุสานสยาม, 2563: 17)

การพูดจับฉันทลักษณ์ปรากฏในวรรณคดีไทยที่สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ฉันทลักษณ์ที่ยาก แสดงว่าผู้ที่แต่งฉันทลักษณ์ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง ทั้งรูปแบบการประพันธ์และการใช้คำศัพท์ภาษาบาลีและสันสกฤตแสดงให้เห็นว่ามีเพียงชนชั้นบนเท่านั้นที่จะสามารถประพันธ์และเข้าใจความหมายได้ ด้วยเหตุนี้ การสร้างสรรค์วรรณคดีจึงจำกัดอยู่ในเฉพาะชนชั้นสูง รวมทั้งคำศัพท์และฉันทลักษณ์ในวรรณคดีล้วนเป็นคำศัพท์ที่ยาก จึงทำให้วรรณคดีได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่า

ตัวละครกลุ่มชาวฝาดังที่มีบทบาทสำคัญคือ อาจารย์กรรณา อาจารย์กรรณาเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายปกครองและมีหน้าที่กำกับดูแลชาวโรงงาน ลักษณะบุคลิกค่อนข้างถือตัวเมื่อพูดคุยกับคนระดับล่าง ในตอนที่อาจารย์กรรณาได้พบกับครอบครัวของเอียรยงและไม่พอใจที่ยุทธ์ (พ่อของเอียรยง) ตั้งคำถามกับเรื่องโรคประหลาดวันเนา ความว่า

“...อาจารย์กรรณารายโคลงสี่สุภาพเสียดสีเธอทั้งครอบครัวหลายบท เอียรยงเข้าใจว่าพ่อกับแม่ถอดความไม่ได้ทั้งหมด แต่ก็น่าจะพอจับแก่น ทั้งคู่จึงหน้าเฟือดลงเรื่อย ๆ ไม่ต่างจากเธอและพี่ชาย กระทั่งคนร้ายพอใจแล้วนั้น ละ จึงกลับมาพูดด้วยถ้อยคำปกติ ทว่าน้ำเสียงถือตัวสั่งสอนให้พวกเธอ ‘หุบปาก’ และทำตามคำสั่งจาก ‘เบื้องบน’ เท่านั้น การตั้งคำถามไม่ใช่หนทางของผู้เจริญแล้วในดินแดนนี้” (สุสานสยาม, 2563: 139)

เพราะชาวโรงงานมีการศึกษาต่อยกกว่า ทำให้กลุ่มชาวฝาดังที่มีการศึกษาสูงกว่าดูถูกชาวโรงงานผ่านการด่าทอด้วยโคลงสี่สุภาพ เนื่องจากการใช้โคลงสี่สุภาพจะจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น ยิ่งชาวโรงงานระดับล่างไม่สามารถเข้าใจความหมายในโคลงได้ ยิ่งทำให้กลุ่มชาวฝาดังรู้สึกว่าคุณเหนือกว่าอีกฝ่ายทั้งฐานะและภูมิรู้ อีกทั้งการสั่งให้เอียรยงและครอบครัวทำตามคำสั่งจาก

เป็องบน (กลุ่มชาวฝาลัง) เท่ากับเป็นการปิดกั้นตัวละครระดับล่างไม่ให้มีปากมีเสียงและต้องยอมทำตามคำสั่งของกลุ่มชาวเท่านั้น

จุดสำคัญของเรื่อง เริ่มต้นเมื่อตัวละครเอกอย่างเยียรยงเริ่มตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่ในกำแพงของกลุ่มชาวฝาลัง ตั้งคำถามเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นว่าเหตุใดพวกคนหลังกำแพง (กลุ่มชาวฝาลัง) ถึงได้อยู่อาศัยในสถานที่ดี ๆ ได้บริโภคอาหารที่ไม่ใช่ขยะ และความสงสัยว่าต้นไม้มีจริงหรือไม่ ความว่า

“แค่คิดถึงเหตุการณ์เหล่านั้นก็ปวดหัวเจียนจะสำรอก แค่นี้ก็ว่าจะต้องกลับไปนั่งกินแต่ปึกปักกับแมลงสาบก็คลื่นเหียน

ถูก เธอเคยคิดว่ามันอร่อย แต่ไม่ใช่ตั้งแต่ได้ลองลิ้มรสหมู ไก่ หรือปลาแท้ ๆ เยียรยงเจียดเงินที่ได้จากการไปออกรายการต่าง ๆ ไปจับจ่ายของดี ๆ พรรคนั้น แต่ต้นคิดว่ามันเป็นอีกประสบการณ์ ไม่นึกว่าเธอกลับติดใจประสบการณ์ใหม่ ๆ จนไม่อยากจะไปแตะประสบการณ์เก่า แม่บอกว่าเธอเสพติดการทำตัวสูงศักดิ์ เยียรยงไม่รู้ว่าเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่ ในใจเธอคิดว่านี่ต่างหากคืออาหาร ส่วนที่เคยกินมันคือขยะ และเราไม่อยากจะกลับไปแตะขยะ!”
(สุสานสยาม, 2563: 221)

และ “สมุนไพร่ก็ต้องมาจากต้นไม้ เต็มวันโลกปลูกต้นไม้ขึ้นเหอะ!”

คำพูดของแม่เรียกภาพเก่าย้อนเกิดในหัวของเยียรยง ภาพเงาไม้ข้างทางเมื่อวัน ๆ เธอถูกนำตัวไปยังสถานปริศนาของพวกฝาลัง ตกลงนั้นเป็นต้นไม้จริงหรือปลอมกันแน่... (สุสานสยาม, 2563: 123)

จากบทบรรยายมาจากการซื้อตอนว่า “ชุด” เปรียบเหมือนการค้นหาความจริงของตัวละครชาวขยะ ตัวละครเอกหญิงอย่างเยียรยงเริ่มตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่หลังกำแพง เนื่องจากกลุ่มชาวขยะต่างถูกครอบงำความคิดโดยกลุ่มฝาลังที่ถ่ายทอดความคิดว่าสาเหตุที่พื้นที่ของสยามอลังการไม่สามารถทำการเกษตรได้ เป็นเพราะพวกขบถ (พวกซังถึงใต้ดิน) เผาเมือง ดังนั้น ชุดความจริงที่ถ่ายทอดไปสู่กลุ่มชาวขยะจึงเป็นชุดความจริงที่ถูกคัดเลือกโดยกลุ่มชาวฝาลัง การที่เยียรยงเห็นต้นไม้ในเขตหลังกำแพง จึงทำให้ตัวละครเริ่มตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่เบื้องหลังกำแพงว่าเป็นของจริงหรือไม่ ดังเช่น ต้นไม้ที่ไม่เคยปรากฏในดินแดนสยามอลังการ, การได้ทานอาหารที่เป็นอาหารจริง ๆ ทำให้เธอค้นพบความจริงว่า แท้ที่จริงแล้วกลุ่มชาวขยะกำลังถูกหลอกลวงให้บริโภคขยะ เป็นต้น อีกทั้งความสงสัยในสถานที่ใจกลางสยามอลังการ ความว่า

“ข้อมูลทุกอย่างถูกเก็บรวมไว้เฉพาะที่นั่น” เด็กสาวพิมพ์คำ
คิดถึงเงาอาคารยิ่งใหญ่ท่ามกลางสายฝน เธอเงยขึ้นถามที่ “ตกลงที่นั่นคือ
ที่ไหน”

พี่เหี้ยมตรีมฝีปากเม้มเข้าหากันเป็นเส้นตรง ท่าทางหนักใจ

“แกไม่รู้แล้วก็เรียกไม่ถูกจะดีกว่า” (สุสานสยาม, 2563: 127)

สถานที่ใจกลางโรงงานสยามอลังการ อันเป็นสถานที่ของกลุ่มชาวฝาดังเป็นปริศนาที่ซับซ้อน
ขยะที่อาศัยอยู่นอกกำแพงไม่อาจรับรู้ได้และไม่มีใครได้รับอนุญาตให้รับรู้ สถานที่ปริศนาแห่งนี้นำมาสู่
การตั้งคำถามของเยียรยง การที่พวกรัฐบาลกลุ่มชาวฝาดังจัดเก็บข้อมูลทุกอย่างของสยามอลังการไว้ที่
ส่วนกลาง การปกครองทั้งหมดต้องขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ไม่ได้มีการกระจายอำนาจไปยังส่วนอื่น ๆ ชาว
ขยะจึงมีหน้าที่เพียงต้องรับคำสั่งจากส่วนกลางเท่านั้น การกล่าวถึงสถานที่อยู่ของพวกฝาดัง โดยไม่มี
ชื่อเรียก ทำให้เห็นว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นเสมือนดินแดนลับแลที่ปกปิดเรื่องของพวกเขาไว้ และอาจ
ตีความได้ว่าการทำงานของกลุ่มชาวฝาดังในสถานที่ปริศนาเท่ากับว่ากลุ่มชาวขยะจะไม่สามารถ
ตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของรัฐบาลได้

ความสงสัยของเยียรยงต่อการปกครองของกลุ่มชาวฝาดังเริ่มต้นขึ้น หลังจากที่เธอได้เข้าไปใน
เขตหลังกำแพงของกลุ่มชาวฝาดัง เยียรยงตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีในสายตาของกลุ่ม
ชาวฝาดัง ความว่า

“หลายเรื่องเล่าเก่าก่อนพูดถึงการจับกุมผู้กระด้างกระเดื่อง แม้แต่ตั้ง
คำถาม พวกฝาดังมีสายลับอยู่ทุกที่ เพื่อนบ้านที่รักกันดี วันดีคืนร้ายก็สามารถผัน
ตัวเป็นสายลับได้ การแจ้งเบาะแสให้กับทางการจะได้รับการบันทึกไว้ใน
ฐานข้อมูลส่วนกลาง ยิ่งแจ้งมากยิ่งมีคะแนนสะสมมาก แสดงว่าเป็นพลเมืองดีและ
จงรักภักดีมาก ต่อไปหากเกิดคดีความ ประวัติเหล่านี้จะทำหน้าที่ต่าง ‘พยาน’
คำพูดของคนผู้นั้นจะมีน้ำหนักขึ้นว่าเจ้าตัวเป็นคนดี คนดียากจะทำผิด หรือต่อให้
ทำผิด ก็ย่อมมีเหตุผลที่ดีซ่อนอยู่เบื้องหลัง เยียรยงเคย ‘ตั้งคำถาม’ กับแม่ว่าถ้า
อย่างนั้นคนที่พลเมืองดีมาก ๆ ก็ไม่เคยแพ็คคดีอะไรเลยมัย บนถนนในสยาม
อลังการย่อมจะเหลือแต่คนดี ๆ ไซ้มัย แม่กลับตอบชดทันทันไม่ได้ คนตั้งคำถามได้
แต่สงสัยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” (สุสานสยาม, 2563: 124)

การตั้งคำถามต่อการปกครองของกลุ่มชาวฝาดังถือเป็นการไม่จงรักภักดี กลุ่มชาวขยะจึงมี
หน้าที่ทำตามสิ่งที่กลุ่มชาวฝาดังสั่งเท่านั้น ตัวบทเสียดสีการทำงานที่ไม่โปร่งใสของผู้ปกครองที่เลือก
ปฏิบัติกับชาวโรงงาน ดังเช่นชาวขยะที่แจ้งเบาะแสพวกซังถึงจะถือว่าเป็นพวกพลเมืองดี การกระทำ

ดังกล่าวเป็นการสร้างความขัดแย้งให้กับชาวขยะและปิดกั้นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างของชาวขยะ อีกทั้งการให้ค่าความดีความชอบของชาวขยะด้วยการแจ้งเบาแสบผู้ทีเห็นต่าง เป็นการกีดกันและกำจัตคนทีมีแนวคิดแตกต่างจากกลุ่มชาวฝ้าง รวมถึงเผยแพร่ให้เห็นความไม่ศักดิ์สิทธ์ของกระบวนการยุติธรรมในสยามอลังการ เพราะการลดโทษด้วยการสะสมคะแนนการแจ้งเบาแสบ เป็นการทีกลุ่มชาวฝ้างกำลังแทรกแซงอำนาจของกระบวนการยุติธรรม

เยียรยงเป็นตัวละครทีได้รั้รู้ความจริงทั้งสองกระแส ทั้งความจริงกระแสหลักของกลุ่มชาวฝ้างทีครอบงำความคิดของเธอและชาวขยะทุกคนตั้งแต่กำเนิด ทั้งจากแผนแม่บทฯ รายการทางโทรทัศน์ คำสั่งจากฝ่ายปกครอง เป็นต้น กับอีกชุดความจริงคือความจริงกระแสรองจากโลกออนไลน์ ผ่านการแนะนำของชนลย์ทีเป็นพวกซ้งถ้ง (กลุ่มผู้มีแนวคิดต่อต้านรัฐบาลทีปกครองโดยกลุ่มชาวฝ้าง) ทว่าตัวละครเอกหญิงนี้กลับไม่ต่อต้านระบบทีครอบงำสยามอลังการ แต่เธอเอนเอียงไปกลับความพิเศษทีกลุ่มชาวฝ้างมอบให้ในฐานะเด็กดีแห่งสยาม แม้เยียรยงจะเป็นตัวละครทีได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพวกซ้งถ้ง แต่ท้ายทีสุดเยียรยงไม่ได้เลือกเชื่อหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เธอสนใจเพียงแค่ชีวิตของตัวเอง เยียรยงจึงเป็นตัวแทนของผูทีเห็นแก่ความสุขของตนและเอาตัวรอด โดยไม่สนใจความเป็นอยู่ของผู้อื่น

การอยู่ในสถานะคนพิเศษของกลุ่มชาวฝ้าง ทำให้เยียรยงได้รับอภิสิทธิ์เหนือชาวขยะและทำให้เธอชื่นชอบการเป็นคนพิเศษของสยามอลังการ แม้ว่าพี่ชายของเธอ คือ “พันยรรยง” เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของโรงงานสยามอลังการจะไม่เห็นด้วยก็ตามทีน้องสาวตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มชาวฝ้าง แต่เขาก็ต้องยอมจำนนต่ออำนาจของฝ่ายปกครอง ความว่า

แผนงานเฉพะกิจของขวัญใจเด็กไทยคนใหม่ถูกร่างขึ้นว่องไว แต่
ละเอียดยิบ ทั้งหมดนั้น แม้แต่ยรรยงยังขวัญผวา ‘ตะ...แต่ว่านี่มัน...’

คำปฏิเสทหลุดลอดได้เพียงเท่านั้น อาจารย์กรุณายิ้มให้ทั้งทีนัยน์ตา
เป็นประกาย

‘โอกาสมาไม่เหรั้ง รีบฉวย มือคว้า ระเบิดอาจมีชวย เรื่องฉ้อ ปกปิด
มิดเทพทวย พอปิด บ้องได้ ปกปิดฝ้างท้อ ไปบ้องปกปิด!’

ไม่ใช่เพราะถูกยกตนข่มด้วยโคลง แต่ความในโคลงต่างหากทีทำให้เขา
อึ้งงัน

ถูกแล้ว ปกปิดฝ้างท้อ ไปบ้องปกปิด!

คิดแล้วเขากำมือ ครั้นไล่เสียงว่าคนพวกนั้นรู้ความลับของเขาได้

อย่างไร... ” (สุสานสยาม, 2563: 130-131)

อาจารย์กรุณาใช้ความลับของยรรยงมาบีบบังคับให้เขายอมทำตามคำสั่งของเธอ ความลับนั้นคือการที่ยรรยงโกหกพ่อแม่ว่าสอบติดตำแหน่งพนักงานรักษาความปลอดภัยของสยามอสังการ (รปภ.) แต่แท้จริงแล้วเขาใช้เส้นสายของขุนระเบ็งเพื่อให้ได้ตำแหน่งต่างหาก การกระทำของอาจารย์กรุณาจึงเป็นการควบคุมชนชั้นล่างให้อยู่ในกำมือ โดยใช้ความลับเรื่องการทุจริตการสอบเข้าทำงานมาเป็นเครื่องต่อรอง เพราะไม่มีใครที่จะปกปิดกลุ่มชาวฝ้างได้ กลุ่มชาวฝ้างสามารถสืบรู้เรื่องราวทุกอย่างในโรงงานสยามอสังการและสอดส่องพฤติกรรมของทุกคน ชาวขยะจึงเปรียบเสมือนนักโทษที่คอยถูกจับจ้องตลอดเวลา

ปรាប់นำเสนอภาพสังคมดิสโทเปียในโลกอนาคต แต่ภาษาที่ใช้กลับเป็นการเลือกใช้คำภาษาโบราณ ในแง่มุมหนึ่งปรាប់ได้ให้กล่าวถึงตัวบท *สุสานสยาม* ผ่านช่องทาง Youtube ช่อง Tunwalai Ookbee ตอน “มีตกับธัญ ครั้งที่ 3 ตอน ปาฏิหาริย์ | รัก | ลีลับ ฉบับ 'ปรាប់' [Ep.1 จาก 'ลับ' ไปสู่ 'รัก]” ความว่า

“ดิสโทเปีย เป็นโลกอนาคตตามขนบของงาน ประเทศไทยทุกวันนี้เหมือนเดินกลับหลัง จึงย้อนกลับไปเป็นอดีต เมืองสยามอสังการที่เป็นที่กำจัดขยะ ก็จะเป็นเมืองที่ใช้ภาษาแปลกๆ ที่เราไม่ใช้แล้ว เช่น การทับศัพท์ภาษาฝรั่ง รีทรายก์ (recycle) เพราะสยามอสังการเป็นเมืองที่เหมือนย้อนกลับไปยุค ร.3 หรือก่อนหน้านั้น คือมองว่าเป็นโลกอนาคตนะ แต่สังคมไทยไม่เจริญเลยกลายเป็นการมอย้อนกลับไป ใช้ทับศัพท์ที่แปลกประหลาด เช่น Admission อัดเม็ดฉั่น หรือการแบ่งแยกชนชั้น ชนชั้นขยะ เปียก ชนชั้นบน ชนชั้นฝ้าง ชนชั้นบนก็จะดูถูกชนชั้นล่างว่าไม่มีความรู้ เวลาที่เขาต่ำชนชั้นล่าง ก็จะต่ำด้วยกลอน เพื่อให้ดูรู้ว่ากูเหนือกว่ามีง มีงไม่รู้ด้วยซ้ำว่ากูต่ำอะไร คือเป็นเหยียดในเหยียดไปอีก...”

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาเพื่อเป็นการแบ่งแยกชนชั้น และปรាប់กำลังเสียดสีการพัฒนาประเทศที่ล่าหลังผ่านการใช้คำภาษาโบราณของตัวละคร ในอีกแง่มุมหนึ่ง การใช้คำศัพท์ภาษาโบราณและการใช้คำทับศัพท์ตามที่กลุ่มชาวฝ้างกำหนดไว้ เป็นการควบคุมอำนาจผ่านศูนย์กลางภายใต้อุดมการณ์ชาตินิยม ซึ่งเป็นการกีดกันวัฒนธรรมของชาติอื่นและสะท้อนถึงสังคมที่ไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งในตัวบทยังมีการนำเสนอภาพมายาคติของกลุ่มชาวฝ้างที่เหยียดหยามชาวขยะผ่านการการพูดจับฉัณฑ์ลักษณะและใช้คำศัพท์ที่ยาก รวมถึงแสดงภูมิรู้ของกลุ่มชาวฝ้างที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าชนชั้นล่าง

นอกเหนือจากการเสียดสีการพัฒนาประเทศที่ถอยหลังผ่านการใช้คำภาษาโบราณแล้ว ในตัวบทยังนำเสนอภาพความล้ำหลังของเมือง แตกต่างกับเทคโนโลยีของเมืองนอกสยามอลังการที่พัฒนาไปไกล ทว่าชาวขะยะในสยามอลังการกลับไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่สมัยใหม่เหล่านั้นได้ มีเพียงกลุ่มชาวฝ้างเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในตอนที่เยียรยงนึกถึงสิ่งที่สุรลัยเล่าให้ฟัง ความว่า

“ครั้งหนึ่งสุรลัยบ่นให้เยียรยงกับกระปุกฟังว่า ที่กลุ่มผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ชาวโรงงานรู้จักวิทยากรต่าง ๆ มากเกินไป ก็เพราะกลัวจะถูกตั้งคำถามว่าทำไมของเหล่านั้นไม่มีมาถึงคนในสยามอลังการ จำพวกการซ่อมแซมเสี้ยว เพื่อยืดความหนุ่มสาวในประชากร การใช้ เซ็นเซอร์ ตรวจสอบสัญญาณโรคภัย ในร่างกายทุกครั้งที่ตรวจสอบสุขภาพ แม้แต่การใช้วิยะเทียมจากการปลูกในห้องทดลอง ก็ถูกโน้มน้าวว่าผิดศีลธรรม

นี่เยียรยงไม่ได้เล่าให้เพื่อนฟัง ว่าที่แท้ทั้งหมดนั้นอาจมีอยู่หลังกำแพงพวก ฝ้างก็ได้ ดังเช่นเครื่องตั้งความจำ ซึ่งแต่ไรมาผู้ปกครองแกล้งตีความว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน” (สุสานสยาม, 2563: 149)

ตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นพวกซังกัดได้ใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือตอบโต้กลุ่มชาวฝ้างผ่านการส่งต่อข้อมูลที่เป็นความจริงกระแสรอง การไม่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในสยามอลังการ เพราะการเข้ามาของเทคโนโลยีจะทำให้ชาวโรงงานเริ่มต้นพวกฝ้าง ตัวบทนำเสนอความย้อนแย้งของพวกฝ้างที่นำเครื่องตั้งความจำมาใช้กับเยียรยง ธนลภย์และคนอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์ตอนเกิดโรคประหลาดของวันเนา

การละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้กระทำผ่านการใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “เครื่องตั้งความจำ” กลุ่มชาวฝ้างจะนำเครื่องตั้งความจำมาใช้กับบุคคลต้องสงสัย โดยปรากฏในตอนที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคุมตัวเยียรยงและเด็กนักเรียนคนอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์ที่วันเนาภิกลายเป็นตัวประหลาด พวกเขาพาเด็กนักเรียนทั้งหมดไปสถานที่ปริศนาในเขตของกลุ่มชาวฝ้างและใช้เครื่องตั้งความจำ เพื่อสืบหาสาเหตุของโรคประหลาดวันเนา การกระทำดังกล่าวแม้กลุ่มชาวฝ้างจะบอกว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่พวกเขาก็กลับนำมาใช้กับชาวขะยะ ทำให้เห็นว่าพวกผู้มีอำนาจละเมิดกฎหมายด้วยการลอบเข้าถึงข้อมูลของชาวขะยะ

ทว่าในตัวบทนำเสนอตัวละครที่สามารถเอาชนะเครื่องตั้งความจำของกลุ่มชาวฝ้างได้ เช่นหลังจากเหตุการณ์โรคประหลาดวันเนาที่สถานที่เรียนพิเศษ ธนลภย์ถูกเข้าเครื่องตั้งความจำเป็นครั้งแรก และในตอนที่ถูกป่วยทำร้ายเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยขณะกำลังขับรถพาธนลภย์ไปส่งที่บ้าน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนำตัวเขาเข้าเครื่องตีความจำอีกครั้ง แต่ความเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ตีความจำไปยังเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ กลุ่มชาวผาถังจึงไม่รู้ว่าความจริงว่าเขาเป็นพวกซังถัง ทำให้เห็นภาพตัวละครชนชั้นล่างที่ไม่ได้รับบทเหยื่อที่อ่อนแออีกต่อไป ความว่า

‘ลืมนแล้วหรือ นายเองก็ถูกจับเข้าเครื่องตีความจำเหมือนกัน แต่ยังพรางเรื่องพวกนี้จากสายตา รปภ. ได้เลย’

เขาหลุดหัวเราะ ‘พวกเขาทำให้เรารู้จริง ๆ นั้นแหละว่าคนธรรมดายังมีโอกาสเอาชนะผาถังได้’

‘เตี้ยวลี มันไม่เหมือนกันนะ เราหมายความว่า ที่เราหลอกเขาได้ นั้นเพราะพวก รปภ. เห็นว่าเราโง่แล้วก็อ่อนแอเกินกว่าจะต่อกรกับพวกเขาได้ต่างหาก พวกนั้นถึงเลินเล่อทั้งที่ปกติละเมิดสิทธิคนในปกครอง แต่คราวของเราพวกเขากลับไม่ย้อนไปตรวจเหตุการณ์ให้ไกลกว่าแค่ตอนที่อยู่ในรถ ’ ”
(สุสานสยาม, 2563: 149)

แม้ว่าระบอบการปกครองของสยามอสังการเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทว่าในความเป็นจริงแล้ว กลุ่มชาวผาถังปกครองด้วยระบอบอำนาจนิยม โดยรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ตัวบทนำเสนอภาพการปกครองที่สร้างภาพฝันที่สวยงามให้ชาวชยะแต่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง กลุ่มชาวผาถังสร้างเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่เล่าโดยกลุ่มชาวผาถัง ในตัวบทจะเรียกว่า “ประวัติศาสตร์โรงงาน” เพื่อควบคุมประชาชนให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลุ่มชาวผาถัง ในตัวบทจะนำเสนอตัวละครคนรุ่นใหม่ที่ตั้งคำถามกับเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาวผาถัง ความว่า

“แม่ละ พวกผู้ปกครองจะยังไม่ยอมให้เรื่องนี้แพร่พรายออกไป คำสั่งด่วนคงมีไปถึงทุกสำนักข่าว ห้ามรายงานจนกว่าจะหาทางแก้เกมได้...แต่ก่อนจะถึงตอนนั้น สำนักข่าวในสยามอสังการจะต้องเชื่อฟัง หากไม่อาจพบจุดจบเหมือนช่องเสียดใหม่กับสื่อในเครือที่หัวแข็งมาตลอด เมื่อเดือนก่อนพวกหลังนี้สะเออะเสนอข่าวเรื่องความไม่โปร่งใสในกระบวนการลงคะแนนแผนแม่บทที่กำลังจะมีขึ้น จึงถูกสั่งงดเผยแพร่อีกครั้ง – เป็นครั้งที่ห้า และครั้งนี้คำสั่งไม่มีเวลากำหนด ขาดเสียดใหม่ไปเสียราย สื่อกระแสหลักก็จะเงียบกริบอย่างที่เคยเงียบมาตลอด เหลือก็แต่สื่ออรลาย นี้เองเหตุผลที่ผู้ปกครองชวนชวยเอื้อมือเข้าไปในดินแดนลับแลแห่งนั้นเสมอมา” (สุสานสยาม, 2563: 91)

เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ในตัวตนที่ช่วยสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้กับกลุ่มชาวฝาล้าง กลุ่มชาวฝาล้างควบคุมสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองผ่านการควบคุมสำนักข่าวกระแสหลัก การควบคุมสื่อสารมวลชนนั้นเทียบเท่ากับเป็นการปิดกั้นการรับรู้ความจริงของประชาชนและเป็นวิธีการที่ใช้จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาวฝาล้างไม่สามารถปกปิดความจริงได้ทุกช่องทาง เนื่องจากตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียในโลกออนไลน์เป็นเครื่องมือในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว โดยที่กลุ่มชาวฝาล้างไม่สามารถยับยั้งการแพร่ข้อมูลต่างๆได้ ดังนั้น รัฐบาลกลุ่มชาวฝาล้างจึงพยายามลอบเข้าถึงข้อมูลในกระดานไฟฟ้าของประชาชน หรือในบริบทจริงคือแท็บเล็ต (Tablet) สะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่บนโลกออนไลน์ของประชาชนไม่ใช่พื้นที่ส่วนตัว แต่กลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่รัฐบาลกลุ่มชาวฝาล้างสามารถลอบเข้าถึงข้อมูลของผู้ที่ต่อต้านรัฐบาลได้ อีกทั้ง กลุ่มชาวฝาล้างยังใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย เรียกว่า “เครื่องดึงความคิด” ตัวทลเสียดสีการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมของผู้ปกครอง เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลกลุ่มชาวฝาล้างมาละเมิดความเป็นส่วนตัวของพลเมือง

“แม่กับพี่ชายเป็นคนปลูกฝังให้เขียรยอ่านและใช้ภาษาดังกล่าวจนชิน อาจเพราะทั้งคู่โตมาในยุคที่สังคมโรงงานเคร่งครัดมากกว่านี้ ว่ากันว่า หน่วยงานของพวกฝาล้างเคยเรื่องอำนาจจนสามารถสอดส่องโลกอสรายได้โปร่ง สมาชิกที่มีที่ท่าชัดขึ้นต่อ ‘คำแนะนำ’ ในแผนแม่บทจะถูกเชิญไปเรียกสติ- แน่นอนว่าการใช้ภาษานอกตำราก็อาจเป็นหนึ่งในนั้น สมัยที่เขียรยยังเด็ก สมาชิกบางรายถึงกับต้องลอบใช้แอบประเคนฉันทัดดินเพื่อคุยกันด้วยภาษาพูด ปกติเลยทีเดียว” (สุสานสยาม, 2563: 4)

กลุ่มชาวฝาล้างได้ควบคุมสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนทั้งในโลกความเป็นจริงและในโลกออนไลน์ ชาวขยะที่มีแนวคิดต่อต้านผู้มีอำนาจจะถูกเชิญไป “เรียกสติ” คือการปรับทัศนคติของผู้ที่เห็นต่างให้เปลี่ยนไปมีแนวคิดเดียวกับกลุ่มชาวฝาล้าง

นอกจากนี้ กลุ่มชาวฝาล้างได้สร้างรายการเพื่อเผยแพร่ข่าวสารโดยตรงสู่ประชาชน ความว่า

“รายการที่ได้รับการเผยแพร่อยู่นี้จัดขึ้นโดยท่าน กตอ. (ย่อมาจากกรรมการผู้จัดการโรงงานสยามอลังการ) ...เย็นวันเสาร์อย่างนี้ ท่านกตอ. จะเลือกหนังสือมาแนะนำชาวขยะ ทุกเล่มได้รับการบริจาคต่อมาจากเหล่าสำนักพิมพ์อีกที โดยมีกรอบชัดเจนว่าห้ามพูดเรื่องการเมือง แต่เนื่องจากทุกสิ่งในโลกล้วนเกี่ยวกับการเมือง ระยะเวลาที่ท่านกตอ. จึงพูดถึงดาวเคราะห์นอกระบบจักรทางช้างเผือกแทน...” (สุสานสยาม, 2563: 45)

กลุ่มชาวฝาล้างใช้สื่อทีวีเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์รักชาติ โดยเป็นรายการที่บังคับออกอากาศทุกช่องทางของโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการควบคุมความคิดของพลเมือง รวมทั้งการแนะนำหนังสือที่ห้ามพูดถึง

เรื่องการเมือง เป็นการครอบงำทางความคิด ไม่ให้มีการตั้งคำถามและปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

นอกจากนั้นแล้ว ในตัวบทยังปรากฏแนวคิดอุปถัมภ์ เป็นแนวคิดสำคัญที่เอื้อให้ชนชั้นบนมีอำนาจเหนือชนชั้นล่าง ในนามของการเรียกร้องให้เกิดการสำนึกบุญคุณ ความว่า

“ทุกวันนี้พวกฝาล้างสร้างระบบระเบียบโดยอาศัยความเคารพศรัทธา
ในบรรพบุรุษจากพลเมืองทั้งนั้น” (สุสานสยาม, 2563: 62)

และ “คนเราจะเท่ากันได้ยังไง พวกผู้ปกครองต้องอยู่บนสุด พวกท่าน
ทำงานหนักกว่า มีความรับผิดชอบสูงกว่า ไม่ต้องพูดถึงบุญคุณที่บรรพบุรุษ
ของพวกท่านพาชาวขะหละพั้นความลำบากมาถึงสยามอลังการนี้!”
(สุสานสยาม, 2563: 86)

ความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ผู้ใหญ่-ผู้น้อยเป็นแนวคิดที่ครอบงำในสังคมสยามอลังการ การใช้คำที่สื่อถึงระบบอุปถัมภ์ คือคำว่า “บุญคุณ” ระบบอุปถัมภ์สะท้อนสังคมที่มีลำดับชั้นสูงต่ำ เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่มักจะถูกสั่งสอนตั้งแต่เด็ก “ให้รู้จักที่สูงที่ต่ำ” ในกรณีของร่างกายก็เป็นการแบ่งแยกระหว่างศีรษะกับเท้า ในกรณีของความสัมพันธ์ทางสังคมก็เป็นการแบ่งแยกระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ผู้ใหญ่หมายถึงผู้ที่สูงกว่าหรือเหนือกว่า ซึ่งควรจะประพฤติตัวให้เหมาะสมแก่การเคารพจากผู้น้อย และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้น้อย ส่วนผู้น้อยควรจะเคารพ เชื่อฟังและเกรงใจผู้ใหญ่ หากผู้น้อยไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานดังกล่าวมักจะถูกประนามว่า “ดูถูก” หรือ “ดูหมิ่น” ผู้ใหญ่²⁴ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญกับผู้น้อยมักจะมีพบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทยโดยมีความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพากันเป็นส่วนประกอบสำคัญของความสัมพันธ์²⁵

แนวคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ส่งผลให้การสำนึกบุญคุณกลายเป็นเรื่องปกติของสังคม การที่ผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่เป็นวัฒนธรรมที่ติงามของสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ตัวบทนำเสนอให้เห็นว่าสังคมที่ผู้ใหญ่ (ผู้มีอำนาจ) ปกครองด้วยความฉ้อฉลอย่างกลุ่มชาวฝาล้าง ย่อมส่งผลให้ผู้น้อยด้อยอำนาจอย่างชาวขะหละพั้นไม่กล้าลุกขึ้นมาต่อต้านการกระทำของพวกฝาล้าง ระบบอุปถัมภ์ทำให้ผู้น้อยไม่

²⁴ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลคุณากร, เรื่องเฉลิมพระยศเจ้านาย (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2472), หน้า 45, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 เล่ม 3 (กรุงเทพมหานคร: ครูสภา, 2503-2504), หน้า 230-232 อ้างถึงใน ม.ร.ว. อคิน รพีพัฒน์, “ระบบอุปถัมภ์และโครงสร้างชนชั้นสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น,” หน้า 154. อ้างถึงใน ศิริพร ศรีวรกานต์, ศรีธัญชัย ไทย-เยอรมันโครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2558 , หน้า 47

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155 อ้างถึงในศิริพร ศรีวรกานต์, ศรีธัญชัย ไทย-เยอรมันโครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2558 , หน้า 47-48

กล้าที่จะตั้งคำถามต่อการกระทำผิดพลาดของผู้ใหญ่ อันนำไปสู่ความคิดที่ชาวชยะยอมจำนนต่อการปกครองที่ไม่เป็นธรรมของกลุ่มชาวฝาลัง ความว่า

‘ตราบใดที่เอาแต่ให้ท่องจำ มันก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไรทั้งนั้น เพราะจำได้ แต่คิดไม่ได้’

‘ดูเหมือนว่าผู้ปกครองเราจะเก่งไปซะทุกอย่างในการคุมคน’

‘เพราะไม่ใช่แค่ระบบที่ครอบงำโรงงานอยู่ แต่เราโดนล้างสมองว่า พวกฝาลังหวังดีมีพระคุณกับเรามาตลอด แล้วเราก็นอนล้างสมองอีกที ด้วยมาตรฐานความดีความชั่วชัดเจน ความกตัญญูชัดเจน หนึ่งในประเด็นที่อยู่ในชุดนั้นคือการตั้งคำถามกับผู้ที่ยังอ้างตัวเองว่าเป็นผู้มีพระคุณ คือการรอกตัญญู’ (สุสานสยาม, 2563: 162)

ตัวบทนำเสนอความกตัญญูในด้านลบ เมื่อความกตัญญูเป็นข้ออ้างของผู้ปกครองที่นำมาใช้ในทางที่ผิดเพราะถือว่ากลุ่มชาวฝาลังมีบุญคุณต่อชาวโรงงาน และการตั้งคำถามต่อผู้มีพระคุณจึงอาจถูกมองว่าเป็นพวกอกตัญญูได้ นอกจากนี้ รัฐบาลชนชั้นนายังครอบงำความคิดของชนชั้นล่างว่า ชนชั้นล่างมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย ต่างจากชนชั้นบนที่ต้องแบกรับภาระหน้าที่สำคัญ ซึ่งในตัวบทจะพบตัวละครชนชั้นล่างบางส่วนที่เสียสติความเป็นอยู่ของพวกเขาว่า “สบายอย่างทาส” (สุสานสยาม, 2563: 77) สื่อถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่อ่ำแย่ของชนชั้นล่าง แต่กลับถูกชนชั้นบนหลอกลวงว่าพวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ดี

ด้วยเหตุนี้ ชนชั้นล่างในสยามอสังการจึงมีค่าไม่ต่างจาก “ชยะ” หรือสิ่งของไร้ค่าในสายตาของตัวละครชนชั้นบน สถานะของชนชั้นล่างจึงถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้เป็นเพียงสิ่งไม่มีชีวิตอย่างชยะ ทั้งนี้ ตัวละครชาวชยะที่พยายามจะต่อต้านแผนแม่บทสยามติงสตีวราชจะโดนรัฐบาลหาทางกำจัด

“ประกาศที่เด็กสาวอ่านอยู่นี้ปั่นมาจากเครือข่ายข่าววอหลาย หัวข้อว่า ‘ผู้รณรงค์คว่ำบาตรแผนแม่บทสยามฯ ต้องคะตึงอายวนบมียีนภาชี อีกหนึ่งกระลาการไม่รับอรรถคดีบุบกิจการอีกหนึ่ง--’ เจ้าของประกาศเพิ่มความเห็นส่วนตัวลงไปว่า ‘เหี้ย! จ้องจะตัดซากันทุกทาง!’” (สุสานสยาม, 2563: 9)

การกระทำของกลุ่มชาวฝาลังเป็นการใช้อำนาจควบคุมความคิดและการกระทำของคนในสังคม โดยใช้กฎหมายมาเป็นเครื่องมือควบคุมชนชั้นล่าง ชนชั้นล่างที่ต่อต้านจะถูกกลุ่มชาวฝาลังใช้กฎหมายมาเล่นงานผ่านการฟ้องร้อง ทำให้ชนชั้นล่างไม่สามารถลุกขึ้นมาต่อต้านได้อีก นอกเหนือจากการที่กลุ่มชาวฝาลังใช้กฎหมายมาเป็นเครื่องมือกำจัดผู้ที่เรียกร้องความเป็นธรรมแล้ว เราจะเห็นการใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย ความว่า

“...มาตรฐานของสยามอลังการนั้นก็คือความไม่ได้มาตรฐาน และการ
ร้องเรียนใด ๆ มักนำไปสู่การถูกฟ้องกลับ หรือบางทีถูกจับกุมหายตัวไปสักลับ ไม่
เหลือแม้แต่เก้าร้อยละ 20-40 ด้วยซ้ำ จึงมีคำกล่าวของพวกซึ่งอ้างว่า ขยะที่พวก
ฝาดังกำจัดได้หมดจดที่สุดก็คือชีวิตของประชาชนชาวขยะได้ปกครองนั่นเอง”
(สุสานสยาม, 2563 : 120)

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม เมื่อกฎหมายตกอยู่ในมือผู้มี
อำนาจแล้ว ย่อมทำให้พลเมืองชาวขยะชนชั้นล่างต้องยอมจำนนต่ออำนาจนั้นด้วยความหวาดกลัว
เพราะการต่อต้านกลุ่มชาวฝาดังจะนำไปสู่การถูกกักขังและกำจัด อย่างการลักพาตัวหรือวิธีการ
ที่รุนแรงอย่างการอุ้มฆ่า เช่นเดียวกับในบริบทสังคมไทย ประเด็นการอุ้มหายโดยเจ้าหน้าที่รัฐทำให้ร่าง
กฎหมายป้องกันการซ้อมทรมานและอุ้มหายได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้ง ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2565 ได้
มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ.
2565 โดยจะมีผลบังคับใช้วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติติดขัด
ปัญหาเรื่องงบประมาณ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่และการจัดซื้อกล้องบันทึกความเคลื่อนไหวขณะ
ปฏิบัติงาน (Body camera) จึงทำให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบที่จะเลื่อนการบังคับใช้กฎหมายนี้ออกไป
เป็นวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2566

นอกเหนือจากแนวคิดระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของชาวขยะแล้ว ในตัวบทยัง
นำเสนอภาพการเคารพศรัทธาบรรพบุรุษในสองมุมมอง มุมมองแรกเป็นมุมมองของผู้ที่เคารพศรัทธา
ในบรรพบุรุษอย่างปราศจากข้อสงสัย เช่น กลุ่มชาวฝาดังศรัทธาในบรรพบุรุษของตน, ชาวขยะส่วน
ใหญ่ศรัทธาบรรพบุรุษของกลุ่มชาวฝาดัง, อามาของธนลักษ์ศรัทธาบรรพบุรุษของตน เป็นต้น ส่วนอีก
มุมมองหนึ่งตัวบทนำเสนอการตั้งคำถามกับการศรัทธาบรรพบุรุษ เช่น ธนลักษ์ตั้งคำถามเกี่ยวกับการ
เผากระดาษไหว้บรรพบุรุษที่เพิ่มมลพิษในอากาศ เป็นต้น ความว่า

“แต่เราทำเป็นทางเลือกก็ได้นี้อามา แบบที่เขาใช้ลูกโป่งมาแทน
ประทัด รูปไฟฟ้าแทนรูปที่ต้องจุดจริง ๆ แล้วพวกกระดาษเงินกระดาษทองที่ต้อง
เผาก็--”

“ขายนะขายได้ แต่ลูกค้าจะซื้อรีเปลา ของแพง ๆ แถมยังผิดหลัก”

“หลักการอะไรของอามา ของพวกนี้คนเราคิดกันมาเองทั้งนั้น มัวแต่
ไหว้ให้คนตาย คนเป็นก็ตมควันพิษคมฝุ่นพิษกันเข้าไป ถ้าพวกผมตายก่อน เดียว
ไม่มีใครไหว้อามา อากงนะ”

“ไอ้ลภ! ปากเสีย! ลบลูก์บรรพบุรุษอย่างนี้ไปถึงสอไม่ติดกับเขาอะ!--”

ใช่แล้ว นี่คือน้ำที่ของเขา

ไม่ใช่แค่เฝ้าร้านขายของ ทว่าต้องหุบปาก จงเชื่อในสิ่งที่บรรพชนเชื่อ
ทำตามสิ่งที่บรรพชนทำ ความเชื่อและการกระทำตามบรรพชนนี้แหละทำให้เงิน
ไหลเข้าบ้านตลอด อย่างแน่นอนและเห็นจริง! (สุสานสยาม, 2563: 118-119)

การนำเสนอการเคารพศรัทธาบรรพบุรุษหรือบรรพชนสองมุมมอง มุมมองแรกจะนำเสนอ
ภาพตัวละครที่ยึดถือหลักการของพิธีกรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยปรากฏในตัวละครสูงวัยอย่าง
อาม่าที่ขายกระดาษเงินกระดาษทองสำหรับเผาในพิธีกรรมไหว้บรรพชน ในทางตรงกันข้าม
ตัวบทนำเสนอภาพตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ยึดถือหลักการแบบเคร่งครัดที่จะถูกมองว่าลบลู่
บรรพบุรุษ อีกทั้ง การแนะนำให้อาม่าขายของไหว้บรรพบุรุษที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เห็นว่า
ตัวละครเยาวชนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงผลเสียของมลพิษที่เกิดจากการพิธีกรรมการไหว้บรรพชน และ
พยายามเสนอทางเลือกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ลูกโป่งแทนประทัด การใช้ธูปไฟฟ้าแทน
การจุดธูปจริง เป็นต้น นับเป็นการประนีประนอมระหว่างพิธีกรรมดั้งเดิมกับการปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพสังคมปัจจุบัน

ตัวบทยังเสียดสีการใช้ประโยชน์จากการเคารพศรัทธาบรรพบุรุษของกลุ่มชาวฝาล้าง จาก
เหตุการณ์แพร่ระบาดของโรคประหลาดวันเนาว์ส่งผลให้ชาวโรงงานหวาดหวั่นกับโรคภัยที่
แพร่กระจายไปทั่วสยามอลังการ กลุ่มชาวฝาล้างจึงแก้ปัญหาและโฆษณาชวนเชื่อด้วยการสร้าง
วัตถุมงคลรูปใบหน้าบรรพบุรุษของ กตอ. (คณะกรรมการดูแลโรงงานสยามอลังการ) ความว่า

“ปีนี้ท่าจะแย้ เศรษฐกิจไม่ฟื้น แล้วยังมีโรคผีประหลาดนั้นอีก”

“โรคผีประหลาดหรือ”

“ก็ไอ้เด็กที่อาละวาดกินสมองคนนั้นไง”

อาม่าหมายถึงวันเนาว์ “มันเกี่ยวยังไงละอาม่า”

“ก็คนมันกลัวกันใหญ่ อาแซ--” เจ้าของร้านขายส่งวัตถุมงคลใกล้ ๆ
กัน “—บอกว่าสองวันนี้ลูกค้าหายหมดเพราะแห่ไปซื้อไอ้เหรียญ ม.44 อะไรนั่น
ตลาดพระคงพระเครื่องตอนนี้คงปัมกันจ้าละหวั่น”

ธนภรณ์นึกถึงตลาดพระเครื่องซึ่งอยู่แถวอนุสาวรีย์บรรพบุรุษของท่าน
กตอ. อนุสาวรีย์นี้เป็นที่ที่ชาวขยะมักเข้าไปกราบไหว้ขอพรเพราะเชื่อกันว่า
ศักดิ์สิทธิ์นัก รอบ ๆ บริเวณเป็นแผงเช่าเครื่องรางของขลัง ใบหน้าของบรรพบุรุษ
ท่าน กตอ. ก็ถูกจำลองลงเหรียญในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน รุ่นมงคล 44 หรือที่ชาว
ขยะเรียกย่อว่า ม.44 นั้นนับถือกันมากในหมู่ฝาล้างมาก่อนว่ากันว่าใครใช้รุ่นนี้
ออกปากอะไรเป็นได้อย่างนั้น

แต่ผลที่ตามมาจากนั้นก็เป็นอย่างอื่น

เด็กหนุ่มผู้ติดตามประวัติศาสตร์การปกครองของเมืองโรงงานมานาน
แสรังถาม “เขาแน่ใจหรือว่ามันจะช่วยกันผีได้จริง ๆ ”

“คนเขาถือว่าท่าน กตอ. เป็นพ่อเป็นลุงตัวเอง บรรพบุรุษท่านก็คือ
เป็นบรรพบุรุษของตัวเองด้วย ยิ่งงบรรพบุรุษก็ต้องปกป้องคุ้มครองลูกหลาน
เหมือนอาปา อาม้าลื้อไง” (สุสานสยาม, 2563: 121)

กลุ่มชาวฝาลังใช้ความศรัทธาบุคคลของประวัติศาสตร์โรงงานมาสร้างวัตถุมงคลบรรพบุรุษ
ฝาลัง เป็นลักษณะพุทธพาณิชย์ที่ผู้ปกครองเลือกนำความศรัทธามาสร้างโฆษณาชวนเชื่อว่ามีอิทธิฤทธิ์
ของวัตถุมงคล รุ่น ม.44 จะช่วยปกป้องคุ้มครองชาวโรงงานให้ปลอดภัยจากโรคประหลาดวันเนา
ตัวบทยืดสีความมั่งงายของชาวขะที่มีความเชื่อว่ารูปรบรรพบุรุษของพวกฝาลังจะมีอำนาจป้องกัน
โรคร้ายได้ ในทางเดียวกันการใช้รูปรบรรพบุรุษของกลุ่มชาวฝาลัง ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ
กลุ่มชาวฝาลังและโฆษณาชวนเชื่อว่าการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องโรคระบาดนี้ได้
รวมถึงลดความวิตกกังวลของชาวโรงงานอีกด้วย

4.2.2 ตัวละครชาติพันธุ์ขอมกับต่อต้านการปกครองของกลุ่มชาวฝาลัง

โลกแฟนตาซีในตบพเรื่องสุสานสยามนำเสนอภาพความโหดร้ายของมนุษย์ที่กระทำต่อ
มนุษย์ด้วยกันเองผ่านตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า “ผู้ปวยโรคประหลาดวันเนา” ภาพเบื้องหลัง
ในสยามอลังการจะนำเสนอความสิ้นหวังของตัวละครเป็นส่วนใหญ่ โดยมีตัวละครผู้ปวยโรคประหลาด
วันเนาซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะใช้ชื่อว่า “ตัวละครชาติพันธุ์ขอมบี้” ตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซี
ดังกล่าวเป็นตัวละครที่ปราบต์เลือกนำมาสร้างบทบาทเด่น เพื่อเป็นเสียงให้กับกลุ่มชนชั้นล่างที่ถูก
ข่มขู่ต่อสู้อกับกลุ่มชาวฝาลัง

ปราบต์นำเสนอเสียงของตัวละครที่เป็นอื่นอย่างขอมบี้ให้กลายเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ
ในเรื่อง ทั้งที่เกิดคดีโรคประหลาดวันเนาหลายคดี แต่กลุ่มชาวฝาลังพยายามปกปิดเรื่องโรค
ประหลาดนี้ คดีแรกที่เป็นจุดสนใจของชาวโรงงานคือคดีวันเนา เพราะมีคลิปวิดีโอเผยแพร่ในโลก
ออนไลน์ ความว่า

พี่ชายเล่าว่าหน่วยของเขาตามสืบพฤติกรรมย้อนหลังเพื่อหาเหตุผล
ต้นทาง ทว่าแต่ละคดีมีลักษณะร่วมกันแต่ไม่ก้อย่าง ผู้ปวยมักเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ
กระจายตั้งแต่ช่วงมัธยมปลายถึงเริ่มเข้างาน ประวัติสุขภาพมีตั้งแต่ดีมากจนถึง

เรื่องดังกล่าวเล่าด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ดินแดนที่ชื่อ ‘สุสาน’ นั้น ไม่ใช่สุสานที่แท้ ทว่าเป็นความเปรียบสำหรับผู้ป่วยด้วยโรคประหลาดซึ่งดูท่าจะไร้หนทางรักษา ผู้ป่วยที่ผ่านเข้ามาถึงสุสานจะเปลี่ยนสถานะเป็น ‘กลุ่มทดลอง’ เสมือนศพที่ไร้ชีวิต สัปเหร่อจะสามารถทำอะไร ทดสอบหรือทดลองเพื่อหาความจริงใด ๆ จากศพเหล่านั้นก็ได้

‘ทั้งที่ยังหายใจเนี่ยนะ...’ เสียงเลอโง่งพึมพำ สายตาโล่งกวาดตัวอักษรบนหน้าจอกระดานไฟฟ้าของเธอว่องไว....

ใช่ เพราะหลังจากกลุ่มทดลองถูกส่งถึงมือ พลก๊อปหรือมีสิทธิ์ทำอะไรก็ได้ กระทั่งจะใช้อาวุธใด ๆ ทำร้ายให้เกิดแผล ทรมาณ รวมถึงฆ่าให้ตาย ผลลัพธ์ถูกเล่าไว้ว่ากลุ่มทดลองมีลักษณะร่วมคล้ายกัน คือไม่ค่อยมีสติ ไม่มีความรู้สึกเจ็บปวด (สังเกตจากการไม่ร้องหรือกระตุกอวัยวะไหน) และการฆ่าให้ตายสนิททำได้ยาก บางรายแม้แต่จับเผาไฟท่วมร่างยังใช้เวลามากกว่าจะตาย

สำหรับสภาพผู้ป่วย มักตาแข็งทื่อ ลักษณะคล้ายโอรธแคนคนรอบตัว - โอรธ ไม่ใช่กลัวอย่างคนไข้ยาเสพติด นอกจากนั้นยังควบคุมได้ยาก เพราะมีพลังกำลังมากกว่าคนปกติ และพบแนวโน้มว่าใช้ความสามารถพิเศษได้ดีกว่าเวลาปกติ อาทิ การวาดภาพ ร้องเพลง ยิมนาสติก ฯลฯ ส่วนอวัยวะภายใน เมื่ออาการกำเริบจะมีระดับการทำงานสูงขึ้นมากจนน่าตกใจ เหมือนคนโอรธหรือตกใจ ทั้งหมดนี้ยังไม่พบสาเหตุว่าเกิดจากอะไร ไม่ใช่เชื้อโรคร้ายแรง – แทบจะไม่มีเชื้อโรคผิดปกติที่อยู่ในร่างกายมนุษย์ทั่วไป แต่ก็ไม่ใช่การบาดเจ็บหรือบพร่องจากลักษณะทางพันธุกรรม ” (สุสานสยาม, 2563: 148)

ข้อความข้างต้นเป็นแซตการสนทนาระหว่างธนลักษ์กับเยียรยง (เยียรยงใช้ชื่อบัญชีว่า “เลอโง่ง” เพื่อปกปิดตัวตนและใส่ร้ายเลอโง่ง) การเล่าผ่านมุมมองของตัวละครที่กำลังอ่านเรื่องเล่าจากลิงก์ในโลกออนไลน์อีกทอดหนึ่ง สัปเหร่อตีความได้ถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของกลุ่มชาวฝาล้าง เป็นหน่วยงานของผู้ปกครองที่สามารถจะทำอะไรกับร่างกายของผู้ป่วยก็ได้

สภาพผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาในสุสานสยาม มีลักษณะคล้ายอาการป่วยทางจิต แต่ไม่ได้พบเชื้อโรคร้ายแรง เนื่องจากเชื้อโรคที่เป็นปัจจัยกระตุ้นโรคนั้น เป็นเชื้อโรคที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำท่วมสยามอลังการ สภาพของผู้ป่วยมีลักษณะคล้ายซอมบี้ ทว่าซอมบี้ในเรื่องสุสานสยามไม่ใช่ผี ไม่ใช่คนที่เสียชีวิตแล้วฟื้นคืนชีพ แต่เป็นมนุษย์ปกติที่ติดเชื้อมีลักษณะภายนอกที่แตกต่างไปจากมนุษย์ปกติได้แก่ ดวงตาดำกลายเป็นสีขาว ฟันแหลมคม มีรอยย่นเส้นเลือดที่ใบหน้า เป็นต้น รวมทั้งซอมบี้มี

ความรู้สึกนึกคิดร่วมกันคือการต่อต้านกลุ่มชาวต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีลักษณะเหนือธรรมชาติ คือความสามารถพิเศษในตอนที่เป็นมนุษย์ปกติจะมีพลังมากขึ้นเมื่อกลายเป็นซอมบี้ การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางพันธุกรรมที่เกิดขึ้นเหมือนกันและมีลักษณะความคิดร่วมกัน จึงจัดผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว์หรือซอมบี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์แฟนตาซี

ความสามารถพิเศษที่เพิ่มมากขึ้นของซอมบี้ เป็นการใช้ลักษณะแฟนตาซีเพื่อเพิ่มความโดดเด่นให้ผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว์ ความสามารถดังกล่าวของซอมบี้สามารถนำไปใช้เป็นอาวุธเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม เช่นในตอน “คุณ” นาคหนุ่มและเพื่อนบุกไปทำร้ายนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ติดกับวัด การกระทำของคุณกระตุ้นความโกรธให้ซอมบี้ พวกเขาเปลี่ยนความโกรธมาเป็นความรุนแรงและตอบโต้พรรคพวกของคุณด้วยความรุนแรง อาทิ ซอมบี้ที่มีความสามารถพิเศษคือก๊วยนิมาสติก็ใช้ความสามารถนี้กระโดดขึ้นไปเกาะบนเพดาน ซอมบี้ที่เป็นร่างทรงนำสิ่งของแหลมคมมาเจาะตามร่างกายและทำร้ายพวกคุณ ซอมบี้ที่เคยเล่นโบลิ่ง ใช้ศีรษะของพวกคุณเปรียบเสมือนลูกโบลิ่ง เป็นต้น ความสามารถพิเศษที่เหนือธรรมชาติเหล่านี้จึงเป็นรูปแบบการโต้กลับพวกที่สนับสนุนกลุ่มชาวต่างชาติความว่า

เสียงร้องเจ็บบลงฉับพลันเมื่ออาการกระดูกของเด็กหนุ่มตาขาวในห้องเดียวกันเริ่มสงบ เจ้าตัวค่อย ๆ เอื้อมปากกาดีจิตรเต่าสำหรับทำข้อสอบขึ้นมาพินิจ จากนั้นสอดมันเข้าปาก ดิ้นข้างแก้มนูนแหลมออก นูน...จนกระทั่งฉีกปริเป็นรูให้สอดปากกาดำมนั้นค้างอยู่ได้

“โหย! โหย! โหย!” จู๋ ๆ เจ้าตัวก็ร้องแล้วสิ้นเติมไปทั้งร่าง เสียงกรีดไวยวายเหมือนไม่ใช่เสียงมนุษย์

ผู้ชมทะเล่ถอย บางคนชนอีกคนจนต่างล้มไปด้วยกัน รายหนึ่งที่นั่งติดกันอยู่แต่แรกน่าจะเป็นเพื่อนสนิท กระซิบว่า “ปะ...บ้านไอนี้มันเป็นพวกคนทรง!” (สุสานสยาม, 2563: 376)

ตัวบทอธิบายลักษณะผู้ป่วยด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาสร้างลักษณะเหนือธรรมชาติของซอมบี้ ได้แก่ สารสื่อประสาทที่ทำงานผิดปกติ สมองส่วนออลแฟกทอรีบัลล์ (Olfactory bulb) ใหญ่ขึ้นทำให้มีความสามารถพิเศษในการดมกลิ่น สมองส่วนหน้าฝ่อเล็กลงทำให้ไม่มีการยับยั้งชั่งใจและเปลือกสมองเบาลงทำให้ออกติสติ การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายลักษณะดังกล่าวทำให้ตัวละครซอมบี้สมจริงยิ่งขึ้น ความว่า

“...พอโกรธแล้วไม่มีทางออก ระบายหรือจัดการไม่ได้ เกือบไว้มาก ๆ มันก็จะวนทับไปเรื่อย ๆ กลายเป็นความผิดหวังเจ็บแค้นซ้ำซาก นี่คือนั่นเหตุที่

ทำให้สมองของผู้ป่วยค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจนผิดปกติครับ ผลการตรวจร่างกายของคนไข้ที่เกิดอาการแล้ว เราพบว่าความเปลี่ยนแปลงหลัก ๆ มีสี่ส่วน...หนึ่งอย่างที่เราจะใส่ใจ สารสื่อประสาททั้งหมดทำงานเพี้ยนไปมากจนน่าตกใจ คนไข้ไม่สามารถดำรงสติสัมปชัญญะแบบมนุษย์ปกติได้อีก” (สุสานสยาม, 2563: 300)

“สอง สมองส่วนนอร์แอดทาร์รี่เข้าใหญ่ขึ้น...ผู้ป่วยกลุ่มนี้ก็เลยมีความสามารถในการดมกลิ่นเป็นเลิศ แต่ก็กลายเป็นอันตรายกับคนรอบ ๆ ด้วย เพราะเขาจะไต่กลิ่นจากอารมณ์และความรู้สึกของคนที่คุณคิดเห็นต่างกัน อย่างรุนแรง กลิ่นเข้มข้นพวกนี้จะไปกระตุ้นความโกรธจนพวกเขาต้องพุ่งเข้าทำลายล้าง” (สุสานสยาม, 2563: 300)

“สาม สมองส่วนหน้าซึ่งมีหน้าที่ควบคุมความรุนแรงกลับมีลักษณะฝ่อเล็กลง จุดนี้คือสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ การกระทำเป็นไปตามสัญชาตญาณดิบเหมือนสัตว์ป่า” (สุสานสยาม, 2563: 300)

“สี่ ลักษณะผิดปกติอีกอย่างที่พบในสองส่วนหน้าคือ เปลือกสมองบางลง ขณะที่ไฟเบ้อจากเปลือกสมองส่งสู่สันหลังกลับมีมากกว่าคนปกติ จุดนี้ทำให้ผู้ป่วยมีลักษณะคล้ายภาวะอาทิพย์กระตึก ในเชิงที่มีพฤติกรรมกับความสนใจแคบและจำกั๊ด มีแบบแผนซ้ำ ๆ ตรงนี้กลายเป็นจุดแข็งที่ทำให้ผู้ป่วยสามารถดึงความสามารถพิเศษต่าง ๆ ที่เคยกดทับไว้ออกมาใช้ได้มากกว่าที่เคยทำได้ เช่น การร่ายรำ ยี่มนาบกระตึก การร้องเพลง เป็นต้น” (สุสานสยาม, 2563: 301)

ปราปตีใช้โรคประหลาดเป็นอาวุธต่อต้านกลุ่มชาวเผ่าถึง เนื่องจากความไม่พอใจการปกครองที่เผด็จการและสภาพความเป็นอยู่ที่เลวร้ายในดินแดนสยามอลังการ ดังเช่นในตอนที่ยอมบี่ได้ฆ่า “นางประไพ” เป็นตัวละครที่สนับสนุนแนวคิดของกลุ่มชาวเผ่าถึง และตอนที่ยอมบี่ขุนระเบ็งไม่กินสมองของยุทท์ จุดร่วมอีกประการของผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนา คือ การไม่กินสมองของเหยื่อที่เป็นฝ่ายตรงข้าม ความว่า

“ใช่แล้ว วันเนา - ใคร - ตัวอะไรสักอย่างนั้น - มันสวาปาม แต่แล้วก็ขย้อสมองของนางประไพออกมา เพราะว่ากระตึกไม่ลง!” (สุสานสยาม, 2563: 81)

“...ระเบ็งค่อย ๆ เเงหน้าขึ้นจากซากกะโหลกของนายยุทท์ จากนั้นถ่มสมองขอเจ้าตัวทิ้ง” (สุสานสยาม, 2563: 361)

พฤติกรรมการกินเหยื่อทั้งตัว เปรียบเหมือนกับการทำลายแนวคิดที่แตกต่างจากซอมบี้ หากพิจารณาถึงความคิดเห็นทางการเมือง การที่ซอมบี้ไม่ยอมกินสมองของเหยื่อสื่อถึงการไม่ยอมรับความเห็นต่างของอีกฝ่าย การที่ซอมบี้วันเนาวิไม่กินสมองประไพเป็นการสื่อว่าซอมบี้วันเนาวิไม่ยอมรับแนวคิดของกลุ่มชาวฝาล้าง อีกทั้งการที่ซอมบี้วันเนาวิกระทำความรุนแรงต่อร่างกายของอีกฝ่าย สื่อถึงชะตาของการทำลายอำนาจพวกฝาล้าง ยกเว้นเพียงซอมบี้ระเบ็งที่ศรัทธากลุ่มชาวฝาล้าง เขาไม่กินสมองของนายยุทธที่เป็นพวกซังถึงใต้ดิน แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมรับความเห็นต่างทางการเมืองของอีกฝ่าย

การที่ปรารถสร้างให้ตัวละครมนุษย์ปกติกลายเป็นตัวละครชาติพันธุ์ซอมบี้ จึงเป็นการสลับชีวอำนาจจากผู้ที่อยู่สูงสุดเป็นต่ำสุด ผู้ที่อยู่เหนือสุดของของพระมิตคือชนชั้นบน กลับไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อซอมบี้ได้ เช่นเดียวกับที่กลุ่มชาวฝาล้างไม่สามารถปิดกั้นการแสดงออกทางการเมืองของซอมบี้ได้ เมื่อกลายเป็นซอมบี้จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามจิตใต้สำนึก นอกจากนี้ การที่ซอมบี้ส่วนใหญ่ไปกัดกินเหยื่อที่มีแนวคิดฝาล้าง เพราะซอมบี้ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นล่างที่โกรธแค้นทุกอย่างที่เกี่ยวกับชนชั้นบน อีกทั้ง ทำให้เห็นว่าในตอนที่เป็นมนุษย์ปกตินั้น ผู้ที่เสี่ยงจากสารเคมีต่างๆ มีเพียงแค่ชนชั้นล่างเท่านั้น แต่เมื่อกลายเป็นซอมบี้ ซอมบี้สามารถกัดกิน(ทำลาย)ตัวละครชนชั้นบนได้ ดังนั้น ซอมบี้จึงเป็นตัวสลายความแตกต่างทางชนชั้น เพราะหลังจากเกิดโรคประหลาดวันเนาแล้ว ทุกชนชั้นต่างมีความเสี่ยงที่จะเป็นซอมบี้เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ การปลดปล่อยตัวตนมนุษย์ปกติเป็นซอมบี้ แล้วซอมบี้สามารถทำอะไรได้ตามจิตใต้สำนึก และสามารถกำจัดผู้ที่สนับสนุนกลุ่มชาวฝาล้างได้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอิสระและเสรีภาพที่ซอมบี้ได้รับ ซึ่งแตกต่างจากในตอนที่เป็นมนุษย์ปกติ ที่ซอมบี้ถูกปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดและการเมือง ด้วยเหตุนี้ ซอมบี้ จึงเป็นตัวแทนการเรียกร้องสิทธิ์และแสดงออกทางการเมืองของชนชั้นล่าง ซอมบี้เป็นสัญลักษณ์การต่อต้านการควบคุมของกลุ่มชาวฝาล้าง อีกทั้ง ตัวบทนำเสนอภาพความน่ากลัวของผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนา อาทิ การจู่โจมเหยื่อที่รุนแรงและสยดสยอง ความว่า

“ไอ้ตัวข้าง ๆ อ้าปาก ส่งน้ำลายน้ำเลือดหนืดย้อย ยื่นหน้าเข้ามาพยายามจับ มือแขนสาวหาเขา จังหวะนั้น นาย รบภ. ที่พึ่งพาอยู่คงรู้สึกตัวร่างกระตุกเล็กน้อย แต่เพียงเท่านั้นก็คงกระตุ้นความสนใจของไอ้ผีห่า มันหันขวับจากหน้าระเบ็งไปสนใจร่างนั้นแทน คว่าตันแขนหมับแล้วลากเข้าฝั่งเขี้ยวจนเลือดกระฉูด” (สุสานสยาม, 2563: 344)

เหตุการณ์ตอนที่นักเรียนนาฏศิลป์ได้กลายร่างเป็นซอมบี้และเข้าทำร้าย “ครูวรรณ์” ครูสอนนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นครูที่สนับสนุนกลุ่มชาวฝาล้าง ความว่า

“สรุปความคืบหน้าทั้งหมดตอนนี้ พวกนักเรียนนาฏศิลป์ที่ก่อความรุนแรง ทั้งหกคนโดดเข้ากองไฟตายหมด มีคนโดนลูกหลงแล้วก็แผลไฟลวก

หลายคน แต่ที่โดนทำร้ายจริง ๆ มีแปดราย เป็นพวกเด็กรุ่นพี่ทุกคน ครูอีกสอง หนึ่งในนั้นคือ ครูวรัตน์ แกหนือออกมาจากกองไฟได้ แต่ถูกไอ้ตัวหนึ่งตามมาฉีกปากดูดสมอง เลยและกว่ารายก่อน ๆ ครับ พวกมันเอาพานฟาดจนกะโหลกยุบแล้วคว่ำพานครอบไว้...ครอบไว้แทนหัวโขน!” (สุสานสยาม, 2563: 85)

การทำลายพื้นที่ห้องเรียนนาฏศิลป์ที่นำเสนอความเป็นไทย จึงเปรียบเสมือนการทำลายอำนาจทางอ้อมของรัฐบาลกลุ่มชาวเผ่าถึง นอกจากนี้ การที่ตัวละครส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้กลายเป็นซอมบี้แล้วไปก่อเหตุฆ่ามนุษย์ ทำให้ตัวละครกลุ่มชาวเผ่าถึงมองว่า เพราะพวกเขามีแนวคิดซึ่งถึงจึงกลายเป็นพวกหัวรุนแรง ความว่า

“อุ๊ย! ท่านผู้ชมกรุณาจ้อง นี่คือน้ำมูกยวชนของท่าน ผีว่าปล่อยปละกัน ก็จักโดนอ้ายพวกซึ่งถึงล้างสมองเยี่ยงนี้ปะไร อ้ายพวกดำบอนมึงทำเกินไปแล้ว!” (สุสานสยาม, 2563: 78)

และ “...เด็กที่จู้ ๆ ก็ฟันเพื่อนและก่อเหตุอุกอาจขึ้นมา จากการสอบปากคำเบื้องต้น ตอนนี้เราทราบของเด็กหญิงคนนั้นเป็นเด็กที่...ไม่น่าชื่นชมเลยจริง ๆ ค่ะ ทั้งชี้แจง สอบตก ออกความคิดพานไหว้ครูประหลาด ๆ ไม่ท่องสูตรคูณกับอาชยาน แถมทำตัวอันธพาล ชอบเข้าเว็จไซร์กับใช้แอบประเคนฉันทัดดินด้วย เห็นมัยคะว่า สิ่งที่ได้กคนนี่ทำนะ ส่อเค้าฟันเพื่อนมาแต่แรกแล้ว...” (สุสานสยาม, 2563 : 107)

เยาวชนที่กลายเป็นซอมบี้จะถูกตีตราว่าเป็นพวกคนบ้า พวกหัวรุนแรงและถูกล้างสมองโดยกลุ่มซึ่งถึง รวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่มีแนวความคิดแตกต่างจากความคิดกระแสหลัก รัฐบาลเผ่าถึงอ้างว่าเยาวชนที่กลายเป็นซอมบี้จะเกิดเฉพาะเยาวชนที่มีแนวคิดซึ่งถึงเท่านั้น ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วแนวคิดซึ่งถึงเป็นเพียงแนวคิดหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของรัฐบาลกลุ่มชาวเผ่าถึง แต่เพราะสภาวะจิตใจด้านลบและน้ำที่ปนเปื้อนสารพิษต่างหากที่เป็นสาเหตุของโรคประหลาดวันเนาว์

การที่ปรารถสร้างให้ตัวละครมนุษย์ปกติกลายเป็นตัวละครชาติพันธุ์ซอมบี้ จึงเป็นการสลับชั่วอำนาจจากผู้ที่อยู่สูงสุดเป็นต่ำสุด ผู้ที่อยู่เหนือสุดของของพีระมิดคือชนชั้นบน กลับไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อซอมบี้ได้ เช่นเดียวกับที่กลุ่มชาวเผ่าถึงไม่สามารถปิดกั้นการแสดงออกทางการเมืองของซอมบี้ได้ เมื่อกลายเป็นซอมบี้จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามจิตใต้สำนึก นอกจากนี้ การที่ซอมบี้ไปกัดกินเหยื่อที่มีแนวคิดตามกลุ่มชาวเผ่าถึงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เห็นว่าในตอนที่เป็นมนุษย์ปกตินั้น ผู้ที่เสี่ยงจากสารเคมีปนเปื้อนมีเพียงแค่ชนชั้นล่างเท่านั้น แต่เมื่อกลายเป็นซอมบี้จะสามารถกัดกิน (ทำลาย) กลุ่มชาวเผ่าถึงได้ ดังนั้น ซอมบี้จึงเป็นตัวสลายความแตกต่างทางชนชั้น เพราะทุกชนชั้นต่างมีความเสี่ยงที่จะเป็นซอมบี้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ การปลดปล่อยตัวตนมนุษย์ปกติ

เป็นชอมบี้ แล้วชอมบี้สามารถทำอะไรก็ได้ตามจิตใต้สำนึก และสามารถกำจัดผู้ที่สนับสนุนกลุ่มชาว ผาถ้งได้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอิสระและเสรีภาพที่ชอมบี้ได้รับ ซึ่งแตกต่างจากในตอนที่เป็น มนุษย์ปกติ ที่ชอมบี้ถูกปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดและการเมือง ด้วยเหตุนี้ ชอมบี้ จึงเป็น ตัวแทนการเรียกร้องสิทธิและแสดงออกทางการเมืองของชนชั้นล่าง

ในตอนที่คุณและพรรคพวกบุกไปทำร้ายนักเรียนในโรงเรียน เนื่องจากมีนักเรียนร้องเรียนเรื่อง ที่คุณเปิดเพลงเสียงดังในงานบวชจนรบกวนการสอบของนักเรียน จากเหตุการณ์นี้ทำให้นักเรียนหลายคน กลายเป็นผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาว์ เยียรยงพยายามจะหนี คุณจึงขว้างกระดานไฟฟ้าสำหรับทำ ข้อสอบออกไปนอกระเบียง หลังจากเยียรยงปีนลงเก็บกระดานไฟฟ้าได้แล้ว เธอพยายามปีนป้ายพุ่ม กิ่งไม้ปลอมกลับขึ้นระเบียง แต่มีชอมบี้ตัวหนึ่งที่มีปานแดงบนใบหน้าขวางทางอยู่ สุราลัย (หรือ สุรา) พยายามจะช่วยเพื่อน แต่เยียรยงกลับหักหลังเพื่อน เพราะเข้าใจผิดว่าสุราลัยเป็นผู้ที่ด่าทอเธอในโลก ออนไลน์ แต่ความจริงแล้วพ่อของเธอเป็นผู้ใช้บัญชีปลอมไปด่าทอเธอ เพื่อไม่ให้เธอตกเป็นเครื่องมือ ของกลุ่มชาวผาถ้งผาถ้ง ความว่า

สาวอ้วนสั้นไปทั้งตัวจนเห็นได้ชัด คงทั้งหวาดทั้งขัดใจที่ไม่อาจทำ ตามความตั้งใจได้

ไม่ว่าเมื่อไหร่สุราก็เอาแต่ใจตัวเอง!

ในที่สุด เพื่อนสาวขยับปากสั้นเป็นคำพูดเบา “ชะ...ขอโทษนะ...”

เยียรยงค่อย ๆ คลี่ยิ้ม “ไม่เป็นไร”

ปรากฏรอยฉงนในดวงตาอีกฝ่าย

อีกละ คนตอบได้พูดต่อไปตามใจคิด เพราะฉงนไม่เคย แล้วก็ไม่มีวัน ยกโทษให้แก!

เยียรยงก้มลงในซากกะโหลกของคุณ ขย่ำกองสำรอกที่คละปนกับ มันสมองเข้าเต็มปาก จากนั้นด้วยแรงทั้งหมดเท่าที่มี เด็กสาวพ่นใส่หน้าเพื่อน

เจ้าของปานแดงหันมองเธอและเกือบจะโผนลงมาแล้ว แต่ขาน ประสาทอันเป็นเลิศดึงดูดให้เจ้าตัวหันตามกลิ่นอาหารที่ลอยข้ามหน้า ดวงตา แสบปราศจากตาดำกลอกไปยังจุดที่อาหารหยุดลงแทน เจ้าของดวงตาโจนเข้า หาสุราลัยโดยอัตโนมัติ ผิงเขี้ยวบนหน้าผาก เมื่อกัดไม่เข้าก็ทุบศีรษะนั้นลงกับ กำแพง ทุบ! ทุบ! ทุบ! สุราลัยกรี๊ดร้อง เรียวแรงดึนรนค่อย ๆ หมดยหาย ขณะ เยียรยงอาศัยจังหวะที่ปีศาจร้ายสนใจสิ่งอื่นค่อย ๆ ปีนกลับขึ้นไป แล้วรีบข้ามสู่ ทางเดินหลังกำแพง

ไม่ใช่เพราะเหนื่อย เด็กสาวหยุดยืนบนพื้นมันคงเพื่อทอดสายตาไป
ยังวีแววตกใจและไม่อยากจะเชื่อในดวงตาเพื่อน

ตรงกันข้าม ดวงตาของเธอไม่มีวีแววเจ็บปวด เสียใจ หรือแม้แต่สา
สະใจ มีแต่ความห่างเหิน เมินเฉยคล้อยคล้ายตรงหน้าคือภาพนกจิกหนอนหรือ
ตัวเงินตัวทองแหะซากเน่าเกินจะแย่งเอามาทำอาหารมนุษย์ (สุสานสยาม,
2563: 390)

การที่เยียรยงพ่นมันสมองของคุณใส่สุราลัยจนทำให้ขอมบี้กระโจนไปฆ่าสุราลัย ยิ่งตอกย้ำ
ความเห็นแก่ตัวและความโหดเหี้ยมของเยียรยงที่ใช้ขอมบี้เป็นเครื่องมือกำจัดอดีตเพื่อนรัก อีกทั้งการ
มองอดีตเพื่อนรักเสียชีวิตต่อหน้า โดยปราศจากความเห็นใจและความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ยิ่งตอกย้ำว่า
ปีศาจร้ายที่แท้จริงอาจไม่ใช่ผู้ป่วยโรคประสาทวันเนา แต่เป็นปีศาจร้ายในจิตใจของเยียรยงที่ไร้
มนุษยธรรมและไร้หัวใจ

นอกเหนือจากตัวละครที่สิ้นหวังแต่ไม่มีโอกาสหลีกเลี่ยงจากสังคมดิสโทเปียจนกลายเป็นขอมบี้
เช่น ขุนระเบ็ง วันเนา หรือตัวละครชาวชยะบางส่วนที่กลายเป็นขอมบี้ ในตัวบทนำเสนอตัวละครที่
สิ้นหวังในดินแดนนี้และมีโอกาสหลีกเลี่ยง เช่น พันยรรยง (พี่ชายของเยียรยง) ที่ขอเป็นผู้ติดตาม
อาจารย์กรุณาไปดูงานนอกเขตสยามอลังการและวางแผนหลบหนี ส่วนตัวละครที่สิ้นหวังและไม่มี
โอกาสหลีกเลี่ยงจากสยามอลังการ แต่เลือกจบชีวิตของตัวเอง เช่น เลอโงงที่ยอมฆ่าตัวตาย เพื่อหวัง
หลุดพ้นจากโลกดิสโทเปียแห่งนี้ โดยมีพันยรรยงช่วยปลิดชีวิตเธอให้จากโรคนีเร็วขึ้น เพราะพันยรรยง
รู้ว่าเลอโงงไม่สามารถหลุดพ้นไปจากดินแดนนี้ได้ ในตอนที่เธอพยายามใช้มีดแทงตัวเองเพื่อฆ่าตัวตาย
เขาจึงฆ่าเธอ จากนั้นเขาจึงนำร่างเธอไปที่ฝังที่กองพลสตีกส์ชมพู ความว่า

“กองเม็ตพลัดกระตักคืออกอุบลกลางสุสานชยะ เด่นจนเหมือนเป็น

อนุสรณ์สถาน ว่ามัย” (สุสานสยาม, 2563: 342)

สุสานกองพลสตีกส์ชมพูเป็นสัญลักษณ์แทนความรักของพันยรรยงที่มีต่อเลอโงง เหมือน
อนุสรณ์สถานแห่งความรักอย่างทักมาฮาล อีกทั้ง ยังเป็นสิ่งสุดท้ายที่พันยรรยงจะมอบให้หญิงสาวที่
ตนรักได้หลุดพ้นไปจากโลกที่โหดร้าย ก่อนที่เธอจะเสียชีวิต เธอได้เล่าความจริงว่าพ่อของพันยรรยง
เคยพยายามต่อสู้เพื่อชาวชยะจนกลายเป็นขบถ เธอถ่ายภาพมายืนยันให้เขารู้ว่า พ่อของเขาเป็น
พวกซังถึงได้ดิน เลอโงงเสียดสีพันยรรยงที่เชื่อฟังคำสั่งของพวกฝาลังในทางที่ผิด ความว่า

“...ตราบไคที่พี่ไม่สงสัย แบบที่พ่อพี่กับเจ้านายเหนือหัวพี่สั่งสอนให้

อย่าสงสัย ชีวิตพี่ก็คงอยู่ดีมีสุข แล้วก็สบายแบบทาส!” (สุสานสยาม, 2563:
267)

และ “...คนหนึ่งกินอาหาร อีกคนกินขยะ! คนหนึ่งสุขเหมือนอยู่บนสวรรค์ แต่อีกคนโอดในสุสาน!--” (สุสานสยาม, 2563: 267)

คำบริภาษของเลอโง่งทำให้ตัวละครพันยรรยงที่ศรัทธากลุ่มชาวฝาดังได้เริ่มตั้งคำถามถึงความอยู่ดีธรรมที่หญิงสาวได้รับ ซึ่งทั้งหมดล้วนหล่อหลอมมาจากสังคมที่คนข้างบนกดขี่คนข้างล่าง ความว่า

“ทุกคนยอมแลกเพื่อความสุขประเดี้ยวประด้าว!

ถ้าเลอโง่งติดยา แล้วคนพวกนั้นไม่ติดเหล้า ไม่ติดการพนัน ไม่เสพติดที่ สวย ๆ อาหารดี ๆ หรือการได้รับการยอมรับจ่อมปลอมพวกนั้นหรือ

เชื่อสิ ถ้าคุณไม่ได้เกิดมาเป็นฝาดัง คุณจะหาความรื่นรมย์ใดประทังชีวิตได้ดีไปกว่าสิ่งเหล่านี้ คุณจะหาทางหลีกเลี่ยงความจริงไปได้อย่างไรว่า ในที่สุดคุณก็ไม่มีทางตะกายไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า...” (สุสานสยาม, 2563: 244)

และ “ใช่แล้ว เธอก็เป็นแค่อีกผลผลิตจากถังขยะไปนี้ ผงสวรรค์นั่นคือสิทธิพึงมีเพื่อหลบหนีความบัดซบซึ่งผู้ปกครองไม่อาจปกป้องลบล้าง ไม่มีเจตนาปกป้องลบล้าง! มันคือเกราะคุ้มภัยอันตรายจากวันร้าย ๆ คนร้าย ๆ – โดยเฉพาะนายเงิน - สังคมและเมืองร้าย ๆ ที่ไม่อนุญาตให้ชาวเมืองมีความหวัง ไม่มีทางเติบโต ไร้อิสระ มีค่าแค่เพียงพันรองรับฝาดังซึ่งทิ้งน้ำหนักกดทับลงมาทุกทิศ กัดจนอย่าคิดแม้แต่จะกระดิก

กตจนกุหายใจไม่ออก!” (สุสานสยาม, 2563: 244-245)

ตัวบทนำเสนอตัวละครเลอโง่ง หญิงสาวขายบริการ เป็นพวกซังถัง และเป็นคนขมโมยคลิปลิวิติโอเหตุการณ์โรคระบาดวันเนาจากขุนระเบ็งไปเผยแพร่ในโลกออนไลน์ ทำให้ขุนระเบ็งตามล่าตัวเธอ ตัวบทเสียดสีความสุขแค่ชั่วคราวของชาวโรงงาน การใช้เงินซื้อความสุขเพียงเล็กน้อย เป็นสิ่งที่ชาวขยะสามารถทำได้ง่ายที่สุด เป็นความสุขเพียงชั่วคราวที่ทำให้ตัวละครระดับล่างได้รู้สึกว่ามันเรียบเสมือนกลุ่มชาวฝาดัง อีกทั้ง ยังเป็นการหลีกเลี่ยงไปจากโลกความจริงอันโหดร้าย สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นภาพตัวละครชาวขยะที่สิ้นหวังและไม่มีความสุขอย่างแท้จริง จนต้องอาศัยความสุขชั่วคราวมาหล่อเลี้ยงจิตใจให้ดำรงชีวิตต่อไปได้

ตัวละครรุ่นใหม่หลายตัวมีแนวคิดต่อต้านกลุ่มชาวฝาดังอย่างชัดเจน เช่น “สุราลัย” “ธนลภย์” “เลอโง่ง” เป็นต้น ตัวละครรุ่นใหม่ที่ต่อต้านกลุ่มชาวฝาดังจะถูกเรียกว่า “พวกซังถัง” ตัวละครกลุ่มนี้เลือกใช้คำหยาบมาเป็นสัญลักษณ์ต่อต้านการควบคุมจากรัฐบาลกลุ่มชาวฝาดังแล้วรวมทั้งเปลี่ยนรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองใหม่ โดยใช้สื่อ “ออราลัย” (ออนไลน์) เป็นเครื่องมือ

ในการส่งต่ออุดมการณ์ทางการเมืองให้เยาวชนรุ่นใหม่และส่งต่อข้อมูลข่าวสารการเมือง เช่น ในตอนที่ขุนระเบ็งตัวละครที่จงรักภักดีต่อกลุ่มชาวฝ้างได้รับรู้ความจริงว่าพ่อของตนที่เสียชีวิตไปนานแล้ว แท้ที่จริงเป็นพวกซ่งถึง ทำให้เขาเสียใจ จากนั้นระเบ็งสืบค้นข้อมูลในโลกออนไลน์ จนได้รับรู้ความจริงที่ไม่ได้อยู่ในหน้าหนังสือประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาวฝ้าง ความว่า

“ต่างจากทุกที คราวนี้ยิ่งกลางแกลง พลัวเสียมในมือกลับยิ่ง
ขุดลึก ข้อมูลหนึ่งนำไปสู่อีกข้อมูลหนึ่ง อีกร้อย อีกพันข้อมูล หนึ่งในนั้นคือ
ภาพน่ากลัวที่มีคนนำมาแปะไว้ในเว็ชไซร์ใต้ดิน ภาพอันชวนเชื่อว่าโรคอย่าง
ที่วันเนาวันเป็นนั้นเคยอุบัติมาก่อน มันแพร่่วงไปในคนนับร้อย อาจจะนับ
พันคลาคล่ำเต็มถนน ล้อมรอบสถานละม้ายคล้ายอนุสาวรีย์อันเป็น
สัญลักษณ์ของอะไรบางอย่าง ตามความเข้าใจของเขา อะไรอย่างนั้นน่าจะ
ตายไปแล้ว หาไม่คงไม่ต้องสร้างอนุสาวรีย์ หรือมิใช่ ล่ามนุษย์ผู้ปะทุด้วย
โรคร้ายทั้งหมดนั้นเฮละโลร่วมวงล้อม บางรายเผาบ้าน เผายานพาหนะ
อีกภาพจากคนละเหตุการณ์ ผู้ป่วยถูกชาวเมืองจับได้ จึงแขวนคอกับต้นไม้
ใช้เก้าอี้พาด เด็กยืนดูหัวเราะชอบใจ ฯลฯ” (สุสานสยาม, 2563: 341)

ข้อมูลในโลกออนไลน์ใต้ดินมีจำนวนมากมายไม่มีสิ้นสุด เปรียบเสมือนดินแดนลับแลที่มีข้อมูลที่ต่างจากประวัติศาสตร์กระแสหลัก อนุสาวรีย์ในบทบรรยายเมื่อเปรียบเทียบกับบริบทจริงในสังคมไทยคือ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย การที่ขุนระเบ็งเข้าใจว่าอนุสาวรีย์คือสิ่งที่ตายไปแล้ว สื่อถึงความเป็นประชาธิปไตยที่ไม่เคยมีจริงในสยามอังกการ ทั้งนี้ ภาพผู้ป่วยคนหนึ่งถูกผูกคอใต้ต้นไม้ มีคนอื่นใช้ไม้พาด และมีเด็กเล็กกำลังหัวเราะนั้น ตรงกับภาพหนึ่งในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ไทย คือ ภาพ “The chair man” ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ถ่ายโดยนิล อูเลวิช และได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ในปี พ.ศ. 2520 เป็นภาพชายคนหนึ่งถือเก้าอี้พาดชายที่ถูกแขวนคอไว้กับต้นไม้ รอบ ๆ ตัวเขามีผู้คนและเด็กยืนหัวเราะ ณ ที่อสังนามหลวง ภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง การที่ปราปต์นำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การเมืองของสังคมไทยมาใช้ในตัวบท ทำให้เห็นความสำคัญของผู้คนในบริบทร่วมสมัยกับตัวบท ทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองที่ครอบงำสังคมไทย รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่

ในทางตรงกันข้ามกับแนวคิดของกลุ่มซ่งถึง ยังมีกลุ่มของประชาชนบางส่วนที่สนับสนุนแนวคิดของกลุ่มชาวฝ้าง ดังเช่น นางประไพ เธอเป็นตัวละครตัวแรกที่ถูกขอมบี่ฆ่า เป็นตัวละครหญิงสาวสูงวัยที่เห็นด้วยกับการปกครองของกลุ่มชาวฝ้าง ทั้งนี้ นางประไพเป็นตัวแทนของกลุ่มอนุรักษ์นิยมหัวรุนแรง

“ไอ้พวกควาย”

“แม่ประไพเบาเสียงหน่อยจ๋า”

“กุสะใจ มึงจะให้กูเจ็บทำไม ไอ้คุณ! มีอย่างไหนโรงงานมันก็เจริญ
ได้อยู่แล้ว เลือกลงท่าจะประท้วงให้เลิกใช้แผนแม่บท สมควรแล้วที่พวกมัน
โดนคดีเข้าตะรางกันไปให้หมด เฮอะ! บ้านเมืองสงบ ๆ แล้วก็ไม่พอใจ มึง
อยากจะร่วนวาย อยากจะจุดไฟขึ้นมาอีกสิ ไอ้พวกเหี้ย! ตาเถร!--”

(สุสานสยาม, 2563: 79)

การใช้คำหยาบของนางประไพที่เป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมหัวรุนแรง ทั้งคำว่า “ไอ้พวกควาย” และ “ไอ้พวกเหี้ย” คำเหล่านี้ได้นำไปสู่ความเกลียดชังและความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ การเลือกใช้คำว่า จุดไฟ สื่อถึงการสร้างสถานการณ์ทางการเมืองที่รุนแรง ทำให้เห็นว่า ตัวละครบางส่วนไม่ยอมรับความเห็นต่างของผู้อื่น ทั้งนี้ ตัวบทไม่ได้ตัดสินว่าความคิดของตัวละครใด ถูกต้องที่สุด แต่นำเสนอมุมมองทั้งสองด้านให้ผู้อ่านได้ขบขันน้ำหนักในใจว่าเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น ต่างฝ่ายต่างมีเหตุผลเป็นของตน ทั้งฝ่ายที่สนับสนุนกลุ่มชาวผาดังและฝ่ายที่ต่อต้านกลุ่มชาวผาดัง

นอกจากนี้ ตัวบทยังนำเสนอตัวละครที่มีความหวังว่าจะมีชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ธนภย เขาเป็นผู้นำข้อมูลจากเว็บไซต์ใต้ดินมาส่งต่อให้เอียรยง เธอเป็นเพื่อนสาวที่เขาแอบชอบ เพราะเข้าใจผิดว่าเอียรยงจะเป็นพวกซิ่งถึง แต่แท้ที่จริงแล้วเอียรยงเป็นพวกที่สนับสนุนกลุ่มชาวผาดัง ปรารถนาใช้กลวิธี การเล่าเรื่องตามลำดับเวลาก่อนวันลงคะแนนเสียงต่ออายุแผนแม่บทสยามตึงสตีวราช ไปพร้อมกับเหตุการณ์โรคระบาดวันเนาวิที่ค่อย ๆ รุนแรงขึ้น ความว่า

“ตอนนี้ฝ่ายปกครองทำทุกอย่างเลยนะเพื่อลอบบีคะแนนต่ออายุ
แผนแม่บท”

ถ้าเป็นช่วงก่อนหน้านี้พี่ชายอาจฮึดฮัดและบอกให้เธอเลิกพูด แต่
วันนี้เขากลับถามกลับ “วันสอบแก่ก็วันเดียวกันนี้ ไหม๊”

“ใช่ วันธรรมดาด้วย”

นั่นหมายความว่าชาวโรงงานที่ทำงานบริษัทเอกชนอาจไม่ได้หยุด เพราะฝ่ายปกครองไม่ได้ขอร้องให้ห้างร้านต้องหยุด ตรงข้ามกับพนักงานของฝ่ายปกครองที่มีคำสั่งให้หยุดงานเพื่อไปลงคะแนน - ซึ่งแน่นอน คนกลุ่มนี้ย่อมเลือกต่ออายุแผนแม่บท ในเมื่อการมีอยู่ของแผนแม่บทย่อมเท่ากับการดำรงอยู่ของกลุ่มอำนาจปัจจุบัน และกลุ่มอำนาจปัจจุบันนั้นเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใต้อำนาจอย่างไม่ลืมหืมตา ทั้งสวัสดิการแน่นอนหนา เงินเดือนขึ้นทุกปี สิทธิท่องเที่ยว ทั้ง

ยังแทบไม่มีการตรวจสอบเนื้องานให้ต้องยุ่งยากหรือหมองใจกัน เนื่องจากคนในตำแหน่งสำคัญล้วนถูกแต่งตั้งมาจากคนใกล้ชิดทั้งสิ้น (สุสานสยาม, 2563: 307)

กลุ่มชาวฝาล้างกำหนดวันเลือกตั้งเป็นวันธรรมดาเท่ากับเป็นการกีดกันให้ชาวขยะไม่ให้ออกไปใช้สิทธิ เพราะการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งของชาวขยะที่ทำงานบริษัทเอกชนจะเท่ากับต้องเสียรายได้ไปอีกหนึ่งวัน ในขณะที่ชาวขยะที่ทำงานในโรงงานรับกำจัดขยะจะได้รับอนุญาตให้หยุดไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทว่าตัวละครที่มีความหวังในเรื่องคือธนลภย์ เขาหวังว่าสยามอลังการจะเกิดการเปลี่ยนแปลง ความว่า

ต่อให้ยุ่งยากเท่าไร ธนลภย์ก็ชวนขวยไปใช้สิทธิในคูหา เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ถูกเกณฑ์มาดูแลหน่วยคะแนนจับตาเด็กวัยรุ่นอย่างเขาเป็นพิเศษ จับตาอย่างให้รู้ว่าจับตา! ถึงกระนั้นเด็กหนุ่มหาได้พรั่น คะแนนเดียวที่เขาไม่นั้นไม่มีวันเปลี่ยนทิศ

ยกเลิกแผนแม่บทสยามตีสวรรคต

ธนลภย์ได้แต่หวัง คนฝั่งเดียวกับเขาจะออกจากห้องสอบ ออกจากที่ทำงาน ออกจากภรรยาที่บ้าน ฯลฯ มาทัน และเดินทางมาถึงที่หมายทันใช้สิทธิ

ในเมื่อการประท้วงถูกจำกัดด้วยกรอบอันสทปรกจนคนในมหานครโรงงานนี้แทบขยับตัวไม่ได้ ทางเดียวที่จะ ‘ตะโกน’ ให้คนข้างบน และหรือคนที่อยู่ห่างออกไปจากเมืองนี้ได้ยิน และได้เห็นอย่างเป็นทางการ จึงแทบจะทางนี้ทางเดียว

การลงคะแนน! (สุสานสยาม, 2563: 394)

ตัวละครนี้จึงเป็นตัวละครที่แตกต่างไปจากตัวละครอื่นในเรื่องที่รู้สึกสิ้นหวัง การกระทำของธนลภย์ทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะสิทธิเลือกตั้งเป็นหนทางเดียวที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของพลเมืองในประเทศ เหมือนที่ธนลภย์หวังว่าเสียงของเขาและชาวโรงงานอีกหลายคนในสยามอลังการจะส่งเสียงไปถึงผู้มีอำนาจในสังคมให้รับรู้ถึงความ เป็นอยู่ที่อยากลำบากของพวกเขา เพื่อหวังจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า ปรายต์นำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในเรื่อง *สุสานสยาม* และ *รอยอาศิรพิช* ที่แตกต่างกัน ในตัวบทเรื่อง *รอยอาศิรพิช* จะนำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองของตัวละครชาติพันธุ์นาคหลายฝ่าย อันเนื่องมาจากอคติทางชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มนาค ส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นของนาคผ่านสีผิว นอกจากนี้ การเข้ามาของผู้ลี้ภัยเมินได้เป็นบททดสอบขันติธรรมภายในใจของนาคที่ทำให้เห็นว่าสังคมนาคยังคงกีดกันคนนอก ในขณะที่เดียวกันปัญหาผู้ลี้ภัยเมินกลายเป็นต้นตอหนึ่งของความขัดแย้งทางการเมืองของนาคหลายฝ่ายที่ช่วงชิงอำนาจกัน โดยมีอดีต

วีรบุรุษนาคที่พยายามกลับมาทวงคืนอำนาจ ในขณะที่ตัวบทเรื่อง *สุสานสยาม* จะนำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างตัวละครมนุษย์ชนชั้นบนกับมนุษย์ชนชั้นล่าง ตัวบทเรื่องนี้พบการแบ่งแยกชนชั้นเช่นเดียวกับเรื่อง *รอยอาศிரพิษ* โดยนำเสนอภาพของอำนาจที่ถูกควบคุมโดยกลุ่มชาวฟ้างเพียงชนชั้นเดียว แตกต่างจากเรื่อง *รอยอาศிரพิษ* ที่จะพบการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างชนชั้นสีรุ้งกับสีทอง นอกจากนี้ ตัวบททั้งสองเรื่องยังเผยให้เห็นว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีต้นตอมาจากแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษานวนิยายของปรាប់จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ *นิราศมทรรมพ* *สิงพาดกลอน* *รอยอาศิรพิช* และ *สุสานสยาม* ผู้วิจัยพบการนำเสนอปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยผ่านตัวละครชาติพันธุ์ 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและขบวนการค้ามนุษย์ และปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ตัวบทดังกล่าวใช้องค์ประกอบของแฟนตาซีมาเป็นส่วนหนึ่งเพื่อนำเสนอสารเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยไปสู่ผู้อ่าน ทั้งนี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *นิราศมทรรมพ* และ *สุสานสยาม* ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและขบวนการค้ามนุษย์ปรากฏในนวนิยายเพียงเรื่องเดียวคือ *สิงพาดกลอน* ส่วนประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองปรากฏในนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *รอยอาศิรพิช* และ *สุสานสยาม*

ประเด็นปัญหาแรกคือปัญหาสิ่งแวดล้อม ตัวบทที่นำเสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่ *นิราศมทรรมพ* และ *สุสานสยาม* ตัวบททั้งสองนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยภาพของมนุษย์เป็นภาพของผู้ที่ทำลายธรรมชาติ ในทางตรงกันข้ามกับธรรมชาติเป็นฝ่ายอ่อนแอที่ต้องไต่กลับมนุษย์ด้วยภัยธรรมชาติหรือภาวะสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษ ในตัวบทเรื่อง *นิราศมทรรมพ* ปรាប់บอกเล่าปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่าน ตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีที่ชื่อเมิน โดยให้เมินเป็นตัวแทนของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุตสาหกรรมของมนุษย์ที่ทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และใช้การทำนายเรื่องศึลสาสมุทรมาเป็นการเปิดเรื่องให้เมินต้องทำภารกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำมันรั่วไหลกลางทะเล ปรាប់สร้างอาชญากรหญิงที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติและไต่กลับมนุษย์ด้วยความรุนแรง ภาพในตัวบทจึงเป็นภาพของการต่อสู้ระหว่างเมินที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติกับมนุษย์ที่เป็นตัวแทนของทุนนิยม ปรាប់ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างตัวละครเมินและเหตุการณ์มหัศจรรย์เหนือจริง เพื่อเสียดสีมนุษย์ที่เป็นต้นต่อทำลายแหล่งที่อยู่ของชาติพันธุ์อื่นอย่างเมิน

ตัวบทอีกเรื่องที่ปรាប់นำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมคือเรื่อง *สุสานสยาม* ตัวบทเรื่องนี้เป็นนวนิยายแนวดิสโทเปีย โดยปรាប់ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างตัวละครชาติพันธุ์แปลกใหม่คือซอมบี้ ซอมบี้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่ใช่ตัวละครศพที่ฟื้นคืนชีพหรือตัวละครผี แต่เป็นมนุษย์ปกติที่ได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย ส่งผลให้สภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไปคล้ายซอมบี้และมีพลังเหนือธรรมชาติที่เป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซอมบี้เป็นตัวแทนของผู้ที่ได้รับผลกระทบในดินแดนแฟนตาซีที่เต็ม

ไปด้วยมลพิษ พลังเหนือจริงของซอมบี้เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อโต้กลับมนุษย์กลุ่มชนชั้นบน นอกเหนือจากตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีแล้ว ปราปต์ยังสร้างฉากแฟนตาซีคือโรงงานสยามอลังการ เพื่อสะท้อนภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของชาวโรงงาน โดยปราปต์วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลชาวกาฬ (ชนชั้นบน) ที่เพิกเฉยต่อปัญหาความเดือดร้อนของพลเมือง ส่งผลให้เกิดสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษในดินแดนสยามอลังการ อันเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครมนุษย์ปกติกลายเป็นตัวละครที่ไม่ปกติอย่างซอมบี้ ซอมบี้ในตัวบทนี้จึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนที่สื่อสารปัญหาสิ่งแวดล้อมปนเปื้อนสารพิษที่เกิดขึ้นในสังคม

ประเด็นปัญหาที่สองคือ ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและขบวนการค้ำมนุษย์ ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *สิงพาดกลอน* ตัวบทนำเสนอปัญหาของชนกลุ่มน้อยจากดินแดนสมมติที่ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย ปราปต์ใช้ลักษณะแฟนตาซีมาสร้างชุมชนสมมติของตัวละครชาติพันธุ์รากษะ และเป็นดินแดนสมมติที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของรากษะ รากษะทำหน้าที่บอกเล่าปัญหาที่ชนกลุ่มน้อยต้องพบเจอขณะลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย ปราปต์เสียดสีแนวคิดทางศาสนาที่เป็นต้นตอนำไปสู่ความขัดแย้งของพลเมืองในประเทศกับชนกลุ่มน้อย ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ปราปต์ยังนำบริบทสังคมไทยในช่วงเวลาร่วมสมัยกับตัวบทมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครชนกลุ่มน้อยในเรื่อง ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงชนกลุ่มน้อยที่เผชิญชะตากรรมเช่นเดียวกับรากษะในบริบทโลกความจริง ทั้งปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ ปัญหาการเลือกปฏิบัติ รวมถึงปัญหาสำคัญระดับประเทศอย่างปัญหาขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้เชื่อมโยงถึงความไม่โปร่งใสของกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ปราปต์สร้างอาชญากรรมถึงชนกลุ่มน้อยเพื่อเรียกร้องให้คนในสังคมไทยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับชนกลุ่มน้อยเหล่านี้

ประเด็นปัญหาสุดท้ายคือ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปราปต์นำเสนอในนวนิยายสองเรื่อง ได้แก่ *รอยอาศิรพิช* และ *สุสานสยาม* ในตัวบทเรื่อง *รอยอาศิรพิช* เป็นนวนิยายแนวโรแมนติกแฟนตาซี ปราปต์สร้างตัวละครชาติพันธุ์แฟนตาซีคือนาค เป็นตัวละครชาติพันธุ์ที่มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ปกติและมีพลังเหนือธรรมชาติ พลังเหนือจริงเป็นสิ่งที่ช่วยให้นาคสามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ และเป็นเครื่องมือสำหรับการต่อสู้ ตัวบทนำเสนออคติทางชาติพันธุ์ที่ปรากฏในสังคมของนาคผ่านการกีดกันสีผิวและแบ่งแยกชนชั้น โดยใช้ตำนานเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ให้นาคชนชั้นสูง ทั้งนี้ ปราปต์ได้สร้างดินแดนแฟนตาซีของนาคชื่อว่ามัยเสนีย์และเป็นเมืองที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย การอพยพเข้ามาในมัยเสนีย์ของกลุ่มผู้ลี้ภัยชาวมิน จึงเป็นบททดสอบขันติธรรมภายในจิตใจของนาค ตัวบทนำเสนอภาพของนาคส่วนใหญ่ที่ยังคงกีดกันตัวละครชาติพันธุ์มินให้เป็นคนนอก การลี้ภัยของมินยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนาคที่เปิดใจกว้าง

ต้อนรับเมื่อก่อนที่มองว่าเมินเป็นภาระ นอกจากนี้ ตัวบตัยังนำเสนอตัวละครเอกชายที่สำคัญคือ โฆรวิส ผู้มีพลังจิตแข็งแกร่ง เป็นอดีตนายกรัฐมนตรีนองนาค ดวงจิตของโฆรวิสพยายามหาทางหวนคือสู่อำนาจโดยใช้ร่างกายของตัวละครมนุษย์หญิงอย่างบัญชรีเป็นทางผ่านของอำนาจ รวมทั้งโฆรวิสยังใช้ตำนานมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง เพื่อสร้างตัวตนของเขากลายเป็นวีรบุรุษของนาค

ตัวบตัอีกเรื่องที่น่าสนใจปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองคือ *สุสานสยาม* ฉากของเรื่องเป็นดินแดนแฟนตาซีที่มีปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมและปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ สถานะของตัวละครชาวโรงงาน (ชนชั้นล่าง) จึงเปรียบได้กับขยะในสายตาของกลุ่มชาวฝ้าง ตัวบตัสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันปรารถสร้างสรรคตัวละครชาติพันธุ์ขอมบ้ให้เป็นตัวแทนของชาวโรงงานระดับล่างที่ต่อต้านกลุ่มชาวฝ้าง ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างชนชั้นได้เผยให้เห็นการครอบงำชนชั้นล่างผ่านชุดความคิดกระแสหลัก กลุ่มชาวฝ้างใช้แผนแม่บทสยามตึงสดีวราชเป็นเครื่องมือสร้างอำนาจ เป็นแผนแม่บทที่เขียนโดยกลุ่มชาวฝ้างเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ทั้งนี้ ปรารถได้นำเสนอภาพของตัวละครชนชั้นล่างที่ลุกขึ้นมาตอบโต้กลุ่มชาวฝ้างผ่านวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการสร้างตัวละครขอมบ้เพื่อโต้กลับการปกครองที่ไม่เป็นธรรมของกลุ่มชาวฝ้าง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ปรารถไม่ได้นำเสนอประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว ทว่าปรารถมุ่งเน้นไปที่การตั้งคำถามกับระบบโครงสร้างของสังคมไทยที่เป็นเบื้องหลังของปัญหา เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยในนวนิยายทั้ง 4 เรื่องจะพบว่า ปรารถตั้งคำถามเกี่ยวกับระบบโครงสร้างของสังคมที่เป็นต้นตอสำคัญที่ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมไทยร่วมสมัย สิ่งเหล่านี้เผยให้เห็นว่าปรารถให้ความสำคัญกับเบื้องหลังของปัญหา โดยไม่ได้มุ่งเน้นแค่ปลายเหตุเท่านั้น ทว่าปรารถเชื่อมโยงไปถึงระบบโครงสร้างของสังคมที่ไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวเสียดสีถึงผู้มีอำนาจหรือนายทุนที่อยู่เบื้องหลังของปัญหาสังคม การวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหากระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การวิพากษ์วิจารณ์ความไม่โปร่งใสของรัฐบาล ทั้งระดับนโยบายที่เอื้อผลประโยชน์แก่พวกพ้อง ไปจนถึงระดับการปฏิบัติที่ไม่ได้มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมมากยิ่งขึ้น โครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวจึงส่งผลให้ตัวละครปกติที่หมดหนทางต่อสู้ต้องกลายเป็นอาชญากรในตัวบตั ฉะนั้น ปรารถจึงสร้างตัวละครชาติพันธุ์อื่นขึ้นมา เพื่อตอบโต้ความไม่เป็นธรรมที่ชาติพันธุ์กลุ่มน้อยได้รับและเป็นตัวแทนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสื่อสารปัญหาสังคมและเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เช่น ตัวละครชาติพันธุ์เมินเป็นตัวแทนขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม, ตัวละครชาติพันธุ์รากษะเป็นตัวแทนขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปราปต์นำเสนอประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยที่น่าสนใจหลายประเด็นในวรรณกรรมของตน จึงสามารถนำไปต่อยอดศึกษาประเด็นปัญหาสังคมไทยร่วมสมัยอื่น ๆ ที่ปราปต์วิพากษ์วิจารณ์ในตัวบท เพื่อให้เห็นถึงภาพปัญหาสังคมในวงกว้างมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ตัวละครของปราปต์มักเป็นตัวละครที่แตกต่างไปจากตัวละครปกติหรือบรรทัดฐานของสังคม จึงสามารถนำไปศึกษาประเด็นอื่นที่ปรากฏในตัวละครเหล่านี้ได้

รายการอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

- ดุลยภาค ปรีชารัชช. **โรอิงญา รัฐชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ ความขัดแย้ง.** (กรุงเทพฯ: มติชน, 2558)
ธเนศ วงศ์ยานนาวา. **ความไม่หลากหลายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สมมติ, 2560)
- เนื่องน้อย บุญเนตร. **จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม: โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและปรัชญาตะวันตก.** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, บรรณาธิการ. **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ.** (กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546)
- ปราปต์ [นามแฝง], **นิราศมทรณพ.** พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: แพรว, 2561)
- ปราปต์ [นามแฝง], (2561) **รอยอาศิรพิช.** กรุงเทพฯ: ก้าวกระโดด.
- ปราปต์ [นามแฝง], **สิงพาดกลอน.** พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: แพรว, 2561)
- ปราปต์ [นามแฝง], (2563) **สุสานสยาม.** กรุงเทพฯ: แพรว.
- พิเชฐ แสงทอง. **ตำนานและเรื่องเล่าปรัมปราท้องถิ่นภาคใต้.** (กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป, 2559)
- ศิริพร ศรีวรกานต์. **ศรีธัญชัย ไทย-เยอรมัน การศึกษาเปรียบเทียบนิทานมุกตลก ศรีธัญชัยกับทิลล์ ออยเลนชปีเกล.** พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558)
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. **ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา.** พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม).** พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561)
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่. **รัฐชาติและชาติพันธุ์.** (เชียงใหม่: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่, 2554)
- เสาวณิต จุลวงศ์. **ทุนนิยมวิพากษ์ในวรรณกรรมไทย.** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2561)
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. **ทำเนียบนามนักเขียนวรรณกรรมไทยร่วมสมัย.** (กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม, 2561)
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. **นวัตวิถี: วิถีวิทยาาร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม.** (กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์, 2562)
- สรณัฐ ไตลังคะ. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง.** พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2560)

Ing. Jana Tremlova, Ph.D. (2561). **ปรอทในปลา ในพื้นที่อุตสาหกรรมของประเทศไทย (2559-2560)**. แปลโดย อัครพล ตีปไธสง และอัฐพร ฤทธิชาติ. นนทบุรี: มูลนิธิบูรณะนิเวศ.

บทความภาษาไทย

กฤต โสดาลี. “การสร้างนวนิยายและภาพแทนวัฒนธรรมไทยในนวนิยายสืบสวนของปราปต์.” วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 39 ฉบับที่ 1 (2564): 1-20.

ชนาลัย คงสมทบ และนนทชา คัยนันท์. “กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดีสโทเปียเรื่องสุสานสยาม ของปราปต์.” วารสารวรรณสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (2565): 45-67.

ณัฐรุจา ใจหาร, ธัญชนก เรืองเสน, ศุภณัฐ อนุพจน์มนตรี และศรันย์ภัทร์ บุญฮก. “นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบมีดของปราปต์: กลวิธีการสร้างโครงเรื่องกับการนำเสนอตัวละครชายขอบ.” วารสารภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ 38 ฉบับที่ 1 (2564): 61-108.

ณัฐวุฒิ สำลี, พัทธินัจ จินนุ่น และสมิทธิ์ชาติ พุมมา. “การนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจในนวนิยายวายเรื่อง คาส ของ ปราปต์.” วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 39 ฉบับที่ 3 (2565): 41-63.

เพชรวรรณ บุญพร้อมกุล. “Ecocriticism นิเวศวิจารณ์: วรรณกรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โลก” ใน นวนิเวศ: วิถีวิทยาาร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม (2562, กรุงเทพฯ): 375-437.

ธนภัค ไชยแพทย์ และวรุณญา อัจฉริยบดี. “ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญนิยายของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์).” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 (2562, กรุงเทพฯ): 107-121.

ธงชัย แซ่เจี๋ย, “การเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ ในนิราศมหรณพ ของ ปราปต์” ใน งานประชุมวิชาการระดับชาติ "มศว. วิจัย" ครั้งที่ 10 (2560, กรุงเทพฯ) : 423-431.

_____, “การศึกษาเปรียบเทียบบันเทิงคดีสืบสวนเรื่องเทวากับชาตาน ของ แดน บราวน์ กับบันเทิงคดีสืบสวนสอบสวนของไทยเรื่อง กาหลมหรทีก ของ ปราปต์” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ครั้งที่ 5 (2560, กรุงเทพฯ): 1022-1030.

_____, “ความจริงที่สูญสลาย: คตินิยมสมัยใหม่ในบันเทิงคดีสืบสวนสอบสวนไทย เรื่อง ภารกิจปริศนา และ กาหลมหรทีก” ใน การประชุมสวสนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 5 (2559, กรุงเทพฯ): 1773-1782.

_____, “จาก กาหลมหรทีก สู่อิงพาดกอลน: จักรวาลคู่ขนานกับการฉวยใช้วัฒนธรรมวายของนักเขียน,” ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 57 (2562, กรุงเทพฯ): 486-494.

_____, “อโศกสาง: การศึกษาด้วยมุมมองสหสื่อ” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ พะเยาวิจัย ครั้งที่ 12 (2566, พะเยา): 75-90.

นันทชัย ชูวรรณรักษ์, พชลินจ์ จินนุ่น และปริยารัตน์ เขาวลิตประพันธ์. “ปัญหาความรักชายรักชาย ในวรรณกรรมเรื่องคุณหมี่ปาฏิหาริย์.” วารสารศิลปศาสตร์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (2566): 91-117.

สิทธิรินทร์ สนิทชน, “วิถี (อ) ชีวิตกับโลกทุนนิยมในนวนิยายชุด Ghost Marketing.” วารสารศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (2566): 300-330.

สมสุข ทินวิมาน, “การสื่อสารกับสังคมแห่งความเสี่ยง.” วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (2553): 27-52

อรอนงค์ ศิริโสม และมิ่งมนัสชน จังหาร, “กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของปราปต์” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 39 ฉบับที่ 6 (2563): 59-70.

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

กอบพร ถิรเจริญกุล (2557) “องค์ประกอบของแฟนตาซีในการนำเสนอปัญหาครอบครัวและปัญหาสิ่งแวดล้อมในนวนิยายชุด เดอะ สไปเดอร์วิก โครนิเคิลส์ ของ โทนี ดิเตอร์ลิชชี และฮอลลี แบล็ก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชลลดา พิงธรณี (2561) “การสร้างตัวละครเอกหญิงให้เป็นตัวร้ายในละครสืบสวนสอบสวน: กรณีศึกษา ละครโทรทัศน์เรื่อง กาหลมหรทึก.” สารนิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุกุลภา วิเศษ (2554) “วรรณกรรมเยาวชนชุดเซ็นจูรี ของปีแอร์โดเมนิโก บัคคาลาริโอ : วรรณกรรมแนว แฟนตาซีกับนิเวศน์สำนึก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวภัทร ใจคง (2564) “บทบาทของผีไทยในสังคมเมืองร่วมสมัยในนวนิยายชุด ผีมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อสารสนเทศ

Gail Piyanan [นามแฝง], **สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ตั้งคำถามกับอะไรเลย**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.timeout.com/bangkok/th/movies/ปราปต์-สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ได้ตั้งคำถามกับอะไรเลย>

- Helen Briggs, **Artificial human ear grown in lab**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/news/health-23508688>
- Mambrol, N., **Ecocriticism: An essay. Literary Theory and Criticism**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://literariness.org/2016/11/27/ecocriticism/>
- Oxford University Press, **Oxford Advanced Learner's Dictionary**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
- Smart SME, **กรมโรงงานอุตสาหกรรม ดูแลเข้มใช้สารแอมโมเนีย ในโรงงานน้ำแข็ง หวั่นสารเคมีรั่วไหล**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.smartsme.co.th/content/7476>
- Tunwalai Ookbee, **मितกับธัญ ครั้งที่ 3 ตอน ปาฏิหาริย์ | รัก | ลึกลับ ฉบับ 'ปรាប់' [Ep.1 จาก 'ลับ' ไปสู่ 'รัก']**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=OGR2jdK7gnM>
- กรรณา บัวคำศรี, “Pagpag” อาหาร (จาก) ขยะ | ร้อยเรื่องรอบโลก EP58, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=lTFG4wP8TKE>
- ชนิษฐา จันทรเจริญ, “ขยะอิเล็กทรอนิกส์” กำจัดอย่างถูกวิธี ลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.chula.ac.th/news/73022/>
- ฐิตินบ โกมลนิมิ, **การพูดคุยสันติภาพชายแดนใต้เนิ่นเปราะบาง: จะไปต่อได้อย่างไร ?**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.theactive.net/read/peace-talk-dialogue/>
- ทัชชล เทพกำปนาท, **เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “นาค-พญานาค”**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=5911
- ไทยพีบีเอส อินไซด์, **แก้ฝุ่น PM 2.5 ไม่ง่าย สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สวนทางเศรษฐกิจเติบโต**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/286091>
- ไทยรัฐออนไลน์, **มดหนีขึ้นที่สูง มดขึ้นฝ้า ขึ้นผนัง บอกอะไรได้บ้าง**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/home/tips/2377667>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, **รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2558**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/AnnualReport/Annual_Y58_T.pdf
- นิธิ นิธิวีรกุล, **“ทะเลสีดำ” 4 ปี หลังวิกฤตน้ำมันรั่ว**, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก https://waymagazine.org/leak_oil/

- ปีซี่ นิวส์, พลาสติกปนเปื้อน: นักวิจัยพบไมโครพลาสติกในอุจจาระมนุษย์ทั่วโลก, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-45956262>
- ปีซี่ นิวส์, อารูเสียงที่ไร้เสียงมีจริงหรือไม่?, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-41064919>
- ปรัชญ์ รุจินารมย์, ไมโครพลาสติกอยู่รอบกาย งานวิจัยเผย เรากินพลาสติกโดยไม่รู้ตัวถึง 5 กรัม/สัปดาห์, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://greennews.agency/?p=20036>
- พีพีทีวี เอสดี 36, ฝุ่น PM 2.5 วันนี้! เกินมาตรฐาน 41 จว. เชียงใหม่พุ่งอันดับ 1 ของโลก, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/192263>
- เพชร มโนปวิตร, เมื่อโลกป่วยเราก็กป่วย: ทำไมต้องรักษารัฐชาติเพื่อหยุดโรคระบาดครั้งต่อไป, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.the101.world/earth-s-sickness/>
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, เดินหน้าประเทศไทย ไร้ขยะพลาสติก! ต้องลดและเลิก พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก https://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=102
- วาสิณี พงษ์ประภาพร, อันดับคอร์รัปชันไทยดิ่งในรอบ 10 ปี สวนทางยุทธศาสตร์ชาติ, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.workpointtoday.com/corruption-220127-cpi/>
- สมิตานัน หงษ์สตาร์, ขยะพลาสติก : นักวิจัยศูนย์ฯ ทะเล จ.ตรัง พบไมโครพลาสติกในกระเพาะปลาทุ, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-49671448>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://dictionary.orst.go.th>
- สิรินันท์ ห่อหุ้ม, เปิดมุมมองในวันที่มีความดีไม่ผูกขาดในรูปแบบเดียว กับนักเขียนสุดฮอต “ปราปต์”, เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/book/news_2305781

ภาคผนวก

เรื่องย่อ นิราศมทรณพ (พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ.2561)

จากการทำนายของท่านโหราจารย์ ผู้เป็นประมุขเผ่าพันธุ์เมินว่าจะเกิดหายนะครั้งยิ่งใหญ่ คือน้ำมันรั่วในอ่าวไทย ท่านโหราจารย์จึงสั่งให้นักรบเมินมาทำภารกิจกอบกู้สถานการณ์ โดยแบ่งเป็นทีมต่างๆ เช่น ทีมตามหาศิลาสมุทรและ ทีมอพยพชาวเมิน เป็นต้น หัวหน้าทีมอพยพคือ “ร.ต.อ.เชลียง เตชาพิสัย” หลายชายของท่านโหราจารย์และเป็นตำรวจในชลบุรี ในวันหนึ่งเชลียงพบ “จุลเกตู” นักวิทยาศาสตร์สาว ดูคล้ายจะกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย แต่ไม่กล้า เขาจึงผลักเธอตกน้ำ แต่เธอรวยน้ำไม่เป็น เขาจึงกระโดดลงน้ำไปช่วย เธอบอกว่าเขาเข้าใจผิด พอรู้ว่าเขาเป็นตำรวจ จึงขอร้องให้เขาพาเธอไปลงบันทึกประจำวัน เพราะเธอทำกระเป๋าทิ้งหาย ในระหว่างทางไปสถานีตำรวจนครบาลเมืองชลบุรี เขาได้รับแจ้งเหตุว่า พบศพชายชาวกรีกบนรถเช่าริมทางหลวง มีร่องรอยการต่อสู้ ตำรวจคาดว่าเป็นผู้ตาย หัวใจวาย จากการสอบสวนทราบว่า ผู้ตายใช้พาสปอร์ตปลอม ชื่อที่แท้จริงคือ “จาค็อก เดโมนิเดส” เป็นผู้ร้ายลักลอบค้าอาวุธข้ามชาติ พยานในที่เกิดเหตุคือ ดร.แฮร์สัน วอร์ดเดน (หัวหน้าสถานีวิจัยอินพราซาวน์) เขาเห็นผู้ต้องสงสัยจอดรถเทียบที่รถของผู้ตาย ในช่วงเวลาเดียวกับที่ชาวต่างชาติเสียชีวิตในรถเช่า โปรแกรมที่สถานีวิจัยอินพราซาวน์สามารถตรวจจับคลื่นเสียงอินพราซาวน์ได้

วันต่อมา เชลียงพาจุลเกตูไปส่งที่บ้านพักของแม่ และทราบว่าแม่เดินทางไปกรุงเทพฯ เพื่อไปร่วมงานสวดอธิษฐานศพ “ก้องปัทมน์” อดีตสามีจุลเกตู จุลเกตูจึงไปขอกุญแจบ้านจากเพื่อนบ้านชื่อ “ต๋วง” เชลียงได้ยินเสียงผิดปกติและรับรู้ได้ว่ามีคนใช้คลื่นเสียงอินพราซาวน์ในบ้านต๋วง เมื่อไปถึงพบว่าต๋วงกำลังใช้มีดกรีดข้อมือฆ่าตัวตาย จึงรีบพาไปส่งโรงพยาบาล ขณะนั้นมีคนร้ายบุกเข้ามาขโมยเลือดใน เชลียงต่อสู้กับคนร้ายเมิน คนร้ายใช้มีดจี้คอจุลเกตูเป็นตัวประกัน แล้วกระโดดลงคลองหนีไป หมอเมธิศที่เป็นเจ้าของไข้และเป็นเมินบอกว่า สมาชิกในทีมค้นหาศิลาสมุทรพยายามจะฆ่าต๋วง โดยสร้างสถานการณ์ล่อลวง เพื่อให้ต๋วงได้รับเลือดผิดหมู่ แต่เชลียงมาขัดขวางแผนการได้ทัน ต่อมาเชลียงจึงรีบไปพบทีมค้นหาศิลาสมุทร ได้แก่ ราฆพ ลายสี และสุพรรณ ทั้งหมดสารภาพว่าพยายามฆ่าต๋วง และฆ่าจาค็อก แต่ปฏิเสธว่าไม่ได้ฆ่ากั้งหัน

จากนั้นจุลเกตูเดินทางกลับกรุงเทพฯ และไปงานสวดอธิษฐานของอดีตสามี ตำรวจสันนิษฐานว่าเขาเสียชีวิตเพราะเสพยาอนหลับเกินขนาด ในงานศพเกิดคดีฆาตกรรมปริศนา เหยื่อในคดีคือ “กั้งหัน เรียร์โซติ” หลานชายของก้องปัทมน์ กั้งหันเสียชีวิตในบ่อน้ำ โดยมี “กำมะหยี่ เรียร์โซติ” เด็กหญิงบกพร่องทางการได้ยินตั้งแต่กำเนิด เป็นคนสุดท้ายที่อยู่กับพี่ชาย กำมะหยี่สื่อสารผ่านพี่เลี้ยงชื่อ “นุชา” ว่า เธอและพี่ชายมาเดินเล่นด้วยกัน พี่ชายอยากทำบุญแต่ลืมนำกระเป๋าสตางค์มา จึงให้เธอไปเอากระเป๋ามาให้แม่ แต่เมื่อกลับเธอมาถึง พี่ชายกลับเสียชีวิตไปแล้ว ผลชันสูตรกั้งหันพบว่า ร่างกายภายนอกไม่มีร่องรอย แต่อวัยวะภายในบางส่วนมีขนาดเหมือนร่างกายถูกจับเขย่าอย่างรุนแรง

ในวันเดียวกันมีคดีที่คล้ายกันคือ คดี “นายบุญถม” ชายชราเป็นลูกศิษย์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ผู้มีอำนาจสั่งให้กลบข่าวว่าถมกินเหล้าแล้วหัวใจวายตาย ศพต่อมาคือ คดี “เตี้ยว” ชาย

เร่ร้อนที่ทำอาชีพเก็บของเก่า ใต้สะพานพระปกเกล้า ทั้งสามคดีมีจุดร่วมเหมือนกันคือ พบน้ำมันกับขวดเปล่าตกอยู่ใกล้ศพ ฆาตกรใช้คลื่นเสียงอินฟราซาวนด์ฆ่าเหยื่อและเป้าหมายของฆาตกรคือคนของไทยโซติ ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินการเกี่ยวกับน้ำมัน ในคืนนั้นเสียงแอบตามสุพรรณไปแต่คลาดกัน เขาจับได้ว่าจุลเกตุดูแอบขับรถตามมา เธอคิดว่าเขาพยายามปองร้ายคนของไทยโซติ ในขณะนั้นมีคนร้ายมาลอบยิงจุลเกตุดูและหลบหนีไปได้ ในระหว่างทางกลับทั้งสองพบชาวบ้านมุงดูศพของตัวง บริเวณข้างศพพบน้ำมันและขวดเปล่า จุลเกตุดูวางแผนให้เสียงช่วยพาเธอไปหากล่องวงจรปิดในบ้านก้องเกตุดู จุลเกตุดูแกล้งทำยูเอสบีพีพอร์ตตกรสระน้ำ และขอร้องให้เขาช่วยลงไปงมหา โดยที่ก่อนหน้านี้เธอแอบติดตั้งกล่องวงจรปิดที่บ้าน เพราะสงสัยที่เขาได้นำได้นานกว่าปกติ มองเห็นในที่มืดและได้ยินเสียงที่คนอื่นไม่ได้ยิน เสียงจึงสารภาพว่าตนเป็นเมิน จากคำทำนายเรื่องน้ำมันรั่วกลางทะเลอ่าวไทย เมินจึงมาทำภารกิจตามหาศิลาสมุทรที่คาดว่าจะอยู่ในเขมอ ซึ่งสร้างอยู่ในวัดต่าง ๆ โดยใช้ขวดน้ำกับน้ำมันเป็นเครื่องมือตรวจสอบ เพื่อนำศิลาสมุทรไปกอบกู้ภัยพิบัติครั้งนี้ จุลเกตุดูจึงอยากช่วยเหลือเขาเพื่อตอบแทนที่เคยช่วยเหลือตอนที่ตกน้ำ และบอกว่าเธอติดเชื่อเอชไอวีจากสามี

สุพรรณตามสืบเรื่องราวจนรู้ว่านุชา(ลูกสาวของสุพรรณ)ก่อคดีฆาตกรรม เธอจึงวางยานอนหลับมังกฎ เพื่อนสนิทของลูกสาวและพาไปที่คอนโดมีเนียมเพื่อต่อรองให้ลูกหยุดก่อคดี ส่วนลายสืออิเล็กทรอนิกส์ของจุลเกตุดูและส่งข้อความไปชู่คนในตระกูลไทยโซติ ตระกูลไทยโซติคิดว่าจุลเกตุดูเกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรมปริศนา พี่ชายของก้องบพัฒน์ขอร้องให้จุลเกตุดูเห็นใจพนักงานของไทยโซติ จุลเกตุดูยอมตกลงทั้ง ๆ ที่โดนลายสือใส่ร้าย แต่เธอดึงเงื่อนไขให้ไทยโซติปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานอย่างเร่งด่วน พ่อของจุลเกตุดูเข้ามาขัดขวางข้อตกลง เพราะคิดว่าลูกสาวจะทำให้ธุรกิจตนพินาศไปด้วย

ทางด้านลายสือจับตัวนุชา (ลูกสาวของสุพรรณ, ครึ่งมนุษย์ครึ่งเมิน) ไปที่โกดังของบริษัทไทยโซติ เพราะนุชวางแผนจะเปิดโปงเรื่องเผ่าพันธุ์เมิน เขาวางแผนฆ่านุชาและสุพรรณที่โกดัง เพื่อไม่ให้นุชาเปิดเผยเรื่องเมิน รวมถึงแก้แค้นสุพรรณที่ปฏิเสธความรักของเขาและหลงรักมนุษย์ลายสือและนุชาต่อสู้กัน นุชาใช้พลังเสียงฆ่าลายสือ นุชาสารภาพกับแม่ว่าตนก่อคดีเพื่อแก้แค้นกำมะหยี่ที่ใช้งานเธอเยี่ยงทาสและตระกูลไทยโซติที่จะทำลายแหล่งที่อยู่ของเมิน ขณะนั้นนักรบเมินตามมาไล่ล่าทั้งสองคน สุพรรณพานุชาหลบหนีไปทางหลังโกดังและกระโดดลงคลอง นุชาว่ายน้ำไม่แข็งเท่าเมิน ความทรามานในตอนน้ำทำให้นุชาเปล่งพลังเสียงใส่แม่จนแม่เสียชีวิต ส่วนร่างของนุชาถูกร.แอร์ริสันและกำมะหยี่นำไปทดลองที่ชั้นใต้ดินของบ้าน ดร. เพื่อทำให้ความสามารถในการได้ยินของกำมะหยี่กลับมาเป็นปกติ หลังจากนั้น อุตสาหกรรมของเครือไทยโซติยังคงดำเนินการตามปกติ เหตุการณ์จึงเป็นไปตามคำทำนายเกิดเรื่อน้ำมันของไทยโซติทำน้ำมันรั่วกลางอ่าวไทย ส่งผลกระทบต่อแหล่งที่อยู่ของเมินและสิ่งมีชีวิตหลากหลายสายพันธุ์ในท้องทะเล เสียงบอกลาและลบความทรงจำของจุลเกตุดู จากนั้นพาเมินอพยพหนีภัยพิบัติน้ำมันรั่วไปยังพื้นที่อื่น

เรื่องย่อ รอยอาศิริพิช (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2561)

“บัญญัติ” อาศัยอยู่กับพ่อ “บัญชา” ร่างทรงกำมะลอ ที่ตำหนักร่างทรงพ่อปู่พญานาค โดยมีเพื่อนบ้านเป็นนาครตระกูลสีรุ้ง วยเดียวกันชื่อ “ภูชค” ที่อาศัยอยู่กับพ่อ “โกคิน” (แท้ที่จริงเป็นอา) มีเพียงบัญญัติคนเดียวที่รู้ว่าทั้งสองคนเป็นนาคร เพราะภูชคเคยช่วยเหลือเธอในตอนที่ย้ายบุคมาที่ตำหนักฯ ภูชคควบคุมงูให้จัดการกับคนร้าย ในวันหนึ่งเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เมื่อบัญญัติลั่นลัมจันริมฝักปากประกบกับปากของภูชค ทำให้เกิดเป็นจุมพิตปฏิพัทธ์ตามความเชื่อของนาคร ซึ่งจะทำให้เกิดการถ่ายทอดความเป็นนาคร-มนุษย์ในตัวอีกฝ่ายคนละครึ่ง และเป็นทางผ่านของพลังงานแปลกใหม่ หลังจากเหตุการณ์นั้น เชื่อมมีอาการเดินละเมอในเวลากลางคืน พุดว่า “มาหาข้า” และมีคนท่าทางแปลกๆ มีผิวเหลืองบสีทองมาหาที่ตำหนักร่างทรงฯ บัญชาเป็นห่วงความปลอดภัยของลูกสาวจึงนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับโกคิน และตัดสินใจให้ลูกสาวไปเที่ยวบ้านเกิดของโกคินที่อุบลราชธานี

โกคินและภูชคพาบัญญัติไปคฤหาสน์สีรุ้งที่เมืองมัยเสนีย์(เมืองนาคร) โกคินติดกลองวรจรปิดรอบคฤหาสน์ และเชิญนักบวชสีทองชื่อ “เทียรชชาติ” มาสวดกันภัยที่คฤหาสน์ เพื่อป้องกันเหตุร้าย เพราะกลัวว่าดวงจิตของ “โฆรวิส” อดีตพญานาคราชตระกูลสีทองที่เคยโดนเขาลอบยิงเมื่อหลายปีก่อนและเป็นพ่อแท้ๆของภูชคจะเข้ามาครอบงำร่างกายบัญญัติเพื่อกลับมาแก้แค้นตน ในช่วงทำพิธีคายพิช บัญชิตูกงุมกรสีทองตัวใหญ่ใช้มนตร์สะกดร่างกายของเธอ จากนั้นเลื้อยหายไปทางสวนหลังคฤหาสน์ บัญชิจึงไปตามหาร่องรอยงุมกร แต่ “เจี้ยว” คนรับใช้มาตามเธอกลับบ้าน จากนั้นภูชคพาบัญญัติท่องเที่ยวรอบมัยเสนีย์ บัญชิริู้สึกว่าถูกนาครในคฤหาสน์สีรุ้งคอยจับตาเธอตลอดเวลา จึงขอร้องให้ภูชคเปลี่ยนรถที่จะใช้ออกไปเที่ยวและเปลี่ยนสถานที่เที่ยว ทั้งสองแวะไปที่วัดลัทธิสีทอง เทียรชชาติสั่งให้นักบวชลัทธิสีทองนำรูปพิเศษให้บัญญัติ เธอเดินผ่านซุ้มดอกไม้กลิ่นพิเศษจนเวียนหัว และเขาสั่งให้งูทำร้ายบัญญัติ ภูชคเข้ามาช่วยบัญญัติทันและกรีดเลือดที่หน้าท้องตนให้เธอดื่ม เพราะเลือดของนาครมีภูมิต้านทานพิษงู แผนของเทียรชชาติทำให้ความเป็นนาครถ่ายทอดไปสู่ร่างกายบัญญัติ และจะทำให้โฆรวิสเข้ามาควบคุมร่างกายเธอได้มากขึ้น

เมื่อกลับไปคฤหาสน์สีรุ้ง บัญชิตอบตามคนรับใช้รายหนึ่งไปจนเจอห้องลับที่อยู่ตรงกับใต้ห้องนอนของเธอ คนรับใช้ในคฤหาสน์ใช้เครื่องสื่อสารรูปเศียรพญานาคติดต่อกับเจ้านายลึกลับในคฤหาสน์ หลังจากนั้นบัญญัติแอบไปที่ห้องลับอีกครั้งและพบกับหญิงสาวที่มีรอยแผลเป็นบนใบหน้า กำลังนอนหลับอยู่ การปะติดปะต่อเรื่องราวที่โดนงูกัดที่วัดลัทธิสีทอง ทำให้บัญญัติคิดว่านาครในคฤหาสน์สีรุ้งไม่ต้องการให้เธออยู่ที่นี้ บัญชิจึงขอร้องให้ภูชคช่วยพาเธอหนีกลับเมืองมนุษย์ ภูชคพาเธอหนีออกไปตามทางเดินใต้ดินที่เชื่อมกับห้องเก็บเสื้อคลุมหนังงู ทั้งสองถูกสัตว์มีพิษทั้งงู ตะขาบ แมงป่องรุมทำร้ายจนบาดเจ็บ ในระหว่างที่ภูชคโทรขอความช่วยเหลือจากแม่และโกคิน โฆรวิสควบคุมร่างกายของบัญญัติให้เดินไปอีกทาง ภูชคตามมาทันและใช้งูกัดที่คอบัญญัติ จนเธอสลบ

ภุชค์พาบัญญัติไปรักษาที่ห้องลับในคฤหาสน์ แท้จริงแล้วหญิงที่มีรอยแผลเป็นบนหน้าคือแม่ของภุชค์ ชื่อ “ผณิน” ผณินช่วยรักษาอาการของบัญญัติ และบอกลูกชายว่าโฆรวีสพยายามจะควบคุมร่างบัญญัติ เพื่อกลับมาแก้แค้นเธอและโกคิน เนื่องจากหลายปีก่อน เธอตัดสินใจวางแผนลอบสังหารโฆรวีส เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันและไม่พอใจที่โฆรวีสพยายามทำให้นาคทุกคนตาบอดสีเพื่อลดการกีดกันสีผิวของนาคแต่ละตระกูล เพราะหากนาคไม่มีระบบชนชั้น สถานะตระกูลสีรุ้ง(ของผณิน)ที่เป็นชนชั้นบนก็จะไม่มีความหมาย และการที่โฆรวีสมุ่งจะทำตามอุดมการณ์ให้สำเร็จ โดยไม่สนใจความเป็นอยู่ครอบครัว พลอยทำให้เธอกับลูกลำบาก จนโกคินและภุชค์ต้องหนีภัยทางการเมืองไปอยู่โลกมนุษย์

ขณะนั้นโฆรวีสเข้ามาสิงร่างของบัญญัติ เทียบรสชาติและเหล่าสาวกบุกเข้ามาในคฤหาสน์สีรุ้ง ทั้งผณิน โกคิน และภุชค์ พยายามหนีออกจากคฤหาสน์ แต่ไม่สำเร็จ ผณินสั่งให้ทหารรับจ้างต่อสู้กับพวกสาวกของโฆรวีส โฆรวีส(ในร่างบัญญัติ)จับตัวโกคินและภุชค์เป็นตัวประกัน ผณินสั่งให้จงอางตัวใหญ่ทำร้ายโฆรวีส(ในร่างบัญญัติ) ภุชค์เข้าไปขวางไว้จนถูกงูพิษกัด ทำให้สีผิวของภุชค์กลายเป็นสีดำยิ่งกว่าตระกูลชั้นต่ำสุดของนาค โฆรวีสโกรธและจะทำร้ายผณิน แต่เทียบรสชาติกลับหักหลังเขาและใช้ปืนรูปเศียรพญานาคสีทองฆ่าโฆรวีส จนร่างโฆรวีสดับสลายไป ส่วนบัญญัติสลบไปนานหลายวัน โดยมีภุชค์คอยดูแลอยู่ไม่ห่าง ผณินจะต้องการรักษาสีผิวลูกชายให้กลับมาเป็นสีรุ้งดังเดิมแต่ภุชค์ปฏิเสธ เมื่อบัญญัติฟื้นขึ้นมา เขาจึงสารภาพรักเธอและพาบัญญัติกลับเมืองมนุษย์

เรื่องย่อ ลิงพาดกลอน (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2561)

“หมวดไตรตรึงษ์” (หมวดดกปี) ได้รับแจ้งข่าวจากเพื่อนบ้านในวัยเด็ก “มณีสรา” (เสือดาว) ว่าพี่ชายของเธอเสียชีวิตคาองเพลิงระหว่างที่ปลอมตัวเป็นคณงานในตลาดปลา เพื่อไปตามสืบคดี ขบวนการค้ามนุษย์รากษะที่บ้านหลาว จ.นครศรีธรรมราช หมวดไตรตรึงษ์จึงรีบเดินทางไปร่วมงานศพของ “หมวดมโหตร” (หมวดโคร่ง) หรือชื่อที่ใช้ในราชการลับว่า “แซน” และสืบหาสาเหตุการตายที่แท้จริงของเพื่อนรัก หมวดไตรตรึงษ์ไปพบเจ้าของคดีคือ “หมวดสุริยัน” ที่สถานีตรวจภูธรบ้านหลาวเพื่อสอบถามเรื่องคดี เขาตามสืบข้อมูลจนพบว่าก่อนหน้าคดีแซน มีคดีฆาตกรรมต่อเนื่องเกิดขึ้นทั้งหมด 6 คดี คดีแรกเป็นนางพยาบาลชื่อ “ศรีบวร” ถูกฆาตกรรมฆ่าในโรงแรมดิเอ็มปี้ซ คดีที่สองพบศพคนคุมคิรวรชื่อ “ทศทิศ” ถูกฆ่าฝังดินที่บริเวณบ้านตนเอง คดีที่สามพบศพ “จเร” ใต้เรือประมงถูกฆ่าที่ศาลเจ้าจิ้ง คดีที่สี่พบศพทนายทนายธุรกิจชาวจีนชื่อ “หลี่แซ” ในเรือประมงของจเร คดีที่ห้าพบศพ “สารวัตรพรต” ที่โกดังน้ำมันปาล์มเถื่อนในสวนยางพารา และคดีที่หกคือคณงานตลาดปลาชื่อ “แซน” (หมวดมโหตร) โดยหมวดสุริยันเป็นพยานว่าเห็นร่างของแซนถูกมัดและจุดไฟเผาในศาลเจ้าจิ้ง คดีของแซนทำให้สื่อมวลชนสนใจและคิดว่าเป็นคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในพื้นที่บ้านหลาว เพราะฆาตกรใช้วิธีฆาตกรรมเหยื่อทุกรายอย่างโหดเหี้ยมตามโทษประหาร 21 สถาน ที่ปรากฏในหนังสือกฎหมายตราสามดวง และดูถูกใช้ในการก่อคดีตามตำรายันต์อุบายอง

ต่อมาเกิดคดีฆาตกรรม “นนทกา” หญิงรากษะที่คฤหาสน์อาสนมณตรี เป็นบ้านประจำตระกูลของหมวดไตรตรึงษ์ นนทกาเป็นลูกน้องคนสนิทของ “ทวยหาญ” นักธุรกิจที่มีอิทธิพลในบ้านหลาวและเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ารากษะ หมวดไตรตรึงษ์พาตำรวจในท้องที่ไปตรวจสอบที่เกิดเหตุและบ้านที่อยู่ติดกัน เพื่อหาร่องรอยคนร้าย ซึ่งเป็นบ้านเก่าของหมวดมโหตร โดยมี “อรุชน” (สามีของมณีสรา) เป็นผู้พาไปตรวจสอบรอบบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้าน หมวดไตรตรึงษ์พบข้อความขู่มให้ยุ่งเกี่ยวกับมณีสรา ถ้าไม่ยอมให้เธอถูกฆ่า จากนั้นหมวดไตรตรึงษ์ไปร่วมงานศพแซน มณีสราโกหกคนอื่นว่าตนแค่รู้จักกับแซนที่เป็นคณงานในตลาดปลา จึงอาสาจัดงานศพให้ เพราะหมวดมโหตรเป็นสายลับ เธอจึงต้องปิดบังคนอื่น มีเพียงหมวดไตรตรึงษ์และหมวดสุริยันที่ทราบตัวตนของหมวดมโหตร เพราะทั้งสองคนเป็นเพื่อนในวัยเด็กของหมวดมโหตร มณีสราบอกว่าเหยื่อในคดีฆาตกรรมเป็นคนในพื้นที่บ้านหลาว ทั้งเหยื่อและสถานที่ฆาตกรรมล้วนเกี่ยวข้องกับทวยหาญ

หมวดไตรตรึงษ์ไปตามสืบเรื่องแซนที่ตลาดปลา และได้พบกับ “จันอับ” โสเภณีในซอยสะพานปลา จันอับบอกว่า แซนตามสืบคดีเกี่ยวกับขบวนการค้ามนุษย์ที่เชื่อมโยงกับทวยหาญและสารวัตรพรต แซนตกเป็นผู้ต้องสงสัยฆ่าจเร แต่เธอเป็นพยานยืนยันว่าเธออยู่กับเธอในวันที่จเรถูกฆ่า หลังจากนั้นหมวดสุริยันมาดักเธอ หมวดสุริยันเล่าให้ฟังว่า หมวดมโหตรมาตามสืบเรื่องสารวัตรพรตไปถึงโกดังน้ำมันเถื่อน จนตัวเองตกเป็นผู้ต้องสงสัยฆ่าสารวัตรพรต หมวดไตรตรึงษ์ไม่เชื่อว่าหมวดมโหตรจะฆ่าสารวัตรพรต ในวันนั้นหมวดมโหตรมาพบเขาที่คฤหาสน์อาสนมณตรี หมวดมโหตร

เล่าว่าในวันที่ไฟไหม้ศาลเจ้า เขาเข้าไปซ่อนตัวในกำแพงและหนีออกมาจากศาลเจ้าได้ทัน ส่วนศพที่พบในที่เกิดเหตุ เป็นศพของนายเลื่อนที่ถูกฆ่าฝังในกำแพงไว้ก่อนหน้านั้น เขื่อทุกคดีในบ้านหลาวล้วนเกี่ยวข้องกับทวยหาญ ฆาตกรฆ่าลูกน้องทวยหาญทีละคน เพื่อส่งสัญญาณประกาศสงครามกับทวยหาญและเปิดโปงขบวนการค้ำมนุษย์ ฆาตกรคือ “เบญกา” หญิงรากษะและภรรยาทศทิศ คนที่ร่วมมือกับเบญกาคือสารวัตรพรต สารวัตรพรตแก้แค้นทวยหาญที่ฆ่าสารวัตรจ้างหลักซึ่งเป็นเพื่อนชายที่สารวัตรพรตหลงรัก ในเมื่อกฎหมายไม่สามารถจัดการทวยหาญได้ สารวัตรพรตจึงวางแผนก่อคดีฆาตกรรมขึ้นมา เขาสร้างเปลี่ยนมานับถือลัทธิเดียวกับรากษะเพื่อให้เบญกาเชื่อใจ เบญกาจึงร่วมมือกับสารวัตรพรตเพื่อแก้แค้นคนในขบวนการของทวยหาญและเรียกร้องความยุติธรรมให้ตน

ต่อมาหมวดไตรตรึงษ์ไปตามสืบคดีที่บ้านทวยหาญ ทวยหาญกักขังตัวเขาไว้ เพื่อให้เขาช่วยหาวิธีกำจัดฆาตกร เพราะเป็นวันที่ตรงกับฤกษ์ที่ฆาตกรจะฆ่าเหยื่อรายต่อไป ทวยหาญบอกว่าพี่สาวและพี่เขยของหมวดไตรตรึงษ์เป็นหุ้นส่วนขบวนการค้ารากษะ ไตรตรึงษ์เสียใจและอยากฆ่าทวยหาญ เพื่อปกปิดความผิดของพี่สาว ส่วนทางด้านหมวดมโหตรสร้างสถานการณ์หลอกล่อคนร้าย โดยวางยาสลบคนงานในบ้านหมวดไตรตรึงษ์และแก๊งจุดไฟ ตามโทษประหารประหาร 21 สถาน แต่แผนดังกล่าวไม่เป็นผลสำเร็จ หลังจากเลยฤกษ์ที่เบญกาจะก่อคดีครั้งถัดไป ไตรตรึงษ์จึงวานให้อรชุนมารับเขาที่บ้านทวยหาญ

ในระหว่างทาง เบญกามาตัดกรอและตีศีรษะหมวดไตรตรึงษ์จนสลบ จากนั้นใช้ปืนจี้อรชุนให้พาหมวดไตรตรึงษ์ไปที่อาคารสมาคมจีนและมัดร่างเขาติดกับเก้าอี้ นำระเบิดขุดยึดในปาก ตามโทษประหาร 21 สถาน เบญกาหลอกล่อให้อรชุนจุดชนวนระเบิด โดยอ้างว่าตระกูลของหมวดไตรตรึงษ์เป็นพวกค้ำมนุษย์รากษะและทำนาบนหลังคน หมวดไตรตรึงษ์พยายามบอกเบญกาว่าเธอถูกสารวัตรพรตหลอกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้แค้นให้สารวัตรแจ่งหลัก แต่เธอไม่เชื่อ เบญกายิงไตรตรึงษ์ ขณะนั้นอรชุนทนไม่ไหวที่เบญกาพยายามมาล้างสมองให้เขาเกลียดตระกูลหมวดไตรตรึงษ์และตอกย้ำปมที่เขาโดนพวกทวยหาญเหยียบย่ำ จนไม่มีทางมีชีวิตที่ดีขึ้นได้ เขาจึงเกี้ยรากษะที่เข้ามาสร้างความเดือดร้อนในประเทศ อรชุนโกรธจึงเข้าทำร้ายเบญกา จุดไฟเผาร่างเบญกาและอาคารสมาคม อรชุนช่วยพาร่างหมวดไตรตรึงษ์ที่สลบออกจากกองเพลิง ทุกคนจึงเข้าใจผิดว่าซากศพเบญกาที่พบในอาคารสมาคมคืออรชุน แท้จริงแล้วอรชุนไม่กลับไปที่บ้านอีก เขาเปลี่ยนเป็นคนละคน อรชุนไปตั้งกองกำลังลับเล็กๆที่ปลูกฝังความรุนแรงให้เด็กๆที่ลี้ภัยมาจากประเทศมาตุภูมิ เพื่อสร้างกองกำลังที่จะเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ตน

หลังจากเหตุการณ์ไฟไหม้ในอาคารสมาคม ก็ไม่มีคดีฆาตกรรมต่อเนื่องเกิดขึ้นอีก ขบวนการค้ารากษะของทวยหาญถูกเปิดโปงและทวยหาญถูกดำเนินคดี หลังจากนั้นหมวดไตรตรึงษ์มองงานตำรวจไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เขาเห็นว่าในหลายคดี กระบวนการยุติธรรมกลายเป็นกระบวนการยุติธรรมเป็นธรรม เขาจึงตัดสินใจจะลาออกจากงานตำรวจ และชักชวนให้หมวดมโหตรร่วมก่อตั้งหน่วยงานหรือมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือเหยื่อให้ได้รับความเป็นธรรม

เรื่องย่อ *สุสานสยาม* (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2563)

“เอียรยง ลุ่มกระโทก” เด็กสาววัยสิบแปดปีอาศัยอยู่กับพ่อ “นายยุทธ” แม่ “นางโฉมยง” และ “พันยรรยง” พี่ชายที่หอพักในเขตชนชั้นทั่วไป พ่อกับแม่เป็นแรงงานในแผนกกำจัดขยะเปียกของโรงงานที่ชื่อว่า “สยามอลังการ” ที่อยู่รอบนอกตัวเมือง ส่วนพี่ชายทำอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) ชั้นผู้น้อยของโรงงานสยามอลังการ เอียรยงเป็นความหวังเดียวของครอบครัว เธอจึงตั้งใจเรียนเพื่อที่จะสอบแอดมิชชันให้ได้คะแนนสูง ซึ่งวันสอบตรงกับวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอายุแปดแม่บทสยามตีสัตวราช เป็นแผนแม่บทที่ผู้ปกครองของสยามอลังการเขียนขึ้น เพื่อเป็นกฎปฏิบัติสำหรับชาวสยามอลังการไปอีกสามสิบปี วันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนพิเศษ “ธนลภย์” เพื่อนร่วมห้องเรียนพิเศษขอร้องให้เธอช่วยพุงเด็กสาวชื่อ “วันเนาว์” เพื่อนร่วมห้องไปส่งที่สถานีรถไฟ เพราะวันเนาว์ป่วย หน้าซีดและน้ำลายฟูมปาก ทันใดนั้นวันเนาว์ก็กลายเป็นชอมบี้ เอียรยงโดนชอมบี้วันเนาว์ทำร้ายจนสลบ จากนั้นวันเนาว์ฆ่า “นางประไพ” กลิ่นกินนางประไพทั้งตัว ยกเว้นสมอง

หลังจากเอียรยงฟื้นขึ้นมาที่โรงพยาบาลในเขตใจกลางเมืองของชนชั้นผ้าง พันยรรยงและผู้บังคับบัญชา “ขุนระเบ็ง” เขารับผิดชอบคดีเด็กหญิงวันเนาว์ จึงเข้ามาสอบถามเรื่องราวที่เกิดขึ้น นายแพทย์ชนชั้นผ้างพาเอียรยงเข้าเครื่องดึงความจำเช่นเดียวกับคนอื่นๆที่อยู่ในเหตุการณ์ตอนที่วันเนาว์กลายเป็นชอมบี้ หลังเข้าเครื่องดึงความจำกลับไม่พบความผิดปกติ ขุนระเบ็งจึงปล่อยตัวทุกคนกลับบ้าน ทั้งธนลภย์ เอียรยง คุณ (หลานชายนางประไพ) และคนอื่นๆ โดยมีรปภ.เป็นผู้ขับรถพาไปส่งที่บ้าน ในระหว่างทางที่พันยรรยงและขุนระเบ็งพาเอียรยงกลับบ้าน จู่ๆ มีผู้ป่วยโรควันเนาว์ที่กลายเป็นชอมบี้ฆ่า รปภ. ที่ขับรถคันที่พาธนลภย์กลับบ้าน ขุนระเบ็งและพันยรรยงจึงตัดสินใจพาเอียรยงและธนลภย์กลับเข้าตึกโรงพยาบาล แล้วให้แพทย์ใช้เครื่องดึงความจำกับธนลภย์อีกครั้ง แต่ก็ไม่พบความผิดปกติ จึงปล่อยตัวธนลภย์ไป จากเหตุการณ์ชอมบี้อาละวาดที่สถานีรถไฟ ทำให้มีภาพคลิปวิดีโอเผยแพร่ไปทั่วโลกออนไลน์ ขุนระเบ็งจึงถูกผู้บังคับบัญชาสั่งพักงานและให้ “ขุนหางมุก” มารับหน้าที่แทน เพราะในโลกออนไลน์มีการเผยแพร่ภาพเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการตายของนางประไพและโรคประหลาดของวันเนาว์ที่ชนชั้นผ้างกำลังปิดบังชาวสยามอลังการ ขุนระเบ็งจึงไปตามหาต้นตอคนปล่อยคลิปที่ร้านเหล้า เขาคิดว่าเป็นฝีมือของเด็กสาวใจแตกและติดยาเสพติด (ผงสวรรค์) ชื่อ “เลอไถง” เป็นอดีตเพื่อนร่วมห้องของเอียรยงและเป็นหญิงที่พันยรรยงแอบหลงรัก ส่วนธนลภย์สนิทกับเอียรยงมากขึ้น ทั้งสองคุยกันผ่านแอปพลิเคชันใต้ดิน โดยเอียรยงใช้นามแฝงในโลกออนไลน์ว่า “เลอไถง”

ต่อมาธนลภย์พาเอียรยงนั่งรถประจำทางไปชมชนชานาฏศิลป์ที่อยู่รอบนอกเมือง ทั้งสองหลงทางจนไปเห็นเหตุการณ์ชายสวมหัวโขนชื่อ “ครุวัตรน” กำลังต่อสู้กับกลุ่มเด็กสามคนที่กำลังเซ็ดหุ่นละครเล็กหนุมาน ใบหน้าทั้งสามคนซีด มีรอบเส้นเลือดปูด มีแผลฟันคมและมีคราบเลือดที่ปากเหมือนชอมบี้ ทั้งชายหัวโขนและกลุ่มคนเซ็ดหุ่นหนุมานต่างโต้เถียงกันเป็นบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน

หนุมานเผากรุงลงกา ขณะนั้นพันยรรยงและลูกน้องเข้ามาจับกุมเด็กสามคนไว้ในบ่วงแห่ ครูวรัตน์ทำร้ายขอมบี้ทั้งสามและต่อว่าพวกเขาว่าเป็นพวกซังถ้ง ขอมบี้ทั้งสามกระโจนไปปิดเทียนโต๊ะหมู่บูชา ล้ม ทำให้เพลิงลุกไหม้ จากนั้นมีเด็กนาฏศิลป์อีกสามคนที่ยืนดูเหตุการณ์ได้กลายร่างเป็นขอมบี้ พวกเขาช่วยกันจุดไฟเผาและทำร้ายเหล่ารปภ. ผู้ปกครองหาทางปกปิดเรื่องวันเนาฯ จึงสั่งให้พันยรรยงคุมตัวขอมบี้ทั้งห้าคนไปตรวจสอบ แต่ยังไม่พบสาเหตุของโรคประหลาดวันเนาฯ ทราบเพียงว่าผู้ป่วยมักเป็นวัยรุ่น เมื่อมีอาการจะทำอะไรไม่มีสติ แล้วมีเรียวแรงมหาศาล และความสามารถพิเศษที่มีอยู่จะแสดงออกมา

หลังจากนั้น ตัวแทนฝ่ายปกครองของท่านกตอ. (กรรมการผู้จัดการโรงงานสยามอลังการ) คือ “อาจารย์กรุณา” มาเยี่ยมเยียนนักเรียนที่โรงเรียน อาจารย์กรุณาโกหกเรื่องภาพเคลื่อนไหวของวันเนาฯ ที่สถานีรถไฟฯ ว่าวันเนาฯ เป็นเด็กที่ประพฤติปฏิบัติตัวไม่ดี ชี้แจงสอดตัก ใช้แอฟฟลิเคชันใต้ดิน รวมถึงทำพานไหว้ครูตามแนวคิดซังถ้ง จนสติพันเพื่อนและกลายเป็นตัวประหลาด ส่วนเหตุการณ์ในวันนั้น วันเนาฯ ไม่ทำร้ายเยียรยง เพราะเยียรยงเป็นต้นแบบเด็กดีตามแผนแม่บทสยามฯ เธอจึงยกย่องให้เยียรยงเป็นเด็กดีแห่งสยาม พันยรรยงบังคับให้น้องสาวทำงานให้ฝ่ายปกครองของฝ้างัง เยียรยงและครอบครัวจึงเดินทางไปสถานีโทรทัศน์รักชาติทีวี เพื่อออกรายการของอาจารย์กรุณา แต่เธอก็โดนกระแสโจมตีในโลกออนไลน์ว่าเธออยากเทียบชั้นกับฝ้างัง

ต่อมาขุนระเบ็งไปพบเยียรยงที่โรงเรียนและโพรยเสนห์ เพื่อหลอกใช้ให้เยียรยงพาไปที่บ้านสมุนไพรของเลอโง่ ขุนระเบ็งอ้างว่าเลอโง่เป็นสาเหตุที่ทำให้เขาโดนพักงานและคดีวันเนาฯ เป็นฝีมือพวกหมอกภูฏิดาว ซึ่งเป็นพวกต่อต้านรัฐบาล(ซังถ้ง) เมื่อไปถึงบ้านสมุนไพรกลับไปพบตัวเลอโง่ ขุนระเบ็งพบเพียงผงยาเสพติดหรือที่เรียกว่า “ผงสวรรค์” ในห้องของเลอโง่ ขุนระเบ็งไปตามหาเลอโง่ที่ร้านเหล้าในเขตชนชั้นขะริทรายโก้เพียงลำพัง เป็นสถานที่ที่ชั้นชั้นฝ้างังแอบนำผงสวรรค์มาขาย เขาตามเจอตัวเลอโง่ แต่ยรรยงมาช่วยไว้ เธอจึงหนีไปได้ พันยรรยงรู้ว่าขุนระเบ็งกำลังหลอกใช้น้องสาวตน จึงบอกให้อีกฝ่ายหยุดหลอกใช้เยียรยง

หลังจากนั้น มีมือดีแอบปล่อยภาพเยียรยงยืนคุยกับขุนระเบ็งที่โรงเรียนออกไปในโลกออนไลน์ ทำให้ชาวเน็ตจำนวนมากตำหนิเรื่องความประพฤติของเธอที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งเด็กดีแห่งสยาม เธอเข้าใจผิดว่าเป็นฝีมือของเพื่อนร่วมห้องชื่อ “สุราลัย” จึงตัดขาดความเป็นเพื่อนกัน ส่วนทีมงานศพของนางประไพ คุณ(หลานชายป่าประไพ)ช่วยจัดงานให้ป่า คุณและแม่ใช้ประโยชน์จากการตายของป่า โดยเรียไรเงินค่าทำศพ พวกเขาอ้างว่าป่าเป็นเสาหลักของครอบครัว แต่แทนที่ข่าวการตายของป่าจะดัง ข่าวของเด็กดีแห่งสยามกลับมามีความสนใจของสื่อไป ทำให้คุณเกลียดเยียรยง เยียรยงไปร่วมรายการถ่ายทอดสดที่สถานีรักชาติ ทันใดนั้นก็มีกลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายซังถ้งมาปิดล้อมหน้าสถานี พันยรรยงจึงพาน้องสาวหนีออกทางบันไดหนีไฟ แต่เยียรยงถูกคนร้ายคือคุณและเพื่อนของเขาปลอมตัวใส่หน้ากากผีเข้ามารุมทำร้ายเยียรยงและพี่ชาย พร้อมอัดคลิปตอนที่เธอหวาดกลัวและขู่ว่าหากเธอ

ยังโกหกว่าตัวเองเป็นเด็กดีแห่งสยามต่อไป คุณจะนำคลิปไปเผยแพร่ แต่คำพูดของผีปลอมไม่ได้ผล เพราะเขียรยงเสพติดการเป็นคนพิเศษของสยามอลังการ

ขุนระเบ็งไปพบ “ท่านผู้หญิงฉัตรมณี” แม่แท้ๆที่ทอดทิ้งเขาให้กำพร้า เธอสั่งให้เขาตามสืบ เรื่องสามีคนที่สามของเธอ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของขุนระเบ็ง เธอบอกความจริงว่า พ่อแท้ๆของเขา ไม่ใช่วีรบุรุษ แต่เป็นหนอนบ่นไส้ของฝ่ายปกครอง พ่อของเขาสละชีวิตตัวเองให้พวกซังถ้งและพ่อของ เขียรยงให้หนีรอดไปได้ ส่วนเลอโง่นัดพบคุณอนที่โรงแรมเพราะเธอต้องการผงสวรรคร์ ยรรยงสั่งให้ ลูกน้องหลอกพาเลอโง่นมาพบ เลอโง่นำเรื่องที่ยรรยงยอมตกอยู่ใต้อำนาจของฝ้างซ เลอโง่นำ แฟ้มภาพถ่ายพ่อของยรรยงในอดีตตอนที่นายยุทธเป็นพวกผีใต้ถ้ง ยรรยงโกรธมาก เลอโง่นเห็น ผงสวรรคร์จึงพยายามยื้อแย่งจากเขา เขาจึงตบหน้าเธอ เลอโง่นใช้มีดปักอกตัวเองเพราะอยากหลุดพ้น ยรรยงจึงใช้มีดเล่มเดียวกันฆ่าเธอ แล้วจึงนำร่างของเลอโง่นไปทิ้งที่ภูเขาเมตพลาสติกสีชมพูที่ เปรียบเสมือนอนุสรณ์ความรักของเขาและเธอ แล้วใส่ร้ายว่าเป็นฝีมือของขุนระเบ็ง หลังจากนั้น ธนลภย์ไปตามหาสร้อยที่ภูเขาพลาสติก แล้วไปพบศพของเลอโง่น รปภ.จึงไปเชิญตัวขุนระเบ็งมา สอบปากคำและจำคุก แต่เขาไม่ยอมเข้าเครื่องตั้งความจำ เพราะกลัวคนอื่นจะรู้ความลับว่าพ่อของตน เป็นพวกซังถ้ง

ณ สถานีห้องรักชาติ เขียรยงไปร่วมรายการโทรทัศน์พร้อมขุนระเบ็ง เธอตั้งคำถามเกี่ยวกับ โรคประหลาดของวันเนาและเรียกร้องคำตอบจากฝ่ายปกครอง เป็นแผนของเธอและพี่ชายเพื่อกู่ ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับฝ่ายปกครอง อาจารย์กรุณาบอกว่าโรควันเนาเป็นโรคประสาทคล้ายโรคซึมเศร้า ความเครียดไปกระตุ้นให้คนปกติกลายเป็นคนไม่ปกติ โรคนี้มีสาเหตุมาจากความเครียดและการติด เชื่อจากน้ำดื่มที่ไม่สะอาด ซึ่งเป็นน้ำที่ชาวโรงงานใช้อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน ฝ่ายปกครอง แกลงแผนการรับมือโรคนี้ แพทย์ที่ดูแลโรคประหลาดจึงตอบแทนเขียรยง โดยช่วยรักษาแผลที่มีมือ ของนายยุทธ ในระหว่างที่รอพ่อรักษา ส่วนยรรยงแอบดูโทรศัพท์พ่อ แล้วพบความจริงว่าพ่อเป็นคน โปสต์ข้อความใส่ร้ายป้ายสีเขียรยงในโลกออนไลน์

หนึ่งสัปดาห์ก่อนลงคะแนนเสียง โรคประหลาดของวันเนาแพร่ระบาดมากขึ้น ขณะที่รปภ. สามรายพาตัวขุนระเบ็งกลับจากไปคูที่จุดเกิดเหตุ ผู้ป่วยโรคประหลาดวันเนาทำร้ายรปภ. ขุนระเบ็ง จึงหลบหนีตำรวจไปที่ห้องพักของเขียรยง นายยุทธอยู่คนเดียว ยรรยงตามมาพอดี ยรรยงบอกพ่อว่า ตนรู้เรื่องที่พ่อเคยเป็นพวกผีใต้ถ้ง นายยุทธสารภาพว่าตนเคยเป็นพวกซังถ้งจริง แต่ตนยอมแพ้ฝ้าง และหลบซ่อนตัว ส่วนที่ตนโปสต์ข้อความใส่ร้ายเขียรยง เพราะไม่อยากให้ลูกตกเป็นเครื่องมือของ ฝ้าง ยรรยงบอกขุนระเบ็งว่าตนเป็นคนใส่ร้ายว่าขุนระเบ็งฆ่าเลอโง่น ขุนระเบ็งโกรธจนกลายร่างเป็น ซอมบี้และฆ่านายยุทธ ซอมบี้ขุนระเบ็งกลืนกินศีรษะของนายยุทธ แล้วคายสมองออกมา

วันลงคะแนนเสียงยึดอายุแผนแม่บทสยามตีสัตว์ราชเป็นวันเดียวกับที่เขียรยงสอบแอดมิชชัน ในระหว่างที่เขียรยงและเพื่อนกำลังทำข้อสอบ คุณจัดงานบวชและเปิดเพลงเสียงดังที่วัดฝั่งตรงข้าม

อาจารย์ท่านหนึ่งไปตกเดือน คุณพาทพวกเขาหาเรื่องนักเรียนในห้องสอบ ทันใดนั้นนักเรียนหลายคนในห้องกลายเป็นชอมบี้และไล่ฆ่าพวกของคุณ เขียรรยงเกือบพลัดตกกระเบื้องเพราะจะไปหยิบกระดานไฟฟ้ามาส่งข้อสอบ สุราลัยพยายามช่วยชีวิตเพื่อนไว้ แต่เขียรรยงแกล้งดึงความสนใจของชอมบี้ไปที่สุราลัย ทำให้ชอมบี้หันไปฆ่าสุราลัย เพราะเธอยังคงเข้าใจผิดว่าสุราลัยคือคนแอบถ่ายภาพเธอกับขุนระเบ็งและด่าทอเธอในโลกออนไลน์ หลังวันสอบผ่านไป เขียรรยงใช้ชีวิตตามปกติ ที่ผ่านมาเธอหลอกใช้ธนลภย์เช่นกัน ตอนนี้เธอไม่สนใจว่าใครจะเป็นหรือตาย เธอสนใจเพียงแค่เรื่องของตัวเองเท่านั้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สายฝน เชื้องลี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาโทเศรษฐศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผลงานตีพิมพ์	บทความวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบของแฟนตาซีที่ใช้นำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม ในนิราศมหรณพของปราบต์" ตีพิมพ์ในวารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 2 (2565)

